

**40 ΘΕΜΑΤΑ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ**

**ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΘ. ΠΙΛΑΤΗ**

**40 ΘΕΜΑΤΑ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ**

ΧΑΛΚΙΔΑ 2015

Copyright: π. Δημήτριος Πιλάτης, τηλ. 22210-84008, Χαλκίδα

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ
*Στούς πολυσέβαστους
αείμνηστους γονεῖς μου
Ἀθανάσιο καὶ Δέσποινα Πιλάτη,
μέ εὐγνωμοσύνη πολλή.*

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

σελ.

Πρόλογος.....	3
1. Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου γεγονός ἀδιαμφισβήτητο.....	4
2. Μία παράλογη ἀπαίτηση.....	15
3. Ὅτι παλιό μεγάλο ψέμα, πού ἀναμασάται μέχρι σήμερα.....	20
4. Χριστιανισμός καί ἐπιστήμη.....	28
5. Ἡ ἐκπλήρωση τῶν προφητειῶν στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ μας.....	32
6. Τά θαύματα τοῦ Θεοῦ καί οἱ σκοποί τους.....	35
7. Οἱ συνέπειες τῆς ἁμαρτίας.....	44
8. Ἐξομολόγηση, τό φιλανθρωπότατο Μυστήριο.....	51
9. Τό ἱερό καθῆκον τοῦ ἐκκλησιασμοῦ.....	61
10. Θεία Κοινωνία. Συνέχεια ἢ κατά περιόδους;.....	64
11. Ἡ Θεία Κοινωνία δέν μεταδίδει ἀρρώστειες.....	74
12. Ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς.....	79
13. Τρόποι συνάντησής μας μέ το Χριστό.....	82
14. Τό σῶμα μας Ναός τοῦ ζῶντος Θεοῦ.....	87
15. Τό ὄνομά μας «Χριστιανός».....	90
16. Ὁ ἁγιασμός μας σκοπός τῆς ζωῆς μας.....	93
17. Χριστιανικός γάμος καί διαζύγιο.....	96
18. Τό τρομερό ἔγκλημα.....	103
19. Ἡ ἀρετή τῆς ὑποχωρητικότητας.....	108
20. Ὁ Χριστιανός δέν ἀπελπίζεται.....	111
21. Αὐτοκριτική.....	115
22. «Μή κατακρίνετε γιά νά μή κατακριθεῖτε»	118
23. Γιατί οἱ θλίψεις στή ζωή μας;	121
24. Ἡ βασκανία, κοινῶς μάτιασμα.....	133
25. Ὅτι παρὰ ξένος ἐγωῖσμός.....	136
26. Σέ πνίγει τό ἄγχος; Ὑπάρχει θεραπεία.....	139
27. Πάσχεις ἀπό μοναξιά; Ὑπάρχει διέξοδος.....	142
28. Βλασφημεῖς;.....	145
29. Μήπως σκανδαλίζεις;.....	148
30. Περί ὄρκου.....	150
31. Περί τῆς ἀνύπαρκτης τύχης.....	153
32. Περί ὀνείρων.....	155
33. Ὅταν ἀσθενοῦμε.....	157
34. Μαγεία, ἀληθινή ἐπιδημία.....	160
35. Προλήψεις καί δεισιδαιμονίες.....	164
36. Ἡ «γιορτή» τοῦ «ἁγίου Βαλεντίνου».....	168
37. Σύντομη ἀναφορά στούς Χιλιαστές ἢ «Μάρτυρες» τοῦ Ἰεχωβά ἢ «Σπουδαστές» τῶν Γραφῶν.....	170
38. Οἱ τρεῖς θάνατοι.....	177
39. Δοῦλος ἢ ἐλεύθερος;.....	179
40. Περί Κολάσεως καί Παραδείσου.....	183

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Κατά τις ποιμαντικές μου επισκέψεις σέ οίκογένειες τῶν ἐνοριῶν, πού ὑπηρετήσα ὡς ἐφημέριος, ἀλλά καί ἐκτός αὐτῶν, εἶναι πάμπολλες οἱ ἐρωτήσεις, πού ὑπέβαλαν στήν ἐλαχιστότητά μου Χριστιανοί ἀδελφοί μας.

Μερικές ἀπό τίς ἐρωτήσεις αὐτές μοῦ ἔδωσαν τό ἔναυσμα νά γράψω τό πρῶτο πόνημά μου «20 θέματα πνευματικῆς οἰκοδομῆς», ἀφιερωμένο στή φιλική ἀείμνηστη σύζυγό μου Αἰκατερίνη Πρεσβυτέρα καί τά πολυαγαπημένα μας παιδιά, μέ τήν εὐχή νά προκόπτουν κατὰ Θεόν.

Γιατί ὅμως ἐξαντλήθηκαν τά ἀντίτυπα τῆς ἔκδοσης αὐτῆς τήν ἐπανεκδίδω βελτιωμένη, ἐκτός πέντε θεμάτων της, τά ὁποῖα παρέλειψα, ἀλλά ἐμπλούτισα μέ ἄλλα εἴκοσι πέντε, γραμμένα καί αὐτά μέ ἀφορμή καί πάλι σχετικῶν ἐρωτήσεων.

Ἔτσι, ἡ παροῦσα ἔκδοση φέρει τόν τίτλο: «40 θέματα πνευματικῆς οἰκοδομῆς».

Ὅλα τά θέματα αὐτά ἀνέλαβε, μέ πολλή χαρὺμενη καί εὐχάριστη διάθεση, νά μεταφέρει ἀπό τά χειρόγραφα στόν ὑπολογιστή τό πνευματικό μου τέκνο Ἐλευθερία Α. Κλειδωνιάρη, συγγραφέας-ἐκπαιδευτικός, τήν ὁποία καί εὐχαριστῶ ἀπό καρδιάς. Ὅλοθέρμη εὐχή νά μεταφράσει ὁ Κύριος τόν κόπο της αὐτό σέ ὑγεία κατ' ἄμφω ἐπὶ ἔτη πολλά καί πλούσια πνευματική χαρά.

Κάθε θέμα δέν ἐξαντλεῖται ὡς πρὸς ὅλες τίς παραμέτρους του, ἀλλά πρόκειται γιά σύντομη ἀναφορά, πού ἀποβλέπει στή σωστή τοποθέτησή του καί ἀληθινὴ ἐνημέρωση τοῦ ἀναγνώστη.

Εἶθε, μετὰ τά τόσα ἄλλα, ἀπό ἐγκρίτους συγγραφεῖς γραμμένα περισπούδαστα βιβλία, σχετικά μέ τά θέματα τῆς παρούσας ἔκδοσης, νά συμβάλλει καί αὐτή στήν πνευματικὴ οἰκοδομὴ τῶν ὁσων ἀναγνωστῶν της.

Μέ τιμὴ καί ἀγάπη Χριστοῦ

Πρωτοπρ. Δημήτριος Αἰ. Πιλάτης

1. Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΓΕΓΟΝΟΣ ΑΔΙΑΜΦΙΣΒΗΤΗΤΟ

Μέσα στο πνεῦμα τῆς παράδοσης τῆς Ἐκκλησίας μας γιορτάζουμε πάντοτε τὴ Λαμπρή, τὸ Πάσχα, τὴ μεγάλη καὶ κοσμοσωτήρια γιορτὴ τῆς Ἀνάστασης τοῦ Κυρίου μας. «Πάσχα καινόν· ἅγιον· Πάσχα μυστικόν· Πάσχα πανσεβάσμιον· Πάσχα Χριστὸς ὁ Λυτρωτής· Πάσχα ἄμωμον· Πάσχα μέγα· Πάσχα τῶν πιστῶν· Πάσχα τὸ πύλας ἡμῖν τοῦ παραδείσου ἀνοῖξαν· Πάσχα πάντας ἀγιάζον πιστούς». Γιορτάζουμε καὶ ψάλλουμε. Ὑμνοῦμε τὸν Ἀναστάντα. Καὶ ὁ ὕμνος μας γίνεται κραυγὴ, παιάνας, ἰαχή.

Ὁ σταυρικὸς θάνατος τοῦ Κυρίου δὲν ἔκλεισε τὸ θέμα «Ἰησοῦς», ὅπως προσδοκοῦσαν οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων. Τὸ μέγα γεγονὸς τῆς Ἀνάστασης μετέβαλε ριζικὰ τὰ πράγματα. Ὁ Χριστὸς ξαναρχόταν στὴν ἐπιφάνεια μὲ μεγαλύτερη λάμψη. Καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς, οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔντρομοι εἶδαν νὰ ἀνατρέπονται τὰ σχέδιά τους. Γι' αὐτὸ καὶ ἔσπευσαν ν' ἀντιδράσουν δυναμικά, ὅπως νόμιζαν. Ὅταν οἱ φρουροὶ στρατιῶτες, κατὰ-πληκτοὶ καὶ κατατρομαγμένοι ἀπὸ τὸ περίλαμπρο γεγονὸς τῆς Ἀνάστασης τοῦ Κυρίου, τοὺς διηγήθηκαν τὰ σχετικὰ συγκλονιστικὰ γεγονότα, ἔσπευσαν νὰ τοὺς δωροδοκήσουν. Τοὺς ἔδωσαν χρήματα πολλὰ καὶ τοὺς εἶπαν νὰ διαδώσουν στὸ λαό, ὅτι *«οἱ μαθητὲς Του ἦλθαν τὴ νύκτα καὶ τὸν ἔκλεψαν, ἐνῶ ἐμεῖς κοιμόμασταν»*.

Εἶχαν δώσει χρήματα στὸν Ἰούδα γιὰ νὰ τοὺς παραδώσει τὸ Χριστό. Δίδουν τώρα χρήματα στοὺς στρατιῶτες γιὰ νὰ διαψεύσουν τὸ ἀδιάψευστο καὶ πραγματικὸ καὶ ἀναντίρρητο γεγονὸς τῆς Ἀνάστασης.

Ἀλλὰ ἂς ἐπιμείνουμε, ἀρχικά, στὸν ἰσχυρισμὸ αὐτὸ τῶν Ἀρχιερέων καὶ τῶν Πρεσβυτέρων, ὅτι οἱ Μαθητὲς τοῦ Ἰησοῦ ἔκλεψαν τὸ σῶμα Του, γιὰ νὰ δοῦμε πόσο ἀνεδαφικὸς καὶ ἀστήρικτος εἶναι. Πρῶτα-πρῶτα, ἐὰν πράγματι κοιμόντουσαν οἱ

στρατιῶτες, πῶς εἶδαν τοὺς Μαθητὲς νὰ ἐπιχειροῦν νὰ κλέψουν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ; Ἀκόμη, πῶς δὲν ξύπνησαν σέρνοντας οἱ Μαθητὲς τὴν ὀγκώδη ταφόπετρα καὶ κάνοντας ἐπομένως θόρυβο; Ἐὰν πάλι δὲν κοιμόντουσαν, γιατί δὲν τοὺς συνέλαβαν; Ἐπίσης ἀξιοπιστότατος τῆς Ἀνάστασης μάρτυρας εἶναι καὶ τὸ ἀκαταδίωκτο τόσο τῶν Μαθητῶν, ὅσο καὶ τῶν στρατιωτῶν. Διότι, ἐὰν ἀληθινὰ ἔγινε κλοπὴ τοῦ Σώματος ἀπὸ τοὺς Μαθητές, ἔπρεπε νὰ καταδιωχθοῦν αὐτοὶ ἀμέσως τὴν ἡμέρα τῆς κλοπῆς· νὰ καταδιωχθοῦν δὲ καὶ νὰ δικαστοῦν καὶ οἱ στρατιῶτες, ἐφ' ὅσον ὅλοι κοιμόντουσαν χωρὶς νὰ ἔχουν ἀφήσει φρουρὰ γιὰ τὴ φύλαξη τοῦ Σώματος. Ὅμως, τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν συνέβη, διότι, ἀκριβῶς, οἱ Ἀρχιερεῖς εἶχαν συνείδηση, ὅτι δὲν ἔγινε κλοπή, ἀλλὰ Ἀνάσταση καὶ ὅτι αὐτοὶ δίδαξαν καὶ ἔπεισαν μὲ χρήματα τοὺς στρατιῶτες νὰ ποῦν ψέματα. Καὶ συνεχίζουμε ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ. Ὅταν ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, ποὺ πῆγε πρώτη στὸ μνημεῖο, ὅπου ὁ Ἰησοῦς εἶχε ταφεῖ, ἐπέστρεψε, ἀνήγγειλε τὰ θαυμαστὰ συμβάντα στοὺς Ἀποστόλους. Καὶ ἀπ' αὐτοὺς οἱ Πέτρος καὶ Ἰωάννης τρέχουν, χωρὶς καθυστέρηση, στὸ μνημεῖο καὶ βλέπουν τὸν τάφο ἄδειο καὶ «τὶς πάνινες νεκρικὲς λουρίδες κατὰ γῆς καὶ τὸ μαντήλι, ποὺ ἦταν στὸ κεφάλι του, νὰ μὴν εἶναι μαζί μὲ τὶς νεκρικὲς λουρίδες, ἀλλὰ χωριστά, διπλωμένο καὶ τοποθετημένο σ' ἓνα μέρος». Καὶ σκέπτεται κανεῖς· ἐὰν ἤθελαν κάποιοι νὰ Τὸν κλέψουν, δὲν θὰ Τὸν ἔκλεβαν βέβαια γυμνό. Αὐτὸ θὰ ἦταν ἀνόητο. Δὲν θὰ κοίταζαν νὰ ξεκολλήσουν «τὰ ὀθόνια» καὶ «τὸ σουδάριον» στὸ κεφάλι του νὰ τὸ τυλίξουν μὲ ἐπιμέλεια καὶ νὰ τὸ βάλλουν τακτοποιημένο σ' ἓνα μέρος. Ἀλλὰ τί θὰ ἔκαναν; Θὰ ἄρπαζαν ὅπως-ὅπως τὸ Σῶμα καὶ θὰ ἔφευγαν γρήγορα. Ἐπομένως τὰ ὀθόνια καὶ τὸ σουδάριο, ἔτσι ὅπως βρέθηκαν, εἶναι καὶ ἀποτελοῦν καὶ αὐτὰ σημεῖα Ἀναστάσεως. Καὶ ἐδῶ ἄς ἀκούσουμε τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο, ποὺ λέει: «Ἡ πλάνη πάντα αὐτοκαταστρέφεται καί, παρ' ὅλο ποὺ δὲν τὸ θέλει, στηρίζει σὲ ὅλα τὴν ἀλήθεια. Πρόσεξε, συνεχίζει ὁ ἱερὸς Πατέρας, ἔπρεπε νὰ ἀποδειχτεῖ, ὅτι ὁ Χριστὸς πέθανε, τάφηκε καὶ ἀναστήθηκε. Ἐ, λοιπόν, ὅλα αὐτὰ τὰ κατοχυρώνουν οἱ ἴδιοι οἱ ἐχθροί!!!

Ἐφ' ὅσον ἔφραξαν μὲ βράχο τὸν τάφο καὶ τὸν φρούρησαν δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ γίνει καμιὰ κλοπή. Ἀφοῦ ὅμως δὲν ἔγινε κλοπή καὶ ἐν τούτοις ὁ τάφος βρέθηκε ἄδειος, εἶναι ὀλοφάνερο καὶ ἀναντίρρητο, ὅτι ὁ Κύριος ἀναστήθηκε. Εἶδες καὶ πῶς μὴ θέλοντας στηρίζουν τὴν ἀλήθεια;». Ὅμως, πρέπει νὰ λεχθεῖ καὶ τοῦτο: Ὅλοι γνωρίζουμε ὅτι οἱ Ἅγιοι τοῦ Θεοῦ Ἀπόστολοι, ἐνῶ εἶδαν τὸ Διδάσκαλό τους νὰ συλλαμβάνεται καὶ νὰ δένεται ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς Του, σκορπίστηκαν καὶ διαλύθηκαν. Καὶ τὸ ἐρώτημα τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Αὐτοὶ ποὺ φοβήθηκαν τὴ θέα μόνο τῶν δεσμῶν, ἐὰν εἶχαν κλέψει τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, ποῦ βρῆκαν τὴν τόλμη νὰ τὰ βάλουν μὲ βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες καὶ λαούς, ὅπου ξίφη καὶ τηγάνια καὶ καμίνια καὶ μύριοι θάνατοι κάθε μέρα, ἂν δὲν εἶχαν ἀπολαύσει καὶ οἰκειοποιηθεῖ τὴ δύναμη καὶ ἔλξη τοῦ Ἀναστάντος;». Στ' ἀλήθεια, ποῦ βρῆκαν οἱ Μαθητὲς Του τὸ θάρρος καὶ τὸ ἠθικὸ σθένος νὰ κηρύξουν, μέσα σὲ πολλοὺς κινδύνους, τὸ Εὐαγγέλιο σὲ ὅλα τὰ ἔθνη, Ἰουδαίους καὶ εἰδωλολάτρες; Ποῦ βρῆκαν τὴ γενναιότητα γιὰ κοπιαστικὰ καὶ ἐπικίνδυνα ἱεραποστολικά ταξίδια καὶ τὴν παρρησία καὶ τὸ ἥρωϊκὸ φρόνημα γιὰ τὴ μέχρι μαρτυρικοῦ θανάτου αὐτοθυσία τους; Ἀπὸ ποῦ ἄντλησαν τὴ δύναμη νὰ καλέσουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστέψουν στὸ Σωτήρα καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα Χριστό, ἐὰν δὲν εἶχαν ἀπόλυτὴ τὴ βεβαιότητα, ὅτι ὁ Διδάσκαλός τους πράγματι ἀναστήθηκε; Ἐνδεικτικὰ, ἀπὸ τίς πολλὲς περιπτώσεις, ἃς ἀναφέρουμε μόνο τὴν περίπτωση ἐκείνη τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Ἰωάννου, ποῦ, ὅταν ὁδηγήθηκαν στὸ Ἰουδαϊκὸ ἐκεῖνο συνέδριο τῆς παρανομίας καὶ τοὺς δόθηκε ἐντολὴ νὰ μὴ μιλοῦν γιὰ τὸ Χριστό, ἐκεῖνοι, διὰ στόματος τοῦ Ἀπ. Πέτρου, ἀπάντησαν: «Ἐμεῖς δὲν μπορούμε νὰ μὴ μιᾶμε γιὰ ἐκεῖνα, ποῦ εἶδαμε καὶ ἀκούσαμε». Καὶ σὲ παρόμοια ἄλλη περίπτωση ὁ ἴδιος Ἀπ. Πέτρος, ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, μὲ τόλμη καὶ ψυχικὸ ἥρωισμό διεκήρυξε: «Πρέπει νὰ ὑπακούομε στὸ Θεὸ παρά στοὺς ἀνθρώπους»· ὅταν, ἐννοεῖται, τὸ θέλημα τῶν ἀνθρώπων ἔρχεται σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐδῶ θὰ μᾶς πεῖ πάλι ὁ χρυσορρήμων Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας

μας ιερός Χρυσόστομος: «Ἡ θαυμάσια αὐτὴ ψυχολογικὴ μεταβολὴ τῶν δειλῶν Ἀποστόλων, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ἡ διάδοσις τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ ἐδραίωσις τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀλλαγὴ τοῦ κόσμου, τὸ μαρτύριο ἑκατομμυρίων Χριστιανῶν στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι κατορθώματα κάποιου νεκροῦ, ποὺ ἔμεινε στὸν τάφο, ἀλλὰ ἀναστάντος καὶ ζῶντος».

Ὡστόσο, οἱ ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου μας δὲν σταμάτησαν νὰ προσπαθοῦν νὰ ἐφευρίσκουν ἀστήρικτες ὁπωσδήποτε καὶ σὰν χάρτινος πύργος καταρριπτόμενες θεωρίες κατὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Λυτρωτοῦ μας. Ἔτσι, λοιπόν, εἶπαν κάποιοι ἄλλοι, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι, ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ πρὸ τοῦ Πάθους Του γιὰ τὰ ὅσα ἐπρόκειτο νὰ πάθει καὶ γιὰ τὴν Ἀνάστασή Του, ἦταν εὐπίστοι καὶ προκατελημμένοι καὶ ὅτι, ἐπομένως, οἱ ἐμφανίσεις Του μετὰ τὴν Ἀνάστασή Του ἦταν φανταστικὲς καὶ ὄχι πραγματικὲς καὶ ἀντικειμενικὲς. Ὅμως, οἱ ἰσχυρισμοὶ αὐτοὶ φανερώνουν παχυλὴ ἄγνοια τῶν ἱερῶν κειμένων, τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Καὶ ὅτι, πρῶτιστα, δὲν ἦταν προκατελημμένοι οἱ Μαθητὲς φαίνεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς, ὅτι ἔδειξαν δυσπιστία, ποὺ ἄγγιζε τὰ ὅρια τῆς ἀπιστίας, σχετικὰ μὲ τὸ γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως. Γεγονότα ἀπὸ αὐτὴ τὴν Κ. Διαθήκη πείθουν, ὅτι ἐρευνοῦσαν τὸ θέμα καὶ μὲ δυσκολία πείθονταν στὶς πληροφορίες ποὺ κατέφθαναν. Καὶ ἰδοὺ: Πρῶτες οἱ μυροφόρες γυναῖκες Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ οἱ ἄλλες, ποὺ εἶχαν πάει νὰ ἀλείψουν τὸ Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ μὲ μύρα, ἀνήγγειλαν στοὺς Μαθητὲς τὸ χαρμόσυνο τῆς Ἀναστάσεως μήνυμα, ὅπως τὸ ἄκουσαν ἀπὸ τοὺς «μὲ ἀστραφτερὰ ἐνδύματα δύο ἄνδρες». Καὶ ἐκεῖνοι, ὄχι ἀπλῶς ἔδειξαν μεγάλη δυσπιστία στὰ λόγια τους, ἀλλὰ κάτι περισσότερο· «τοὺς φάνηκαν τὰ λόγια αὐτὰ σὰν ἀνόητες φλυαρίες καὶ δὲν τὶς πίστευαν». Καὶ ὅταν οἱ δύο μαθητὲς Λουκᾶς καὶ Κλεόπας ἐπέστρεψαν ἀπὸ τοὺς Ἑμμαούς, ὅσο μποροῦσαν ταχύτερα καὶ εἶπαν στοὺς Ἀποστόλους, ὅτι εἶδαν τὸν Κύριο νὰ συμπορεύεται μαζί τους καὶ νὰ ἀποκαλύπτεται σ' αὐτοὺς, «οὔτε καὶ αὐτοὺς τοὺς πίστεψαν». Καὶ ὅταν μετὰ ἀπὸ τὶς διαβεβαιώσεις τῶν ἀξιόπι-

στων μαρτύρων παρουσιάστηκε ὁ Κύριος τὸ βρά-
δυ τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης ἡμέρας καὶ τοὺς χαιρέ-
τησε μὲ τὸ συνηθισμένο χαιρετισμὸ Του «εἰρήνη
ὑμῖν»⁸, ἐκεῖνοι φοβήθηκαν,κατατρόμαξαν, χωρὶς
πάλι νὰ πιστέψουν στὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου.
Ἀλλὰ τί; «Νόμιζαν ὅτι ἔβλεπαν φάντασμα»⁹. Ὁ
Κύριος, συγκαταβαίνοντας στὴν ἀδυναμία αὐτῇ
τῶν Μαθητῶν Του, τοὺς ἔδειξε τὰ χέρια καὶ τὰ
πόδια Του, ποὺ ἔφεραν τὰ σημάδια ἀπὸ τὰ καρ-
φιά καὶ τοὺς εἶπε: «Γιατί εἴστε τρομαγμένοι καὶ
γιατί γεννιοῦνται στὴν καρδιά σας ἀμφιβολίες;
Κοιτάξτε τὰ χέρια μου καὶ τὰ πόδια μου γιὰ νὰ
βεβαιωθεῖτε, ὅτι εἶμαι ἐγὼ ὁ Ἰδιος. Ψηλαφίστε με
καὶ πεισθεῖτε, διότι ἓνα φάντασμα δὲν ἔχει σάρ-
κα καὶ ὀστά, καθὼς βλέπετε ἐμένα νὰ ἔχω. Καὶ
ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ τοὺς ἔδειξε τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια
Του». Ἡ χαρὰ τους τότε ἦταν μεγάλη. Ὡστόσο,
πάλι ἀμφέβαλαν, ἂν πράγματι αὐτὸς ἦταν ὁ ἀνα-
στημένος Διδάσκαλός τους. Καὶ διηγεῖται ὁ ἱερὸς
Εὐαγγελιστής: «Ἐπειδὴ ὅμως αὐτοὶ ἀκόμα ἀπι-
στοῦσαν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους καὶ ἀποροῦσαν, τοὺς
ρώτησε ὁ Ἰησοῦς: «Ἔχετε τίποτε φαγώσιμο ἐδῶ;
αὐτοὶ δὲ Τοῦ ἔδωσαν ἓνα κομμάτι ἀπὸ ψητὸ ψάρι
καὶ ἓνα κομμάτι κηρήθρα μὲ μέλι. Καὶ ἀφοῦ τὰ
πῆρε, ἔφαγε μπροστὰ τους». «Τοὺς ἐπέπληξε δὲ
γιὰ τὴν ἀπιστία τους καὶ τὴ σκληροκαρδία τους νὰ
μὴν πιστέψουν ἐκείνους, ποὺ τὸν εἶδαν ἀναστημέ-
νο». Καὶ μόνον, λοιπόν, τότε, μετὰ τὰ τόσα ἀδι-
άσειστα τεκμήρια καὶ τὴν προσωπικὴ τους ἐμπει-
ρία, πείστηκαν ἀπόλυτα οἱ Μαθητές, ὅτι «ἠγέρθη
ὁ Κύριος ὄντως». Τὸ ἀποκορύφωμα ὅμως τῆς
δυσπιστίας ὑπῆρξε ὁ Ἀπ. Θωμᾶς. Αὐτὸς ἔλειπε
τὸ βράδυ ἐκεῖνο τῆς παρουσίας τοῦ ἀναστημένου
Κυρίου στοὺς Μαθητές Του. Κατὰ τὴ γνώμη του,
ὅλοι εἶχαν πλανηθεῖ. Ὅλοι εἶχαν πιστέψει σὲ ἀνύ-
παρκτο γεγονός. Ἐλεγε δὲ στὶς διαβεβαιώσεις τῶν
συμμαθητῶν του: «Ἐὰν δὲν δῶ στὰ χέρια Του τὸ
σημάδι ἀπὸ τὰ καρφιά καὶ δὲν βάλω τὸ δάκτυλό
μου στὸ σημάδι ἀπὸ τὰ καρφιά καὶ δὲν βάλω τὸ
χέρι μου στὴν πλευρὰ Του (τὴ λογχισμένη), δὲν θὰ
πιστέψω». Καὶ μόνον ὅταν μετὰ ἀπὸ ὀκτὼ μέρες
παρουσιάστηκε καὶ πάλι ὁ Κύριος στοὺς Μαθη-
τές Του καὶ ἦταν «καὶ ὁ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν»,

μπροστά στη Θέα τοῦ Διδασκάλου καὶ στήν πρόσκλησή Του νὰ Τὸν ψηλαφίσει, ὁμολόγησε τὴ μεγάλη ὁμολογία: «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου». Μόνον τότε πίστεψε στήν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου. Ἀπό τὰ παραπάνω εὐκολα συμπεραίνει κανεὶς, ὅτι δὲν ἦταν προκατειλημμένοι οἱ Μαθητές ὡς πρὸς τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας καὶ ὅτι, ἐπομένως, οἱ ἐμφανίσεις τοῦ Ἀναστάντα Χριστοῦ μας ἦταν ἀντικειμενικὲς καὶ πραγματικὲς καὶ ὄχι φανταστικὲς. Καὶ ὡς πρὸς τὸ τελευταῖο, τῶν πραγματικῶν δηλαδὴ ἐμφανίσεων τοῦ Κυρίου μας, αὐτὸ ἀποδεικνύεται, ἐκτός ἀπὸ τίς προαναφερθεῖσες (ἐμφανίσεις) καὶ ἀπὸ πολλὲς ἄλλες. Ἔτσι, ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς στὶς «Πράξεις τῶν Ἀποστόλων», κεφ. 1, στίχ. 3 σημειώνει, ὅτι ὁ Κύριος «παρουσιάστηκε στοὺς Ἀποστόλους ζωντανὸς μετὰ τὸ θάνατό Του μὲ πολλὲς ἀποδείξεις. Ἐμφανιζόταν σ' αὐτοὺς γιὰ σαράντα μέρες καὶ τοὺς ἔλεγε γιὰ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ». Κατόπιν, ὁ Ἀπ. Παῦλος μᾶς διέσωσε τὴν, μεγάλης σημασίας καὶ βαρύτητας, πληροφορία, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ὁ Χριστὸς μετὰ τὴν Ἀνάσταση Του «ἐμφανίστηκε μία φορά σὲ περισσότερους ἀπὸ πεντακόσιους ἀδερφοὺς συγχρόνως, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ περισσότεροι ζοῦν ὡς τώρα» (Α΄ Κορ. 15,6), δηλ. μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀπ. Παύλου. Βλέπουμε, λοιπόν, ὅτι ὁ Ἀναστάς Κύριος ἐμφανίστηκε σὲ πολλοὺς, πολλὲς φορές, πολλὲς μέρες, σὲ πολλοὺς τόπους καὶ μὲ πολλοὺς τρόπους. «Καὶ ἐνεφανίσθη, γράφει ὁ ἀείμνηστος Πρωτοπρεσβύτερος Κ. Καλλίνικος στὸ βιβλίο του «Τὰ θεμέλια τῆς πίστεως», ὄχι κατὰ τὴν νύκτα, ἀλλὰ πάντοτε ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας· καὶ ὄχι διὰ μίαν φευγαλέαν στιγμὴν, ὁπτασίαν ἀκαριαίαν καὶ ἴνδαλμα διαττον... Τίποτε τὸ φαντασμαγορικὸν καὶ «ἐξωτικόν» δὲν ὑπάρχει εἰς τὰς Χριστοφανείας αὐτάς... Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἐμφανίζεται ὡς ἀβεβαία σκιά στὸ σκοτάδι, οὔτε ὡς φευγαλέα φωτεινὴ ἐμφάνις ἢ ὡς αἰθερία μορφή, ποὺ αἰωρεῖται εἰς τὸν ἀέρα μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς. Δὲν παρουσιάζεται μὲ σῶμα φανταστικόν, ἀτμῶδες, ποὺ δὲν ἐπιδέχεται ψηλάφησιν· ἀλλὰ μὲ σῶμα πραγματικόν». Ὅλοι δὲ οἱ μάρτυρες, ποὺ βεβαιώνουν τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἀξιόπιστοι, ἀντικειμενικοί, αὐτόπτες

καὶ αὐτῆκοι, μὲ πρωτοστάτες τοὺς Ἁγίους ἐνδόξους καὶ πανευφῆμους 12 Ἀποστόλους, οἱ ὅποιοι, ἀκριβῶς, ἐπειδὴ ἦταν πολὺ βέβαιοι γιὰ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Διδασκάλου τους, ἐνιωθαν, ὅτι ἔχουν εἰδικὴ κλήση νὰ εἶναι «μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως». Αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκη καὶ ἐπιτακτικὸ τὸ χρέος νὰ ἐπαναλαμβάνουν τοὺς λόγους: «Αὐτὸ ποὺ ἀκούσαμε, αὐτὸ ποὺ εἶδαμε μὲ τὰ μάτια μας, αὐτὸ ποὺ ἀπολαύσαμε σὰν ἔκπαιγλο θέαμα καὶ τὰ χέρια μας ψηλάφισαν... ἀναγγέλλουμε σ' ἐσᾶς». Καὶ τώρα τὸ ἐρώτημα: Μετὰ ἀπὸ ὅλα αὐτά, ποιὸς νοήμονας ἄνθρωπος εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποστηρίξει ὅτι οἱ ἐμφανίσεις τοῦ Ἀναστάντα Κυρίου μας ἦταν δημιούργημα εὐπιστίας καὶ προκατάληψης τῶν Μαθητῶν καὶ ἐπομένως ἀπόρροια ψυχογενοῦς βιώματος τῶν Ἀποστόλων, ὑποκειμενικῶν ὁραματισμῶν, παραισθήσεων καὶ φαντασιοπληξιῶν τους; Ὅπως δὲ ποτε, κανεῖς.

Ἀλλὰ, ἂς ἔλθουμε καὶ σὲ μία ἄλλη κατὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἐφεύρεση ἀπὸ ἐχθροὺς καὶ αὐτοὺς τοῦ Χριστοῦ. Εἶπαν, λοιπόν, ὅτι ὁ θάνατός Του στὸ Σταυρὸ ἦταν φαινομενικὸς. Ὅμως, ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου πάνω στὸ Σταυρὸ δὲν ἦταν φαινομενικὸς, ἀλλὰ πραγματικὸς, μαρτυρεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι, ὅταν «ἓνας ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες τρύπησε τὴν πλευρά Του μὲ λόγχη, ἀμέσως βγῆκε αἷμα καὶ νερό»· γεγονὸς, πού, κατὰ τὴν ἱατρικὴ ἐπιστήμη, ὑποδηλώνει καὶ τὸν τρόπο θανάτου τοῦ Κυρίου πάνω στὸ σταυρό· ὅτι δηλαδὴ ἐπῆλθε ἀπὸ ὀξεία καρδιακὴ κάμψη. Κατόπιν, κατὰ τὴν ταφὴ Του, ὁ Κύριός μας ἀλείφτηκε μὲ «μῖγμα σμύρνης καὶ ἀλόης» σὲ μεγάλη ποσότητα καὶ τυλίχτηκε μὲ ὀθόνια ἀπὸ τὸ κεφάλι μέχρι τὰ πόδια. Ἐὰν ὁ Χριστὸς εἶχε ὑποστῇ νεκροφάνεια καὶ ζοῦσε ἀκόμη, ὁ θάνατός Του θὰ ἐπερχόταν ὅπως δὲ ποτε ἀπὸ ἀσφυξία. Ἀλλὰ καὶ κάτι ἀκόμη. Οἱ ἐμφανίσεις τοῦ Ἀναστάντα Ἰησοῦ δὲν ἦταν ἐμφανίσεις κάποιου ἐξαντλημένου, ἐτοιμοθάνατου καὶ καταπληγμένου, ποὺ εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ περιποιήσεις γιὰ νὰ μὴν ὑποκύψει στὸ θάνατο, ὅπως θὰ συνέβαινε, ἂν ἡ ὑπόθεση τῆς νεκροφάνειας ἦταν ἀληθινή· ἀλλὰ ἦταν ἐμφανίσεις θριαμβευτικῆς. Ὁ Ἰησοῦς μὲ καταπληκτικὴ ταχύτητα ἐμφανιζόταν καὶ ἐξαφανιζό-

ταν ἐλεύθερα, ἄλλοτε μὲν στὴν Ἰουδαία, ἄλλοτε δὲ στὴ Γαλιλαία, ἄλλοτε πορευόμενος καὶ ἄλλοτε ἐμφανιζόμενος στὴν Ἱερουσαλήμ «τῶν θυρῶν κεκλεισμένων», ἀποδεικνύοντας ἔτσι, ὅτι πέτυχε περιφανῆ νίκη κατὰ τοῦ θανάτου ὡς «Ἀρχηγὸς τῆς Ζωῆς».

Γιὰ τοὺς παραπάνω λόγους, ἀλλὰ καὶ ἄλλους, ποὺ παραλείπουμε, ἐνῶ εἶναι ἄρκετοὶ καὶ ἰσχυροὶ αὐτοὶ, ποὺ προαναφέραμε, «ἡ θεωρία νεκροφάνειας τοῦ Χριστοῦ ἀποδεικνύεται ἡλιθία». Γι' αὐτὸ καὶ κατὰ τὸν Keim «ἀπεκηρύχθη ὑπὸ πάντων τῶν κριτικῶν».

Τέλος, ὑπάρχουν καὶ ἐκεῖνοι, ποὺ ρωτοῦν: Γιατί στίς Εὐαγγελικὲς διηγήσεις περὶ Ἀναστάσεως ὑπάρχουν κάποιες διαφορές; Καὶ ἡ ἀπάντηση: Οἱ διαφορές αὐτές εἶναι τελείως ἐπουσιώδεις καὶ ὀφείλονται στὴν ἀνεξαρτησία τῆς γραφίδας τοῦ κάθε ἱεροῦ συγγραφέα. Αὐτές(οὶ ἐπουσιώδεις διαφορές) ἀποδεικνύουν, ὅτι οἱ μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως δὲν γράφουν σύμφωνα μὲ προμελετημένο σχέδιο καὶ προκαταρτισμένη συμφωνία. Εἶναι δὲ διαφορές, ποὺ συμβιβάζονται ἀπόλυτα, ὡς ἀπὸ διαφορετικῆς σκοπιᾶς θεωρήσεις ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ γεγονότος, γιὰ τὸ ὁποῖον (γεγονός τῆς Ἀναστάσεως) ὅλες οἱ διηγήσεις ἀπολύτως συμφωνοῦν.

Μετὰ ἀπὸ τὰ λίγα αὐτὰ γιὰ τὸ μέγιστο θαῦμα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ μας, μποροῦμε νὰ ποῦμε, ὅτι οἰκονόμησε ὁ Κύριος κατὰ τέτοιο τρόπο τὰ πράγματα, ὥστε τὸ θαῦμα αὐτὸ νὰ εἶναι κατοχυρωμένο ἀπὸ κάθε πλευρὰ καὶ κανεὶς νὰ μὴ μπορεῖ βᾶσιμα νὰ τὸ ἀμφισβητήσῃ. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἀπροσμέτρητης σημασίας γιὰ τὴν πίστη μας ἀλήθεια αὕτη εἶναι ἀπαρασάλευτο κήρυγμα καὶ ἀδι-ἀμφισβήτητο μήνυμα ὅλων τῶν αἰώνων. Ἡ Καινὴ Διαθήκη, ἡ πατερικὴ παράδοση, ἀλλὰ καὶ ὅ,τι δὲν ἐπικαλεστήκαμε, γιὰ νὰ μὴν ἐπεκταθοῦμε περισσότερο, ὅπως οἱ ἀπολογητὲς τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων καὶ ἡ πλημμυρίδα τῆς θρησκευτικῆς γραμματείας, εἶναι τὰ ἐχέγγυα καὶ οἱ τεκμηριώσεις τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως. Καὶ ἐκεῖνο, λοιπόν, ποὺ πρέπει νὰ κάνουμε οἱ πιστοὶ εἶναι νὰ κλείνουμε τὰ αὐτιά μας στίς μωρολογίες τῶν ἀπίστων. Καὶ μὲ πίστη βέβαιη καὶ πεποίθηση νὰ διακηρύτ-

τουμε, ὅτι «ἡγέρθη ὁ Κύριος ὄντως», ὅτι εἶναι ὁ Νικητὴς τοῦ θανάτου καὶ ὁ χορηγὸς λύτρωσης, ἁγιασμοῦ, σωτηρίας καὶ αἰώνιας ζωῆς. Μὲ ψυχικὴ δὲ χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση νὰ ψάλλουμε πάντοτε τὸ «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος». Ἀνέστη ἐκ νεκρῶν ὁ Κύριος καὶ προμήνυσε τὴν ἀνάστασι καὶ κάθε νεκροῦ κατὰ τὴν ἐπιφανῆ Δευτέρα Παρουσία Του. «Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, (σημειώνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος), ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο».

Ἀγαπητὲ ἀναγνώστη, μία σύντομη ἱστορία ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἀθεϊστικῆς προπαγάνδας στὴ Ρωσία, δείχνει ἐκφραστικὰ πόσο ἰσχυρὴ παραμένει στοὺς πιστοὺς ἡ βεβαιότητα τῆς Ἀνάστασης τοῦ Χριστοῦ, παρὰ τοὺς ἀνέμους ποὺ σηκώθηκαν νὰ τὴν κλονίσουν, μέχρι καὶ πρόσφατα μὲ τὴν εὕρεση σαρκοφάγου, στὴν ὁποία εἶναι γραμμένο τὸ ὄνομα «Ἰησοῦς». Σὰν νὰ εἶναι ὁ Χριστιανικὸς αὐτὸς τάφος ὁ μοναδικός, ἐνῶ ἔχουν βρεθεῖ καὶ τόσοι ἄλλοι, πού φέρουν τὸ ὄνομα αὐτό τοῦ Λυτρωτοῦ μας. Ὡστόσο καὶ μοναδικός νὰ ἦταν δὲν θὰ μποροῦσε, λαμβάνοντας κανεὶς ὑπ’ ὄψη του τὰ ὅσα πιὸ πάνω ἀναφέρονται, νὰ σκιάσει τὴν ἀλήθεια, ὅτι πράγματι ἀνέστη ὁ Κύριος.

Σὲ μιὰ μεγάλη, λοιπόν, ρωσικὴ πόλη κάποιος ἀθεϊστὴς κάνει διάλεξη κατὰ τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ αἴθουσα εἶναι ἀσφυκτικὰ γεμάτη καὶ ὁ «διαφωτιστής» ρητορεύει μὲ στόμφο γιὰ πολλὴ ὥρα. Κάποτε φτάνει στὸ τέλος καὶ μὲ ὕφος θριαμβευτικὸ καταλήγει: «Μήπως ἔχει νὰ πεῖ κανεὶς τίποτε;». «Ἐπιτρέπεται νὰ πῶ ἐγὼ δύο λέξεις;». Ἡ ἐρώτησι ὑψώνεται ἀπὸ κάποιο μικροκαμωμένο σεβάσμιο γέροντα, κάπου στὰ μεσαῖα καθίσματα. Ὁ ἀθεϊστὴς κοιτάζει συγκαταβατικὰ τὸ γεροντάκι καὶ τὸ βλέμμα του λές καὶ ψιθυρίζει: «Τί θὰ πεῖ τώρα, ὕστερα ἀπὸ τὸ δικό μου χεῖμαρρο;». Ὅμως, τάχα ἀδιάφορα ἀπαντᾷ: «Ὁχι μόνο δύο λέξεις· ἀλλὰ ὅσες θέλετε». «Ὁχι, ὄχι! Φτάνουν δύο λέξεις», ἀποκρίνεται τὸ γεροντάκι, καθὼς κατευθύνεται στὸ βῆμα. Ἀνεβαίνει πάνω ἤρεμα, σταθερὰ καὶ τονίζει τὶς πανίσχυρες λέξεις του: «ΧΡΙΣΤΟΣ ΒΟΣΚΡΕΣ». Δηλαδή «Χριστὸς Ἀνέστη». Τότε ἔγι-

νε κάτι, πού κανείς δὲν περίμενε. Ἀπὸ κάτω ὅλα τὰ στόματα ἀπάντησαν «ΒΟΪΣΤΙΝΟ ΒΟΣΚΡΕΣ». Δηλαδή, «Ἀληθῶς Ἀνέστη». Ὁ «διαφωτιστής» τα-ραγμένος, γεμάτος ἀμηχανία, παρακολουθεῖ τὴν ἀπροσδόκητη αὐτὴ κατάληξη τῆς διάλεξής του. Σὲ μιὰ στιγμή σκέπτεται νὰ ξαναρχίσει τὴν ἀγόρευση. Ὅμως τί νὰ πεῖ; Δύο ὥρες εἶχε τὸ λόγο! Στὸ μεταξύ οἱ ἄνθρωποι σηκώθηκαν ἀπὸ τὶς θέσεις τους καὶ ἄρχισαν νὰ ἀποσύρονται, ἐνῶ ἡ αἴθουσα ἀντιβούιζε ἀκόμη ἀπὸ τὸ «ΒΟΪΣΤΙΝΟ ΒΟΣΚΡΕΣ»· «Ἀληθῶς Ἀνέστη». Αὐτὸ τὸ νικητήριο παιάνα ψάλλουμε καὶ τραγουδοῦμε οἱ Χριστιανοὶ ἀνὰ τοὺς αἰῶνες, χωρὶς ποτὲ καμιὰ δύναμη νὰ μπορέσει νὰ τὸν ἀνακόψει, πρὸς κατασχύνη τῶν ἐχθρῶν τοῦ παθόντος, ταφέντος καὶ Ἀναστά-ντος Κυρίου μας. Σ' αὐτὴ τὴ βεβαιότητα τῆς Ἀναστάσεως οἰκοδομήθηκε ἡ Ἐκκλησία μας. Γι' αὐτὸ ἄντεξε καὶ ἀντέχει καὶ δὲν θὰ παύσει νὰ ἀντέχει στὶς πιὸ μεγάλες πιέσεις. Μὲ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» στὸ στόμα κρατήθηκε τὸ ἔθνος μας στὶς φοβερὲς δοκιμασίες τῆς μακροχρόνιας σκλαβιάς του. Μὲ αὐτὸ τὸ θούριο ἀναστήθηκε καὶ πάλι στὰ νεώτερα χρόνια. Μὲ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» στὴν καρδιὰ ἀντιμετώπισαν καὶ ἀντιμετωπίζουμε καὶ σήμερα οἱ πιστοὶ καὶ θὰ ἀντιμετωπίζουμε πάντοτε κάθε εἶδους δυσκολίες: ἀτομικές, οἰκογενειακές, κοινωνικές, ἐθνικές. Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ μας εἶναι, καθὼς προαναφέρουμε, τὸ θεμέλιο τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Χριστιανισμὸς ὑπάρχει, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἀναστήθηκε. Τὴν ἀλήθεια αὐτὴ τονίζει ὁ Ἀπ. Παῦλος, ὅταν γράφει στοὺς Κορινθίους: «Ἐὰν ὁ Χριστὸς δὲν εἶχε ἀναστηθεῖ, τότε θὰ ἦταν χωρὶς νόημα τὸ κήρυγμά μας, χωρὶς νόημα δὲ καὶ ἡ πίστη μας. Ἀνάμεσα στὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ ἡ Ἀνάσταση εἶναι τὸ μεγαλύτερο. Ὅλα τὰ ἄλλα θαύματα πηγάζουν ἀπὸ αὐτὸ καὶ στηρίζονται σ' αὐτό. Οἱ Μαθητὲς ἐγκατέλειψαν τὸ Χριστό, ὅταν πέθανε πάνω στὸ Σταυρὸ καὶ ἐπέστρεψαν σ' Αὐτόν, ὅταν ἀναστήθηκε. Ἀπὸ τότε Χριστιανοὶ γίνονται ὅσοι πιστεύουν στὸν ἀναστημένο Ἰησοῦ. Τὸ θαῦμα τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ σ' ὅλο τὸν κόσμο, χωρὶς ἐξωτερικὴ βία ἢ πίεση ψυχολογική, μὲ μόνο τὸ κήρυγμα, ἐξηγεῖται ἀπὸ τὴν Ἀνάσταση.

Ἡ πίστις, ποὺ νίκησε καὶ νικᾷ ἐπὶ εἴκοσι αἰῶνες
τώρα τὸν κόσμον τῆς ἀπιστίας, τῆς εἰδωλολατρίας,
τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀμαρτίας, εἶναι ἡ πίστις στὸν
ἀναστημένο Χριστό. Ὅλη ἡ ἱστορία τοῦ Χριστιανι-
σμοῦ εἶναι ἡ ἱστορία ἐνὸς θαύματος· τοῦ θαύματος
τῆς Ἀναστάσεως.

Ἀλλὰ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου μας εἶναι καὶ
τῆς προσωπικῆς μας ζωῆς τὸ θεμέλιο. Ἡ Ἀνάστα-
σις τοῦ Χριστοῦ σημαίνει γιὰ μᾶς τὴν πιὸ βαθιὰ
καὶ οὐσιαστικὴ μεταμόρφωση. Πρόκειται γιὰ τὴν
πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ἀνάστασή μας ἀπὸ τὰ νεκρὰ
ἔργα τῆς ἀμαρτίας· ἀπὸ τὴν κατάστασι τῆς ἀμαρ-
τίας καὶ τῆς φθορᾶς.

Ἄς εἶναι, λοιπόν, ἡ ἀλήθεια τῆς τοῦ Κυρίου μας
Ἀναστάσεως ριζωμένη βαθιὰ στὴν καρδιά μας· ὥς
τὴ θέσουμε δὲ θεμέλιο τοῦ προσωπικοῦ μας βίου,
ἔτσι ὥστε «ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν».
Νὰ ζήσουμε δηλ. μιὰ νέα, χριστιανικὴ ζωή.

2. ΜΙΑ ΠΑΡΑΛΟΓΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗ

Πρόκειται για την απαίτηση κάποιων να δοῦν τὸ Θεὸ γιὰ νὰ πιστέψουν. Αναφερόμενοι ἀρχικὰ στὴν Ἀγία Γραφή, σημειώνουμε τὴ μαρτυρία τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ποὺ εἶναι: «Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε». Καὶ πάλιν: «Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται». Δηλαδή τὸ Θεὸ δὲν Τὸν ἔχει δεῖ ποτὲ κανεὶς. Τὴν ἀλήθεια αὐτή, μέσα στὶς ἄλλες, ὑπογράμμισε καὶ ὁ Κύριος μας, ὅταν ἀπάντησε στοὺς Ἰουδαίους «ποὺ ἤθελαν νὰ Τὸν σκοτώσουν, ὅχι μόνον γιατί καταργοῦσε τὴν ἀργία τοῦ Σαββάτου (θεραπεύοντας ἀσθενεῖς), ἀλλὰ καὶ γιατί ἔλεγε ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι Πατέρας Του καὶ ἔκανε τὸν ἑαυτὸ Του ἴσον μὲ τὸ Θεό». Τοὺς εἶπε, λοιπόν, ὁ Χριστὸς μας: «...Καὶ ὁ Πατέρας, ποὺ μὲ ἀπέστειλε στὸν κόσμον, Αὐτὸς ἔχει δώσει στὶς Ἀγίες Γραφές πρὸ πολλοῦ μαρτυρία γιὰ Μένα. Οὔτε τὴ φωνὴ Του ἔχετε ἀκούσει ποτὲ ἕως τώρα, οὔτε τὴ μορφή Του ἔχετε δεῖ». Καὶ ὁ λόγος; Ἀκριβῶς γιατί εἶναι «Πνεῦμα ὁ Θεός», καθὼς ἀποκάλυψε ὁ Χριστὸς στὴ Σαμαρείτιδα. Καὶ ἐπομένως, ἐνῶ δηλαδή «τὸ πνεῦμα σὰρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει», εἶναι ἀδύνατο στὸν ἄνθρωπο νὰ δεῖ μὲ τὰ πῆλινα μάτια τοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἡ λογικὴ μᾶς λέει, ὅτι μὲ τὰ ὕλικα μάτια μας μόνον ὕλικα πράγματα μποροῦμε νὰ βλέπουμε. Ἐξ ἄλλου, ἐὰν βλέπαμε τὸ Θεὸ θὰ ἦταν ἀντικείμενο γνώσεως καὶ ὄχι πίστεως. Ἔτσι, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, δίνοντας τὸν ὁρισμὸ τῆς πίστεως, γράφει: «Ἔστι δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων». Δηλαδή πίστη σημαίνει σιγουριά γι' αὐτά, ποὺ ἐλπίζουμε καὶ βεβαιότητα γι' αὐτά, ποὺ δὲν βλέπουμε.

Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ὁ προφήτης Μωϋσῆς παρακαλεῖ τὸ Θεὸ νὰ τὸν ἀξιώσει νὰ Τὸν δεῖ, λέγοντας: «Ἐμφάνισόν μοι σεαυτὸν γνωστῶς, ἵνα ἴδω σε». Καὶ ὁ Θεὸς τοῦ ἀπαντᾷ: «Οὐ δυνήσῃ ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου· οὐ γὰρ μὴ ἴδῃ ἄνθρωπος τὸ πρόσωπόν μου καὶ ζήσεται». Δηλαδή δὲν θὰ μπορέσεις νὰ μὲ δεῖς. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὲ δεῖ ἄνθρωπος μὲ τὰ χωματένια μάτια τοῦ καὶ νὰ ζήσει.

Αὐτὴ τὴν ἀντίληψη, ὅτι δηλαδὴ εἶναι ἀδύνατο στὸν ἄνθρωπο νὰ δεῖ τὸ Θεό, εἶχαν καὶ οἱ εἰδωλολάτρεις πρόγονοί μας, ἡ εἰδωλολατρικὴ Ἑλλάδα μὲ τοὺς μεγάλους φιλοσόφους της καὶ ἃς ἦταν οἱ θεοὶ της ψεύτικοι καὶ χωματένιοι. Ἔτσι, μᾶς λέει ἡ μυθολογία, ὅτι ἡ Σεμέλη, κόρη τοῦ βασιλέα τῶν Θηβῶν Κάδμου, ζητεῖ ἐπίμονα ἀπὸ τὸ Δία νὰ ἐμφανιστεῖ μπροστὰ της μὲ ὅλο τὸ μεγαλεῖο τῆς δόξας του. Ὁ Ζεὺς προσπαθεῖ νὰ τὴν πείσει, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ τὸν δεῖ. Ἡ Σεμέλη ἐπιμένει καὶ ὁ Ζεὺς τελικὰ ὑποχωρεῖ. Ἐμφανίζεται μπροστὰ της μέσα σὲ ἀστραπὲς καὶ βροντὲς καὶ ἡ Σεμέλη κατακαίεται ἀπὸ τὶς φλόγες.

Ὅμως, ὅχι μόνο ἀδύνατο, ἀλλὰ καὶ παράλογο εἶναι νὰ θέλει ὁ ἄνθρωπος νὰ δεῖ τὸ Θεό, προκειμένου νὰ πιστέψει σ' Αὐτόν. Εἶναι παράλογο, γιατί μὲ βάση αὐτὴ τὴν ἀρχὴ τῆς ἀπόρριψης καθενὸς προσώπου ἢ πράγματος, ποὺ δὲν βλέπουμε, θὰ πρέπει νὰ ἀρνηθεῖ κανεὶς καὶ τοὺς γονεῖς του· ἀλλὰ καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδας του· θὰ πρέπει νὰ ἀρνηθεῖ καὶ τὸν πόνο καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὰ ἠλεκτρόνια, τὰ ὁποῖα συνωθούμενα καὶ κρουόμενα πάνω στὰ ἄτομα θερμαίνονται καὶ μᾶς φωτίζουν. Πάνω σ' αὐτὸ γράφει ὁ ἀείμνηστος σοφὸς μαθηματικὸς καὶ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Π. Ζερβὸς τὰ ἐξῆς: «Ἐνῶ ζητεῖ ὁ μικράνθρωπος νὰ ἴδῃ μὲ τὰ μάτια του τὸν Θεὸν καὶ νὰ βεβαιωθῇ ἐκ τῶν αἰσθήσεων του ὅτι ὑπάρχει, εἶναι κατὰ τρόπον οἰκτρὸν παράλογος». Βεβαίως, ὡς πρὸς τὰ ἠλεκτρόνια μπορεῖ κανεὶς νὰ παρατηρήσει, ὅτι ἐνῶ δὲν τὰ βλέπουμε πιστεύουμε ὅτι ὑπάρχουν ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα, ἀπὸ τὸ φῶς· ἐπίσης πιστεύουμε στὴν ὕπαρξιν τοῦ πόνου, τοῦ ἀέρα, διότι τοὺς αἰσθανόμαστε. Ὅμως καὶ τὸ Θεὸ δὲν Τὸν αἰσθανόμαστε ἀπὸ τὰ τόσα ἀπειράριθμα θαύματά Του, ποὺ ἐπιτέλεσε ἀνὰ τοὺς αἰῶνες καὶ ἐπιτελεῖ καὶ σήμερα καὶ θὰ ἐπιτελεῖ πάντοτε ὁ ἴδιος ἀμέσως ἢ ἐμμέσως διὰ τῶν Ἀγίων, πού «ἐθαυμάστωσεν ὁ Κύριος»;· Ἀφήνοντας τὰ πάμπολλα θαύματα σὲ συγκεκριμένα πρόσωπα, ποὺ μὲ πίστη παρέκάλεσαν τὸ Θεό, ἃς θυμηθοῦμε τὸ Ἅγιο Φῶς, τὰ ἄφθαρτα ἐπὶ αἰῶνες σώματα Ἀγίων, τὰ μυροβλύζοντα, εὐωδιάζοντα, ἀλλὰ καὶ ζεστὰ ἅγια λείψανα,

τις μυροβλύζουσες ιερές εικόνες καὶ τόσα ἄλλα τῆς πίστεώς μας θαυμαστά πράγματα, πὺν μπορεῖ ὁ καθένας, ὅταν θελήσει, νὰ διαπιστώσει καὶ νὰ αἰσθανθεῖ ἔτσι τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ ἀκόμη αἰσθανόμαστε τὸ Θεὸ καὶ τὴν ὕπαρξιν Του ἀτενίζοντες τὸν κόσμον, τὰ πάγκαλα δημιουργήματα, πὺν μόνο ἓνας Πάνσοφος καὶ Παντοδύναμος Θεὸς θὰ μποροῦσε νὰ δημιουργήσῃ. Τὴν ἀλήθεια αὕτη ὑπογραμμίζει ὁ Ἀπ. Παῦλος, ὅταν γράφει στοὺς Ρωμαίους: «Οἱ μὴ βλέπομενες μὲ τὰ αἰσθητὰ μάτια ἄπειρες τελειότητες τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τότε πὺν κτίστηκε ὁ κόσμος, βλέπονται καθαρὰ μὲ τὰ μάτια τῆς διάνοιαν μέσα ἀπὸ τὰ δημιουργήματα· τόσο δηλαδὴ ἡ δύναμιν Του (τοῦ Θεοῦ), πὺν δὲν ἔχει ἀρχὴ καὶ τέλος, ἀλλὰ εἶναι αἰώνια, ὅσο καὶ κάθε θεία τελειότης». Δύο συνοδοιπόροι σὲ μία ἔρημον, ὁ ἓνας πιστὸς καὶ ὁ ἄλλος ἄπιστος, κάπου νυκτῶνουν καὶ πέφτουν νὰ κοιμηθοῦν. Τὸ πρῶν πὺν ξύπνησαν εἶπε ὁ ἄπιστος στὸν πιστό. Ἀπ' ἐδῶ πέρασαν τὴ νύκτα καμῆλες. Ἀπὸ ποῦ τὸ συμπεραίνεις αὐτό; ρώτησε ὁ πιστὸς τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος. Ἀπὸ τὰ ἵχνη, πὺν ἔχουν ἀφήσει, ἀπάντησε ὁ ἄπιστος. Τὴν προηγούμενη μέρα εἶχαν συζητήσῃ γιὰ τὴν ὕπαρξιν ἢ ὄχι τοῦ Θεοῦ. Ἐπέμενε δὲ ὁ ἄπιστος στὴν ἀνυπαρξία Του, ὁ δὲ πιστὸς στὴν ὕπαρξιν Του. Ἔ, λοιπόν, τοῦ λέει αὐτός, ὅπως σὺ συμπεραίνεις ὅτι πέρασαν καμῆλες ἀπὸ τὰ ἵχνη τους, ἔτσι κι ἐγὼ συμπεραίνω τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὰ ἵχνη Του, πὺν εἶναι πάμπολλα γύρω μας. Βέβαια, πολὺ περισσότερο νιώθει τὸ Θεὸ ὁ πιστός, πὺν ἀγωνίζεται νὰ ἐφαρμόζει στὴ ζωὴ του τὸ ἅγιον καὶ σωτηριῶδες θέλημά Του. Αὐτὸς αἰσθάνεται τὸ Θεὸ κατοικοῦντα καὶ μένοντα στὴν καρδιά του. Αἰσθάνεται τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ μέσα του, κατὰ τὴν ὑπόσχεση τοῦ Κυρίου, πὺν εἶναι: «Ὅποιος μὲ ἀγαπάει θὰ τηρήσῃ τὸ λόγο Μου. Καὶ ὁ Πατέρας Μου θὰ τὸν ἀγαπήσῃ καὶ θὰ ἔλθουμε σ' αὐτὸν καὶ θὰ κατοικήσουμε μαζί του». Καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης: «Ὅποιος τηρεῖ τὶς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ μένει ἐνωμένος μαζί Του καὶ Ἐκεῖνος (ὁ Θεός) μὲ αὐτόν». Καὶ πάλιν: «Ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη καὶ ὅποιος ζεῖ μέσα στὴν ἀγάπην, ζεῖ μέσα στὸ Θεὸ καὶ ὁ Θεὸς μέσα σ' αὐτόν».

Ὡστόσο, παρ' ὅλα δηλαδή τὰ πιὸ πάνω ἀναφερόμενα, ὑπάρχουν κάποιοι, ποὺ ἐπιμένουν. Λένε, λοιπόν: Γιατί νὰ μὴ μᾶς δώσει ὁ Θεὸς καλλίτερες καὶ περισσότερες αἰσθήσεις, ὥστε νὰ μπορούμε νὰ Τὸν βλέπουμε; Ἀλλά, ἐνῶ, ὅπως προαναφέρθηκε, ὁ Θεὸς εἶναι «Πνεῦμα», ὅσο καλλίτερες καὶ περισσότερες σωματικές αἰσθήσεις καὶ ἂν μᾶς ἔδινε, πάλι δὲν θὰ Τὸν βλέπαμε. Ὅμως, ἅς σχολιάσουμε γιὰ λίγο τὸ παραπάνω ἐρώτημα. Ἄς φαντασθοῦμε, ὅτι μᾶς προίκιζε ὁ Θεὸς μὲ καλλίτερες αἰσθήσεις γιὰ νὰ βλέπαμε π.χ. σὰν μικροσκόπιο ἢ σὰν ἀκτῖνες Χ. Μὰ τότε δὲν θὰ μπορούσαμε μὲ τέτοια μάτια νὰ κοιμόμασταν μέσα στὸ ζωολογικὸ ἀπὸ μικρόβια κῆπο τῆς ἀτμόσφαιρας τοῦ δωματίου μας. Ἡ δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ πιοῦμε ἓνα ποτήρι νερὸ ἢ νὰ φᾶμε ἓνα φρούτο, ἀπὸ τοὺς βράκιους καὶ τὰ μικρόβια, ποὺ θὰ βλέπαμε μέσα σ' αὐτά. Ὡς πρὸς τὶς περισσότερες αἰσθήσεις ἀπὸ αὐτὲς ποὺ ἔχουμε, ἅς ὑποθέσουμε καὶ πάλι, ὅτι μᾶς ἔδινε ὁ Θεὸς μία ἠλεκτρονικὴ αἴσθηση. Ἀλλὰ τότε καὶ πάλι ἀλίμονό μας. Νύχτα καὶ μέρα θὰ ἦταν βιδωμένα στ' αὐτιά μας ἓνα σωρὸ ραδιόφωνα καὶ ραντάρ ποὺ θὰ μᾶς τρέλαιναν. «Ὁ κόσμος τότε, λέει ὁ Toth, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βουδαπέστης, θὰ ἦταν ἓνα τέλειο ἄσυλο φρενοβλαβῶν καὶ ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ θὰ ἦταν δραματικὴ καὶ ἀνυπόφορη. Πρέπει νὰ εὐχαριστοῦμε τὸ Θεό, συνεχίζει, διότι δὲν μᾶς ἔδωσε αἰσθήσεις περισσότερες ἢ καὶ πιὸ καλές, πιὸ εὐαίσθητες». Ἔτσι, ἀκράδαντη πρέπει νὰ εἶναι ἡ πίστη μας στὸ λόγο τοῦ ψαλμωδοῦ: «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας» καὶ στὸν ἄλλο ἐπίσης λόγο τῆς Ἀγίας Γραφῆς: «Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ πάντα ὅσα ἐποίησε· καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν».

Ὅμως οἱ ἀντιρρήσεις συνεχίζονται. Ἐὰν βλέπαμε τὸ Θεό, λένε ἄλλοι, δὲν θὰ κάναμε ἁμαρτίες, ἀλλὰ πάντοτε τὸ καλὸ. Ὡστόσο γνωρίζουμε, ὅτι τὸ καλὸ δὲν εἶναι καλὸ, ἐὰν δὲν γίνεται καὶ καλῶς. Ἔτσι οἱ καλές μας πράξεις δὲν θὰ εἶχαν καμιὰ ἠθικὴ ἀξία, ἀφοῦ θὰ τὶς κάναμε ἀπὸ φόβο, ἀναγκαστικὰ καὶ ὄχι ἀπὸ ἀγάπη στὸ Θεό, γιὰ νὰ «μὴ λυποῦμε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ». Γράφει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης στὴν πρώτη κα-

θολική επιστολή του: «Στὴν ἀγάπη δὲν ὑπάρχει φόβος, ἀλλὰ ἡ τέλεια ἀγάπη διώχνει τὸ φόβο, γιατί ὁ φόβος σχετίζεται μὲ τὴν τιμωρία· ἐκεῖνος δὲ ποὺ φοβᾶται δὲν ἔχει γίνει τέλειος στὴν ἀγάπη». Ἀλλά, ἔστω. Ἄς ποῦμε, ὅτι βλέπαμε τὸ Θεό. Εἶναι ἀπόλυτο ἄραγε, ὅτι δὲν θὰ ἀμαρτάνουμε; Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἄς θυμηθοῦμε τὸ δέκατο τάγμα τῶν Ἀγγέλων, τοῦ ἑωσφόρου, πού, ὅπως βέβαια καὶ ὅλα τὰ ἄλλα Ἀγγελικὰ τάγματα, ἔβλεπε τὸ Θεό. Ὅμως, παρ' ὅλα αὐτά, ὁ ἑωσφόρος καὶ οἱ ἄγγελοί του θέλησαν ἀπὸ ὑπερηφάνεια νὰ γίνουν ὅμοιοι μὲ τὸ Θεό· καὶ ἀμάρτησαν, λοιπόν, θανάσιμα· μὲ ἀποτέλεσμα νὰ κατακρημνισθοῦν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ στὸν Ἄδη· νὰ γίνουν ἀπὸ πνεύματα φωτεινὰ καὶ καθαρὰ, πνεύματα σκοτεινὰ καὶ ἀκάθαρτα· οἱ μισόκαλοι, μισάνθρωποι καὶ ἀνθρωποκτόνοι δαίμονες. Ἀκόμη ἄς ἀναφέρουμε καὶ τοὺς πρωτόπλαστους, τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὕα. Καὶ αὐτοὶ ἔβλεπαν τὸ Θεό. Ὅμως παρήκουσαν, ἀθέτησαν τὴν ἐντολή Του· ἔφαγαν ἀπὸ τὸν ἀπαγορευμένο καρπὸ, «ἀπὸ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν»· ἀμάρτησαν καὶ ἐξορίστηκαν ἀπὸ τὸν Παράδεισο. Ἐπανερχόμενοι, πρέπει νὰ σημειώσουμε, ὅτι μόνο μὲ τὴν αἴσθηση τῆς ψυχῆς θὰ μπορούσαμε νὰ βλέπαμε τὸ Θεό. Τὰ μάτια ὅμως αὐτὰ τῆς ψυχῆς, ἐνῶ ζοῦμε στὸν κόσμον αὐτό, εἶναι σκεπασμένα ἀπὸ τὸ ὑλικὸ περίβλημά της, ποὺ εἶναι τὸ σῶμα μας. Ἡ πνευματικὴ αὐτὴ αἴσθηση τῆς ψυχῆς θ' ἀρχίσει νὰ λειτουργεῖ ἀμέσως μόλις αὐτὴ (ἡ ψυχὴ) ἐλευθερωθεῖ ἀπὸ τὸ σῶμα τὴν ὥρα τοῦ θανάτου. Τότε, καὶ ἐνῶ ἔχουμε τὶς προϋποθέσεις τῆς σωτηρίας, ποὺ εἶναι ἡ ζωὴ σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, θὰ δοῦμε τὸ Θεό. Καὶ ἐδῶ ἔχουν θέση τὰ λόγια τοῦ Ἀπ. Παύλου: «Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον». Δηλαδή τώρα, ποὺ βρισκόμαστε στὴ ζωὴ, βλέπομε τὰ πράγματα θαμπά, σὰν μέσα ἀπὸ μεταλλικὸ καθρέπτη. Τότε ὅμως, ποὺ ἡ ψυχὴ θὰ ἀποδεσμευτεῖ ἀπὸ τὸ σῶμα μὲ τὸ θάνατο, θὰ δοῦμε τὸ Θεὸ πρόσωπο μὲ πρόσωπο. «Ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστίν». Θὰ τὸν δοῦμε ὅπως εἶναι. Δηλαδή στὴν κατάστασι καὶ σ' ὅλο τὸ μεγαλεῖο τῆς Θείας δόξας Του.

3. ΕΝΑ ΠΑΛΙΟ ΜΕΓΑΛΟ ΨΕΜΑ, ΠΟΥ ΑΝΑΜΑΣΑΤΑΙ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Πρόκειται για τή θεωρία τῆς ἐξέλιξης, ποῦ ἀναπτύχθηκε καὶ διαδόθηκε κατὰ τὸ δέκατο ἔνα-το αἰώνα. Κυριότερος ἐκπρόσωπός της εἶναι ὁ Κάρολος Δαρβῖνος. Διδάσκει, ὅτι τὰ διάφορα φυτικὰ καὶ ζωϊκὰ εἶδη προέκυψαν βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἀπὸ κατώτερους ὀργανισμοὺς μὲ τὴν πάροδο μακροχρόνιων περιόδων, μὲ τὴν ἐπίδραση τοῦ περιβάλλοντος καὶ τῆ φυσικῆ ἐπιλογῇ, ποῦ γίνεται μὲ τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγώνα. Διδάσκοντας δηλαδὴ ὁ Δαρβῖνος τὴ μεταβολὴ τῶν εἰδῶν λέει, ὅτι ἀπὸ τοὺς μονοκύτταρους ὀργανισμοὺς, ποῦ ζοῦσαν στὸ νερό, προῆλθαν πρὶ σύνθετοι ὀργανισμοί, ἀπὸ αὐτοὺς ἀκόμη τελειότεροι καὶ τέλος ἀπὸ τοὺς πλέον ἐξελιγμένους ὁ πίθηκος, ὁ πιθηκάνθρωπος καὶ ἀπ' αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος.

Πρῶτα-πρῶτα πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ τὸ γεγονός, ὅτι πρόκειται γιὰ θεωρία. Ἀλλὰ μία θεωρία εἶναι κάτι, ποῦ δὲν ἔχει τεκμηριωθεῖ μὲ ἀποδείξεις. Εἶναι μία ὑπόθεση. Δὲν εἶναι πραγματικότης. Δὲν εἶναι ἐπιστημονικὴ ἀλήθεια. Ἐξ ἄλλου οἱ ἀρχικὲς θέσεις τοῦ Δαρβίνου στὴ θεωρία του αὐτὴ τῆς ἐξέλιξης, γνώρισαν στὴ συνέχεια τοσες ἐξελίξεις, ἀναθεωρήσεις, διορθώσεις, τροποποιήσεις, συμπληρώσεις καὶ ἀλλαγές καὶ σέ τέτοιο βαθμὸ μάλιστα, ὥστε πολλοὶ νὰ ὁμιλοῦν γιὰ ἐξέλιξη τῆς θεωρίας τῆς ἐξέλιξης· καὶ ἄλλοι ὅχι περὶ θεωρίας, ἀλλὰ περὶ θεωριῶν τῆς ἐξέλιξης καὶ μάλιστα ἀλληλοσυγκρουομένων μεταξὺ τους. Καὶ πρόκειται, λοιπόν, γιὰ θεωρία ἢ θεωρίες καὶ ὅχι γιὰ ἐπιστημονικὲς ἀποδείξεις, στηριγμένες στό πείραμα καὶ στὴν παρατήρηση. Ἔτσι προσφύεστατα ὁ ἐπιστήμων Ἄπ. Φράγκος θὰ γράψει: «Ἐκεῖνοι πάντως, ποῦ ἐπικαλοῦνται τὴν ἐπιστήμη γιὰ νὰ ὑποστηρίζουν ὑλιστικὲς θεωρίες καὶ ἀπόψεις πάνω σέ θέματα δημιουργίας τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς, ἐξαπατοῦν τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο ἐνσυνείδητα ἢ ἀσυνείδητα, διότι ἐπιστημονικὴ γνώση πάνω στά θέματα αὐτά

δέν μπορεί νά υπάρξει, όσοδήποτε καί ἂν προοδεύσει στό μέλλον ἢ ἐπιστήμη, ἀφοῦ οὔτε παρατηρήσεις, οὔτε πειράματα μποροῦν νά γίνουν» . Ἀκριβῶς γιά τὸ λόγο αὐτό, ὅτι δηλαδή τὰ ἐπιχειρήματα τῆς θεωρίας αὐτῆς δέν ἔχουν ἀπὸ πλευρᾶς ἐπιστημονικῆς τὴν ἀνάλογη ἀποδεικτικὴ δύναμη, ὁ Christopher Booker σὲ ἄρθρο του στοὺς Times τοῦ Λονδίνου, ἀποδεικνύοντας τὰ κενὰ της, ἔγραψε: «Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι 100 χρόνια μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Δαρβίνου δέν ἔχουμε ἀκόμα, ὅχι μόνο μία σαφὴ ἰδέα τῆς θεωρίας τῆς ἐξέλιξης, ἀλλὰ οὔτε καὶ μία ἀπλῆ εἰκασία». Ἐνῶ δὲ σήμερα εἶναι ξεπερασμένη, ἔχει δηλαδή ἀποδειχθεῖ ἐπιστημονικὰ πόσο ἐσφαλμένη εἶναι, παρ' ὅλα αὐτὰ ἐξακολουθοῦν κάποιοι ὑποστηρικτὲς της, ὑλιστὲς ὅπωςδήποτε, νὰ δημοσιεύουν σχετικὰ ἄρθρα καὶ βιβλία. Γιά τὸ λόγο αὐτό, ἀλλὰ καὶ διότι, ὅχι σπάνια, χριστιανοί μας μᾶς ὑποβάλλουν σχετικὰ μὲ τὸ θέμα αὐτὸ ἐρωτήματα, θὰ ἀναφέρουμε στὴ συνέχεια, ἀπὸ τὰ πολλά, ὅλα βásiμα καὶ ἐπιστημονικῶς κατοχυρωμένα ἐπιχειρήματα κατὰ τῆς θεωρίας αὐτῆς, δύο μόνο, ἱκανὰ νὰ ἀποδείξουν τὴν πλάνη της καὶ τὸ μεγάλο ψέμα της.

Τὸ πρῶτο εἶναι πῶς ἡ ἄποψη τῶν μακρῶν χρονικῶν διαστημάτων, μέσα στὰ ὁποῖα προϋποθέτει ὁ Δαρβίνος ὅτι ἐνεργεῖ ἡ φυσικὴ ἐπιλογή, γιά νὰ δημιουργήσει καὶ μὲ τὴν ἐπίδραση τοῦ περιβάλλοντος, μὲ μικρὲς καὶ βαθμηδὸν προστιθέμενες μεταβολές, νέα εἶδη, θεωρεῖται σήμερα ἀπὸ τὴ Γενετική, τὸν κλάδο αὐτὸ τῆς πειραματικῆς βιολογίας, ὡς κάτι τὸ ἀδύνατον. Ὅλες οἱ νεώτερες ἔρευνες ἔδειξαν, ὅτι μὲ τοὺς μηχανισμοὺς αὐτοὺς δέν σημειώνεται μεταβολὴ τῶν εἰδῶν. Ἐτσι εἰδικοί ἐπὶ τοῦ θέματος ἐπιστήμονες γράφουν: «Οἱ ποικιλίες καὶ παραλλαγές στὰ διάφορα εἶδη κινοῦνται μέσα στὰ ὅρια τοῦ ἴδιου εἴδους (μικροεξέλιξη) καὶ δέν μποροῦν νὰ δημιουργήσουν νέα εἶδη (μακροεξέλιξη)». «Μεταξὺ τῶν εἰδῶν ὑπάρχουν ἀδιαπέραστοι φραγμοὶ καὶ σαφεῖς ὁροθετικὲς γραμμές, ἀπὸ τίς ὁποῖες ὁ σπουδαιότερος εἶναι ὁ νόμος τῆς γονιμότητος τῶν ὁμοειδῶν ἀτόμων καὶ τῆς ἀγονίας τῶν ἑτεροειδῶν». «Τὰ εἶδη παρουσιάζουν κάποια ἐλαστικότητα καὶ εὐκαμψία, ποὺ ἐπιτρέπει τὴν

εὐκολη πολλές φορές προσαρμογή σὲ νέους ὅρους ζωῆς (γεγονὸς ἀπὸ τὸ ὅποιο ἔχουμε τὶς ποικιλίες ἢ παραλλαγές), ὅμως ποτὲ δὲν ὑπερπηδοῦν τὰ ὅρια, ὥστε ἀπὸ τὴ σύζευξη διαφορετικῶν εἰδῶν νὰ παραχθοῦν ἄλλα εἶδη». Κατόπιν, ἡ ἀντικειμενικὴ μελέτη τῶν παλαιοντολογικῶν εὐρημάτων δὲν ἀποδεικνύει καθόλου τὴ θεωρία τῆς ἐξέλιξης. Ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν ἀναρίθμητες μυριάδες μεταβατικῶν μορφῶν ἀπὸ τὸ ἓνα εἶδος στὸ ἄλλο, ἐντύπωση προξενεῖ ἡ τέλεια ἔλλειψη αὐτῶν ὅχι μόνο μέσα στὴ ζωή, ἀλλὰ καὶ μέσα στὰ παλαιοντολογικὰ εὐρήματα. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀναφέρουμε καὶ τὴν ἄποψη τοῦ Μ. Βασιλείου, ὁ ὅποιος, ἄς σημειωθεῖ, κατεῖχε ὅχι μόνο τὴ φιλοσοφία, τὴ διαλεκτικὴ καὶ τὴ ρητορικὴ, ἀλλὰ καὶ πολλές ἄλλες ἐπιστῆμες, ὅπως εἶναι τὰ μαθηματικά, ἡ ἀστρονομία, ἡ ἰατρικὴ, ἡ μετεωρολογία, ἡ βοτανικὴ, ἡ ζωολογία, ἡ γεωγραφία καὶ ἄλλοι κλάδοι τῆς γνώσεως, ἰδιαίτερα δὲ ἡ θεολογία. Γράφει, λοιπόν, ὁ ἱερὸς Πατέρας, καταδικάζοντας τὴν τυχαία μεταπήδηση ἑνὸς εἶδους σὲ ἄλλο, ἔτσι, ὅπως ὁ Δαρβῖνος τοποθετεῖ τὸ πρᾶγμα: «Ἡ φύση ἀπὸ τὸν ἵππο παράγει ἵππο καὶ ἀπὸ τὸν λέοντα λέοντα καὶ ἀπὸ τὸν ἀετὸ ἀετὸ· καὶ κάθε ζωὸ διατηρεῖται μὲ τὶς διαδοχικὰς γεννήσεις καὶ διαφυλάσσεται μέχρι τῆς συντέλειαις τῶν αἰώνων». Ἀλλὰ, ἀπὸ τὶς συμπίπτουσες γνώμες πάνω στὸ θέμα αὐτὸ μεγάλων ἐπιστημόνων, ἄς προσθῇ-σομε καὶ μία ἀκόμη γνώμη, ἐκείνη τοῦ μεγάλου μαθηματικοῦ καὶ φυσικοῦ Τόμσον. Λέει, λοιπόν καὶ αὐτός: «Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς περιόδου τῆς ἀνθρώπινης παρατήρησης δὲν ἀνακαλύφθηκε ποτέ, ἔστω καὶ ἓνα μόνο παράδειγμα μετασχηματισμοῦ ἑνὸς εἶδους σὲ ἄλλο· καὶ πρᾶγμα παράδοξον, στοὺς διαδοχικοὺς γεωλογικοὺς μετασχηματισμούς, ὅπου βλέπουμε νὰ παρουσιάζονται σταθερὰ νέα εἶδη, δὲν μπόρεσε ποτὲ κανεὶς νὰ βρεῖ, ἔστω καὶ μία μόνο περίπτωση εἶδους, ποὺ μετέβη σὲ ἄλλο εἶδος διὰ σειρᾶς ἀνεπαισθήτων μεταβολῶν». Καὶ τώρα ἄς ἔλθουμε στὸ δεύτερο, ἐπίσης σπουδαιότατο ἐπιχείρημα κατὰ τῆς θεωρίας τοῦ Δαρβίνου, στὸ λεγόμενον πιθηκάνθρωπο ἢ προάνθρωπο, στὸν ἀνύπαρκτο αὐτὸ συνδετικὸ κρίκο μεταξὺ πιθήκου καὶ ἀνθρώπου. Τὰ ὅσα λέγονται γιὰ

τὴν εὕρεση σκελετῶν κοινῶν προγόνων πιθήκου καὶ ἀνθρώπου, τῶν λεγομένων πιθηκανθρώπων ἢ προανθρώπων, εἶναι τελείως μυθικά. Οἱ σκελετοὶ, ποὺ βρέθηκαν (Νεάντερνταλ, Αἰδελβέργης, Πεκί-νου, Στάινχαϊμ κ.λπ.) καὶ ποὺ παρουσιάζονται ἀπὸ τοὺς ὑλιστὲς σὰν ἀπόδειξη εὐρέσεως πιθη-κανθρώπων, ἀνήκουν ἀποκλειστικὰ σὲ ἀνθρώπους, ποὺ ἔχουν πλήρη ἀνθρώπινη σωματικὴ διάπλαση καὶ σημαντικὰ ἴχνη πολιτισμοῦ (ἐργαλεῖα, καλαι-σθητικὸ καὶ θρησκευτικὸ συναίσθημα κ.λ.π.). Γί-αυτὸ ὁ ζωολόγος Ράϊνκε γράφει: «Δὲν γνωρίζου-με παλαιοντολογικοὺς προγόνους τοῦ ἀνθρώπου». Καὶ ὁ περίφημος ἀνθρωπολόγος Βίρχωβ σημειώ-νει: «Υπολόγιζε κανεῖς, ὅτι ἡ Δαρβίνειος θεωρία θὰ ἐπιβαλλόταν στὴν ἐπιστήμη. Μάταια ὅμως οἱ ὀπαδοὶ τῆς ζήτησαν παντοῦ τοὺς κρίκους, ποὺ ἔπρεπε νὰ συνδέουν τὸν ἄνθρωπο μὲ τοὺς πιθή-κους. Μέχρι τώρα ὁ λεγόμενος προάνθρωπος ἢ πι-θηκάνθρωπος δὲν καταδέχτηκε νὰ παρουσιαστεῖ. Κανεῖς σοβαρὸς ἐπιστήμονας ἰσχυρίζεται ὅτι τὸν εἶδε... Μερικοὶ μπόρεσαν νὰ τὸν δοῦν στὶς ὄνει-ροπολήσεις τους. Ἀλλά, ὅταν ἀφυπνίστηκαν, δὲν τόλμησαν νὰ ποῦν, ὅτι τὸν συνάντησαν. Χαρα-κτηριστικὴ στὸ σημεῖο αὐτὸ εἶναι ἡ ἀπάτη, ποὺ διέπραξε ὁ πρόεδρος τοῦ Βασιλικοῦ Κολεγίου Χειρουργῶν τῆς Βρετανίας Ἄρθουρ Κίθ. Πῆρε, λοιπόν, αὐτὸς καὶ συναρμολόγησε τὸ σαγόνι ἐνὸς οὐραγοτάγκου σὲ ἀνθρώπινο κρανίον καὶ μετὰ τὸ ἔθαψε σὲ λατομεῖον κοντὰ στὸ Πιλντάουν τοῦ Σά-σεξ, ὥστε, μὲ τὴν δῆθεν ἀνακάλυψή του, νὰ θε-ωρηθεῖ ὡς ὁ «ἐλλείπων κρίκος» μεταξὺ πιθήκου καὶ ἀνθρώπου. Ἐνῶ δὲ ἀνακαλύφθηκε τὸ 1913 τὸ κρανίον αὐτὸ τοῦ «ἀνθρώπου τοῦ Πιλντάουν» ἀπὸ τὸν Τσάρλς Ντόσον καὶ διαπιστώθηκε ἡ ἀπάτη, ποὺ εἶχε γίνει, χαρακτηρίστηκε ὡς ἡ μεγαλύτερη ἐπιστημονικὴ ἀπάτη τοῦ περασμένου αἰῶνα. Μὲ τέτοια, δυστυχῶς, μέσα προσπάθησαν οἱ πλαστο-γράφοι αὐτοὶ τῆς ἐπιστήμης νὰ ἀρνηθοῦν τὴν πί-στη στὴν ὕπαρξη τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ παραπλανήσουν τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, ποὺ δὲν μποροῦν νὰ γνωρίζουν, οὔτε νὰ ἐλέγχουν τὰ πράγματα. Ἀλλά, ἄς σταματήσουμε στὰ δύο αὐτὰ ἐπιχει-ρήματα, καταπέλτης κατὰ τῆς θεωρίας τοῦ Δαρβί-

νου, δεδομένου, ότι, καθώς προαναφέρουμε, υπάρχουν και πολλά άλλα, τὰ ὅποια μπορεῖ ὁ ἀναγνώστης νὰ βρεῖ σὲ σχετικὰ μὲ τὸ θέμα αὐτό βιβλία καὶ ἂς ἔλθουμε σὲ μία ἄλλη παράγραφο, αὐτὴ τῆς ἐκμετάλλευσης τῆς θεωρίας τῆς ἐξέλιξης ἀπὸ τὸν ἄθεο ὕλισμό. Στηριζόμενος αὐτὸς στὴ θεωρία αὐτὴ προσπάθησε καὶ προσπαθεῖ ἀκόμη καὶ σήμερα νὰ καταλήξει σὲ συμπεράσματα ἀντίθετα πρὸς τὴ χριστιανικὴ πίστη καὶ ἔτσι νὰ ἐπιβάλλει τὶς δικές του ἀντιεπιστημονικὲς καὶ ἀνεδαφικὲς ἰδέες καὶ ἀντιλήψεις, ὅτι τάχα ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι δημιουργήμα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῆς τύχης. Ὅμως τὴν ἀπάντηση τὴν παίρνουν οἱ ὕλιστές ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ δημιουργὸ τῆς θεωρίας αὐτῆς, τὸ Δαρβῖνο, ὁ ὁποῖος, βλέποντας τὴν ἐκμετάλλευση τῆς θεωρίας του ἀπὸ αὐτοῦς, ἔσπευσε νὰ διαμαρτυρηθεῖ, ἐκφράζοντας ὁ ἴδιος κατηγορηματικὰ τὴν πίστη του στὸ Δημιουργό. Γράφει, λοιπόν, στὸ βιβλίο του «περὶ καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου» τὰ ἐξῆς ἀποκαλυπτικά: «Τὸ ζήτημα ἂν ὑπάρχει Δημιουργὸς Κυβερνήτης τοῦ σύμπαντος εἶναι ἐντελῶς διαφορετικόν. Καὶ στὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἀπαντοῦν καταφατικὰ τὰ μεγάλα πνεύματα, ποὺ ἔζησαν ἀνὰ τοὺς αἰῶνες». Καὶ πιὸ κάτω τονίζει: «Καὶ οἱ δυὸ πράξεις τῆς Γενέσεως, τόσο τοῦ εἴδους, ὅσο καὶ τῶν ἀτόμων, εἶναι, ἐντελῶς κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, μέρη ἐκείνης τῆς μεγάλης λογικῆς σειρᾶς τῶν γεγονότων, τὰ ὅποια μὲ κανένα τρόπο δὲν μπορεῖ νὰ δεχθεῖ τὸ πνεῦμα μας ὡς ἀποτέλεσμα τυφλῆς τύχης». Πίστη του ὅμως τοῦ Δαρβίνου καὶ ἀλήθειες, τίς ὁποῖες δὲν συμπεριέλαβε στὴ θεωρία του, μὲ σκοπὸ, ἄστοχα ὅπως-δήποτε, νὰ τὴν ἐκμεταλλευθοῦν οἱ ὕλιστές γιὰ τὴν ὑποστήριξη τῶν ἀθεϊστικῶν τους πεποιθήσεων. Γι' αὐτό, «στὰ τέλη τῆς ζωῆς του παραδέχθηκε τὰ λάθη του καὶ ὁμολόγησε τὸ κακό, ποὺ προξένησε μὲ τὰ ὅσα ἔγραψε». Ἀλλά, γιὰ νὰ ἀναφέρουμε στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ μερικὲς ἄλλες γνώμες, ἀπὸ τίς πολλές, καταγράφουμε πρῶτα-πρῶτα ἐκείνη τοῦ Ἀμερικανοῦ καθηγητῆ Ζάστρου. Αὐτὸς σὲ ἄρθρο του μὲ τὸν τίτλο «Ἡ Δημιουργία τοῦ Θεοῦ» ἐρωτᾷ: «Πῶς ἄρχισε ἡ ζωή;» Καὶ δίνει ὁ ἴδιος τὴν ἀπάντηση, λέγοντας: «Μία δυνατὴ λύση εἶναι, ὅτι ἡ ζωὴ δημιουργήθηκε μὲ τὴ θέληση μιᾶς ὑπαρξης,

που είναι πέρα από την επιστημονική κατανόηση. Υπάρχουν βέβαια και εκείνοι, που πιστεύουν, ότι η ζωή ήλθε τυχαίως. Αύτοι όμως που δέχονται την άποψη αυτή, απλούστατα δεν κάνουν επιστήμη. Κάνουν υλιστική φιλοσοφία και μεταφυσική. Μπορούμε να την ποῦμε υλιστική ή άρνητική μεταφυσική». Επίσης ο διαπρεπής Άμερικανός κοσμολόγος Πενσίας (βραβεῖο Νόμπελ 1979) λέει γενικότερα για τή δημιουργία τοῦ σύμπαντος κόσμου, ὅτι «μένει ικανοποιημένος ἀπὸ ὅσα ἀναφέρονται στὰ 5 βιβλία τῆς Γενέσεως, στὴ Βίβλο στὸ σύνολό της». Ἀκόμη, ὁ Ἀμερικανὸς καθηγητὴς Μόρρισον, πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας τῆς Ν. Ὑόρκης, γράφει τὰ ἀκόλουθα: «Τὸ πρῶτο κεφάλαιο τῆς Γενέσεως περιέχει τὴν πραγματικὴ ἱστορία τῆς δημιουργίας, ἱστορία τῆς ὁποίας ἡ οὐσία δὲν μεταβλήθηκε ἀπὸ τὴ γνώση, ποὺ ἀποκτήσαμε». Ἐπιπλέον ἂς γνωρίζουν οἱ ἄθεοι ὑλιστὲς καὶ τοῦτο· ὅτι δηλαδὴ, μπροστὰ στὰ ἀδιέξοδα, ποὺ ὀδηγεῖ ἡ θεωρία τῆς ἐξέλιξης, ὅπως αὐτὴ διατυπώνεται χωρὶς Θεὸ ἀπὸ τὸ Δαρβῖνο, ὑπάρχουν ἀξιόλογοι ἐπιστήμονες καὶ διανοούμενοι, οἱ ὁποῖοι, θεωροῦντες τὴν κάθε μέρα τῆς Γενέσεως ὡς μακρὸ χρονικὸ διάστημα, ἀφοῦ ἡ ἐβδόμη «ἡμέρα» ἀκόμη συνεχίζεται, τὴ στιγμή, ποὺ δὲν ὑπάρχει στὴ Γένεση ἡ φράση «καὶ ἐγένετο ἑσπέρας καὶ ἐγένετο πρωὶ ἡμέρα ἐβδόμη», ἀλλὰ καὶ διότι «μία μέρα ἐνώπιον τοῦ Κυρίου εἶναι σάν χίλια χρόνια δικὰ μας καὶ χίλια χρόνια ἀνθρώπινα σάν μία μέρα (ἐνώπιον τοῦ Κυρίου)», δέχονται τὴν ἐξέλιξη στὴ δημιουργία τοῦ ζωικοῦ καὶ φυτικοῦ κόσμου, ὅμως «ὄχι ὡς συμβαίνουσαν τυχαίως, ἀλλὰ ὡς κατευθυνομένην ἀπὸ τὸν Παντοδύναμον Θεόν». Στὴν περίπτωση αὐτὴ ἡ ἐξέλιξη δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς τύχης, δηλαδὴ τυφλῶν μηχανικῶν δυνάμεων, ἀλλὰ βρίσκει κατὰ τὴν ἐποπτεία τοῦ Δημιουργοῦ, ἔτσι ὥστε τὸ φυτικὸ καὶ ζωικὸ βασίλειο νὰ πραγματοποιεῖ σχέδιο, ποὺ συνέλαβε ὁ Θεὸς καὶ διατάχθηκε ἀπὸ Αὐτόν. Τὴν ἄποψη αὐτὴ βλέπουμε νὰ διατυπώνουν καὶ Μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως ὁ Μ. Βασίλειος, ὁ Ἁγ. Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ὁ ἱερός Αὐγουστῖνος καὶ ἄλλοι. Δέχονται καὶ αὐτοὶ «ἐξελίξιν τινα κατευθυνομένην ὑπὸ τοῦ Θε-

οὔ». Ὅμως δημιουργεῖται τό ἐρώτημα: Τί ἐννοοῦν οἱ Ἅγιοι αὐτοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας μέ τίς λέξεις «ἐξέλιν τινά» (κάποια ἐξέλιν;). Ἐννοοῦν τήν ἀνάπτυξη κάθε γένους σέ τέλειον ὄν, κατόπιν προκαθορισμένου ἀπό τό Θεό σχεδίου, ἢ μήπως ἐννοοῦν τή δυναμική ἐξέλιν καί μεταπήδηση ἀπό ἕνα εἶδος ζώου ἢ φυτοῦ σέ ἄλλο εἶδος μέ τήν ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ στήν κατάλληλη στιγμή; Λαμβάνοντας ὑπ' ὄψη, ὅτι μέχρι τήν ἐποχή τους δέν εἶχαν βρεθεῖ καί δέν ἔχουν καί μέχρι σήμερα βρεθεῖ παλαιοντολογικά εὐρήματα μεταβατικῶν μορφῶν ἀπό ἕνα εἶδος σέ ἄλλο, μποροῦμε νά ὑποθέσουμε, ὅτι ἐννοοῦν τό πρῶτο· τήν ἀνάπτυξη δηλαδή τοῦ κάθε εἶδους ἀπό τήν κατάσταση τοῦ σπέρματος στήν κατάσταση τοῦ τέλειου καί πλήρους ὄντος, βάσει τῆς προνοητικῆς ἐνέργειας τοῦ Θεοῦ. Ὡστόσο, ἐάν θέλησε ὁ Θεός νά δημιουργήσει τόν κόσμον μέ «ἐξέλιν τινά», ὅποια ἐξήγηση καί ἂν δώσει κανεῖς, ἐκεῖνο, πού σαφέστατα δηλώνεται καί ἐξαίρεται καί μέ τίς δύο αὐτές ἐξηγήσεις εἶναι, ὅτι, ὅπως καί στήν περίπτωση τῆς ἀπ' εὐθείας, τῆς ἁμεσης δημιουργίας τοῦ σύμπαντος κόσμου ἀπό τόν Παντοδύναμον Κύριό μας καί Θεό μας, ἡ ὅλη δημιουργία καί ἐπομένως καί ὁ ἄνθρωπος, εἶναι ἔργο, ὄχι τῆς τυφλῆς καί ἀνύπαρκτης τύχης, ἀλλά τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ. «Αὐτός (ὁ Θεός) εἶπε καί ἐγεννήθησαν, Αὐτός ἐνετείλατο (ἔδωσε ἐντολή) καί ἐκτίσθησαν». Τήν πίστη αὐτή ἐκφράζει, μεταξύ πολλῶν ἄλλων μεγάλων ἐπιστημόνων, παλαιότερων καί νεωτέρων καί ὁ Νεύτων, ὅταν γράφει: «Εἶναι τυφλός καί μωρός αὐτός, πού δέν βλέπει καί δέν ὁμολογεῖ, ὅτι ἡ ἀρίστη καί σοφωτάτη διάταξη τῶν ὄντων ὀφείλεται στήν παντοδυναμία καί πανσοφία τοῦ ἀπείρου Δημιουργοῦ». Ἀκόμη καί αὐτός ὁ ἄθεος Βολταῖρος ἀναγκάστηκε νά γράψει, παρατηρώντας τή δημιουργία: Ὁ κόσμος αὐτός μέ φέρνει σέ ἀμηχανία, γιατί δέν μπορῶ νά δεχθῶ, πώς αὐτό τό ρολοῖ (τό Σύμπαν), δουλεύει χωρίς Ὁρολογοποιό». Ἀλλά καί ὁ ἄθεος ἐπίσης Francis Crick (Βραβεῖο Νόμπελ γιά τό DNA) ὁμολογεῖ: «Υπάρχει κάποια ἀνωτέρα δύναμη, (ὁ ἐν Τριάδι ὑμνούμενος καί δοξαζόμενος Παντοδύναμος Ἅγιος Θεός μας, γράφουμε

έμεϊς), πού κατευθύνει τή ζωή καί τή συμπεριφο-
ρά τῶν ζωϊκῶν συστημάτων καί πού δεν μπορεῖ
νά ἐξηγηθεῖ μέ τίς ἐπιστημονικές δοξασίες μας».
Ἐπίσης, ὁ Αἰνστάιν, δηλώνοντας τήν πίστη του στή
δημιουργία τοῦ κόσμου ἀπό τό Θεό, καταδικάζει
κι αὐτός τή θεωρία τῆς ἐξελίξεως μέ τή δήλωσή
του αὐτή, πού εἶναι: « Ὅταν ὁ Θεός ἔφτιαχνε τόν
κόσμο... δέν ἔπαιζε ζάρια». Τέλος, γιά νά ἀνα-
φέρουμε καί ἕναν ἀπό τούς πολλούς νεώτερους
πολέμιους τῆς θεωρίας τῆς ἐξέλιξης, σημειώνουμε
τόν Καθηγητή τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπι-
στημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀθαν. Ἀβραμίδη, πού γράφει:
« Ὁ γενετικός κώδικας τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὑπέρ
τῆς ἀπόψεως ὑπάρξεως σοφοῦ Δημιουργοῦ».
Γιά ὅλα αὐτά καί πολλά ἄλλα, πού παραλεί-
πουμε στό ἄρθρο αὐτό, ἄς μάθουν καλά οἱ ἄθεοι
ὕλιστές, ὅτι, ὅπως ἔγραψε ὁ διάσημος ἐπιστήμων
Χάνς Ντρίξ, μαθητής τοῦ Χαϊκελ « ὁ Δαρβινισμός
εἶναι πιά ξεπερασμένος ἐπιστημονικά. Ἔχει πε-
θάνει ἀπό χρόνια». Καί ἐπομένως, καθώς ἀναφέ-
ρει ὁ πιό πάνω μνημονευόμενος μέγας ἀνθρω-
πολόγος Βίρχωβ, ἀπευθυνόμενος στούς ὕλιστές,
«δέν πρέπει νά συγχέουμε τίς ἐπιθυμίες μας μέ
τά γεγονότα».

4. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ὁ Χριστιανισμός καὶ ἡ ἐπιστήμη ἀντιπροσωπεύουν δύο διαφορετικοὺς κύκλους. Ὁ Χριστιανισμός εἶναι ἡ ἐπαφὴ τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν ἔξω ἀπὸ τὸ χῶρο καὶ τὸ χρόνο ὑπερβατικὴ πραγματικότητα· ἐνῶ ἡ ἐπιστήμη περιορίζεται μέσα στὸ χῶρο, τὸ χρόνο καὶ τὰ ὅρια τῆς ἀνθρώπινης διάνοιας.

Ὡστόσο, κάποια στιγμή, μέσα ἀπὸ τὸ χῶρο τῆς ἐπιστήμης, ξεπήδησαν κάποιοι, ποὺ θέλησαν νὰ ξεπεράσουν αὐτὰ τὰ ὅρια, νὰ τὰ ἐπεκτείνουν στὸ μεταφυσικὸ χῶρο καὶ νὰ καταλήξουν σὲ αὐθαίρετα, ἀρνητικὰ γιὰ τὸ Χριστιανισμὸ συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν μπόρεσαν νὰ ἀποδείξουν. Ἔτσι, μεταξύ τῶν ἄλλων, ἀστήρικτων καὶ ἀναπόδεικτων ὄλων, εἶπαν καὶ τὸ ψευδέστατο ἐκεῖνο, ὅτι δηλαδή ἡ ἐπιστήμη ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ θρησκεία. Θὰ μποροῦσε κανεὶς στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ ἀναφέρει πλῆθος μεγάλων τῆς ἐπιστήμης πνευμάτων, ποὺ ὑποστηρίζουν, ὅτι δὲν ὑπῆρξε, οὔτε θὰ ὑπάρξει ποτέ σύγκρουση μεταξύ θρησκείας καὶ ὑγιοῦς ἐπιστήμης. Ἐνδεικτικά, ἀπὸ τίς πολλές διακηρύξεις τοὺς ἀναφέρουμε δύο μόνο: Ἐκείνη τοῦ Ἀϊνστάϊν, ποὺ λέει: «Ποτέ δὲν βρῆκα στὴν ἐπιστήμη μου κάτι, ποὺ νὰ μπορῶ νὰ ἀντιτάξω στὴ θρησκεία». Καὶ τοῦ Σ. Πλακίδη, καθηγητῆ τῆς Ἀστρονομίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Διευθυντῆ τοῦ Ἀστεροσκοπίου Ἀθηνῶν, ποὺ ἀναφέρει: «Τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα οὐδόλως συγκρούονται μεταξύ τους, διότι ἡ θρησκεία καὶ ἡ ἐπιστήμη εἶναι δύο δρόμοι μὲ διάφορον μὲν ἀφετηρίαν, ἀλλὰ μὲ κοινὸ τέρμα τὴν Ἀλήθειαν· ἡ δύο βιβλία διηγούμενα εἰς ἰδίαν ἑκάστον γλῶσσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ». Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνο αὐτοί. Εἶναι, καθὼς προαναφέραμε καὶ πάρα πολλοὶ ἐκεῖνοι, ποὺ συνταίριαξαν ἀρμονικά τὸ Χριστιανισμὸ μὲ τὴν ἐπιστήμη καὶ ἔγιναν γνωστοὶ σὰν πρότυπα πίστεως, ἀλλὰ καὶ σὰν πρωτοπόροι τῆς ἐπιστήμης. Ἀπὸ τοὺς πάμπολλους ἀναφέρουμε μόνο τοὺς παρακάτω: Τοὺς πανεπιστήμονες τρεῖς ἱεράρχες: Βασίλειο τὸ Μέγα, Γρηγόριο τὸ

Θεολόγο καὶ Ἰωάννη τὸ Χρυσόστομο. Ἀκόμη, τοὺς κορυφαίους στὴν ἐπιστήμη: Τὸν Μόρς, τὸν Μαρκόνι, τὸν Ἔδισσον, τὸν Παστέρ, τὸν Πασκάλ, τὸν Κοπέρνικο, τὸν Κέπλερο, τὸν Ἑρρίκο Φόγτ καὶ τὸν Μιχαήλ Φαρανταίϋ. Ὅλοι αὐτοὶ καὶ ἀναρίθμητοι ἄλλοι, βρῆκαν τὸ σημεῖο ἐπαφῆς Χριστιανισμοῦ καὶ ἐπιστήμης. Γαλουχήθηκαν στὴν πίστη καὶ καλλιέργησαν τὴν ἐπιστήμη. Πολλοὶ μάλιστα ἀπ' αὐτοὺς καὶ στὴν οἰκογένεια τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν καὶ στὴν οἰκογένεια τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐπιστήμης, κρατοῦν ἐπάξια πρωτοκαθεδρίες. Ἀπὸ τοὺς σοφοὺς καὶ πιστοὺς αὐτοὺς ἐπιστήμονες, ἐνδεικτικὰ καὶ πάλι καταχωροῦμε τὴν ὁμολογία πίστεως, τῶν δύο τελευταίων: Τοῦ Ἑρρίκου Φόγτ, διάσημου Γερμανοῦ ἀστροφυσικοῦ, πού λέει: «Ὁ κόσμος δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχει ἀπὸ μόνος του. Ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἓνα αἶτιο, τὸ ὁποῖο δὲν χρειάζεται ἄλλο αἶτιο... Ὁ σύνδεσμος τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν ὑπερφυσικὴ Δύναμη ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν τῆς θρησκείας καὶ γι' αὐτὸ τὸ χαρακτηριστικὸ διακριτικὸ σημεῖο ἐνὸς θρησκεύοντος ἀνθρώπου εἶναι ὅτι πιστεύει σὲ μία ὑπὲρ φύσιν Δύναμη, σ' ἓνα παντοδύναμο Θεό». Καὶ τοῦ διάσημου Ἀγγλοῦ φυσικοῦ Μιχαήλ Φαρανταίϋ, πού ὁμολογεῖ: «Ἡ ἔννοια καὶ ὁ σεβασμὸς τοῦ Θεοῦ φθάνουν στὸ πνεῦμα μου διὰ μέσου ὁδῶν τόσο ἀσφαλῶν, ὅσο ἐκεῖνες, πού μᾶς ὁδηγοῦν σὲ ἀλήθειες τοῦ φυσικοῦ κόσμου». Παρ' ὅλα αὐτά, δὲν μπορεῖ κανεὶς ν' ἀγνοήσει, ὅτι, ὅπως ἀναφέρουμε καὶ στὴν ἀρχὴ τοῦ παρόντος θέματος, ὑπάρχουν καὶ «μορφωμένοι» ἐναντιοὶ στὴ χριστιανικὴ πίστη. Ὅμως, ἡ ἀπιστία καὶ ἡ πολεμικὴ τους αὐτῇ, καθὼς ἐπισημαίνουν μεγάλα τοῦ πνεύματος ἀναστήματα, ὀφείλεται στὸν ἐγωϊσμό, στὴν προκατάληψη, στὴν ἡμιμάθεια, γιὰ τὴν ὁποία ὁ φιλόσοφος Λεϊβνίτιος λέει: «Ἡ πολλὴ ἐπιστήμη ὁδηγεῖ στὸ Θεό, ἐνῶ ἡ ὀλίγη ἀπομακρύνει ἀπ' Αὐτόν». Ὅφειλεται ἀκόμη ἡ ἀπιστία τους καὶ ἡ ἀρνητικὴ αὐτῇ στάση τους ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ στὴν προσκόλλησή τους, ὅπως τὸ ὄστρακο στὴν πέτρα τῆς θάλασσας, στὴ γῆ καὶ τὰ γήϊνα, στὴν ὕλη καὶ τὰ ὑλικά, στὸν κόσμον καὶ τὰ ἐγκόσμια· ὅποτε δὲν μένει χῶρος στὴν ψυχὴ γιὰ τὴν πίστη, ἀφοῦ, καθὼς τονίζει τὸ ἀψευδὲς στό-

μα τοῦ Κυρίου μας, «κανεῖς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι συγχρόνως δοῦλος σὲ δύο κυρίους· διότι ἢ θὰ μισήσῃ τὸν ἓνα καὶ θ' ἀγαπήσῃ τὸν ἄλλον ἢ θὰ προσκολληθεῖ στὸν ἓνα καὶ θὰ καταφρονήσῃ τὸν ἄλλον. Δὲν μπορεῖ νὰ εἴστε συγχρόνως δοῦλοι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ χρήματος». Γενικά, ἡ ἀμαρτία καὶ μάλιστα μεγάλα θανάσιμα ἀμαρτήματα, φράζουν, σὰν ἄλλοι ὀγκόλιθοι, τὸ δρόμο πρὸς τὴν πίστη. Γι' αὐτὸ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος γράφει: «Μόνο ὁ ψυχικὰ καθαρὸς μπορεῖ νὰ ἐννοήσῃ τὸ Θεό». Ὁ δὲ σοφὸς μαθηματικὸς καὶ φυσικὸς Πασκάλ, ἀπευθυνόμενος στοὺς ἀπίστους τῆς ἐποχῆς του, τοὺς ἔλεγε: «Θέλετε νὰ ἔχετε αὐριο ἔντονη πίστη; ἐγκαταλείψτε σήμερα τὰ πολυπατημένα μονοπάτια τῆς ἀμαρτίας». Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Γερμανὸς ποιητὴς Σίλερ, ἀπευθυνόμενος στὸ Θεό, λέει: «Σὲ ἀνθρώπους Κύριε, ποὺ μαιίνει ἡ ἀμαρτία, κλεισμένη ἡ θεότης Σου θὰ μένει».

Ὅμως, ἂν καὶ αὐτὰ εἶναι, κυρίως, τὰ αἷτια τῆς ἀπιστίας στὸ Χριστὸ πολλῶν «μορφωμένων», ἀλλὰ καὶ ἀμορφώτων, δὲν θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ μὴν ἀναφέρει καὶ τὴν ἀλήθεια, ποὺ ἀπὸ πολλοὺς ἀρμοδίους ὑποστηρίζεται, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία οὐσιαστικὰ καὶ πραγματικὰ ἄπιστος δὲν ὑπάρχει· ἀφοῦ δὲν εἶναι λίγοι ἐκεῖνοι, ποὺ ὁμολογοῦσαν ἄθεϊα καὶ ποὺ ὅμως σὲ δύσκολες στιγμὲς τῆς ζωῆς τοὺς ζήτησαν τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Ἡ, ἄλλοι, ποὺ στὸ τέλος τῆς ζωῆς τοὺς καὶ ἐνῶ ἦταν πεσμένος ὁ ἐγωῖσμός τοὺς καὶ γενικά τὰ πάθη τοὺς, ὁμολόγησαν καὶ αὐτοὶ πίστη στὸ Θεό. Πιὸ συγκλονιστικὸ παράδειγμα στὸ σημεῖο αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο τοῦ πατριάρχῃ τῆς ἀθεΐας Βολταίρου, ὁ ὁποῖος, λίγο πρὶν πεθάνει εἶπε: «Καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχε Θεός, θὰ ἔπρεπε νὰ Τὸν ἀνακαλύψουμε». Ἀκόμη καὶ ὁ ἄλλος, ἐπίσης μέγας ἄθεος, ὁ Νίτσε, λίγο πρὶν πεθάνει καὶ αὐτός, ὁμολόγησε: «Σὺ Θεὲ τῶν Χριστιανῶν εἶσαι ἡ τελευταία μου χαρὰ, ἡ τελευταία μου εὐτυχία». Ἀλλὰ, γιὰ νὰ ἀναφέρουμε καὶ ἓναν ἀκόμη μέγας ἄθεο, τὸν Διδερῶ, σημειώνουμε, ὅτι δίδασκε στὸ παιδὶ τοῦ τὸ Εὐαγγέλιο. Ὅταν δὲ κάποιος γνώστος του, βλέποντάς τον, τὸν ρώτησε, πῶς ἦταν δυνατόν ἓνας τόσο μέγας ἄθεος νὰ διδάσκει στὸ παιδὶ τοῦ τὸ Εὐαγγέλιο, ἀπάντησε: «Ποῦ θὰ βρῶ

ἀσφαλέστερο ὁδηγὸ γιὰ τὸ παιδί μου;».

Τελειώνοντας, θὰ ἔλεγε κανεὶς, ὅτι Χριστιανισμὸς καὶ ὑγιὲς ἐπιστήμη εἶναι δύο ὅψεις τοῦ ἴδιου νομίσματος· ἢ ἀκόμη, ὅτι ἔχουν κοινὴ ρίζα. Ἡ μία βασίζεται στὴν ψυχὴ, ποὺ πιστεύει καὶ ἡ ἄλλη στὴν ψυχὴ, ποὺ γνωρίζει. Ἀλλὰ καὶ οἱ δύο ἀναφέρονται στὴν ἴδια ψυχὴ, τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Τριαδικὸς Θεὸς μας, εἴτε μέσα ἀπὸ τὴ σφαῖρα τῆς πίστεως, εἴτε μέσα ἀπὸ τὸ χῶρο τῆς ἐπιστήμης, μᾶς ἀποκαλύπτεται. Κι ἐκεῖνο, ποὺ χρειάζεται εἶναι νὰ ἔχουμε οἱ ἄνθρωποι καλὴ προαίρεση καὶ διάθεση νὰ Τὸν γνωρίσουμε οὐσιαστικά, πιστεύοντας καὶ πράττοντας τὰ ἔργα τῆς πίστεως.

5. Η ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΕΙΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τὸ χάρισμα τῆς προφητείας, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν ἔπαυσαν νὰ ὑπάρχουν στὴν πίστη μας πάντοτε, μέχρι καὶ σήμερα· θὰ ὑπάρχουν δὲ μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων. Παρακάμπτοντες τὴν πραγματοποίηση τῶν προφητειῶν Ἁγίων ἀνθρώπων τῆς πίστεώς μας, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι καὶ τῶν ἡμερῶν μας, θὰ περιορισθοῦμε στὸ ἄρθρο αὐτὸ στὴν ἐπιλογή μερικῶν ἀπὸ τίς πολλές προφητεῖες, ποὺ ἀναφέρονται ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Προφῆτες τῆς Π. Διαθήκης στὸ Πανάγιο Πρόσωπο τοῦ Κυρίου μας καὶ ποὺ ἐκπληρώθηκαν κατὰ γράμμα.

Μέσα στὰ ἀναρίθμητα θαύματα τοῦ Ἁγίου Θεοῦ μας, ἀμέσως τοῦ Ἰδίου ἢ ἐμμέσως διὰ τῶν Ἁγίων Του, ποὺ θαυμάστωσε, σπουδαία θέση κατέχει καὶ τὸ θαῦμα τῆς πραγματοποίησης τῶν προφητειῶν, ποὺ ἀναφέρονται στὸν Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστό. Πρόκειται γιὰ φαινόμενο μοναδικὸ μέσα στὴν ἱστορία. Ἄν καὶ ἔζησαν αἰῶνες πρὶν οἱ Ἅγιοι Προφῆτες, ὅ,τι εἶπαν γιὰ τὸ Χριστὸ πραγματοποιήθηκε κατὰ γράμμα. Εἶναι τόσο συγκεκριμένα τὰ λόγια τους, ποὺ νομίζει κανεὶς ὅτι τὰ θαυμαστά γεγονότα, ποὺ περιγράφουν, τὰ εἶχαν ζήσει. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας, μάλιστα, ἀναφέρει τέτοιες λεπτομέρειες, σχετικὰ μὲ τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ ὀνομαστεῖ περισσότερο Εὐαγγελιστὴς παρὰ Προφήτης. Ὅπως δὲ ἔχει εἰπωθεῖ, ἐὰν συγκεντρώσει κανεὶς ὅλες τίς προφητεῖες, τίς σχετικὲς μὲ τὴν ἐνανθρώπηση τοῦ Κυρίου μας καὶ τὸ ὅλο ἀπολυτρωτικὸ ἔργο Του, θὰ γράψει ἓνα πέμπτο Εὐαγγέλιο, ἴδιο μὲ ἐκεῖνα τῶν τεσσάρων ἱερῶν Εὐαγγελιστῶν, ποὺ ὑπῆρξαν «αὐτόπτες μάρτυρες Του καὶ ὑπηρέτες τοῦ κηρύγματός Του».

Γιὰ τὴν ἐπιβεβαίωση τῆς ἀλήθειας αὐτῆς θὰ ἀναφέρουμε μερικές, τίς πιὸ χαρακτηριστικὲς προφητεῖες, γιὰ τὸ Μεσσία.

Ὁ προφήτης Μαλαχίας προφήτεψε τὴν ἔλευση τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, λίγο πρὶν ἀπὸ

τὸ Χριστό, μὲ σκοπὸ νὰ προετοιμάσει τὸ δρόμο
γιὰ τὸν ἐρχομὸ Του.

Ὁ προφήτης Μιχαίας πρόβλεψε τὴν γενέτειρα
τοῦ Χριστοῦ, τὴ μικρὴ τότε κωμόπολη Βηθλεέμ.

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας προανήγγειλε τὴ γέννηση
τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν ἀγνή καὶ ἄσπιλη Παρθένο
Μαρία.

Ὁ προφήτης Ἰερεμίας προεῖπε τὴ φοβερὴ σφαγὴ
τῶν νηπίων ἀπὸ τὸν Ἡρώδη.

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας προφήτεψε ὅτι ὁ Χριστὸς
θὰ κατάγεται ἀπὸ τὴ γενιὰ τοῦ Δαυΐδ· ὅτι δέν θὰ
εἶναι ἀπλῶς ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ Θεός, σοφὸς καὶ
δυνατός, ποὺ θὰ κρίνει μὲ δικαιοσύνη τοὺς ταπει-
νοὺς καὶ τοὺς φτωχοὺς, θὰ σώσει τοὺς ἁμαρτω-
λοὺς, θὰ ἐλευθερώσει τοὺς αἰχμαλώτους καὶ θὰ
φέρει εἰρήνη καὶ ὁμόνοια, ὅχι μόνο ἀνάμεσα στοὺς
ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ἀνάμεσα ἀκόμη στὰ ἄγρια
θηρία. Ἀκόμη προεῖδε τὴν ποικιλία τῶν θαυμά-
των, ποὺ ἔκανε ὁ Χριστός: Τὶς θεραπείες τυφλῶν,
χωλῶν, κωφαλάλων καὶ ἄλλων.

Ὁ προφήτης Ζαχαρίας, αἰῶνες πρὶν, προεῖπε τὴ
θριαμβευτικὴ εἴσοδο τοῦ Χριστοῦ στὰ Ἱεροσόλυ-
μα, καλώντας τοὺς κατοίκους τῆς σὲ συναγεμῶ
καὶ πανηγύρι, γιὰ νὰ ὑποδεχτοῦν τὸν Μεσσία, ποὺ
ἔρχεται σὰν Βασιλιάς δίκαιος καὶ πρᾶος, καθισμέ-
νος σὲ πουλάρι¹⁸⁰.

Ὅταν πρόκειται γιὰ τὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ οἱ
Προφῆτες μιλοῦν μὲ περισσότερες ἀκόμη λεπτομέ-
ρειες. Προφητεύουν:

ὅτι θὰ πουληθεῖ γιὰ τριάντα ἀργύρια·

ὅτι θὰ ὑποστεῖ κάθε εἶδους ἐξευτελισμὸ καὶ
μαρτύρια·

ὅτι θὰ ὀδηγηθεῖ ἀδιαμαρτύρητα στὸ Πάθος·

ὅτι θὰ ὑποφέρει γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας·

ὅτι τὴ μέρα τῆς Σταύρωσής Του ὁ ἥλιος θὰ βα-
σιλέψει, ἐνῶ θὰ εἶναι μεσημέρι καὶ ἡ γῆ ὀλόκληρη
θὰ σκοτεινιάσει·

ὅτι τὴν ὥρα τοῦ Πάθους Του θὰ ἀνοίξουν οἱ
τάφοι καὶ θὰ ἀναστηθοῦν πολλοὶ νεκροί.

Τέλος ὁ προφήτης Ὡσηὲ ἀναφέρεται στὴν τρι-
ήμερὴ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Γιὰ τὸ σημαντικό-
τατο αὐτὸ γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου
μας ἔχουμε καὶ ἄλλες πληροφορίες στὴν Π. Διαθή-

κη. Ἀπὸ ὅλες πολὺ παραστατικά τό προεικονίζει
τὸ θαῦμα τῆς τριήμερης παραμονῆς τοῦ προφήτη
Ἰωνᾶ στήν κοιλιά τοῦ κήτους.

Ἡ πραγματοποίηση τῶν προφητειῶν γενικά
μέσα στήν πίστη μας καί σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ Πα-
νάγιο Πρόσωπο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ,
διακηρύττει τρία πράγματα:

Τὸ πρῶτο, τὴν ἀξιοπιστία τῶν Ἀγίων Προφητῶν.

Τὸ δεύτερο, τὸ κῦρος τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἀφοῦ
«δὲν ἔγινε ποτὲ προφητεία μὲ τὸ θέλημα ἀνθρώ-
που, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο φωτιζόμενοι,
ἐλάλησαν προφητεῖες Ἅγιοι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι

». Καὶ τὸ τρίτο, ὅτι ἡ πίστη μας εἶναι ζωντανή
καὶ βεβαία. Ὅπως δηλαδὴ ὅλα τὰ θαυμαστὰ γεγο-
νότα τῆς πίστεώς μας καὶ αὐτὸ τὸ μεγάλο θαῦμα
τῆς ἐκπλήρωσης κατὰ γράμμα τῶν προφητειῶν,
τῶν ἀναφερομένων στὸ Χριστό μας, διατρανώνει
τὴν ἀλήθεια, ὅτι «ζεῖ Κύριος», ὁ Θεὸς ἡμῶν.

6. ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥΣ

Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς πρέπει νά ἐπισημάνουμε, ὅτι θαῦμα εἶναι τό ἔκτακτο, τό ὑπερφυσικό ἐκεῖνο γεγονός, διά τοῦ ὁποίου, καθώς ψάλλει ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία «νικῶνται οἱ ὄροι τῆς φύσεως»· ἤ, ὅπως πάλι ὑπογραμμίζει ὁ ἱερός ὕμνωδός, « Θεός ὅπου βούλεται νικᾶται φύσεως τάξις». Γι αὐτό καί ὀνομάζονται τά θαύματα ἀπό τούς ἱερούς Ἀποστόλους καί Εὐαγγελιστές «δυνάμεις», «σημεῖα», «τέρατα», «θαυμάσια», «παράδοξα».

Ἡ ὅλη διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἶναι στενά συνδεδεμένη μέ τά θαύματα, ὥστε σωστά εἰπώθηκε, ὅτι θαύματα καί λόγος τοῦ Θεοῦ συνυφαίνουν τήν ἀλήθεια τῆς πίστεώς μας. Καί ἐπομένως τά ὑπερφυσικά αὐτά γεγονότα εἶναι ἓνα ἀπό τά θεμέλια τῆς χριστιανικῆς μας πίστεως.

Ὡς πρός τόν ἀριθμό τῶν θαυμάτων, αὐτά εἶναι ἀναρίθμητα. Παρακάμπτοντες τά πολυάριθμα θαύματα, πού ἐμπεριέχονται στήν Παλαιά Διαθήκη, σημειώνουμε μόνο τό μέγα θαῦμα τῆς ἐκ τοῦ μηδενός δημιουργίας τοῦ σύμπαντος κόσμου. Ἕνα κόσμο, τόν ὁποῖο ὁ Δημιουργός Θεός δέν ἐγκατέλειψε στήν τύχη του, ἀλλά κυβερνᾷ, συντηρεῖ καί προνοεῖ γι' αὐτόν. Κορωνίς δέ τῆς ὅλης αὐτῆς δημιουργίας εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὁ θαυμαστός αὐτός μικρόκοσμος, ἀφοῦ φέρει στοιχεῖα τόσο ἀπό τόν ὑλικό κόσμο σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τό σῶμα του, ὅσο καί ἀπό τόν πνευματικό σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τήν ψυχή του. Εἶναι γνωστό τό ἀξίωμα «ἐκ τοῦ μηδενός μηδέν παράγεται». Καί ἐπομένως, ὅτι ὁ Θεός μέ μόνο τό λόγο Του, ἀπό τό μηδέν, («Αὐτός εἶπε καί ἔγιναν. Αὐτός ἔδωσε ἐντολή καί μέ τό πρόσταγμά Του κτίστηκαν ὅλα»), δ η μ ι ο ὑ ρ γ η σ ε τ ὀ ν « κα λ ὀ ν λ ί α ν », τ ὀ ν ὅ λ ο δ η λ α δ ἡ π ἁ γ κα λ ο κ ὀ σ μ ο α . τ ὀ ε . ν α ι ἔ ν α μ ἔ γ ι σ τ ο ῦ ρ ε . φ . σ . κ . γ ε γ ὀ ν ὅ ς ἓ ν α μ ε γ ἄ λ ο θ α ῦ μ α τῆς Πανσοφίας καί Παντοδυναμίας Του. Δυστυχῶς ὅμως, πρέπει νά ὁμολογήσουμε, ὅτι τό θαῦμα αὐτό τό ἔχουμε συνηθίσει καί δέν μάς ἐντυπωσιάζει ὅσο θά ἔπρεπε, γιά νά ἀναφωνοῦμε, ὅπως ὁ Δαυΐδ:

«Ὡς ἐμεγαλύνθη (πόσο μέγала καί θαυμαστά) τά

ἔργα Σου Κύριε· πάντα ἐν σοφία ἐποίησας».

Ἐρχόμενοι τώρα στήν Κ. Διαθήκη, στήν ἐποχή αὐτή τῆς χάριτος, γράφουμε, ὅτι, ἐκτός ἀπό τά συγκεκριμένα θαύματα τοῦ Χριστοῦ μας, πού περιγράφουν λεπτομερῶς οἱ ἱεροί Εὐαγγελιστές, θαύματα ἐπὶ τῆς φύσεως, θαύματα θεραπειῶν δαιμονιζομένων, θαύματα θεραπειῶν ἀσθενῶν πασχόντων ἀπό ἀνίατες ἀσθένειες, θαύματα ἀναστάσεως νεκρῶν, θαύματα στό πανάγιον καί πανακήρατο Σῶμα Του, πού εἶναι αὐτό τῆς Μεταμορφώσεώς Του στό Θαβώριον ὄρος καί τό ἄλλο μέγιστο θαῦμα τῆς τριήμερης ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεώς Του, χωρίς τό ὅποῖον θά ἦταν «χωρίς περιεχόμενο τό κήρυγμά μας καί χωρίς νόημα ἡ πίστη μας», ὑπάρχουν καί ἄλλα πάμπολλα θαύματα τοῦ Κυρίου μας, πού οἱ ἱεροί Εὐαγγελιστές ἀναφέρονται σ'αὐτά μέ γενικές ἐκφράσεις. Ἔτσι, γράφει ὁ Εὐαγγελιστής Ματθαῖος: «Καί Τοῦ ἔφεραν ὅλους ὅσους ἔπασχαν ἀπό διάφορες ἀρρώστειες καί ὅλους ὅσοι βασανίζονταν ἀπό κάθε εἶδους νοσήματα καί δαιμονιζόμενους καί σεληνιαζόμενους καί παραλυτικούς καί τούς ἔκανε καλά». Καί πάλι ὁ ἴδιος: «Ὅταν δέ βράδιασε Τοῦ ἔφεραν πολλούς δαιμονισμένους καί ἔβγαλε τά πονηρά πνεύματα μόνο μέ ἓνα λόγο καί γιάτρεψε ὅλους τούς ἀρρώστους». Ἐπίσης: «Καί ἦρθαν κοντά Του πλήθη λαοῦ πολλά, πού εἶχαν μαζί τους κουτσούς, τυφλούς, κωφούς, κολούς καί ἄλλους πολλούς καί τούς ἔβαλαν στά πόδια τοῦ Ἰησοῦ καί τούς θεράπευσε». Σημαντική στό σημεῖο αὐτό εἶναι καί ἡ πληροφορία τοῦ Ἀποστόλου καί Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, πού εἶναι ἡ ἐξῆς: «Υπάρχουν δέ καί πολλά ἄλλα πού ἔκανε ὁ Ἰησοῦς, πού ἂν γραφοῦν ἓνα ἓνα, νομίζω, ὅτι ὁλόκληρος ὁ κόσμος (μέ ὅλες τίς βιβλιοθήκες του) δέν θά χωροῦσε τά βιβλία πού θά γράφονταν».

Ὅμως, στά ἀναρίθμητα αὐτά θαύματα τοῦ Κυρίου μας ἅς προσθέσουμε καί μερικά, λίγα ἀπό τά πολλά, συνεχῇ καί διηνεκῇ αὐτά θαύματα διαμέσου τῶν αἰώνων καί σήμερα τοῦ Ἁγίου Θεοῦ μας «τοῦ ποιοῦντος θαυμάσια μόνοι». Καί πρωτίστως, μετά τό προαναφερόμενο συνεχές θαῦμα τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ἐκ τοῦ μηδενός, ἀνα-

φέρουμε τό Ἅγιο Φῶς, πού ἐκπορεύεται κάθε χρόνο τό Μέγα Σάββατο ἀπό τόν Πανάγιο Τάφο τοῦ Κυρίου μας. Κατόπιν εἶναι τά ἀκέραια καί ἄφθαρτα ἀπό τό χρόνο, χωρίς καμία ἀνθρώπινη ἐπέμβαση, χαριτόβρυτα ἅγια σκηνώματα ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἐπίσης μυροβλύζοντα καί ἄλλα εὐωδιάζοντα, ἀλλά καί ζεστά ἅγια λείψανα Ἀγίων τῆς πίστεώς μας, ὅπως ἡ δεξιὰ παλάμη τῆς Ἀγίας Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς στήν Ἱερά Μονή Σίμωνος Πέτρας Ἀγίου Ὁρους, καθὼς καί τό δεξιό χέρι τῆς Θεοπρομήτορος Ἀγίας Ἀννης στήν ὁμώνυμη Σκήτη της, ἐπίσης στό Ἅγιον Ὄρος. Ἀκόμη μυροβλύζουσες ἅγιες καί ἱερές εἰκόνες, ὅπως Παναγίας τῆς Μαλεβῆς στήν ὁμώνυμη Ἱερή Μονή της, Παναγίας μας στήν Ἱερά Μονή Ἀγίου Νικολάου στήν Ἀνδρο καί Παναγίας μας, ἐπίσης, σέ Ὁρθόδοξο Ρωσικό Ναό στό Alen Town τῆς Πολιτείας Pennsylvania USA. Ἡ τελευταία εἶναι ἀγιογραφημένη σέ χαρτί, ἀνεξάρτητο καί ἐλεύθερο ἀπό κάθε ἐπαφή ἢ ἐπικόλληση σέ ξύλο. Ἀλλά καί ἀνθρωπίνου σώματος ὄργανα ἀνέπαφα, ὅπως τοῦ Ἀγίου Λουκά, Ἀρχιεπισκόπου Συμφερουπόλεως καί πάσης Κριμαίας, τοῦ ἱατροῦ, ὁμολογητοῦ καί θαυματουργοῦ, πού ἐκοιμήθη τό 1961 καί κατὰ τήν ἀνακομιδή τῶν ἱερῶν Λειψάνων του τό 1996, ἐνῶ τό ἅγιο σῶμα του εἶχε παραδοθεῖ στή φθορά καί τά ἅγια Λείψανά του εὐωδιάζαν καί εὐωδιάζουν, βρέθηκαν ἄφθαρτα: Ὁ ἐγκέφαλός του, τά μάτια του, ἡ καρδιά του καί οἱ πνεύμονές του. Ὅμως, ἄς προσθέσουμε καί ἕνα ἀκόμη συνεχές θαῦμα τῆς πίστεώς μας, ἐκεῖνο τοῦ Μικροῦ καί Μεγάλου Ἀγιασμοῦ, πού δέν ἀλλοιώνονται, δέν χαλᾶνε, ὅσα χρόνια καί ἂν περάσουν. Τέλος, ὡς πρός τά θαύματα τῶν Ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, τούς ὁποίους ὁ Θεός χαρίτωσε μέ τό χάρισμα τῆς θαυματουργίας καί αὐτά εἶναι ἀναρίθμητα.

Μετά τά παραπάνω τῆς πίστεώς μας θαύματα καί τά ἀμέτρητα ἄλλα θαύματα τοῦ Ἀγίου Θεοῦ μας, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως διά τῶν ἀγίων Του, πρέπει νά ἐπισημάνουμε, ὅτι αὐτά ἀποτελοῦν τήν ἐπίσημη σφραγίδα, πού θέτει ὁ Κύριός μας κάτω ἀπό τά λόγια Του, πρός ἐπικύρωσή τους. Τήν ἀλήθεια αὐτή ἐκφράζει ὁ Εὐαγγελιστής Μάρκος ὅταν γρά-

φει: «Εκεῖνοι δέ (οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι) ἀφοῦ βγῆκαν καί κήρυξαν παντοῦ, ὁ Κύριος ἦταν συνεργός τους καί ἐπιβεβαίωνε τό λόγο τοῦ κηρύγματός τους μέ τά θαύματα, πού ἐπακολουθοῦσαν στό κήρυγμά τους». Τήν ἴδια ἀλήθεια διατυπώνει καί ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός ὅταν λέει: «Οἱ δέ (Ἀπόστολοι) ἐκήρυττον πανταχοῦ τόν λόγον, τοῖς θαύμασι πιστούμενοι». Δηλαδή, ἐνῶ κήρυτταν οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι καί Μαθητές τοῦ Χριστοῦ μας, πιστοποιοῦσε ὁ Θεός τό κήρυγμά τους μέ θαύματα, πού πραγματοποιοῦσε δι' αὐτῶν. Καί ἐπομένως φανέρωνε μέ αὐτά καί φανερώνει διά μέσου τῶν αἰώνων, μέχρι καί σήμερα, τήν ἀλήθεια τῆς εἰς Αὐτόν πίστεως. Ἔτσι, γίνεται φανερό, ὅτι ὁ Θεός καί διά τῶν θαυμάτων ἀποκαλύπτεται στους ἀνθρώπους. «Ἐφάνέρωσά σου τό ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις», εἶπε ὁ Κύριός μας κατά τήν ἀρχιερατική Του προσευχή, στόν ἐπουράνιο Πατέρα Του. Ἐπίσης, στό θαῦμα τῆς θεραπείας τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ τοῦ Εὐαγγελίου, βλέπουμε τούς ἁγίους Ἀποστόλους νά ρωτοῦν τό Διδάσκαλό τους: «Ποίός ἀμάρτησε, αὐτός ἢ οἱ γονεῖς του γιά νά γεννηθεῖ τυφλός;» Καί ὁ Χριστός μας: «Οὔτε αὐτός ἀμάρτησε, οὔτε οἱ γονεῖς του, ἀλλά (γεννήθηκε τυφλός) γιά νά φανερωθοῦν (μέ τήν ὑπερφυσική θεραπεία τῶν ματιῶν του) σ' αὐτόν τά ἔργα τοῦ Θεοῦ». Ἀκόμη, ὁ Ἀπόστ. Παῦλος σημειώνει: «Ἡ ἀληθινή γνώση γιά τό Θεό (ὅση μπορεῖ νά ἀποκτήσει ὁ πεπερασμένος νοῦς τοῦ ἀνθρώπου) εἶναι γνωστή, γιατί ὁ Θεός τήν φανέρωσε. Τήν φανέρωσε δέ, διότι οἱ μή βλεπόμενες μέ τά αἰσθητά μάτια ἄπειρες τελειότητες τοῦ Θεοῦ, βλέπονται καθαρά μέσα ἀπό τό θαῦμα τῆς δημιουργίας ἀπό τότε πού κτίστηκε ὁ κόσμος, τόσο ἡ δύναμή Του, πού δέν ἔχει ἀρχή καί τέλος, ὅσο καί κάθε θεία τελειότης». Ἀλλά καί ὁ προφητάνακτας Δαυΐδ, μπροστά στό θαῦμα τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ἐκ τοῦ μηδενός, ἀναφωνεῖ: «Οἱ οὐρανοί διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δέ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τό στερέωμα». Δηλαδή, οἱ οὐρανοί διηγοῦνται τήν ἔνδοξη σοφία καί δύναμη τοῦ δημιουργοῦ τους Θεοῦ. Τήν ὑπερθαύμαστη δέ κτίση, πού δημιούργησαν τά χέρια Του, ἐξαγγέλλει (φανερώνει) τό στερέωμα.

Έρχόμενοι τώρα στους λόγους, για τούς οποίους αποκαλύπτεται ὁ Θεός στους ἀνθρώπους μετά θαυμαστά ὑπερφυσικά γεγονότα, ὅπως δὴ ποτε αὐτοὶ δὲν ἀποβλέπουν στό νά προσδώσουν κάτι στόν ἴδιο, ἀφοῦ ὁ Θεός εἶναι ἀνενδεής καί πανυπερέτελος, ἀλλά ἀναφέρονται στόν ἄνθρωπο. Ἔτσι, ὁ πρῶτος σκοπός τῶν θαυμάτων εἶναι ἡ προσέλκυση τοῦ ἀνθρώπου στήν πίστη τοῦ Χριστοῦ, προκειμένου νά μᾶς σώσει καί νά μᾶς καταστήσει μέτοχους τῆς δικῆς Του χαρᾶς καί μακαριότητος. Τήν ἀλήθεια αὕτη μᾶς τήν ἐπιβεβαιώνει, ἐκτός τῶν ἄλλων καί ὁ Ἀπόστολος καί Εὐαγγελιστής Ἰωάννης, ὅταν γράφει: «Καί πολλά ἄλλα θαύματα ἔκανε ὁ Ἰησοῦς μπροστά στους μαθητές Του, τά ὁποῖα δὲν εἶναι γραμμένα σ' αὐτό ἐδῶ τό βιβλίον. Αὐτά δέ πού γράφτηκαν, γράφτηκαν γιά νά πιστέψετε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Χριστός ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, ὥστε πιστεύοντας νά ἔχετε στό ὄνομά Του τήν αἰώνια ζωή». Ἀλλά καί σχετικά μέ τήν ἀνάσταση τοῦ τετραήμερου φίλου τοῦ Χριστοῦ Λαζάρου, ὁ ἴδιος Ἀπόστολος μᾶς πληροφορεῖ: «Ὁ Ἰησοῦς σήκωσε τά μάτια Του πρός τά ἐπάνω καί εἶπε: Πατέρα, Σέ εὐχαριστῶ πού μέ ἤκουσες. Ἐγώ ἤξερα ὅτι πάντοτε μέ ἀκοῦς, ἀλλά τό εἶπα γιά τό λαό πού στέκεται ἐδῶ γύρω, γιά νά πιστέψουν, ὅτι σύ μέ ἔστειλες. Καί ἀφοῦ εἶπε αὐτά φώναξε μέ δυνατή φωνή: Λάζαρε, ἔλα ἔξω. Καί βγήκε ὁ πεθαμένος μέ δεμένα τά πόδια καί τά χέρια μέ πάνινες λουρίδες καί τό πρόσωπό του τυλιγμένο μέ μαντήλι. Τούς λέει τότε ὁ Ἰησοῦς: Λύστε τον καί ἀφήστε τον νά φύγει. Πολλοί τότε ἀπό τούς Ἰουδαίους, πού εἶχαν ἔλθει στή Μαρία καί εἶδαν αὐτά πού ἔκανε ὁ Ἰησοῦς, πίστεψαν σ' Αὐτόν». Καί βεβαίως δὲν εἶναι ἡ μοναδική περίπτωση αὕτη, πού πολλοί πίστεψαν στό Χριστό μετά τό θαῦμα τῆς ἀνάστασης τοῦ τετραήμερου Λαζάρου. Πολλές φορές οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς ὑπογραμμίζουν τό γεγονός τῆς πίστεως στό Χριστό πολλῶν ἀνθρώπων μετά ἀπό κάποιο θαῦμα Του. Εἶναι δέ, διά μέσου τῶν αἰώνων μέχρι σήμερα, ἀπειράριθμοι ἐκεῖνοι, ἅπιστοι, εἰδωλολάτρες, ἀλλόθρησκοι, πού ἀκούοντας ἢ διαπιστώνοντας ἢ, πολύ περισσότερο, βλέποντας κάποιο θαῦμα ἀμέσως τοῦ Χριστοῦ ἢ

ἐμμέσως διά τῶν Ἀγίων πού ἐθαυμάστωσε, πίστεψαν στόν μόνο ἀληθινό Θεό. Ἀκόμη καί δῆμιοι, ὅχι λίγοι, βλέποντας κατά τόν βασανισμό μαρτύρων τῆς πίστεώς μας μεγάλα καί συγκλονιστικά θαύματα, πίστεψαν στό Χριστό καί ὁμολόγησαν τήν πίστη τους, γιά νά γίνουν στή συνέχεια καί αὐτοί Ἅγιοι Μάρτυρες τῆς Ἐκκλησίας μας.

Συνεχίζοντας τούς σκοπούς στούς ὁποίους ἀποβλέπει ὁ Θεός μέ τίς θαυμαστές ὑπερφυσικές ἐνέργειές Του, σημειώνουμε, ὅτι ἓνας ἄλλος λόγος εἶναι ἡ ἐπιβράβευση τῆς προσευχῆς ἐκείνων, πού μέ πίστη Τόν ἱκετεύουν, σύμφωνα καί μέ τήν υπόσχεσή Του: «Καί ὅλα, ὅσα ζητήσετε στήν προσευχή, μέ πίστη, θά τά λάβετε». Ἔτσι, εἶπεν ὁ Χριστός μας στόν ἐκατόνταρχο τῆς Καπερναούμ, πού μέ μεγάλη πίστη Τόν παρεκάλεσε νά θεραπεύσει τόν παράλυτο δοῦλο του: «Πήγαινε καί ἄς γίνει αὐτό πού πίστεψες. Καί ἔγινε καλά ὁ δοῦλος του ἐκείνη τήν ὥρα». Ἀλλά καί στούς δύο τυφλοῦς, πού «Τόν ἀκολούθησαν κρίζοντες καί λέγοντες: «ἐλέησον ἡμᾶς, υἱέ Δαυῖδ». ὁ Ἰησοῦς τούς ἔκανε τήν ἐρώτηση: «Πιστεύετε ὅτι ἔχω τή δύναμη νά κάνω αὐτό πού ζητᾶτε; Αὐτοί δέ Τοῦ λένε: Ναί Κύριε. Τότε ἄγγιξε τά μάτια τους καί εἶπε: Σύμφωνα μέ τήν πίστη σας, ἄς γίνει. Καί ἄνοιξαν τά μάτια τους». Ἐπίσης, γιά νά ἀναφέρουμε μία ἀκόμη περίπτωση, ἀπό τίς ἀναρίθμητες καί στό δεύτερο αὐτό λόγο, γιά τόν ὁποῖο θαυματουργεῖ ὁ Θεός, ὑπενθυμίζουμε τή Χαναναία μητέρα τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ ὁποία μέ ἀξιοθαύμαστη πίστη «φώνηξε δυνατά καί εἶπε: Ἐλέησέ με Κύριε, ἔνδοξε ἀπόγονε τοῦ Δαυῖδ. Ἡ θυγατέρα μου κατέχεται ἀπό δαιμόνιο καί ὑποφέρει φρικτά». Καί ὁ Χριστός μας, ἀφοῦ, ὡς γνωστόν, δοκίμασε κατ' ἐπανάληψη τήν πίστη της, τελικά τήν βράβευσε, μαζί καί τήν ταπείνωσή της, ἀλλά καί τήν ἐπίμονη προσευχή της, λέγοντας: «Ἦν γυναίκα, ἡ πίστη σου εἶναι μεγάλη. Ἄς γίνει σέ σένα ὅπως θέλεις. Καί ἔγινε καλά ἡ θυγατέρα της ἀπό τήν ὥρα ἐκείνη».

Στό σημεῖο αὐτό καταχωροῦμε τήν ἀπορία κάποιων, πού λένε: Γιατί ὁ Θεός δέν ἐπιβραβεύει, δέν ικανοποιεῖ τά αἰτήματα ὅλων μας, ἐνῶ μέ πίστη προσευχομαστε; Καί ἡ ἀπάντηση: Εἶτε γιατί

ζητᾶμε ἀντιευαγγελικά πράγματα, σάν κάποιους πού παρακαλοῦν τό Θεό νά κερδίσει τό λαχεῖο τους, εἴτε γιατί ὁ Θεός διακρίνει, ὅτι αὐτό πού ζητᾶμε δέν θά ὠφελήσῃ, ἀλλά ἀντιθέτως θά βλάψῃ τήν ψυχή μας. Καί ἐπομένως καί τίς ἀρνητικές ἀπαντήσεις Του στήν πραγματικότητα πρέπει νά τίς βλέπουμε ὡς θετικές, ἀφοῦ, ὅπως ὁ Θεός, ἔτσι κι ἐμεῖς ὀφείλουμε πρωτίστως νά ἀτενίζουμε τά πράγματα μέ τό πρῖσμα τῆς αἰωνιότητος, τῆς ψυχικῆς μας σωτηρίας. Παράδειγμά μας σ' αὐτό οἱ ἅγιοί μας, οἱ ὁποῖοι ἐνῶ, προσευχόμενοι, ὑπέβαλαν τά αἰτήματά τους στό Θεό, τελικά, ἀποβλέποντες κυρίως στή σωτηρία τῆς ψυχῆς τους, τά ἄφηναν μέ ἐμπιστοσύνη στήν ἀγάπη Του, λέγοντες: «Κύριε, ὡς οἶδας (ὅπως γνωρίζεις) καί ὡς θέλεις ἐλέησέ μας». Εὐχαριστοῦσαν δέ τό Θεό ὅποια κί' ἄν ἦταν ἡ ἀπάντησή Του.

Ἀκόμη ἄς ἀναφέρουμε ἐδῶ καί τό ψευδέστατο κάποιων, ὅτι οἱ θεραπείες ἀσθενῶν, πού πάσχουν ἀπό ἀνίατες ἀσθένειες, δέν εἶναι ἀποτέλεσμα πίστεως των, τήν ὁποία ἐπιβραβεύει ὁ Κύριος, ἀλλά ὀφείλονται σέ αὐθυποβολή κατά τήν ὥρα τῆς προσευχῆς τους. Ὡστόσο, τούς ἐρωτοῦμε: Στίς περιπτώσεις, πού ἀντί τοῦ ἀσθενοῦς προσεύχονται ἄλλοι, ὅπως π.χ., καθὼς προαναφέρουμε, ὁ ἐκατόνταρχος γιά τό δοῦλο του καί ἡ Χαναναία μητέρα γιά τήν κόρη της, ὁ δέ ἀσθενής δέν ἔχει ἰδέα ὅτι γίνεται προσευχή γι' αὐτόν καί θεραπεύεται, ἐδῶ ποῦ εἶναι δυνατόν νά χωρέσῃ ἡ αὐθυποβολή; Ἡ, ἀκόμη καλύτερα, ὅταν πρόκειται γιά νήπιο, πού πάσχει ἀπό ἀνίατη ἀρρώστια καί θεραπεύεται καί αὐτό χάρις στίς μέ πιστή προσευχές τῶν γονιῶν του ἢ ἄλλων χριστιανῶν καί ἐδῶ ποῖα αὐθυποβολή κατά τήν ὥρα τῆς προσευχῆς μπορεῖ κανεῖς νά ἐπικαλεσθεῖ, ἀφοῦ τό νήπιο οὔτε συνείδηση τῆς πίστεως ἔχει καί ἐπομένως οὔτε νά προσευχηθεῖ μπορεῖ; Ἐπίσης στά θαύματα ἀναστάσεως νεκρῶν κατά τό σῶμα ἀπό τόν Κύριό μας, Ἀποστόλους Του καί ἁγίους Του καί ἐδῶ ποῖα αὐθυποβολή μπορεῖ κάποιος νά ἰσχυριστεῖ;

Τέλος, ἓνας ἄλλος λόγος πού θαυματουργεῖ ὁ Θεός ἀμέσως ὁ ἴδιος ἢ ἐμμέσως διά τῶν Ἀγίων Του, εἶναι ἡ ἐνίσχυση καί ἐνδυνάμωση τῆς πίστε-

ως ὅσων πιστεύουμε εἰς Αὐτόν. Τήν ἀλήθεια αὐτή ὑπογραμμίζει, ἐκτός τῶν ἄλλων ἐρμηνευτῶν τῆς Κ. Διαθήκης καί ὁ ἀείμνηστος Παναγιώτης Τρεμπέ-
λας, ὅταν γράφει, ὅτι «τά θαύματα ἀποβλέπουν
πρό παντός εἰς τό νά στηρίξωσιν ἐπὶ μᾶλλον (πε-
ρισσότερον) τῶν ἤδη πιστευσάντων τὰς καρδίας
εἰς τήν πίστιν». Ἐνδεικτικά καί πάλιν ἐδῶ ἀνα-
φέρουμε τό θαῦμα τοῦ Κυρίου μας στήν Κανά τῆς
Γαλιλαίας. Τή μετατροπή δηλαδή στό γάμο ἐκεῖνο
τοῦ νεροῦ σέ κρασί. Οἱ Μαθητές Του εἶχαν ἤδη πι-
στέψει εἰς Αὐτόν· γι' αὐτό καί Τόν ἀκολουθοῦσαν.
Ὅταν ὅμως εἶδαν τό θαῦμα αὐτό «ἐπίστευσαν εἰς
αὐτόν οἱ μαθηταί αὐτοῦ». Δηλαδή, ὅπως σημει-
ώνει ὁ ἅγιος Θεοφύλακτος, ἐρμηνεύοντας τό χωρίο
αὐτό, «πίστιν περισσότεραν καί βεβαιότεραν ἔλα-
βον εἰς Αὐτόν (τόν Χριστόν) οἱ Μαθητές Του».
Ἀγαπητέ ἀναγνώστη, στήν τελευταία αὐτή πε-
ρίπτωση ἀνήκουμε ὅσοι πιστεύουμε στόν Ἅγιο
Τριαδικό Θεό. Καί ἐπομένως, ἐνῶ διαβάζουμε ἢ
ἀκοῦμε ἢ, πολύ περισσότερο διαπιστώνουμε θαύ-
ματα, πρέπει, ὅπως συνέβη καί μέ τούς Ἁγίους
Ἀποστόλους νά ἐνισχύεται καί ἡ δική μας πίστη,
νά γίνεται θερμή καί ζέουσα.
Ὅμως, τελιώνοντας, εἶναι ἀνάγκη νά ἐπισημά-
νουμε, ὅτι ἡ πίστη μόνη δέν ἐπαρκεῖ γιά τή σω-
τηρία μας. Χρειάζονται καί τά ἔργα τῆς πίστεως.
Τήν ἀλήθεια αὐτή τονίζει, ἐκτός τῶν ἄλλων καί
ὁ Ἀδελφóθεος Ἰάκωβος, ὅταν γράφει στήν Καθο-
λική του ἐπιστολή: «Ἡ πίστη, ἐάν δέν ἔχει ἔργα
εἶναι ἀπό μόνη της νεκρή... Δεῖξε μου τήν πίστη
σου ἀπό τά ἔργα σου». Καί γιά νά ἀναφέρου-
με ἕνα παράδειγμα, ὅπως μία βάρκα χρειάζεται
δύο κουπιά γιά νά προχωρήσει στή θάλασσα, ἔτσι
καί ἡ πνευματική βάρκα τῆς ζωῆς μας χρειάζε-
ται καί αὐτή δύο πνευματικά κουπιά γιά νά δι-
απλεύσουμε τό πέλαγος τῆς παρούσης ζωῆς καί
νά φθάσουμε στό πασίχαρο καί ὑπήνεμο λιμάνι
τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Τό ἕνα εἶναι τῆς πίστεως
καί τό ἄλλο τῶν ἔργων, τῆς ἐνάρετης χριστιανικῆς
ζωῆς. Ἐτσι κάνοντας τό ταξίδι τῆς ζωῆς του ὁ
Χριστιανός δέν κινδυνεύει νά καταποντιστεῖ ἀπό
τά κύματα τοῦ παρόντος βίου· γίνεται εὐάρεστος
στό Θεό· ἀπολαμβάνει τούς καρπούς τοῦ Ἁγίου

Πνεύματος, πού είναι «ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια», ἀλλὰ καί ἔχει ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου.

7. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ

Σὲ πελάγη χαρᾶς καὶ εὐτυχίας ἔπλεε ὁ ἄνθρωπος ὅσο βρισκόταν στὴν τρυφή τοῦ Παραδείσου, ὅπου τοποθετήθηκε ἀπὸ τὸ Δημιουργὸ Θεό. Ἰχνος μέριμνας καὶ ἀνησυχίας δὲν ὑπῆρχε. Κανένας κόπος, κανένας πόνος. Εἰρήνη καὶ μακαριότης βασιλεύεε στὴν ψυχὴ του. Ἡ κατάσταση ὅμως αὐτὴ δὲν κράτησε γιὰ πολὺ. Τὴ διατήρησή της ὁ Πανάγαθος Θεὸς τὴν εἶχε ἐξαρτήσῃ ἀπὸ τὴν ὑπακοὴ τοῦ ἀνθρώπου στὸ θέλημά Του· ἀπὸ τὴ συμμόρφωση τῶν Πρωτοπλάστων στὴν ἐντολὴ, ποὺ τοὺς εἶχε δώσει καὶ ποὺ ἔλεγε: «Ἀπὸ κάθε δένδρου, ποὺ ὑπάρχει στὸν Παράδεισο μπορεῖτε νὰ φᾶτε. Ἀπὸ τὸ δένδρου ὅμως τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ ἀπαγορεύεται νὰ φᾶτε». Δὲν γνωρίζουμε πόσος χρόνος πέρασε ὑπακοῆς τῶν Πρωτοπλάστων στὴν ἐντολὴ αὐτὴ τοῦ Θεοῦ. Γεγονὸς πάντως εἶναι, ὅτι ἦλθε, δυστυχῶς, μέρα θλιβερή, ποὺ τόλμησαν ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ καὶ ἀθέτησαν τοῦ Θεοῦ τὸ νόμο. Ἔτσι συντελέστηκε τὸ ἠθικὸ κακό, ἡ ἀμαρτία, ἡ ὁποία, ὅπως ἀντιλαμβάνεται κανεὶς ἀπὸ τὰ προαναφερόμενα, εἶναι παράβαση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ· εἶναι, ἀναλυτικώτερα, ἐπανάσταση κατὰ τοῦ νόμου τοῦ ἁπείρου καὶ Παντοδύναμου Θεοῦ· εἶναι ἀχαριστία ἔναντι τοῦ Μεγάλου Εὐεργέτη Θεοῦ· εἶναι τρομερὴ ἀφροσύνη. Καὶ οἱ συνέπειές της σοβαρότατες, φοβερότατες καὶ θλιβερότατες ὅχι μόνον γιὰ τοὺς Πρωτοπλάστους, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅλοκληρο τὸ ἀνθρώπινο γένος. Ἀρκεῖ νὰ θυμηθοῦμε τὴ ρητὴ προειδοποίηση τοῦ Θεοῦ στὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐὰ, ποὺ ἦταν: «Κατὰ τὴν ἡμέρα δέ, ποὺ θὰ φᾶτε καρπὸ ἀπὸ τὸ δένδρου αὐτό, θὰ γίνετε θνητοί». Ἀλλὰ καὶ τὰ ξεχωριστὰ στὸν καθένα, μετὰ τὴν παρακοή τους, παιδαγωγικὰ ἐκεῖνα λόγια τοῦ Θεοῦ. Στὴν Εὐὰ: «Θὰ πληθύνω ὑπερβολικὰ τὰ βάρσана καὶ τοὺς στεναγμούς σου· με πόνους θὰ γεννᾷς τὰ παιδιὰ σου· θὰ εἶσαι ἐξαρτημένη ἀπὸ τὸν ἄνδρα σου καὶ αὐτὸς θὰ εἶναι κύριός σου». Καὶ στὸν Ἀδὰμ: «Θὰ εἶναι καταραμένη ἡ γῆ στὰ ἔργα σου· με λύπη, ἐργαζόμενος σκληρά, θὰ τρῶς σ' ὅλη σου τὴ ζωὴ τοὺς καρπούς της. Ἀγκάθια καὶ

τρίβολοι θὰ σοῦ φυτρώνουν καὶ θὰ τρέφεσαι μὲ τὰ χόρτα τοῦ ἀγροῦ. Μὲ ἰδρώτα τοῦ προσώπου σου θὰ τρῶς τὸ ψωμί σου μέχρις ὅτου ἀποθάνεις καὶ ἐπιστρέψεις στὴ γῆ, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐσχηματίσθη τὸ σῶμα σου. Χῶμα εἶναι τὸ σῶμα σου καὶ χῶμα θὰ γίνει». Ἀλλὰ στὸ σημεῖο αὐτὸ τῶν συνεπειῶν τῆς ἁμαρτίας ἃς ἐπιμείνουμε στὴ συνέχεια, γιὰ νὰ δοῦμε μερικές ἀκόμη παραμέτρους τῆς, ἐπίσης πολὺ δυσάρεστες καὶ γιὰ τὴ ζωὴ μας καὶ γιὰ τὴν ψυχὴ μας.

Καὶ πρῶτα-πρῶτα ἡ ἁμαρτία ὑποδουλώνει πνευματικὰ τὸν ἄνθρωπο. Γίνεται δοῦλος τοῦ κακοῦ ὁποῖος ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν Θεό, δουλεύοντας στὰ πάθη του καὶ τὶς ἁμαρτωλὲς ἐπιθυμίες του. Τὴν ἀλήθεια αὐτὴ ὑπογραμμίζει ὁ Κύριός μας, ὅταν λέει: «Σᾶς διαβεβαιώνω, ὅτι καθέννας, ποὺ κάνει τὴν ἁμαρτία εἶναι δοῦλος τῆς ἁμαρτίας». Καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος: «Διότι ἀπ' ὅ,τι κανεῖς ἔχει νικηθεῖ, σ' αὐτὸ καὶ ἔχει ὑποδουλωθεῖ».

Ἄλλο ὀδυνηρὸ ἐπακόλουθό τῆς εἶναι τὸ σκόρπισμα τῶν πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν χαρισμάτων τῶν θυμάτων τῆς. Πόσοι ἄνθρωποι στολισμένοι μὲ πλούσια διανοητικὰ χαρίσματα, τὰ ὁποῖα ἐὰν καλλιεργοῦσαν ἀνάλογα, θὰ γινόντουσαν χρήσιμοι στὸν ἑαυτὸ τους, στὴν οἰκογένεια καὶ στὴν κοινωνία, ὅμως ἀντίθετα, δὲν κατέληξαν καὶ δὲν ἔγιναν πληγὲς τῆς, διότι κόλλησε στὸ μυαλὸ καὶ στὴν καρδιά τους ἡ ἁμαρτία, ὅπως κολλάει τὸ ὄστρακο στὴν πέτρα τῆς θάλασσας καὶ ἀπορροφησε ὅλη τὴν ἰκμάδα καὶ δύναμη καὶ ζωτικότητα τῆς διάνοιάς τους! Ὅπως δὲ ὁ ἄσωτος γιὸς τῆς σχετικῆς Εὐαγγελικῆς παραβολῆς στὴ μακρινὴ ἐκείνη χώρα ποὺ πῆγε «σπατάλησε τὴν περιουσία του ζώντας βίῳ ἄσωτο», τὸ ἴδιο καὶ ὁποῖος ξεμακραίνει ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ τὸ θέλημά Του καὶ παραδίδεται στὰ πάθη του, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν ὑποστεῖ δαπάνες καὶ ζημιὲς ὅχι μόνο πνευματικές, ἀλλὰ καὶ ὑλικές. Διότι πόσοι καὶ πάνω στὸ θέμα αὐτὸ τῶν ὑλικῶν πραγμάτων, δὲν ξοδεύουν τόσα καὶ τόσα χρήματα μέσα σὲ λίγες ὥρες μιᾶς ἁμαρτωλῆς βραδιᾶς· χρήματα μὲ τὰ ὁποῖα θὰ μποροῦσαν δάκρυα νὰ στεγνώσουν, πληγὲς νὰ κλείσουν, δράματα νὰ προλάβουν!

Ἄλλη μία συνέπεια τῆς ἀμαρτίας εἶναι ἡ φθορὰ τῆς σωματικῆς υἰείας τοῦ ἀνθρώπου, πρᾶγμα, ποῦ καὶ ἡ ἱατρικὴ ἐπιστῆμη ἐπιβεβαιώνει. Πόσα δὲν μᾶς λέει στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ παράλυτος τῆς Βηθεσδα, ποῦ, ἐνῶ τὸν θεράπευσε ὁ Κύριος, τοῦ εἶπε κατόπιν: *«Πρόσεξε, ἔγινες καλά. Νὰ μὴν ἀμαρτήσεις ξανά πλέον γιὰ νὰ μὴν πάθεις τίποτε χειρότερο»!* Ἀλλὰ καὶ ὁ ἄλλος παράλυτος τῆς Καπερναοῦμ, τὸν ὁποῖον καὶ αὐτὸν θεράπευσε ὁ Χριστός. Μπροστὰ στὸ Σωτήρα βρίσκεται ἓνα σῶμα παραλυμένο καὶ ἀνίκανο νὰ κινηθεῖ. Ὡστόσο δὲν δέχεται ἐκεῖνο τὸν πρῶτο λόγο καὶ τὴν θεραπεία. Συγχωροῦνται πρῶτα οἱ ἀμαρτίες τοῦ παραλύτου. *«Παιδί μου, συγχωροῦνται οἱ ἀμαρτίες σου»*, τοῦ εἶπε ὁ Κύριος. Καὶ μετὰ προχώρησε στὴν θεραπεία τοῦ σώματος· *«σῆκω καὶ πάρε τὸ κρεβάτι σου καὶ πήγαινε στὸ σπίτι σου»*. Καὶ αὐτό, γιατί τὸ μόλυσμα τῆς ἀμαρτίας μπῆκε πρῶτο στὸ Ναὸ τοῦ Θεοῦ, ποῦ εἶναι τὸ σῶμα μας, τὸ διάβρωσε σιγὰ-σιγὰ, γιὰ νὰ σωριαστεῖ στὴ συνέχεια ἐρείπιο, μόνο γιὰ θρήνους ἄξιο. Καὶ βέβαια, δὲν εἶναι τὰ παραδείγματα αὐτὰ τὰ μοναδικὰ στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας. Πόσοι καὶ πόσοι στὸ διάβα τῶν αἰώνων ὑπέφεραν καί, γιὰ νὰ ἔλθουμε στὴν ἐποχὴ μας, ὑποφέρουν ἀπὸ βασιανιστικὲς ἀρρώστιες καὶ στενάζουν στὸ κρεβάτι τοῦ πόνου ἢ σαπίζουν στὶς φυλακές, μὲ αἰτία τὴν ἄτακτη καὶ ἀμαρτωλὴ ζωὴ τους! Πόσες κυρίως νέες ὑπάρξεις δὲν δηλητηριάζουν τὰ δηλητηριώδη φίδια τῶν ἡδονῶν καὶ δὲν χάνονται σὰν τὰ λουλούδια, ποῦ τὰ προσβάλλουν οἱ φαρμακερὲς κάμπιες! Πόσοι καὶ πόσες δὲν μαραίνονται σὰν τὰ χλωμὰ λουλούδια ἀπὸ ἔλλειψη πνευματικῆς δροσιᾶς ἢ καὶ δὲν φτάνουν μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς αὐτοκτονίας ἀκόμη! Ὁ Λεονάρδος Ντὰ Βίντσι, ὅταν ζωγράφιζε τὸ Μυστικὸ Δεῖπνο, προσπάθησε πολὺ γιὰ νὰ βρεῖ τὰ πρόσωπα τοῦ ἀριστουργήματός του. Εἶχε ζωγραφίσει ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ τοῦ ἔμεναν δύο: τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἰούδα. Μιὰ μέρα, καθὼς παρακολουθοῦσε σ' ἓνα Ναὸ τὴ θεία Λειτουργία, εἶδε ἓνα νεαρὸ ψάλτη, ποῦ εἶχε ἀγγελικὴ φυσιογνωμία. Αὐτὸς κάνει, εἶπε, γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. «Πῶς λέγε-

στε;», τὸν ρώτησε. «Πέτρος Μπαντινέλι», ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος. Καὶ ἀγιογράφησε τὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου ὁ διάσημος ζωγράφος, ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὸ ἀγνὸ πρόσωπο τοῦ Μπαντινέλι. Μετὰ θέλησε νὰ βρεῖ τὸ πρόσωπο, ποὺ θὰ στηριζόταν γιὰ νὰ ζωγράφιζε τὸν Ἰούδα. Εἶχαν περάσει δέκα χρόνια καὶ κάπου συνάντησε κάποιον, σωστὸ ράκος τῆς ἀμαρτίας καὶ τῆς διαφθορᾶς. Ἡ ἀπαίσια μορφή του ἦταν ὅ,τι ἔπρεπε, ὥστε στηριζόμενος σ’ αὐτὴ νὰ παρίστανε τὸν Ἰούδα. Τὸν πλησιάζει καὶ τὸν ρωτᾷ ποιὸ ἦταν τ’ ὄνομά του. Καὶ ἐκεῖνος δίνει τὴν ἀπάντηση: «Πέτρος Μπαντινέλι». Ὁ μεγάλος ζωγράφος ἀποσβολώθηκε. Ἦταν ὁ ἴδιος ποὺ εἶχε χρησιμοποιήσει γιὰ τὴν ἀγιογράφηση τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀπομάκρυνσή του ἀπὸ τὸ Χριστό, ἡ ξέφρενη ἀμαρτωλὴ ζωὴ του, μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, τὸν εἶχαν ὀδηγήσει σ’ αὐτὸ τὸ κατάντημα.

Ἀλλὰ δὲν σταματᾷ ἐδῶ, ὡς πρὸς τὰ ἐπακόλουθά της, ἡ ζωὴ χωρὶς πνευματικὸ χαλινάρι, χωρὶς ἠθικὸ φραγμό. Προχωρᾷ καὶ φτάνει τὸν ἄνθρωπο μέχρι τὸ χωρισμὸ του καὶ τὴν ἀπομάκρυνσή του ἀπὸ τὸν Θεό. Ὅπως, δηλαδή, ὁ ἄσωτος γιὸς τῆς Εὐαγγελικῆς παραβολῆς, ὅταν προτίμησε τὴν ἀμαρτωλὴ ἐλευθερίαν του, *«ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν»*, ταξίδεψε, δηλαδή, σὲ χώρα μακρινὴ ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ τὸ πατρικὸ του σπίτι, ἔτσι καὶ καθέννας, ποὺ εἰσέρχεται ἀπὸ τὴν πλατιὰ πύλη τῆς ἀμαρτίας καὶ ἀκολουθεῖ τὸν πλατὺ καὶ εὐρύχωρο δρόμο της, ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ Θεό Πατέρα. Διακόπτει κάθε σχέση καὶ ἐπικοινωνία μαζί Του, φθάνοντας ἀκόμη μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς πιὸ ἀπομακρυσμένης χώρας τῆς ἀπιστίας.

Τέλος, ἀπὸ τίς πολλὰς ἄλλες ἀκόμη δυσάρεστες καὶ καταστροφικὰς συνέπειες τῆς ἀμαρτίας, ἅς ἀναφερθεῖ ἄλλη μία, ποὺ εἶναι καὶ ἡ χειρότερη ὅλων: ἡ ἀπώλεια τῆς ψυχῆς τοῦ ἀμαρτωλοῦ. Χαρακτηριστικὸς στό σημεῖο αὐτὸ εἶναι ὁ λόγος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: *«Ὁ μισθὸς μὲ τὸν ὁποῖο πληρώνει ἡ ἀμαρτία τοὺς δούλους της εἶναι θάνατος»*. Θάνατος σωματικὸς πολλὰς φορές, ἀλλὰ καὶ ψυχικὸς ὅπωςδήποτε, δηλαδή ἡ ἀπώλεια τῆς ψυχῆς τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ἂν δὲν μετανοήσῃ

καὶ δὲν ἐξομολογηθεῖ. Ἐὰν δὲν ἀναστηθεῖ ἀπὸ τὰ νεκρὰ ἔργα τῆς ἀμαρτίας, ἡ ὁποία τόσο εὐκόλα καὶ ὕπουλα μᾶς συλλαμβάνει στὰ δίχτυα της. Στὸ νησί Ἰάβα τῆς Ἰνδονησίας ὑπάρχει μία ἀράχνη, ποὺ λέγεται «ὠχράκεως» καὶ ποὺ ἐκπέμπει ἀπὸ τὸ σῶμα της κάποιο γευστικὸ καὶ εὖοσμο ὑγρό, τὸ ὁποῖο σαγηνεύει τὰ μυρμήγκια. Ἀλλὰ τὰ ταλαίπωρα, μόλις ἀρχίσουν νὰ ρουφᾶνε τὸ νέκταρ τῆς δόλιας αὐτῆς ἀράχνης, ζαλίζονται, ναρκώνονται, παραλύουν. Καὶ τότε ἡ ὕπουλη «ὠχράκεως» τὰ συλλαμβάνει καὶ ἀρχίζει μὲ ὅλη της τὴν ἄνεση νὰ ἀπομυζᾷ μέχρι τὴν τελευταία σταγόνα τὸ αἷμα τῶν θυμάτων της. Ἀλλὰ τὸ ἴδιο κάνει καὶ ἡ ἀμαρτία. Κρατᾷ δῆθεν στὰ χέρια της μύρα καὶ ρόδα, ποὺ ἡ ἐμφάνισή τους εἶναι ἐλκυστική. Καὶ ὁ ἄνθρωπος μαγεμένος ἀπὸ τὰ «δῶρα» της, ποὺ τὰ παρουσιάζει σὰν χαρὰ καὶ εὐτυχία, παραδίδει τὴν καρδιά του στὴ Σεμίραμι· ἐμπλέκεται, σὰν τὰ μυρμήγκια ἐκεῖνα, στὰ ὕπουλα καὶ ἀπατηλὰ δίχτυα τῆς ἀμαρτίας. Καὶ τότε ἀρχίζει αὐτὴ τὸ σαρκοβόρο ἔργο της. Ἔρχεται μέσα στὸν ὠραῖο καὶ ἅγιο ναὸ τοῦ ἀνθρώπινου σώματος καὶ καταστρέφει, σὰν τὸν ἐχθρό, ποὺ μπαίνει σὲ πόλεις καὶ χωριὰ, ὅ,τι καλὸ, ἅγιο καὶ ἱερὸ ὑπάρχει μέσα μας. Ἐρημώνει τὶς καρδιές μας καὶ μεταβάλλει τὴ ζωὴ μας σὲ βαρυχειμωνιά, ὅπου μόνο οἱ ἄγριοι καιροὶ τῶν πειρασμῶν καὶ τ' ἄλιωτα χιόνια τῶν θλίψεων καὶ τῶν πικροτάτων ἐλέγχων τῆς συνειδήσεως κυριαρχοῦν. Γιατί ἀρχικὴ καὶ βασικὴ αἰτία κάθε θλίψεως, πόνου καὶ στεναγμοῦ εἶναι ἡ ἀμαρτία. Ἀπὸ αὐτὴ τὴ φαρμακερὴ πηγὴ πηγάζουν ὅλοι οἱ ποταμοὶ τῶν δακρύων, ποὺ χύνονται ἀπὸ τὰ μάτια μας. Ἐξ αἰτίας της καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἄψυχη καὶ ἄλογη δημιουργία, «ὅλη ἡ κτίσις μαζί στενάζει καὶ πονάει μέχρι τώρα».

Αὐτὸ εἶναι τὸ καταλυτικὸ ἔργο τῆς ἀμαρτίας. Αὐτὲς καὶ πολλὲς ἄλλες εἶναι οἱ συνέπειές της. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀμοιβὴ μὲ τὴν ὁποία πληρώνει τοὺς δούλους καὶ ὑπηρέτες της. Πίσω ἀπὸ τὰ ἀπατηλὰ της φῶτα, τὰ βαρύτιμα παραπετάσματά της, τὶς μουσικὲς καὶ τὶς κοσμικὲς ἐμφάνσεις της κρύβονται τόσα καὶ τόσα δράματα, πότε μυστικὰ καὶ πότε φανερά. Κρύβεται θάνατος σωματικός, θάνατος πνευματικός, θάνατος αἰώνιος. Αὐτὰ δὲ τὰ

όδυνηρά για τη ζωή μας και την ψυχή μας έπα-
κόλουθα τῆς ἀμαρτίας ἔχοντας ὑπ' ὄψη του ὁ Ἀπ.
Παῦλος μᾶς προτρέπει: «*Νεκρώσατε, λοιπόν, τὰ
μέλη σας, πού ἐπιθυμοῦν τὶς γήινες ἀπολαύσεις
καὶ ἡδονές, τὴν πορνεία, τὴν ἡθικὴ ἀκαθαρσία,
κάθε πάθος καὶ ὑποδούλωση στὸ κακό, κάθε
κακὴ ἐπιθυμία καὶ τὴν πλεονεξία, πού εἶναι εἰδω-
λολατρία*». Ἀλλὰ καὶ στὴν πρὸς Ρωμαίους Ἐπι-
στολή του: «Ἔτσι καὶ σεῖς νὰ θεωρεῖτε τοὺς ἑαυ-
τούς σας νεκροὺς ὡς πρὸς τὴν ἀμαρτία, ζωντανοὺς
δὲ γιὰ τὸ Θεό, ἐνωμένους μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ τὸν
Κύριό μας». Καὶ ἀκόμα ἀπευθυνόμενος στοὺς
Ἑβραίους γράφει: «Ἄφοῦ, λοιπόν, κι ἐμεῖς ἔχουμε
γύρω μας ἓνα τόσο μεγάλο σύννεφο Μαρτύρων τῆς
πίστεως ἅς πετάξουμε ἀπὸ πάνω μας κάθε βάρος
βιωτικῶν πραγμάτων καὶ φροντίδων, ἐπιπλέον δὲ
καὶ τὴν ἀμαρτία, στὴν ὁποία εὐκόλα κανεῖς πα-
ρασύρεται». Ἐπειδὴ δὲ ὅλοι παρασυρόμαστε,
ἄλλος λιγότερο καὶ ἄλλος περισσότερο, γι' αὐτὸ
ὁ Κύριός μας, «ὁ Ὅποιος δὲν ἔκανε ποτὲ ἀμαρ-
τία καὶ οὔτε βρέθηκε ἀμαρτωλὸς λόγος στὸ στόμα
Του», ἔφησε στὴν Ἐκκλησία Του τὸ φιλανθρω-
πότατο μυστήριό τῆς θείας καὶ ἱερᾶς Ἐξομολογή-
σεως, τὸ δεῦτερο αὐτὸ βάπτισμα, ὅπως λέγεται,
γιὰ νὰ καθαρίζει, ἀνακουφίζει καὶ ἀναγεννᾷ μὲ τὴ
Χάρι Του, διὰ τῶν λειτουργιῶν Του, τὶς ἄρρωστες
καὶ ρημαγμένες ἀπὸ τὰ μανιασμένα καὶ ἀφρισμέ-
να κύματα τῆς ἀμαρτίας ψυχές μας. Καλούμεθα
δὲ μετὰ ἀπὸ κάθε ἐξομολόγησή μας νὰ ἀγωνιζό-
μαστε περισσότερο κατὰ τῶν παρακινούντων στὴν
ἀμαρτία ἐχθρῶν τῆς ψυχῆς μας, δηλαδὴ τοῦ πα-
μπόνηρου, μισάνθρωπου καὶ μισόκαλου διαβόλου,
τοῦ κόσμου, πού «βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσία
τοῦ πονηροῦ» καὶ τοῦ κακοῦ ἑαυτοῦ μας. Ἔτσι
καὶ ἐνῶ πρωτίστως ἔχουμε στὸν ἀγώνα μας αὐτὸ
σύμμαχό μας τὴ Χάρι τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι συν-
δεδεμένη μὲ τὴν προσευχή, τὴ νηστεία, τὴ μελέτη
τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, τὴν ταπείνωση καὶ κυρίως μὲ
τὴ Μυστηριακὴ ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας, πού ἐπι-
κεντρώνεται στὴν Ἐξομολόγηση καὶ τὴ Θεία Κοι-
νωνία, θὰ προφυλασσόμαστε ἀπὸ τὸ ὑπουλο καὶ
θανατηφόρο φίδι τῆς ἀμαρτίας. Τοιοιτοτρόπως θὰ
εἶναι φυσικὴ ἡ ζωή μας, χριστιανικὰ προσανατολι-

σμένη ή ὕπαρξή μας· μέ ἀποτέλεσμα νά βασιλεύ-
ει μέσα μας τὸ πασίχαρο καὶ σωτηριῶδες θέλημα
τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καί νά δοξάζεται
τὸ Πανάγιο Ὄνομά Του «*μέ τὸ σῶμα μας καὶ τὸ
πνεῦμα μας, τὰ ὁποῖα ἀνήκουν στοῦ Θεοῦ*».

8. ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ, ΤΟ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΤΑΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ

Εξομολόγηση είναι τὸ Θεοσύστατο ἐκεῖνο Μυστήριον, ὅπως ἐξάλλου καὶ ὅλα τὰ ἄλλα Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ Θεὸς συγχωρεῖ, διὰ τοῦ Ἱερέως-Εξομολόγου, τὰ μετὰ τὸ ἅγιο Βάπτισμα ἁμαρτήματά μας. Ἰδρυτικά λόγια τοῦ Μυστηρίου αὐτοῦ εἶναι ἐκεῖνα, ποὺ εἶπε ὁ Κύριός μας στοὺς Ἁγίους Μαθητὲς καὶ Ἀποστόλους Του καὶ δι' αὐτῶν σ' ὅλους τοὺς διαδόχους τους μέσα στοὺς αἰῶνες. Εἶναι δὲ αὐτά: *«Σὺς διαβεβαιῶν, ὅτι ὅσα ἁμαρτήματα κρατήσετε ἀσυγχώρητα στή γῆ, θὰ εἶναι ἀσυγχώρητα καὶ στὸν οὐρανό. Καὶ ὅσα συγχωρήσετε στή γῆ, θὰ εἶναι συγχωρημένα καὶ στὸν οὐρανό»*. Καὶ πάλι: *«Σὲ ὅποιους συγχωρήσετε τὶς ἁμαρτίες, θὰ τοὺς εἶναι συγχωρημένες· σὲ ὅποιους τὶς κρατήσετε ἀσυγχώρητες, θὰ μείνουν κρατημένες (δηλ. ἀσυγχώρητες)»*. Πρὶν προσέλθει κανεὶς στὸ ἐξομολογητήριον εἶναι ἀνάγκη νὰ κάνει τὴν ἀνάλογη πνευματικὴ προετοιμασία. Ὅπως δηλαδὴ γιὰ νὰ προβεῖ κανεὶς σ' ἓνα ὑλικὸ ἔργο προετοιμάζεται, καταστρώνει σχέδια, σύμφωνα μὲ τὰ ὁποῖα θὰ γίνηι ἡ ἐργασία, τὸ ἴδιο καὶ πολὺ περισσότερο μάλιστα, πρέπει νὰ ἐνδιαφερόμαστε καὶ προετοιμαζόμαστε γιὰ ἓνα πνευματικὸ ἔργο, ὅπως εἶναι ἡ θεία καὶ ἱερὴ Ἐξομολόγηση. Καὶ πρῶτα – πρῶτα, πρὶν φθάσει κανεὶς στὸ πνευματικὸ αὐτὸ ἐργαστήρι, ἐπιβάλλεται νὰ ἔλθει σὲ αὐτοσυγκέντρωση καὶ περισυλλογή. Πρέπει, ὅπως ὁ ἄσωτος γιὸς τῆς Εὐαγγελικῆς παραβολῆς, «νὰ ἔλθει στὸν ἑαυτὸ του», νὰ συγκεντρώσει τὸ νοῦ του, νὰ ἐρευνήσῃ τὴ ζωὴ του γιὰ νὰ γνωρίσῃ τὰ ἁμαρτήματά του, τὰ ὁποῖα καλὸν εἶναι, ἐντοπίζοντάς τα, νὰ τὰ σημειώσῃ σ' ἓνα χαρτί, σ' ἓνα «πτύχιον», καθὼς διδάσκει ὁ Μ. Ἀντώνιος, ἔτσι ὥστε νὰ μὴ λησμονήσῃ τίποτε κατὰ τὴν ἐξομολόγησίν του. Αὐτὸ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀληθινῆς μετάνοιας. Δὲν εἶναι δηλαδὴ δυνατὸν νὰ μετανοήσουμε, ἐὰν δὲν γνωρίσουμε προηγουμένως τῶν ἀνομιῶν μας τὸ βάρος καὶ τῶν ἁμαρτιῶν

μας τὴν αἰσχύρῃ. Καὶ αὐτὸ τὸ ἐπιτυχάνουμε ἀκριβῶς μὲ τὸν αὐτοέλεγχον καὶ τὴν αὐτοκριτική. Στὴ συνέχεια, ἀφοῦ ἔτσι γνωρίσει κανεὶς τὶς ἁμαρτίες του, καλεῖται νὰ συναισθανθεῖ τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν του καὶ ὅτι πρόσβαλε τὸ Θεὸ μὲ κάθε ἁμάρτημα, ποὺ ἔκανε. Αὐτὴ δὲ ἡ συναίσθησις συνδέεται μὲ «τὴν κατὰ Θεὸν λύπην, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴ μετάνοια, ποὺ ὁδηγεῖ στὴ σωτηρία, γιὰ τὴν ὁποία ποτὲ κανεὶς δὲν μεταμελεῖται· καὶ ἡ ὁποία δημιουργεῖ «πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην». Τέτοια λύπη, πραγματικὴ μετάνοια καὶ συντριβὴ καρδιᾶς ἔδειξε ὁ Προφητὰνὰκτας Δαβὶδ ὅταν διέπραξε τὰ δύο ἐκεῖνα θανάσιμα ἁμαρτήματα τοῦ φόνου καὶ τῆς μοιχείας, γιὰ τὰ ὁποῖα καὶ ἔλεγε: «Ἐλῦσα καὶ λούω κάθε νύκτα τὸ κρεβάτι μου καὶ βρέχω τὸ στρώμα μου μὲ τὰ ἄφθονα δάκρυά μου». Τέτοια λύπη, ἀληθινὴ μετάνοια καὶ συντριβὴ καρδιᾶς παρουσίασε καὶ ὁ Ἄπ. Πέτρος μετὰ τὸ ἁμάρτημά του νὰ ἀρνηθεῖ τὸν Κύριον· ἀλλὰ καὶ ἡ ἁμαρτωλὴ ἐκείνη γυναῖκα τοῦ Εὐαγγελίου, ποὺ μὲ τὰ δάκρυα τῆς μετάνοιας καὶ τὰ μύρα τῆς εὐγνωμοσύνης ἔβρεξε τὰ πόδια τοῦ Κυρίου· καθὼς καὶ τόσοι ἄλλοι ἁμαρτωλοὶ μέσα στοὺς αἰῶνες.

Καὶ τώρα, μετὰ καὶ τὴ συναίσθησις τῶν ἁμαρτιῶν του καὶ «τὴν κατὰ Θεὸν λύπην», ἐπιβάλλεται ὁ πιστὸς, σύμφωνα καὶ μὲ τὰ παραπάνω παραδείγματα, νὰ κάνει τὸ τρίτον βῆμα, ποὺ εἶναι ἡ μετάνοια γιὰ ὅσα ἁμάρτησε καὶ παρεπύκρνε τὸ Θεόν. Μετανοῶ δὲ σημαίνει μεταβάλλω γνώμη, ἀλλάζω νοῦ καὶ σκέψιν, παίρνω σταθερὴ τὴν ἀπόφασιν ν' ἀλλάξω τρόπο ζωῆς, νὰ ἀρνηθῶ, νὰ μισήσω τὴν ἁμαρτίαν καὶ νὰ ἀγαπήσω τὴν ἀρετή· νὰ κόψω κάθε κακίαν καὶ ἐλάττωμα καὶ νὰ ζήσω σύμφωνα μὲ τὸ πασίχαρον, σωτηριῶδες θέλημα τοῦ Θεοῦ· «νὰ βγάλω ἀπὸ πάνω μου τὸν παλιὸ ἁμαρτωλὸ ἐαυτόν μου, μαζί μὲ τὶς πράξεις του καὶ νὰ ντυθῶ τὸ νέο, τὸν καινούργιον ἄνθρωπον, ποὺ ἀνανεώνεται συνεχῶς καὶ προοδεύει στὴν τέλεια γνώσιν τοῦ Θεοῦ, σύμφωνα μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Δημιουργοῦ του». Καὶ γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουμε τὰ λόγια τοῦ Κυρίου μας στὸν Ἄπ. Παῦλον, κατὰ τὸ ὅρα-

μα τῆς Δαμασκοῦ, μετανοῶ σημαίνει: «ἐπιστρέφω ἀπὸ τὸ σκοτάδι τῆς πλάνης καὶ τῆς ἁμαρτίας στὸ φῶς τῆς Ἀλήθειας καὶ ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ σατανᾶ στὸ Θεό, γιὰ νὰ λάβω, πιστεύοντας σ' Αὐτόν, τὴ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν μου καὶ κληρονομία μαζί με ἐκείνους, ποὺ ἔχουν ἁγιαστεῖ».

Καὶ τότε, ἀφοῦ δηλαδὴ γίνει ἡ ὅλη αὐτὴ πνευματικὴ προετοιμασία, καλεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος νὰ κάνει τὸ τελικὸ βῆμα, νὰ προσέλθει στὸ φιλανθρωπότατο Μυστήριον τῆς θείας καὶ ιερῆς Ἑξομολόγησης, στὸ λουτρὸ αὐτὸ τῆς ψυχῆς, στὸ ὁποῖο κορυφώνεται ἡ ἀληθινὴ μετάνοια. Τὸ φυσικότατο ἀποτέλεσμα τῆς πραγματικῆς μετάνοιας εἶναι ἡ Ἑξομολόγηση. Εἶναι δὲ Ἑξομολόγηση ἡ ἐξαγόρευση καὶ ὁμολογία τῶν ἁμαρτημάτων, ποὺ κάνει ὁ χριστιανὸς μπροστὰ στὸν Πνευματικὸ Πατέρα (Ἑξομολόγο) με λύπη κατὰ Θεόν, με συντριβὴ καὶ μετάνοια, καθὼς προαναφέρθηκε, ἀλλὰ καὶ με εἰλικρίνεια. Ἡ εἰλικρινής, ἀλλὰ καὶ με πραγματικὴ μετάνοια ὁμολογία τῶν ἁμαρτημάτων μας μοιάζει με ἄξινα, ποὺ κατακαίει τὰ κλαδιὰ καὶ τὶς ρίζες τῶν παθῶν καὶ ἐλαττωμάτων μας. Εἶναι τὸ κοφτερὸ μαχαίρι, ποὺ καθαρίζει τὴν ψυχὴ ἀπὸ τὶς γάγγραινες τῆς κακίας. Εἶναι ὁ ἀναμμένος δαυλός, ποὺ κατακαίει τὰ κεφάλια τῆς λερναίας ὕδρας, τῆς ἁμαρτίας, ποὺ φωλιασμένη στὰ βάθη μας κατατρώγει καὶ ἀπομυζᾷ τὴν ἰκμάδα τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς μας ζωῆς. Ἐκεῖνο δὲ, ποὺ θὰ βοηθήσει τὸν ἁμαρτωλὸ νὰ ἐξομολογηθεῖ με τέλεια εἰλικρίνεια εἶναι ἡ σκέψη, πὼς δὲν ἐξομολογεῖται στὸν Πνευματικόν, ἀλλὰ στὸ Θεό, ποὺ εἶναι παρὼν στὸ Μυστήριον. Τὸν Πνευματικὸ σὰν ἄνθρωπο εἶναι εὐκόλο νὰ τὸν ἐξαπατήσουμε, ὅχι ὅμως καὶ τὸ Θεὸ «ποὺ ἐρευνᾷ καὶ ξέρει τί κρύβει ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιὰ (τὰ βάθη τῆς ψυχῆς) τοῦ ἀνθρώπου» καὶ «μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ Ὁποίου ὅλα εἶναι γυμνά καὶ ξεσκεπασμένα».

Ὅλα τὰ πιὸ πάνω εἶναι ἐκεῖνα ποὺ συνιστοῦν μία γνήσια καὶ ὁλοκληρωμένη ἐξομολόγηση. Μὲ μία τέτοια ἐξομολόγηση κανένα ἁμάρτημα δὲν μένει στὸ χρεωστάσιο τοῦ Θεοῦ. «Ἐὰν (τοιουτοτρόπως) ὁμολογοῦμε τὶς ἁμαρτίες μας, ὁ Θεὸς εἶναι ἀξιόπιστος καὶ δίκαιος, ὥστε νὰ συγχωρήσει τὶς

ἀμαρτίες μας καὶ νὰ μᾶς καθαρίσει ἀπὸ κάθε ἀδικία». Ὅσο ἀκάθαρτη κι ἂν εἶναι μία ψυχὴ, καθαρίζεται, ἀνάβει καὶ καίει σὰν τὰ σβησμένα κάρβουνα, ὅταν τὰ ρίχνουμε στὴ φωτιά. Καὶ ὅπως τὸ λερωμένο καὶ λεκιασμένο φόρεμα καθαρίζεται μὲ τὸ πλύσιμο, ἔτσι καὶ ἡ λερωμένη καὶ μαυρισμένη ἀπὸ τὴν ἀμαρτία ψυχὴ γίνεται, μὲ τὸ λουτρὸ αὐτὸ τῆς ψυχῆς, τὴν ἀληθινὴ ἐξομολόγηση, λευκὴ σὰν τὸ χιόνι καὶ σὰν τὸ μαλλὶ τοῦ προβάτου τὸ καθαρὸ. Μὲ μιὰ τέτοια ἐξομολόγηση σχίζεται τὸ χειρόγραφο τῶν παραπτωμάτων μας, ὅπως σχίστηκε τοῦ Ζακχαίου, τοῦ τελώνη, τοῦ ληστῆ πάνω στὸ Σταυρὸ καὶ τόσων ἄλλων διάσημων ἀμαρτωλῶν μέσα στοὺς αἰῶνες· ἐπανερχόμαστε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ στοργικοῦ Πατέρα καὶ πανηγυρίζουμε τὴ σωτηρίᾳ μας καὶ τὴν ἀνάστασή μας. Στὸ πρόσωπό μας ροδίζει τώρα ἡ γαλήνη· καὶ στὴν ψυχὴ μας ἀπλώνεται ἡ ἀνακούφιση, σύμφωνα καὶ μὲ τὴν ὑπόσχεση τοῦ Κυρίου μας: «Ἐλᾱτε σ’ ἐμένα ὅλοι, ὅσοι εἴστε κουρασμένοι καὶ φορτωμένοι ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἀμαρτίας καὶ τῶν θλίψεων καὶ ἐγὼ θὰ σᾶς ἀναπαύσω». Ἀλλὰ καὶ ἡ χαρὰ τοῦ Θεοῦ πλημμυρίζει τὶς καρδιές μας· μιὰ χαρὰ ποὺ αἰσθάνονται καὶ οἱ ψυχές τῶν Ἀγίων καὶ οἱ οὐράνιες στρατιές τῶν Ἀγγέλων, σύμφωνα μὲ τὴ διαβεβαίωση καὶ πάλι τοῦ Χριστοῦ μας: «Σᾶς βεβαιώνω, ὅτι θὰ εἶναι χαρὰ στὸν οὐρανὸ γιὰ ἕναν ἀμαρτωλό, ποὺ μετανοεῖ, παρὰ γιὰ ἐνενήντα ἐννιά Ἀγίους, ποὺ δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ μετάνοια».

Ὅμως, ἐνῶ σωτηριώδη καὶ πασίχαρα εἶναι τὰ ἐπακόλουθα τῆς γνήσιας μετάνοιας καὶ ἐξομολόγησης, ὑπάρχουν, δυστυχῶς, χριστιανοὶ μας, ποὺ τὴν παραμελοῦν ἢ καὶ ἄλλοι, ποὺ τὴν ἀρνοῦνται.

Ἔτσι, λένε πολλοί: Γιατί νὰ τρέχουμε στὸν Ἱερέα-Ἐξομολόγο γιὰ νὰ ἐξομολογούμε; Πηγαίνουμε μπροστὰ στὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ λέμε τὰ ἀμαρτήματά μας κατ’ εὐθεΐαν σ’ Αὐτόν. Ἀλλὰ, ὅπως ἀναφέρουμε στὴν ἀρχή, τὴν ἐξουσία νὰ συγχωροῦν ἢ ὄχι τὶς ἀμαρτίες μας τὴν ἔδωσε ὁ Χριστὸς στοὺς Μαθητὲς καὶ Ἀποστόλους Του καὶ δι’ αὐτῶν, διὰ τῆς ἀποστολικῆς λεγομένης διαδοχῆς, σὲ κάθε Ἱερωμένο-Πνευματικὸ Πατέρα. Καὶ τὸ ἐρώτημα: Ὅ,τι ὁ Θεὸς νομοθετεῖ, ἔχει τὸ

δικαίωμα ὁ ἄνθρωπος νὰ τὸ καταργεῖ, πράττοντας κατὰ τὶς σκέψεις του καὶ ἀντιλήψεις του; Ἀκόμη, στὴν ἀρρώστια μας πήραμε ποτὲ τὴ φωτογραφία τοῦ γιατροῦ μας γιὰ νὰ τοῦ ποῦμε, ποὺ πονᾷμε καὶ ἔτσι νὰ μᾶς θεραπεύσει; Βεβαίως ὄχι· γιατί, τί θὰ μᾶς ἔλεγε καὶ τί θὰ μᾶς πρόσφερε ἡ φωτογραφία του; Ὡστόσο, κάτι ἀνάλογο μπορούμε νὰ ποῦμε καὶ γιὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ. Θὰ μᾶς συμβουλευθεῖ; Θὰ μᾶς δώσει πνευματικὰ φάρμακα γιὰ τὴν τόνωση καὶ ἐνίσχυση τῆς ψυχῆς μας στὸν πνευματικὸ κατὰ τῆς ἁμαρτίας ἀγώνα; Θὰ μᾶς διαβάσει τὴ συγχωρητικὴ εὐχή; Καὶ ἔπειτα, ὅπως κάθε Μυστήριον γιὰ νὰ τελεστεῖ καὶ νὰ εἶναι ἔγκυρο χρειάζεται τὸν τελετουργὸ τοῦ ἱερέα, ἔτσι καὶ ἡ Ἐξομολόγηση, ὡς Μυστήριον, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τελεστεῖ χωρὶς τὸν ἱερέα-Ἐξομολόγο. Στὴ συνέχεια, ἀναφέρουμε τὴν ἐνσταση ἐκείνων, ποὺ ἰσχυρίζονται: Γιατί νὰ ἐξομολογούμε; Δὲν εἶναι ἀρκετὸ νὰ μᾶς διαβάσει ὁ Ἐξομολόγος τὴ συγχωρητικὴ εὐχή, ὅταν πρόκειται νὰ Κοινωνήσουμε; Ἀλλὰ καὶ πάλι ὄχι. Μὲ μιὰ ἀπλὴ ἀνάγνωση τῆς εὐχῆς αὐτῆς δὲ γίνεται Μυστήριον, ἀλλὰ ἐμπαιγμὸς τοῦ Μυστηρίου καὶ ἐπομένως ἄφεση ἁμαρτιῶν δὲν δίνεται. Ὅπως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πεῖ κανεὶς, ὅτι τέλεσε ὁ ἱερεὺς τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος, ἐφ' ὅσον δὲν βούτηξε τὸ παιδί τρεῖς φορές στὴν κολυμβήθρα ἢ καὶ ὅτι τέλεσε τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, χωρὶς Θεία Λειτουργία, τὸ ἴδιον δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ, ὅτι ἔλαβε τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν του μὲ μιὰ εὐχή, χωρὶς τὸ οὐσιωδέστερο μέρος τοῦ Μυστηρίου, ποὺ εἶναι ἡ ἐξομολόγηση, ἡ μὲ μετάνοια καὶ εἰλικρίνεια, καθὼς προαναφέρεται, ἐξαγόρευση τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ μπροστὰ στὸν Πνευματικὸ Πατέρα-Ἐξομολόγο. Μόνον ἔτσι ἡ δηλητηριασμένη ἀπὸ τὸ δηλητήριον τῆς ἁμαρτίας ψυχὴ θεραπεύεται. Μόνον ἔτσι ὁ πολυεύσπλαχνος Θεὸς «ὅσο τεράστια εἶναι ἡ ἀπόσταση τῆς ἀνατολῆς ἀπὸ τὴ δύση, τόσο ἀπομακρύνει ἀπὸ μᾶς τὶς ἀνομίες μας».

Κατόπιν, εἶναι καὶ ἐκεῖνοι, ποὺ λένε: Τί νὰ ἐξομολογηθῶ; Τί νὰ πῶ; Δὲν σκότωσα, δὲν ἔκλεψα, δὲν ἀδίκησα, δὲν ἔκανα κάποιο σοβαρὸ ἁμάρτημα. Ναί, ἀλλὰ ὡστόσο δὲν μπορεῖς νὰ πεῖς, ἀδελφέ

μου, ὅτι εἶσαι καὶ ἀναμάρτητος. Ἴσως εἶναι μικρὲς οἱ ἁμαρτίες σου. Ὅμως βλαπτικές γιὰ τὴν ψυχὴ σου εἶναι καὶ αὐτές. Λέει χαρακτηριστικὰ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος: «Ὅπως, ὅταν κάποιος ἀγωνίζεται στὸ στίβο, μπεῖ ἓνα πετραδάκι στὸ πόδι του, ἀτονεῖ, χάνει δυνάμεις, καταβάλλεται καὶ τελικὰ χάνει τὴ νίκη, στὴν ὁποία ἴσως πολὺ νὰ πίστευε, τὸ ἴδιο καὶ μία μικρὴ ἁμαρτία μπορεῖ νὰ ἀνακόψει τὴν πορεία μας πρὸς τὴν ἀρετὴ καὶ νὰ χάσουμε τὸ στεφάνι τῆς σωτηρίας μας». Καὶ καταλήγει ὁ ἱερὸς Πατέρας: «Τὸ πουλί, ὅταν πιαστεῖ στὸ δόκανο, εἴτε ἀπὸ τὰ νύχια πιαστεῖ, εἴτε ἀπὸ τὴ μέση, εἴτε ἀπὸ τὸ λαιμό, εἶναι πιασμένο καὶ δὲν μπορεῖ νὰ σωθεῖ. Ἀλλὰ τὸ ἴδιο παθαίνει καὶ ἡ ψυχὴ μας, ὅταν πιαστεῖ στὸ δόκανο τῆς ἁμαρτίας. Εἴτε ἀπὸ μεγάλη, εἴτε ἀπὸ μικρὴ ἁμαρτία πιαστεῖ εἶναι ὡστόσο πιασμένη καὶ κινδυνεύει νὰ χαθεῖ. Εἶναι πιασμένη καὶ πρέπει νὰ ἀπελευθερωθεῖ». Ὁ μόνος δὲ τρόπος γι' αὐτὸ εἶναι ἡ Μετάνοια καὶ Ἑξομολόγησις. Θὰ ἦταν, τέλος, στὸ σημεῖο αὐτὸ παράλειψη, ἐὰν δὲν γράφαμε γι' αὐτοὺς ποὺ ἰσχυρίζονται, ὅτι δὲν ἔχουν διαπράξει μεγάλα ἁμαρτήματα, πὼς δὲν εἶναι λίγοι ἐκεῖνοι, ποὺ μέσα στὴν Ἑξομολόγησις, βοηθούμενοι ἀπὸ τὸν Ἑξομολόγο τους, ἔφεραν στὴν ἐπιφάνεια ὅχι ἀπλῶς μεγάλα, ἀλλὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα.

Καὶ συνεχίζονται οἱ ἀντιρρήσεις ἀπὸ ἄλλους, ποὺ προβάλλουν ὡς δικαιολογία τῆς ἀποστασιοποίησης τους ἀπὸ τὸ Μυστήριον τῆς Ἑξομολόγησις, τὴ ντροπὴ. Βέβαια, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ ἁμαρτία δημιουργεῖ ντροπὴ καὶ καταισχύνη. Ὅμως, εἶναι προτιμότερο νὰ ντραπεῖ κανεὶς μπροστὰ σ' ἓναν ἄνθρωπο, τὸν Ἑξομολόγο, παρὰ μπροστὰ σ' ὅλους τοὺς Ἀγγέλους καὶ τοὺς Ἁγίους κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως, ὁπότε θὰ φανερωθοῦν ὅσα ἁμαρτήματα ἀφήσαμε στὴν παροῦσα ζωὴ μας ἀνεξομολόγητα. Ἐπειτα, ντροπὴ, κατὰ πρῶτον λόγον, πρέπει νὰ αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος πρὶν ἁμαρτήσῃ «κατ' ἐνώπιον Θεοῦ», γιὰ νὰ προλαβαίνει τὸ κακόν. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἁμαρτία χρειάζεται νὰ μετανοήσῃ καὶ νὰ ταπεινώσῃ τὸν ἑαυτὸ του μπροστὰ στὸν Πνευματικὸν Πατέρα καί, χωρὶς νὰ περιμένει τίς ἐρωτήσεις τοῦ Ἑξομολό-

γου, νὰ ξεσκεπάσει τὴν ἀσχήμια τῆς ψυχῆς του· νὰ φανερῶσει τὶς πληγὲς καὶ τὰ τραύματα, ποὺ τοῦ ἔκανε ἡ ἁμαρτία καὶ μάλιστα, θὰ γράψουμε καὶ πάλι, μὲ κάθε εὐλικρίνεια. Καὶ αὐτὸ γιατί, ὅταν ξεπεράσει κανεὶς τὴ ντροπὴ καὶ φτάσει στὸ ἐξομολογητήριον, βλέποντας ὁ ἀνθρωποκτόνος καὶ μισάνθρωπος διάβολος, ὅτι τοῦ φεύγει ἀπὸ τὰ χέρια μία ψυχὴ, προσπαθεῖ καὶ αὐτὴ τὴν ἱερὴ ὥρα τῆς ἐξομολόγησής της, νὰ μὴν ὀλοκληρωθεῖ τὸ Μυστήριον, βάζοντας στὸ μυαλὸ τοῦ ἐξομολογούμενου τὴ ντροπὴ γιὰ νὰ κρύψει μία ἢ περισσότερες ἁμαρτίες, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴ συγχωροῦνται καὶ αὐτὲς ποὺ ἐξομολογήθηκε. Σ' ἓνα βιβλιαράκι, μὲ θέμα τὴν Ἐξομολόγηση, διαβάζουμε τὸ παρακάτω γεγονός: Ἐνας ἅγιος Γέροντας Ἐξομολόγος εἶδε μέσα ἀπὸ τὸ ἐξομολογητήριον κάποιον, ποὺ ἔδινε κάτι σ' αὐτοὺς, ποὺ περίμεναν νὰ ἐξομολογηθοῦν. Διέκρινε, ὅτι ἦταν ὁ διάβολος μετασηματισμένος σὲ ἄνθρωπο· καὶ τὸν ρώτησε: διάβوله, τί τοὺς δίνεις; Καὶ ἐκεῖνος: Κάτι, ποὺ κάποτε τοὺς ἔκλεψα. Σ' ἐξορκίζω, συνέχισε ὁ διακριτικὸς Πνευματικὸς Πατέρας, στὸ Ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος, νὰ μοῦ πεῖς τί εἶναι αὐτὸ, ποὺ κάποτε τοὺς ἔκλεψες, γιατί τοὺς τὸ ἔκλεψες καὶ τώρα, γιατί τοὺς τὸ ἐπιστρέφεις. Δεσμευμένος πλέον τώρα ὁ μισόκαλος δαίμονας ν' ἀπαντήσῃ ξεκάθαρα τὴν ἀλήθεια, εἶπε: Ἡ ντροπὴ. Ὅταν ἦταν ν' ἁμαρτήσουν, τοὺς τὴν ἔκλεψα γιὰ νὰ κάνουν τὴν ἁμαρτίαν· καὶ τώρα τοὺς τὴ δίνω γιὰ νὰ μὴν ἔλθουν νὰ ἐξομολογηθοῦν· ἢ καὶ, ἂν ἔλθουν, νὰ μὴν ποῦν ὅλα τὰ ἁμαρτήματά τους. Τέλος, ὑπάρχουν καὶ ἐκεῖνοι, ποὺ λένε, ὅτι θὰ μετανοήσουν καὶ θὰ ἐξομολογηθοῦν ὅταν γηράσουν. Τέχνασμα καὶ αὐτὸ τοῦ σατανᾶ. Ἀποψηκιστὴς αὐτὴ ἐπιπόλαιη καὶ λαθεμένη. Γιατί, ποῖος εἶναι σίγουρος, ὅτι θὰ ζήσει νὰ γηράσῃ; Ποῖος ἔχει κάνει γι' αὐτὸ συμβόλαιο μὲ τὸ Θεό; Κατόπιν, δὲν βλέπουν, ὅτι τὸ δρεπάνι τοῦ θανάτου θερίζει ἀδιάκριτα μικροὺς καὶ μεγάλους, νέους καὶ γέροντες; «Δὲν βλέπεις τὰ νήπια ἀρπαζόμενα ἀπὸ τὸ θάνατο καὶ τοὺς νέους συρόμενους πρὸς τὸν τάφο;», ρωτᾷ ὁ Μ. Βασίλειος. Καὶ συνεχίζει: «Δὲν ἔχει προθεσμία ὁ βίος· ἀλλὰ πρέπει καὶ ἐκεῖνος, ποὺ μόλις τώρα εἰσέρχεται στὸ δρόμο τῆς ζωῆς

νά ἔχει μπροστὰ τοῦ πάντοτε τὴν σκέψη τοῦ θανάτου. Ἡ ἀναβολὴ γιὰ μετάνοια εἶναι τοῦ διαβόλου, ὁ ὁποῖος ζητεῖ πάντοτε τὸ σήμερα, ἀφήνοντας σ' ἐμᾶς τὸ αὔριο. Καὶ ὅταν ἔλθει ἡ αὐριανὴ μέρα πάλι ζητεῖ γιὰ τὸν ἑαυτό του τὸ σήμερα, γιὰ δὲ τὸν Κύριο τὸ αὔριο. Ἔτσι, συνέχεια τὸ παρὸν ἀφαιρώντας γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ σὲ μᾶς χαρίζοντας τὸ μέλλον, κατορθώνει νὰ στερήσει ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τὴν αἰώνια ζωή». Καὶ πάλι ὁ ἴδιος ἱερὸς Πατέρας: «Ἐὰν στὴν Ἐκκλησία μοίραζαν χρυσάφι, θὰ ἀνέβαλες ἢ θὰ ἔτρεχες ἀμέσως; Ὅπως δὴποτε τὸ δεύτερο. Ὅμως τώρα, ποῦ ὄχι τὴ λάμψη τῆς ὕλης, ἀλλὰ καθαρότητα ψυχῆς προτείνει νὰ σοῦ χαρίσει ὁ μεγαλόδωρος Θεός, πράττεις προφάσεις; Καὶ ἀκόμη, ἐὰν ἦσουν δοῦλος ἀνθρώπων καὶ τὸ ἀφεντικό σου προκήρυττε ἐλευθερία, δὲν θὰ ἔκανες τὰ πάντα γιὰ νὰ τὴν ἀποκτήσεις; Ἀλλὰ τώρα, ποῦ εἶσαι δοῦλος τῆς ἁμαρτίας, ὁ δὲ κήρυκας τῆς μετάνοιας, ὁ Θεός, σὲ καλεῖ νὰ σὲ λύσει ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίᾳ της καὶ ἔτσι νὰ σὲ κάνει πνευματικὰ ἐλεύθερο, ἀναβάλλεις νὰ δεχτεῖς τὴ μεγάλη αὐτὴ δωρεά;». Ἀλλὰ ὄχι, ἀδελφέ μου. «Μὴ ἀνάμενε (μὴν περιμένεις) ἐπιστρέψαι πρὸς Κύριον». Τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς μας, ἡ σωτηρία μας, ἀπαιτεῖ νὰ μὴν καθυστεροῦμε τὴ μετάνοιά μας καὶ ἐξομολόγησέ μας, ὅπως δὲν καθυστεροῦμε νὰ πηγαίνουμε στὸ γιατρό, ὅταν ἀρρωσταίνουμε καὶ ὅπως δὲν ἀφήνουμε γιὰ ἀργότερα νὰ σβήσουμε τὴ φωτιά, ποῦ περιζώσε τὸ σπίτι μας. «Ἰδοὺ τώρα εἶναι καιρὸς κατάλληλος· ἰδοὺ τώρα εἶναι ἡμέρα σωτηρίας» γράφει ὁ Ἀπ. Παῦλος, ἀπευθυνόμενος στοὺς Κορινθίους. Ὁ δὲ Κύριός μας, τοῦ Ὁποίου «ἡ μακροθυμία πρέπει νὰ μᾶς ὀδηγεῖ στὴ μετάνοια» καὶ ὁ Ὁποῖος «μακροθυμεῖ σὲ μᾶς, γιατί δὲν θέλει οὔτε κἂν λίγοι νὰ χαθοῦν, ἀλλὰ νὰ προσχωρήσουν ὅλοι στὴ μετάνοια», παραγγέλλει στὴν Ἀποκάλυψη: «Γίνε ἄγρυπνος, προσεκτικὸς... Ἐὰν δὲν ἀφύπνιστεῖς θὰ ἔλθω μὲ τὸ θάνατό σου ξαφνικά, ὅπως ἔρχεται ὁ κλέπτης· καὶ δὲν θὰ ξέρεις ποιὰ ὥρα θὰ σοῦ ἔλθω γιὰ νὰ ζητήσω λόγο τῶν πράξεών σου». Ὅμως, ἂς ὑποθέσουμε, ὅτι ζεῖ κανεὶς καὶ φτάνει σὲ ἡλικία γεροντικῆ. Εἶναι βέβαιον, ὅτι θὰ μετανοήσει καὶ θὰ ἐξομολογηθεῖ; Ἀλλὰ ὄχι. Εἶναι

πολύ ἀμφίβολο, γιὰ νὰ μὴν ποῦμε ἀδύνατον. Καὶ αὐτό, γιατί ὅσο περισσότερο ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἁμαρτία, τόσο γίνεται πάθος ἰσχυρότερο καὶ κυριεύει νοῦ, θέληση, καρδιά καὶ σῶμα μὲ δεσμὰ σιδηρά, ὥστε νὰ μὴν ἔχει τὴ δύναμη ὁ ἁμαρτωλὸς νὰ μετανοήσῃ. Γι' αὐτὸ ὁ Ἀπ. Παῦλος γράφει στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολή του: «Κάθε μέρα νὰ ἐνισχύει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ὅσο διαρκεῖ τὸ σήμερα, γιὰ νὰ μὴν ἐξαπατήσῃ κανέναν ἀπὸ σᾶς ἡ ἁμαρτία καὶ τὸν κάνει σκληροκάρδιο».

Ὡστόσο, συνεχίζουν πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς, ποὺ ἀναβάλλουν τὴ μετάνοια καὶ ἐξομολόγησίν τους γιὰ τὰ γηρατεῖά τους, ὅπως λένε, νὰ ἔχουν καὶ πάλι τὶς ἀντιρρήσεις τους. Ἐντάξει, λοιπόν, ἰσχυρίζονται. Ἐξομολογούμεστε καὶ προσπαθοῦμε νὰ μὴν ξαναμαρτήσουμε. Ὅμως στὸν ἀγώνα μας καὶ στὴν προσπάθειά μας αὐτὴ δὲν τὰ καταφέρνουμε καὶ ἁμαρτάνουμε καὶ πάλι, ξαναπέφτουμε καὶ μάλιστα σὲ ἁμαρτήματα, ποὺ ἐξομολογηθήκαμε. Δὲν εἶναι ἄνιαρὸ συνέχεια νὰ ἐξομολογούμεστε ἁμαρτίες, πού, μετὰ ἀπὸ κάθε ἐξομολόγηση, ἐπαναλαμβάνουμε; Βέβαια, ὅπως καὶ παραπάνω ἀναφέρεται, μετὰ νοῶ σημαίνει ἀπόφαση διάρρηξης κάθε δεσμοῦ μὲ τὴν πλανεύτρα, ἀνικανοποίητη, φόνισσα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἁμαρτία. Τὸ τέλειο εἶναι νὰ μὴν ἐπιστρέφει κανεὶς «ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα». Ὅμως, ἐνῶ παίρνει κανεὶς τὴν ἀπόφαση αὐτὴ καὶ στὸν πνευματικὸ του ἀγώνα κατὰ τοῦ διαβόλου, τοῦ κακοῦ ἐαυτοῦ του καὶ «τοῦ κόσμου ποὺ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ πονηροῦ», καταβάλλεται, νικᾶται καὶ πέφτει πάλι στὴν ἁμαρτία, δὲν πρέπει νὰ μένει πεσμένος, κάνοντας μάλιστα τὴ σκέψη, ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει πνευματικὴ ζωὴ ἢ, πολὺ χειρότερο αὐτό, δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίζεται. Καὶ τὰ δύο αὐτὰ εἶναι τεχνάσματα τοῦ πονηροῦ. Καὶ ἐκεῖνο, λοιπόν, ποὺ ἐνδείκνυται εἶναι, ἔχοντας πάντοτε, σημειώνουμε καὶ πάλι, «τὴν κατὰ Θεὸν λύπην», νὰ σηκώνεται κάθε φορὰ ἀπὸ τὰ νεκρὰ ἔργα τῆς ἁμαρτίας, διὰ μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως εἰλικρινοῦς· μὲ τὴ συναίσθηση, ὅτι, ἐνῶ ἐπαναλαμβάνει, μετὰ ἀπὸ κάθε ἐξομολόγηση, κάποια ἁμαρτήματα, δὲν ἐμπαίζει τὸ Θεό, ὁ Ὅποιος, ἐξάλλου, «οὐ μυκτηρίζεται»· δηλαδὴ δὲν ἐμπαίζεται·

ἀλλὰ καὶ παίρνοντας ἀμετάκλητη τὴν ἀπόφαση νὰ ἀναλάβει μεγαλύτερο κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ψυχῆς του ἀγῶνα, ἐπικαλούμενος σ' αὐτὸν, διὰ τῆς προσευχῆς, τὴ βοήθεια τοῦ Παντοδύναμου Θεοῦ, μέχρις ὅτου σταθεροποιηθεῖ στὴν ἀρετὴ· μέχρις ὅτου σταθεῖ ὄρθιος στὰ τεῖχη τῆς καρδιᾶς του, «ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράττοντας».

Ἀγαπητὴ ἀναγνώστη, τὸ Μυστήριον τῆς θείας καὶ ἱερῆς Ἐξομολόγησις εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ὑποχρεωτικὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας· ἓνα ἀπὸ τὰ βασικὰ καὶ οὐσιώδη καθήκοντα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Κανεὶς δὲν ἐξαιρεῖται ἀπ' αὐτό, ἀφοῦ «ὅλοι εἴμαστε ἁμαρτωλοὶ καὶ στερούμαστε τὴ δόξα, ποὺ ἔχει καὶ δίνει ὁ Θεός». Ὁ Κύριός μας καὶ Θεός μας, Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλανθρωπίας, ὁ Ὅποῖος «δὲν ἤλθε νὰ καλέσει δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς σὲ μετάνοια», μᾶς καλεῖ ὅλους σὲ Μετάνοια καὶ Ἐξομολόγησις, λέγοντας διὰ τοῦ Ἀπ. Πέτρου: «Μετανοῆστε, λοιπὸν καὶ γυρίστε πίσω στὸ Θεὸ γιὰ νὰ ἐξαλειφθοῦν οἱ ἁμαρτίες σας». Μακάριος ὁ ἄνθρωπος, ποὺ ἀκούει τὴ φωνὴ αὐτῆ τοῦ Θεοῦ. Μακάρια καὶ τρισευτυχισμένη ἡ ψυχὴ, ποὺ, μετὰ ἀπὸ τὶς ἀποτυχίες της καὶ τὶς πτώσεις της καὶ τὴν ἀθλιότητά της, ἔρχεται σὲ συναίσθησι καί, χωρὶς ἀναβολή, πέφτει στὰ γόνατα μέσα στὸ πνευματικὸ ἐργαστήρι τῆς Μετάνοιας καὶ Ἐξομολόγησις καὶ φωνάζει μὲ δάκρυα στὰ μάτια, ὅπως ὁ ἄσωτος γιὸς τῆς ὁμώνυμης εὐαγγελικῆς παραβολῆς, τὸ «ἥμαρτον». Εἶναι δὲ αὐτὰ τὰ δάκρυα ὅ,τι πολυτιμότερο ὑπάρχει στὴ γῆ. Γιατί τότε, ὅχι μόνον τὴ χαρὰ καὶ τὴ γαλήνη καὶ εἰρήνη τῆς ψυχῆς του βρίσκει ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ τὸ θησαυρὸ τῆς ἀρετῆς ἀνακαλύπτει· συναντιέται μὲ τὸ Χριστὸ καὶ παίρνει τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ «ὁ Ὅποῖος παραβλέποντας τὰ χρόνια τῆς ἄγνοιας, παραγγέλλει, τώρα, στοὺς ἀνθρώπους ὅλους νὰ μετανοήσουν».

9. ΤΟ ΙΕΡΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΥ

Από την αρχή σημειώνουμε, ότι ο ἐκκλησιασμός εἶναι ἐντολή τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἡ τέταρτη ἐντολή τοῦ Δεκαλόγου, ποὺ λέει: «Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ καὶ ποιήσεις πάντα τα ἔργα σου, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ Σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου». Ἡ διαφορὰ εἶναι ὅτι ἐμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἀντὶ τοῦ Σαββάτου ἔχουμε τὴν Κυριακὴν, γιατί τῇ μέρᾳ αὐτῇ ἀναστήθηκε ὁ Κύριός μας. Ἡ ἐντολή αὐτῇ τοῦ Θεοῦ ἐπιβάλλει τὴν καθολικὴ ἀργία τῆς Κυριακῆς, κατὰ τὴν ὁποία πρῶτιστο καθῆκον μας εἶναι ὁ ἐκκλησιασμός μας. Ἄν τὴν Κυριακὴ δὲν πᾶμε στὴν Ἐκκλησία εἴμαστε παραβάτες τῆς ἐντολῆς αὐτῆς τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ τῆς ἄλλης, ποὺ μᾶς παραγγέλλει μὲ τὸν Προφητὰ-νακτα Δαυΐδ, «ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν». Ἀκόμη, παραβαίνουμε τὸν ὀγδοηκοστὸ κανόνα τῆς Στ' Οἰκ. Συνόδου, ποὺ καθαιρεῖ τὸν κληρικὸ καὶ ἀφορίζει, δηλαδὴ ξεχωρίζει καὶ ἀποκόπτει ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, τὸ λαϊκὸ ἐκεῖνο, ποὺ δὲν θὰ ἐκκλησιαστεῖ τρεῖς συνεχεῖς Κυριακές, χωρὶς νὰ ὑπάρχει σοβαρὸς λόγος· ὅπως ἀσθένεια, ὑποχρεωτικὴ ἐργασία, ἀντιμετώπιση μιᾶς ἐπείγουσας ἀνάγκης.

Μετὰ ἀπὸ τὰ παραπάνω καταλαβαίνει κανεὶς, ὅτι ἡ συμμετοχή μας στὴν κοινὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ τὶς Κυριακές, ἀλλὰ καὶ τὶς ἄλλες Δεσποτικές, Θεομητορικές καὶ μεγάλες ἑορτὲς Ἀγίων τῆς πίστεώς μας, δὲν εἶναι κάτι τὸ δευτερεῦον. Εἶναι οὐσιαστικὸ στοιχεῖο τῆς χριστιανικῆς μας ζωῆς.

Ἐκκλησιαζόμενοι μὲ πίστη, μὲ ἀγάπη στὸ Θεὸ καὶ τὸν συνάνθρωπό μας, μὲ ταπείνωση, μὲ συναίσθηση τῆς ἁμαρτωλότητάς μας καὶ μὲ μετάνοια, ἀλλὰ καὶ μὲ προσοχή καὶ προσήλωση στὰ τελούμενα, ψαλλόμενα καὶ ἀναγινωσκόμενα, μὲ συναίσθηση ὅτι βρισκόμαστε κι ἐμεῖς μαζὶ μὲ τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους στὸ εὐλογημένο ἐκεῖνο ὑπερῶν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, ὅτι βρισκόμαστε σ' αὐτὸ τὸ Γολγοθᾶ, ὅπου καὶ τώρα θυσιάζεται ὁ Χριστὸς γιὰ τὴ σωτηρία μας, ἀλλὰ καὶ στὸν Πανάγιο Τάφο ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἀνέστη ὁ Κύριος, μέσα μας αἰσθανόμα-

στε περισσότερο τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ, συνδεόμαστε μὲ ἀγάπη Χριστοῦ μεταξύ μας, πνέουν καὶ μᾶς ριπίζουν ἅγια αἰσθήματα. «Εἰσερχόμαστε στὸ Ναὸ κόρακες, (λέει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος) καὶ φεύγουμε περιστέρια· εἰσερχόμαστε λύκοι καὶ φεύγουμε πρόβατα». Φεύγοντας ἀπὸ τὸ Ναὸ ἡ καρδιά μας πετάει, χαίρεται, αἰσθάνεται ἀνανεωμένη, εἰρηνική, εὐτυχισμένη. Ἐνῶ δὲ εἴμαστε ψυχικῶς προετοιμασμένοι καὶ κοινωνοῦμε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, τότε κορυφώνονται οἱ ὠφέλειες ἀπὸ τὸν ἐκκλησιασμό μας: Ἐνούμαστε μὲ τὸν Κύριό μας· ἐνούμαστε πνευματικὰ μὲ τοὺς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς ἀδελφούς μας, ποὺ Κοινώνησαν καὶ αὐτοί· καὶ παίρνουμε τόση δύναμη, ὥστε φεύγουμε ἀπὸ τὸν Ἱερὸ Ναὸ *«ὡς λέοντες πῦρ πνέοντες, φοβεροὶ γινόμενοι τῷ διαθόλῳ»*, κατὰ τὸν Ἅγιο καὶ πάλι, Ἰωάννη τὸ Χρυσόστομο. Αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἀκόμη, ὅλα μεγάλα, ἱερὰ καὶ ἅγια, κανεὶς ἄλλος, τίποτε ἄλλο, ἐκτός τῆς Θ. Λειτουργίας, δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς τὰ προσφέρει. Μὲ ἓνα λόγο ἀνυπολόγιστη καὶ πολὺπλευρη εἶναι ἡ ὠφέλειά μας ἀπὸ τὸν τακτικὸ ἐκκλησιασμό.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ λίγα καταλαβαίνει κανεὶς πόσο ζημιώνουν τὸν ἑαυτὸ τους ὅσοι κοιμοῦνται κατὰ τὴν ὥρα τῆς κοινῆς λατρείας ἢ τρέχουν ἐδῶ κι ἐκεῖ γιὰ ἀναψυχὴ ἢ, πολὺ πιὸ φοβερό, διασκεδάζουν μὲ ἁμαρτωλὲς διασκεδάσεις ἢ... Ὅλοι αὐτοὶ στεροῦν τὴν ψυχὴ τους ἀπὸ τὸ πνευματικὸ ὀξυγόνο, ποὺ χαρίζει ὁ ἐκκλησιασμός. Δυστυχῶς δέ, ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς δὲν ἐκκλησιάζεται *«προφασιζόμενος προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις»*. Ἔτσι, λένε πολλοί, ὅτι προσεύχονται στὸ σπίτι τους ἢ σ' ἓνα ἐξωκλήσι, πηγαίνοντας γιὰ κυνήγι ἢ σὲ κάποια δουλειά τους. Ὅμως, ἔστω καὶ ἂν εἶναι ἀπαραίτητη καὶ ἐπιβεβλημένη καὶ ἡ ἀτομικὴ προσευχή, ὡστόσο δὲν ἀναπληρώνει τὴν κοινὴ προσευχὴ στὸν Ἱερὸ Ναό. Ἀφοῦ οὔτε στὸ σπίτι μας, οὔτε στὸ ἐξωκλήσι τελεῖται τὸ Μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ κέντρο τῆς Θ. Λειτουργίας· καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖο, ὅπως προαναφέρθηκε, τόσες πολλὲς πνευματικὲς ὠφέλειες ὠφελοῦμαστε. Ἄλλοι λένε, ὅτι δὲν ἐκκλησιάζονται γιατί πενθοῦν, συνεχίζο-

ντες τὸ εἰδωλολατρικὸ ἐκεῖνο ἔθιμο, κατὰ τὸ ὅποῖο οἱ πενθοῦντες δὲν πρέπει νὰ πηγαίνουν στὸ Ναό. Ἔπειτα, γιὰ νὰ ἀναφέρουμε μία ἀκόμη πρόφαση μερικῶν, εἶναι ὅτι θέλουν νὰ ξεκουράζονται τὴν Κυριακὴ. Ἀλλὰ καὶ ἡ πρόφαση αὕτὴ δὲν ἰσχύει, γιατί ὑπάρχει γιὰ πολλοὺς ἡ ἀργία τοῦ Σαββάτου, ποὺ μποροῦν νὰ ξεκουράζονται. Ἄν δὲ κάποιοι ἐργάζονται καὶ τὸ Σάββατο, ἐπιβάλλεται νὰ διαθέτουν τὴν Κυριακὴ λίγες ὥρες γιὰ τὸν ἐκκλησιασμό τους καὶ νὰ ἀναπαύονται τὶς ἄλλες ὥρες τῆς μέρας αὐτῆς. Καὶ ἐπειδὴ ὑπάρχουν κι ἄλλοι, ποὺ ἄλλα, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, προφασίζονται, ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος τους ἐρωτᾷ: «Ἐὰν στὴν Ἐκκλησίᾳ μοίραζαν κάθε Κυριακὴ χρυσάφι, ὅπωςδὴποτε θὰ πηγαίνατε. Τώρα ποὺ ὁ Χριστὸς μοιράζει τὴ Χάρη Του, πολὺ πιὸ πολύτιμη γιὰ τὴ ζωὴ μας καὶ προπάντων γιὰ τὴν ψυχὴ μας, γιατί ἀναβάλλετε;». Τέλος, ἐνῶ θεμελιῶδες καθῆκον κάθε Χριστιανοῦ εἶναι, πάντα καὶ μάλιστα κατὰ τὶς Κυριακές, ὁ ἐκκλησιασμός του, ἡ παράλειψη τοῦ σοβαροῦ αὐτοῦ καθήκοντος εἶναι σοβαρὸ ἁμάρτημα, ὅσες δικαιολογίες καὶ ἂν προβάλλει, ἐκτός, ὅπως πραγμαφέρουμε, ἀσθενείας ἢ ἄλλου σοβαροῦ λόγου.

10. ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ;

Οταν μεταλαμβάνουμε, κατὰ τὸ δυνατόν ἄξια, τοῦ Παναγίου Σώματος καὶ τοῦ Τιμίου Αἵματος τοῦ Κυρίου μας, οἱ ὠφέλειες γιὰ τὴν ψυχὴ μας καὶ τὴ ζωὴ μας εἶναι πολλὰ καὶ μεγάλες. Γιὰ νὰ σημειώσουμε μερικές ἀπὸ αὐτές, ἀναφέρουμε πρῶτα-πρῶτα τὴν ἔνωσή μας μὲ τὸ Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστό. Ἐνούμαστε καὶ συγκοινωνοῦμε ἅμεσα καὶ προσωπικὰ μαζί Του, ὅπως ὁ Ἰδιος μᾶς βεβαιώνει, ὅταν λέει: «Εκεῖνος ποὺ τρώει τὴ Σάρκα Μου καὶ πίνει τὸ Αἷμα Μου μένει μέσα Μου καὶ Ἐγὼ μένω μέσα σ' αὐτόν». Κατόπιν ἐνούμαστε πνευματικὰ μὲ τοὺς ὀρθόδοξους χριστιανούς ἀδελφούς μας, ποὺ ἔλαβαν καὶ αὐτοὶ μέρος στὸ «Ποτήριον τῆς ζωῆς», σύμφωνα μὲ τὸ ἀποστολικό: «Ἐπειδὴ ἓνας εἶναι ὁ οὐράνιος Ἄρτος, γι' αὐτὸ ἓνα ἡθικὸ σῶμα εἵμαστε οἱ πολλοί. Γιατί ὅλοι ἀπὸ τὸν ἓνα Ἄρτο μετέχουμε». Ἐπειτα, ἐνισχυόμαστε στὸν πνευματικὸ μας ἀγῶνα ἐναντὶ τῶν ἐχθρῶν τῆς ψυχῆς μας: τοῦ κακοῦ ἑαυτοῦ μας, τοῦ κόσμου, «ποὺ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ πονηροῦ» καὶ τοῦ μισόκαλου καὶ ἀνθρωποκτόνου διαβόλου, ποὺ «περιφέρεται σὰν λιοντάρι ποὺ βρυχᾶται, ζητώντας νὰ βρεῖ κάποιον γιὰ νὰ τὸν καταβροχθίσει», νὰ τὸν ἀπομακρύνει δηλαδή ἀπὸ τὸ Θεό. Χαρακτηριστικὸς στὸ σημεῖο αὐτὸ εἶναι ὁ λόγος τοῦ χρυσορρήμονα Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου: «Φεύγουμε, λέει, ἀπὸ τὴν ἱερὴ ἐκείνη Τράπεζα (τὴ Θεία Κοινωνία) σὰν λιοντάρια ποὺ πνέουν πύρινο θυμὸ καὶ φοβέρα ἐναντίον τοῦ σατανᾶ». Ἀκόμη κοινωνοῦμε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων «εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν... εἰς χαράν, ὑγείαν καὶ εὐφροσύνην». Ὡς πρὸς τὴν ἄφεση, τὴ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν μας, πρέπει νὰ διευκρινίσουμε, ὅτι μὲ τὴ Θεία Κοινωνία συγχωροῦνται μόνο τὰ ἁμαρτήματά μας ἐκεῖνα, συγγνωστά, μικρὰ ὅπωςδήποτε, ποὺ διαπράξαμε καὶ πού, ἐνῶ ἔχουν ξεφύγει ἀπὸ τὴ μνήμη μας, ξεχάσαμε νὰ τὰ ἐξομολογηθοῦμε. Ὅτι θυμόμαστε, μικρὸ ἢ μεγάλο ἁμάρτημά μας, συγ-

χωρεῖται μόνο μέ τό φιλανθρωπότατο Μυστήριον
τῆς Θείας καί ἱερῆς Ἐξομολόγησις.
Ἀπό τήν ἀπαρίθμηση τῶν λίγων, ἀπό τίς πολλές,
ὑψιστων αὐτῶν ὠφελειῶν, πού ἀπορρέουν ἀπό τήν
ἄξια συμμετοχή μας στή Θεία Κοινωνία, ἀλλά καί
ἀπό τὰ λόγια τοῦ Κυρίου μας: «Σᾶς διαβεβαιώνω,
ἐάν δέν φᾶτε τή Σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου
καί δέν πιεῖτε τὸ Αἷμα Του, δέν ἔχετε μέσα σας
ζωή», γίνεται φανερή ἡ ἀνάγκη νὰ λαμβάνουμε
μέρος σ' αὐτό «τὸ Μέγα Δεῖπνον», στὸ μεγάλο
καὶ ὑπερφυέστατο αὐτὸ Μυστήριον, χωρὶς τὸ ὁποῖο
εἶναι ἀδύνατο νὰ ζήσει κανεὶς ἀνώτερη, πνευμα-
τικὴ ζωή, ζωὴ χριστιανικὴ καὶ ἐπομένως νὰ ἐπιτύ-
χει τοῦ τελικοῦ του προορισμοῦ, πού εἶναι ἡ σω-
τηρία του. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος λέει:
«τὸ νὰ μὴ κοινωνοῦμε τῶν Μυστικῶν Θείων Δεί-
πνων ἐκείνων εἶναι πείνα καὶ θάνατος τῆς ψυχῆς».
Καὶ τώρα, ἐφόσον τόσο ἀπαραίτητη εἶναι γιὰ
τὴ σωτηρία μας ἡ μετάληψη τοῦ Παναγίου Σώ-
ματος καὶ τοῦ Τιμίου Αἵματος τοῦ Κυρίου μας,
προβάλλει ἀμέσως τὸ ἐρώτημα: Πόσες φορές τὸ
χρόνον πρέπει νὰ Κοινωνοῦμε; Τρεῖς ἢ τέσσερις,
ὅπως συμβαίνει, γενικὰ κρίνοντας τὰ πράγματα,
περισσότερες ἢ συνέχεια, κάθε φορά δηλαδὴ πού
τελεῖται ἡ Θεία Λειτουργία; Πρῶτα-πρῶτα πρέπει
νὰ ἐπισημάνουμε, ὅτι στήν Κ. Διαθήκη δέν συνα-
ντοῦμε ρητὴ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου μας γιὰ συνεχῆ
μετάληψη τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Ἀλλὰ ὅμως
αὐτὸ πού ρητὰ παραλείπεται, συμπεραίνεται ἀπὸ
κάποιες λέξεις καὶ φράσεις τοῦ Χριστοῦ μας. Ἔτσι,
γιὰ νὰ ἀναφερθοῦμε σ' αὐτές, ὅταν ὁ Ἰησοῦς τέ-
λεσε κατὰ τὸ ἐσπέρας τῆς Μ. Πέμπτης τὸ Μυστή-
ριον αὐτὸ τῆς Θείας Εὐχαριστίας καὶ τὸ παρέδω-
σε στοὺς Μαθητὲς Του καὶ γενικὰ στήν Ἐκκλη-
σίαν Του, τοὺς εἶπε: «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν
ἀνάμνησιν». Δηλαδὴ αὐτὸ νὰ πράττετε συνέχεια
γιὰ νὰ φέρετε στή μνήμη σας (ἀλλὰ καὶ στή μνή-
μη τῶν ἄλλων) τὴ σταυρικὴ Μου θυσία γιὰ σᾶς
καὶ τὴ σωτηρίαν σας. Δὲν εἶπε «ποιήσατε», γιὰ νὰ
μὴ νομισθεῖ, ὅτι ἀρκεῖ νὰ τελεσθεῖ αὐτὸ μία φορά
μόνο στή ζωὴ τους, ἀλλὰ «ποιεῖτε». Ὁ ἐνεστώ-
τας δὲ αὐτὸς διαρκείας, αὐτὸ ἀκριβῶς φανερώνει.
Τὴν ἐντολὴ δηλαδὴ τοῦ Κυρίου μας νὰ τελεῖται τὸ

ἱερὸ αὐτὸ Μυστήριον συνέχεια. Ὅμως, ποῖο σκοπὸ θὰ εἶχε ἡ συνεχὴς τέλεσή του χωρὶς τὴ μετάληψή του ἀπὸ τοὺς πιστοὺς; Ὡστόσο, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ λόγο αὐτὸ τοῦ Χριστοῦ μας, τὴ συνεχῇ Θεία Κοινωνία ἐμπεριέχουν καὶ ἄλλοι λόγοι Του, ὅπως : «Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ». Ἀλλὰ καὶ ὁ ἄλλος: «Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον». Καὶ ἐδῶ παρατηροῦμε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶπε «ὁ φαγών» καὶ «πιών», ἀλλὰ «ὁ τρώγων... καὶ πίνων...». Οἱ μετοχές αὐτὲς σὲ χρόνον ἐνεστώτα διαρκείας καὶ πάλιν, δὲν φανερώνουν τίποτε ἄλλο, παρὰ ἐκεῖνο πού γίνεται ἐπανειλημμένα, συνέχεια, κατὰ παράταση.

Μὲ τὴν ἔννοια αὐτὴ τῆς συνεχοῦς Θείας Κοινωνίας κατάλαβαν τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Κυρίου μας καὶ οἱ Ἅγιοι Μαθητὲς καὶ Ἀποστόλοι Του, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν πράξη, ποὺ ἐπικρατοῦσε στὴν ἐποχὴ τους· νὰ κοινωνοῦν δηλαδὴ συνεχῶς τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Ὅτι δὲ Κοινωνοῦσαν συνέχεια οἱ πιστοὶ κατὰ τὴν Ἀποστολικὴ ἐποχὴ μᾶς πληροφορεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς στὸ βιβλίο του «Οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων». Διαβάζουμε, λοιπόν, ἐκεῖ, ὅτι οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ «ἦσαν προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς». Δηλαδή, ἦσαν ἀφοσιωμένοι οἱ πιστοὶ στὴ διδασκαλία τῶν Ἀποστόλων καὶ στὴ μεταξὺ τους ἐπικοινωνία καὶ στὸν τεμαχισμό τοῦ Ἄρτου τῆς Θείας Εὐχαριστίας (γιά τὴ Θεία Μετάληψη) καὶ στὶς προσευχές. Ἀπὸ τοὺς λόγους αὐτοὺς φαίνεται καθαρά, ὅτι κύρια «καθ' ἡμέραν», καθημερινή δηλαδὴ φροντίδα τῶν πρώτων Χριστιανῶν τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων ἦταν ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀκρόαση τοῦ Θείου λόγου, τὴν ἄσκηση τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον καὶ τὴν συμπροσευχὴ καὶ ἡ μετάληψη τοῦ Παναγίου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου μας. Μὲ τὸν ὅρο «κλάσει τοῦ ἄρτου», καθὼς μαρτυρεῖ ἡ Διδαχὴ τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, δηλωνόταν στὴν Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας καὶ ὡς ἱερουργίας καὶ ὡς μετάληψης.

Τὸ παράδειγμα τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν

πρώτων χριστιανῶν, ἐνῶ ἀκολουθοῦν βῆμα πρὸς βῆμα οἱ ἱεροὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅχι μόνο συνιστοῦν τὴ συνεχῆ Θεία Κοινωνία, ἀλλὰ καὶ λόγους προτρεπτικούς γι' αὐτὴν ἔχουν. Ἔτσι, γιὰ νὰ ἀναφέρουμε ἐνδεικτικὰ μερικούς, ὁ Μ. Βασίλειος, ποὺ διέπρεψε στὴ θεολογικὴ μόρφωση, στὴν ἀρετὴ καὶ γενικὰ στὴν ἀγιότητα, γράφοντας στὴν Καισάρεια Πατρικία γιὰ τὴ Θεία Κοινωνία σημειώνει: «Καὶ τὸ νὰ μεταλαμβάνει κανεὶς κάθε μέρα τοῦ ἁγίου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ εἶναι καλὸ καὶ ὠφέλιμο. Ἐμεῖς, (ὁ ἴδιος δηλαδὴ καὶ οἱ χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχίας του), Κοινωνοῦμε τέσσερις φορές τὴν ἐβδομάδα: τὴν Κυριακὴ, τὴν Τετάρτη, τὴν Παρασκευὴ καὶ τὸ Σάββατο, ἀλλὰ καὶ τὶς ἄλλες μέρες, ἐὰν συμπέσει ἡ μνήμη κάποιου Ἁγίου». Ὁ δὲ ἱερὸς Χρυσόστομος, παρακινώντας τοὺς χριστιανούς νὰ κοινωνοῦν συνέχεια τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἀναφωνεῖ: «Δὲν βλέπετε μὲ πόση προθυμία, μὲ πόση ὁρμὴ πιάνουν τὰ παιδιὰ μὲ τὰ χεῖλη τους τὴ θηλὴ τοῦ μαστοῦ; Μὲ τὴν ἴδια προθυμία καὶ ὁρμὴ, μᾶλλον δὲ μὲ πολὺ μεγαλύτερη, πρέπει καὶ ἐμεῖς νὰ προσερχόμαστε στὴν Ἱερὴ αὐτὴ Τράπεζα καὶ στὴν θηλὴ τοῦ Ποτηρίου τοῦ Πνευματικοῦ... Μία δὲ ἅς εἶναι ἡ λύπη μας. Ἡ μὴ συμμετοχὴ μας σ' αὐτὴ τὴν Τροφή». Σὲ πολλὰς δὲ ἀπὸ τὶς ὁμιλίες του ἐλέγχει ἐκείνους, ποὺ παρευρίσκονται στὴ θεία Λειτουργία καὶ δὲν Κοινωνοῦν. Ὅμως, ὅχι μόνο στὴν Ἀνατολή, ἀλλὰ καὶ στὴ Δύση οἱ κορυφαῖοι ἀπὸ τοὺς ἱερούς Πατέρες, ὅπως οἱ Ἅγιοι: Ἱερώνυμος, Αὐγουστῖνος καὶ Ἀμβρόσιος, συνιστοῦν τὴ συνεχῆ Θεία Κοινωνία. Τὸν τελευταῖο παρουσιάζει ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης στὸ «Πηδάλιό» του νὰ λέει: «Βλέπομε πολλοὺς Χριστιανούς νὰ συγκεντρώνονται ἀδιάφορα στὴν Ἐκκλησία καὶ μάλιστα κατὰ τὶς Κυριακὰς καὶ νὰ μὴν εἶναι παρόντες στὴ Θεία Κοινωνία. Ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωσε τὸν Ἄρτο αὐτὸ καθημερινὸ κι ἐμεῖς τὸν λαμβάνουμε μία φορά τὸ χρόνο». Στὶς λίγες αὐτὲς μαρτυρίες τῶν Ἁγίων Μεγάλων Πατέρων τῆς μιᾶς ἀδιαίρετης Ἐκκλησίας ἀρκούμενοι, βλέπουμε ποιά σημασία καὶ σπουδαιότητα ἀπέδιδαν αὐτοὶ στὴ συνεχῆ Θεία Μετάληψη. Σχετικὰ μὲ τοὺς ἱερούς Κανόνες τῆς Ἐκκλη-

σίας μας εἶναι ἀρκετοὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἀναφέρονται, ἄλλοι ἅμεσα καὶ ἄλλοι ἔμμεσα, στὴν ἀλήθεια νὰ μεταλαμβάνουμε τακτικὰ τοῦ Παναγίου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου μας. Ἐνδεικτικὰ καὶ στὸ σημεῖο αὐτό, σημειώνουμε τὸν Θ' Ἀποστολικό, ποὺ ὀρίζει: «Πάντας τοὺς εἰσιόντας πιστοὺς καὶ τῶν γραφῶν ἀκούοντας, μὴ παραμένοντας δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ Ἀγίᾳ Μεταλήψει, ὡς ἀταξίαν ἐμποιοῦντας τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀφορίζεσθαι χρή». Ἐρμηνεύοντας τὸν κανόνα αὐτὸ οἱ ἐξηγητὲς τῶν ἱερῶν Κανόνων Ζωναρᾶς καὶ Βαλβαμῶν σημειώνουν: «Ὅσοι χριστιανοὶ εἰσέρχονται στὴν Ἐκκλησία, ὅταν τελεῖται ἡ θεία Λειτουργία καὶ ἀκοῦνε τὶς Ἅγιες Γραφές, δὲν παραμένουν ὅμως μέχρι τέλους στὴν προσευχή, οὔτε Μεταλαμβάνουν, αὐτοὶ πρέπει νὰ ἀφορίζονται, ἐπειδὴ προξενοῦν ἀταξία στὴν Ἐκκλησία». Ὅτι βέβαια τὸ «μὴ παραμένοντας τῇ Ἀγίᾳ Μεταλήψει» σημαίνει στὸν κανόνα αὐτὸ ὅχι παθητικὴ ἀπλῶς παραμονὴ μέχρι τὸ τέλος τῆς θείας Λειτουργίας, ἀλλὰ πλήρη συμμετοχὴ στὸ Μυστήριό τῆς Θείας Εὐχαριστίας, αὐτό, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐπισημαίνεται ἀπὸ τοὺς παραπάνω ἐρμηνευτὲς τῶν ἱερῶν Κανόνων, συμπεραίνεται, καθὼς προαναφέρεται καὶ ἀπὸ τὴν εὐλογημένη πράξη κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη νὰ Κοινωνοῦν οἱ πιστοὶ σὲ κάθε θεία Λειτουργία. Καθὼς λέει ὁ Ζωναρᾶς, «καὶ οἱ λαϊκοὶ γὰρ συνεχῶς Μεταλαμβάνειν τότε ἀπητοῦντο». Δηλαδή καὶ οἱ λαϊκοὶ ἦταν τότε ἐπιβεβλημένο νὰ Κοινωνοῦν συνέχεια.

Σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τῇ Θείᾳ Λειτουργίᾳ, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ κέντρο τῆς ὀρθόδοξης λατρείας μας, βλέπουμε, ὅτι σκοπὸ τῆς ἔχει τὴ συμμετοχὴ τῶν πιστῶν στὸ Μυστήριό αὐτὸ τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ μερικὲς εὐχές τῆς καὶ ὕμνους τῆς, ὅπως εἶναι ἡ λεγόμενη δεύτερη εὐχὴ τῶν πιστῶν. Ἐδῶ ὁ ἱερέας εὐχεται: «Χάρισαι δέ, Θεέ μας καὶ σ' αὐτοὺς ποὺ προσεύχονται μαζί μας προκοπὴ στὴ ζωὴ καὶ στὴν πίστη καὶ σύνεση πνευματικὴ. Ἀξίωσέ τους πάντοτε μὲ φόβο καὶ ἀγάπη νὰ Σὲ λατρεύουν, χωρὶς ἐνοχὴ καὶ κατάκριση νὰ παίρνουν μέρος (ἐννοεῖται πάντοτε) στὰ Ἅγιά Σου Μυστήρια καὶ νὰ γίνουν ἄξιοι γιὰ τὴν ἐπουράνια Βασιλεία Σου». Ἐπίσης στὴν εὐχὴ λίγο πρὶν ἀπὸ τὴ

Θεία Μετάληψη ὁ ἱερέας ποὺ ἱερουργεῖ εὐχεται:
«Καὶ καταξίωσέ μας μὲ τὸ παντοδύναμο χέρι Σου
νὰ μᾶς μεταδώσεις τὸ Ἄχραντο Σῶμα Σου καὶ τὸ
Τίμιο Αἷμα Σου καὶ ἀπὸ μᾶς σὲ ὅλο τὸ λαό». Ἀφοῦ
δὲ πάλι Κοινωνήσῃ ὁ λειτουργὸς ἱερέας, προσκα-
λεῖ τοὺς πιστοὺς στὴ Θεία Κοινωνία μὲ τὴ γνωστὴ
πρόσκληση: «Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγά-
πης προσέλθετε». Ἡ πρόσκληση αὕτη «προσέλθε-
τε», ποὺ ἀπευθύνεται σὲ κάθε Θεία Λειτουργία
στοὺς ἐκκλησιαζόμενους, εἶναι τρανὴ ἀπόδειξη,
ὅτι σκοπὸς κάθε Θείας Λειτουργίας εἶναι ἡ συμμε-
τοχὴ τῶν εὐσεβῶν καὶ Ὁρθόδοξων Χριστιανῶν στὸ
«Ποτήριον τῆς Ζωῆς», σ' αὐτὸ τὸ «ἀντίδοτον τοῦ
μὴ ἀποθανεῖν». Τέλος καὶ αὐτὸ τὸ «Κοινωνικόν»
λεγόμενο μελῶδημα, ποὺ ψάλλεται σὲ κάθε Θεία
Λειτουργία, προτρέπει τοὺς πιστοὺς στὴ Θεία Κοι-
νωνία, «ἐξ οὗ καὶ «Κοινωνικόν» ἡ ὀνομασία του»,
ἐρμηνεύει ὁ Ἅγιος Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων. Ὅλη,
λοιπόν, ἡ σύνθεση τῆς Θείας Λειτουργίας μαρτυ-
ρεῖ γιὰ τὸ ὅτι σκοπὸς τῆς εἶναι ἡ συμμετοχὴ τῶν
πιστῶν στὴ Μυστικὴ Τράπεζα, «στὴ τῶν ζωοποιῶν
Μυστηρίων καὶ ἁγιασμάτων Μετάληψη», ἀναφέ-
ρει ὁ Ὅσιος Ἰώβ.

Ὅμως, ὅχι μόνο ἡ Θεία Λειτουργία, ἀλλὰ καὶ
ἡ Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων Δώρων σκοπὸ
τῆς ἔχει τὴ συχνὴ ἀπὸ τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ μετάληψη
τοῦ Παναγίου Σώματος καὶ τοῦ Τιμίου Αἵματος
τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶναι γνωστό,
ὅτι κατὰ τὴν περίοδο τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς
ἀπαγορεύει ἡ Ἐκκλησία μας τὴν τέλεση τῆς Θείας
Λειτουργίας «παρεκτὸς Σαββάτου καὶ Κυριακῆς
καὶ τῆς Ἀγίας τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἡμέρας», ἐπειδὴ
«αἱ τῶν νηστειῶν ἡμέραι πένθους εἶναι ἐτάχθησαν
καὶ κατανύξεως, ...τῷ δὲ Θεῷ προσάγειν θυσίας
πανηγυρίζειν ἐστὶ· τὸ δὲ πανηγυρίζειν χαρμονῆς
ἐστὶ». Γιατί δηλαδὴ οἱ μέρες αὐτὲς τῆς Μεγάλης
Σαρακοστῆς εἶναι μέρες νηστείας καὶ ἐπομένως
πένθους καὶ κατάνυξης· ἐνῶ ἡ ἐπιτέλεση τῆς Θεί-
ας Λειτουργίας εἶναι χαρὰ καὶ πανήγυρη. Τὸ γε-
γονὸς ὅμως αὐτὸ δὲν ικανοποιοῦσε τοὺς πρώτους
Χριστιανούς, ποὺ Κοινωνοῦσαν σχεδὸν κάθε μέρα.
Θὰ ἔπρεπε, λοιπόν, νὰ βρεθεῖ κάποιος τρόπος ικα-
νοποιήσεώς τους. Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία ὄρισε νὰ τε-

λειτται κατά την περίοδο αυτή ή Θεία Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων Δώρων, ὥστε νά ἔχουν οἱ Χριστιανοί τή δυνατότητα τῆς συχνότερης, μέσα στήν ἐβδομάδα, Θείας Κοινωνίας.

Λαμβάνοντας κανεῖς ὑπ' ὄψη του τὰ παραπάνω, γίνεται φανερό, ὅτι ἡ συνεχῆς Θεία Μετάληψη ὄχι μόνο συνιστᾶται καί παραγγέλλεται ἀπό τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά καί ἐπιβάλλεται, ἀφοῦ χωρίς αὐτή δέν μπορεῖ νά ζήσει ὁ Χριστιανός ἀνώτερη, πνευματική ζωή, κατά τὸ λόγο τοῦ Κυρίου μας: «χωρίς Ἐμένα δέν μπορεῖτε νά κάνετε τίποτε». Ὅπως γιὰ νά ζήσει ὁ ἄνθρωπος καί αὐξηθεῖ σωματικά δέν εἶναι ἀρκετό νά γεννηθεῖ, ἀλλά πρέπει καί νά τρέφεται διαρκῶς, ἔτσι καί ὁ πιστός, γιὰ νά ζήσει καί αὐξηθεῖ πνευματικά, δέν φτάνει ἡ ἀναγέννησή του μέ τὸ ἅγιο Βάπτισμα, ἀλλά ὑπάρχει ἀνάγκη καί νά τρέφεται πνευματικά, κοινωνώντας συνέχεια τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων.

Ἀλλά, ἐάν τόσο ἀπαραίτητη εἶναι γιὰ κάθε Χριστιανό ἡ τακτική προσέλευση στοῦ Ἁγίου Ποτήριου, δημιουργεῖται αὐτόματα ἡ εὐλογη ἀπορία: Εἶναι δυνατό νά Κοινωνεῖ κανεῖς ἄξια σέ κάθε Θεία Λειτουργία, ὥστε διαφορετικά νά μὴν «τρώει καί πίνει τήν καταδίκη γιὰ τὸν ἑαυτό του;». Ἡ ἀπάντηση στοῦ ἐρώτημα αὐτὸ εἶναι, ὅτι δυστυχῶς, ἕνας σχετικὰ μικρὸς ἀριθμὸς ἀπὸ μᾶς τοὺς Χριστιανούς ζεῖ τέτοια πνευματική ζωή, ὥστε νά ἔχει αὐτὴ τή δυνατότητα. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἡ Ἐκκλησία μας σιωπηλὰ ἀνέχεται τήν κατὰ περιόδους Θεία Κοινωνία, ἡ ὁποία ἄρχισε νά ἐμφανίζεται ἀπὸ αὐτὸ τὸν τέταρτο αἰῶνα, καθὼς μᾶς πληροφορεῖ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ποὺ ἔζησε κατὰ τὴ χρονικὴ αὐτὴ περίοδο. Λέει, λοιπόν, ὁ ἱερὸς Πατέρας, προβλέποντας κατὰ κάποιο τρόπο τήν κατὰ ἀραιὰ διαστήματα ἐπικράτηση τῆς Θείας Μεταλήψεως στοὺς περισσότερους Χριστιανούς: «Πολλοὶ συμμετέχουν στὴ Θεία Κοινωνία μία φορά τὸ χρόνο, ἄλλοι δύο καί ἄλλοι πολλὰς φορές. Ποιοὺς ἀπ' ὅλους θὰ δεχθοῦμε; Οὔτε αὐτοὺς ποὺ Μεταλαμβάνουν μία φορά, οὔτε αὐτοὺς ποὺ Κοινωνοῦν λίγες ἢ πολλὰς φορές, ἀλλὰ ἐκείνους ποὺ προσέρχονται σ' αὐτὸ τὸ «Μέγα Δεῖπνον» μέ καθαρή συνείδη-

ση». Ἐν καὶ ὑποστηρικτῆς ἐπομένως τῆς συνεχοῦς Θείας Κοινωνίας ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ὅμως βλέπουμε νὰ συγκαταβαίνει στὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία, τονίζοντας ὡς χρόνον κατάλληλον προσέλευσης στὰ Ἄχραντα Μυστήρια «τὸ καθαρὸν συνειδός». Τὴν ἴδια γνώμη μὲ τὸ χρυσορρήμονα Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας ἔχουν καὶ ἄλλοι ἱεροὶ Πατέρες, σχολιάζοντας τὸ χωρίον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω». Δηλαδή ἅς ἐξετάζει κάθε ἄνθρωπος προσεκτικὰ τὸν ἑαυτό του καὶ ἔτσι (προετοιμασμένος) ἅς τρώει ἀπὸ τὸν καθγιασμένον Ἄρτον καὶ ἅς πίνει ἀπὸ τὸ καθγιασμένον Ποτήριον. Τὴν ἀπὸ ἀνάγκη συγκατάβαση αὕτη τῆς Ἐκκλησίας συναντοῦμε ἐπίσης καὶ σὲ μία ἐπίσημη ἔκθεσις τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, ποὺ ἔχει τὸν τίτλον «Ὁρθόδοξος Ὁμολογία τῆς Πίστεως τῆς Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς». Αὕτη συντάχθηκε ἀπὸ τὸ Μητροπολίτη Κιέβου Πέτρο Μογίλα καὶ ἐπικυρώθηκε μὲ κάποιες προσθαφαιρέσεις ἀπὸ τὴν Τοπικὴ Σύνοδον τοῦ 1642, ποὺ ἔγινε στὸ Ἰάσιο. Ἐπίσης Πατριαρχικὲς καὶ Συνοδικὲς ἐγκύκλιοι ὁμιλοῦν γιὰ τὸ ἀπὸ ἀνάγκη παροδικὸ καθεστὼς. Ἀπὸ τὴν Πατριαρχικὴν ἀναφέρουμε ἐκείνη τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Ε΄, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ποὺ ἔγραψε στοὺς μοναχοὺς τοῦ Ἀγίου Ὄρους τὸ 1819 καὶ συνυπέγραψαν 15 Μητροπολίτες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, μὲ ἀφορμὴ τὸ σάλο ποὺ δημιουργήθηκε στὸ Ἅγιον Ὄρος σχετικὰ μὲ τὰ κόλλυβα καὶ τὴ Θεία Μετάληψιν. Γιὰ τὴ Θεία Κοινωνία γράφονται ἐν τῇ ἐγκύκλιον αὕτῃ τὰ παρακάτω, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτοῦσια μεταφέρουμε: «Περὶ δὲ τῆς Θείας καὶ ἱερᾶς Μεταλήψεως ἔστε βέβαιον καὶ γινώσκετε, ὅτι χρέος ἔχουσιν οἱ εὐσεβεῖς ἐν ἐκάστη ἱερᾷ Μυσταγωγίᾳ νὰ προσέρχωνται καὶ νὰ μεταλαμβάνωσι τοῦ ζωοποιοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο καὶ προσκαλοῦνται παρὰ τοῦ ἱερέως ἐν τῷ «Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε». Διὰ δὲ τὸ τοῦ ἀνθρώπου ὀλισθηρὸν καὶ ἀνίκανον πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν Μετάληψιν, ἀνέθετο ἡ Ἐκκλησία τὸ τοιοῦτον καὶ ἐνετείλατο νὰ προσέρχηται ἕκαστος ἐν τῇ ἱερᾷ Μεταλήψει, ὅποτε

ἐξομολογηθεῖς τῷ πνευματικῷ αὐτοῦ πατρί, εὖρη
ἑαυτὸν ἄξιον εἰς τὴν Θεῖαν Κοινωνίαν καὶ λάβῃ τὴν
παρὰ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς του ἄδειαν... Ὅστις
δὲ θέλει καὶ λαμβάνει ἄδειαν παρὰ τοῦ πνευματι-
κοῦ του πατρὸς, ὡς ἀνέγκλητος (ὡς ἀκατηγόρητος)
ἔξεστιν αὐτῷ (τοῦ ἐπιτρέπεται) νὰ μεταλαμβάνῃ
καὶ κατὰ πᾶσαν ἐβδομάδα». Ἀπὸ τὶς Συνοδικές
ἐγκυκλίους καταχωροῦμε κατὰ λέξη καὶ πάλι ἐκεί-
νη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλά-
δος τοῦ ἔτους 1878. Διαβάζουμε, λοιπόν, μεταξὺ
τῶν ἄλλων καὶ σ' αὐτή: «Ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε
ἠγνόησε τὰ πάλαι εἰθισμένα, ὡς γινόμενα. Ἐπειδὴ
ὅμως οἱ πλεῖστοι τῶν Χριστιανῶν, διὰ ραθυμίαν
καὶ ἀμέλειαν καὶ σκαιότητα βίου, δὲν δύνανται νὰ
ῶσι πάντοτε καθαροὶ καὶ ἄξιοι τῆς μεταλήψεως
τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἵνα μὴ ὑπὸ τῆς συνηθεί-
ας παρασυρόμενοι, ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, ἄνευ δο-
κιμασίας ἑαυτῶν (Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως)
Κοινωνῶσι τοῦ Μυστηρίου πρὸς ἰδίαν κατάκρισιν,
ἐπεκράτησεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ νὰ μεταλαμβάνωσιν
οἱ Χριστιανοὶ συνήθως κατὰ τὰς τεταγμένας τῶν
νηστειῶν ἡμέρας. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐπεκράτησεν ἡ συ-
νήθεια αὕτη, διὰ τοὺς ὡς ἀνωτέρω εἰρημένους λό-
γους, ἡ Ἐκκλησία ὅμως ὅχι μόνον δὲν ἀπαγορεύει
εἰς τοὺς ἀληθῶς ἀξίους νὰ προσέρχωνται συχνό-
τερον εἰς τὴν Θεῖαν Μετάληψιν, ἀλλὰ καὶ εἰς κάθε
Λειτουργίαν διὰ τῆς ἐκφωνήσεως «μετὰ φόβου
Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε».
Συνοψίζοντες ὅλα τὰ παραπάνω γιὰ τὴ συ-
νεχῆ καὶ τὴν κατὰ περιόδους Θεῖαν Κοινωνίαν, συ-
μπερασματικὰ σημειώνουμε, ὅτι τὸ ἄριστο, τὸ
τέλειο εἶναι ἡ τακτικὴ Θεῖα Μετάληψις. Ἐπειδὴ
ὅμως ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν τέτοια πνευματικὴ ἐγρή-
γορησιν καὶ νηφαλιότητα καὶ γενικὰ ἐνάρετη χρι-
στιανικὴ ζωὴ, ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ συνεχὴς προσέλευση
στὰ Ἀχραντα Μυστήρια, εἶναι πάντοτε λίγοι με-
ταξὺ τῶν πολλῶν Χριστιανῶν, γι' αὐτὸ ἀπὸ ἀνά-
γκης ἀνυπέρβλητη ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία δέχτηκε
τὴν κατὰ καιροὺς Θεῖαν Κοινωνίαν, γιατί θεώρησε
αὕτη μικρότερο κακόν, ἀπὸ τὸ νὰ μεταλαμβάνουμε
οἱ πιστοὶ τακτικά, ἀλλὰ ὅμως ἀδιάφορα καὶ ἀνά-
ξια. Καὶ βέβαια ἐπικράτησε στοὺς περισσότερους
Χριστιανοὺς νὰ Κοινωνοῦν τρεῖς ἢ τέσσερις φορές

τὸ χρόνο: Τὰ Χριστούγεννα, τὸ Ἅγιον Πάσχα, τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ στήν ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου «διὰ τὸ καὶ ἐν ταύταις προηγέσθαι νηστείαν καὶ τὸ ἐκ ταύτης ὄφελος». Ὅμως, ἐκτὸς ἀπὸ τῆς μεγάλης αὐτῆς ἑορτῆς τῆς πίστεώς μας, κανεὶς δὲν ἐμποδίζεται νὰ μεταλαμβάνει καὶ σὲ ἄλλες ἑορτὲς ἢ Κυριακὰς τοῦ χρόνου ἢ καὶ σὲ κάθε Θεία Λειτουργία, ἀρκεῖ νὰ ἔχει γι' αὐτὸ, ὅπως-δήποτε, τὴν ἄδεια ἀπὸ τὸν Ἐξομολόγο του, (προϋπόθεση βέβαια, ποὺ ἰσχύει καὶ γιὰ τοὺς κατὰ ἄραια χρονικὰ διαστήματα Κοινωνοῦντας) · ἀλλὰ καὶ προσέχοντας ἢ τακτικὴ προσέλευσή του νὰ μὴ δημιουργήσῃ χαλάρωση σχετικὰ μὲ τὴν προετοιμασία του καὶ νὰ μὴν ὑποβαθμίσει τὸ ζῆλο του, ὥστε νὰ μεταβάλλει τὸ Μυστήριον σὲ μία τυπικὴ συνήθεια. Ἐνῶ Κοινωνεῖ συνέχεια, κάθε φορὰ ποὺ πρόκειται νὰ προσέλθῃ στὰ Ἀχραντὰ Μυστήρια νὰ σκέπτεται ἀπὸ «τὸν Κοινωνικόν» τοῦ Βερίτη τό: «Πάσχα θὰ κάνω πάλι σήμερα κι' εἶναι ἡ λαχτάρα μου μεγάλη. Πάσχα θὰ κάνω πάλι σήμερα, γιατί θὰ Κοινωνήσω πάλι».

Τέλος, ἃς ἀναφέρουμε καὶ αὐτό: Ὅτι δηλαδὴ θὰ ἦταν εὐχῆς ἔργο, ἂν σὲ ὅλους τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς καὶ σὲ κάθε Θεία Λειτουργία ὑπῆρχαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαζόμενους, ποὺ θὰ Κοινωνοῦσαν, γιατί, καθὼς λέει ὁ ἀείμνηστος Πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Καλλίνικος «Κοινωνία ἄνευ κοινωνούντων εἶναι τί τὸ ἀπροσδιόνυσον»· δηλαδὴ εἶναι κάτι τὸ ἀσυμβίβαστον καὶ ἀταίριαστο.

11. Η ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΔΕΝ ΜΕΤΑΔΙΔΕΙ ΑΡΡΩΣΤΙΕΣ

Κατὰ καιροὺς ἀκοῦμε νὰ λένε κάποιοι, ὅτι μεταλαμβάνοντας τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἓνας ἀσθενής, πού πάσχει ἀπὸ κάποια μεταδοτικὴ ἀρρώστια, εἶναι βέβαιο, ὅτι θὰ κολλήσουν ἀπὸ τὴν ἀρρώστια αὐτὴ ὅσοι μετὰ ἀπ' αὐτὸν Κοινωνήσουν. Κάποιος, μάλιστα, ἄκουσα νὰ ἀναφέρει ὡς ἐπιχείρημα, τὴν περίπτωση μιᾶς γυναίκας, μέλους τῆς Ἀγγλικανικῆς «Ἐκκλησίας», πού κοινωνήσε, ἐνῶ ἔπασχε ἀπὸ μηνιγγίτιδα καὶ πού ὅσοι μετὰ ἀπ' αὐτὴν κοινωνήσαν, ἀσθένησαν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὴν ἴδια ἀσθένεια.

Ἀπαντώντας στοὺς ἰσχυρισμοὺς αὐτοὺς γράφουμε τὰ παρακάτω: Πρώτιστα, πρέπει νὰ σημειώσουμε, ὅτι κοινωνοῦντες τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, συμμετέχοντες σ' αὐτὸ «τὸ Ποτήριον τῆς ζωῆς», κοινωνοῦμε πράγματι Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ. Ὁ Κύριός μας ὅταν παρέδωσε τὸ ὑπερφυσικὸ αὐτὸ Μυστήριον στοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους Του καὶ γενικότερα στὴν Ἐκκλησία Του κατὰ τὸ βράδυ ἐκεῖνο τῆς Μ. Πέμπτης, «πῆρε τὸν ἄρτο καὶ ἀφοῦ εὐχαρίστησε τὸν ἔκοψε σὲ τεμάχια καὶ ἔδωσε στοὺς Μαθητὲς Του καὶ εἶπε: Λάβετε, φάγετε, αὐτὸ εἶναι τὸ Σῶμα Μου». Καὶ στὴ συνέχεια, «μετὰ τὸ δεῖπνο», «παίρνοντας τὸ ποτήρι μὲ τὸ κρασί καὶ ἀφοῦ εὐχαρίστησε τὸ Θεό, τοὺς τὸ ἔδωσε, λέγοντας: Πίετε ἀπὸ αὐτὸ ὅλοι, διότι αὐτὸ εἶναι τὸ Αἷμα Μου, μὲ τὸ ὁποῖο ἐπικυρώνεται ἡ Νέα Διαθήκη καὶ τὸ ὁποῖο χύνεται γιὰ τὴ σωτηρία πολλῶν, γιὰ τὴ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν τους». Μετὰ τὰ ἰδρυτικὰ αὐτὰ λόγια τοῦ Μυστηρίου αὐτοῦ, ὁ Κύριός μας καὶ ἄλλες φορές ὁμιλεῖ γιὰ τὴ Θεία Κοινωνία, ὅτι εἶναι τὸ Σῶμα Του καὶ τὸ Αἷμα Του. Τὴν ἴδια ἀλήθεια τονίζουν καὶ οἱ Ἅγιοι Ἀποστολοι. Ἐνδεικτικὰ ἀπὸ ὅλους σημειώνουμε τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, πού εἶναι: «Ἄς ἐξετάζει δὲ κάθε ἄνθρωπος μὲ προσοχὴ τὸν ἑαυτόν του καὶ ἔτσι ἅς τρώει ἀπὸ τὸν καθγιασμένον ἄρτο καὶ ἅς πίνει ἀπὸ τὸ καθγιασμένον ποτήριον. Γιατί Ἐκεῖνος, πού τρώει καὶ πίνει ἀνάξια, τρώει καὶ

πίνει τὴν καταδίκη τοῦ ἑαυτοῦ του, ἐπειδὴ δὲν διακρίνει τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου».

Ὡς πρὸς τοὺς ἱεροὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, γράφουν πάρα πολλὰ γιὰ τὴν ἀλήθεια αὐτὴ τῆς πίστεώς μας.

Ὅμως, ἐκτὸς ὅλων αὐτῶν, μέσα στὴν Ὁρθόδοξη Παράδοσή μας ὑπάρχουν πάρα πολλὰ θαυμαστὰ γεγονότα, ποὺ ὑπογραμμίζουν τὴν ἀλήθεια, ὅτι ἡ Θεία Κοινωνία εἶναι Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ.

Ὑπάρχει ἓνα ὠφελιμότατο βιβλίο τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου π. Στεφάνου Ἀναγνωστοπούλου μὲ τίτλο «Ἐμπειρίες κατὰ Θεία Λειτουργία». Σ' αὐτὸ ἀναφέρονται πολλὰ θαύματα, σχετικὰ μὲ τὴν ἀλήθεια αὐτὴ. Ἀπὸ τὰ πολλὰ σημειώνουμε ἐκεῖνο, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο πολλοὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς ἔχουν ἰδεῖ, μετὰ τὸν καθαγιασμό τῶν Τιμίων Δώρων, νὰ κάθεται πάνω στὸ ἅγιο Δισκάριο ἓνα Νήπιο, ὁ Χριστός. Στὴ συνέχεια καταθέτω τὸ θαῦμα, ποὺ ἄκουσα πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀπὸ τὸ Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς Πειραικῆς Ἐκκλησίας. Συνέβη στὴν Ἰορδανία, στὸν ἐκεῖ Ὁρθόδοξο Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Μετὰ τὸν καθαγιασμό τῶν Τιμίων Δώρων καὶ τὴν ἐκφώνηση ἀπὸ τὸν Λειτουργὸ Ἱερέα «Πρόσχωμεν τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις», παίρνοντας στὰ χέρια τοῦ τὸν Ἅγιο Ἄρτο καὶ τεμαχίζοντάς Τον, ἄρχισε νὰ τρέχει ἀπὸ τὸ Πανάγιο Σῶμα τοῦ Κυρίου μας Τίμιο Αἷμα Του. Τὸ ὑπερφυσικὸ αὐτὸ γεγονὸς διαπίστωσαν καὶ ὁμολόγησαν καὶ ἄρκετοὶ ἄνδρες, ποὺ ἦσαν στὴ Θεία Λειτουργία αὐτὴ καὶ εἰσῆλθαν στὸ Ἱερὸ γιὰ νὰ βοηθήσουν τὸν Ἱερέα, πού, συγκλονισμένος ἀπὸ τὸ θαῦμα, κλαίοντας, σωριάστηκε στὸ δάπεδο μπροστὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα. Ἐπίσης, ἀπὸ τὴν Ἱερὴ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας πληροφορούμαστε ὅτι κάποια γυναίκα, ποὺ ἀμφέβαλλε ἐὰν ἡ Θεία Κοινωνία εἶναι Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ, πλησίασε μετὰ τὴ Θεία Λειτουργία τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸ Χρυσόστομο καὶ τὸν ρώτησε σχετικά. Τότε, παίρνοντας ὁ Ἅγιος τὸ Ἅγιο Ποτήριο, τὴν προσκάλεσε νὰ κοιτάξει μέσα σ' αὐτό. Κοιτάζοντας, ὁμολόγησε δακρύβρεκτη, ὅτι εἶδε Σάρκα καὶ Αἷμα ἀνθρώπινο. Προσκαλώντας τὴν ὁ Ἅγιος νὰ ξανακοιτάξει, εἶπε ὅτι τὴ δεύτερη φορὰ εἶδε ψωμὶ καὶ κρασί. Καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος

τῆς ἐξήγησε, λέγοντάς της: Παιδί μου, εἶναι Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ κάτω ἀπὸ τὴ μορφή τοῦ ψωμιοῦ καὶ τοῦ κρασιοῦ καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ οἰκονομία τοῦ Μυστηρίου. Διότι, ἂν φαινομενικὰ καὶ στὴ γεύση ἦταν σάρκα ἀνθρώπινη καὶ αἷμα ἀνθρώπινο, ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ Κοινωνήσει; Καὶ τότε, ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ σωθεῖ, ἀφοῦ ὁ Ἰδιος ὁ Κύριός μας λέει: «Σὰς διαβεβαιώνω, ἐὰν δὲν φᾶτε τὴ σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ δὲν πιεῖτε τὸ Αἷμα Του, δὲν ἔχετε μέσα σας ζωὴ».

Εἶναι, λοιπόν, γράφουμε καὶ πάλι, Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ ἡ Θεία Κοινωνία· κάτι ποὺ δὲν συμβαίνει στοὺς αἵρετικούς, ἐφ' ὅσον σ'αὐτοὺς ἡ αἵρεση ἐμποδίζει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, νὰ ἐνεργήσει καὶ τελεσιουργήσει τὰ Ἅγια Μυστήρια καὶ ἐπομένως καὶ τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ἔτσι, οἱ αἵρετικοί, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ οἱ Ἀγγλικοί, ποὺ ἀναφέρουμε στὴν ἀρχὴ αὐτοῦ τοῦ θέματος, ὡς αἵρετικοὶ καὶ αὐτοί, δὲν κοινωνοῦν Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ. Καὶ ἐπομένως, ἀπ' ἐκεῖ καὶ πέρα, ὡς πρὸς τὴ μετάδοση δηλαδὴ ἀσθενειῶν, ὅλα εἶναι ἐνδεχόμενα. Στὴν περίπτωσιν ὅμως τῆς Ὁρθόδοξης πίστεώς μας, τῆς μόνης ὀρθῆς καὶ ἀληθινῆς, ποὺ ἐνεργεῖ ἡ Θεία Χάρις καὶ μεταβάλλει τὸ ψωμὶ καὶ τὸ κρασί σὲ Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ, δὲν ὑπάρχει περίπτωσις νὰ κολλήσῃ κανεὶς κάποιο μικρόβιο ἀπὸ κάποιον ἄρρωστο, ποὺ Κοινώνησε πρὶν ἀπ' αὐτόν· ὅποιο κι ἂν εἶναι αὐτό, ὅσο μεταδοτικὸ κι ἂν εἶναι.

Γιὰ ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἀλήθειας αὐτῆς ἀναφέρουμε, ἀπὸ τὰ πάμπολλα θαυμαστὰ γεγονότα, λίγα, τὰ ἐπόμενα: Ὑπάρχουν Ἱερεῖς, ποὺ λειτουργοῦν σὲ Ναοὺς Νοσοκομείων, ὅπου νοσηλεύονται καὶ ἀσθενεῖς μὲ λοιμώδεις ἀσθενεῖες. Καὶ ἐνῶ Κοινωνοῦν καὶ τέτοιους ἀσθενεῖς, «καταλύοντας» μετὰ τὸ τέλος κάθε Θείας Λειτουργίας καὶ προσέχοντας νὰ μὴ μείνῃ τίποτε ἀπὸ τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου μας στὸ Ἅγιο Ποτήριον, ποτὲ κανεὶς δὲν ἀρρώστησε ἀπὸ κάποια λοιμώδη ἀρρώστια. Γενικά, ὡς πρὸς τοὺς Ἱερεῖς, ποὺ Κοινωνοῦμε τόσους πιστοὺς σὲ κάθε Θεία Λειτουργία καὶ μάλιστα στὶς μεγάλες ἐορτὲς τῆς πίστεώς μας, ποιὸς μπορεῖ νὰ ἀποκλείσῃ, ὅτι Κοινωνοῦμε καὶ ἀσθενεῖς,

πάσχοντες ἀπὸ μεταδοτικὰς ἀρρώστιας; Ὅμως, ποτὲ κανεὶς Ἱερέας δὲν ἀρρώστησε ἀπὸ κάποια τέτοια ἀσθένεια, τῇ στιγμῇ, πού, ὅπως ἀναφέρεται παραπάνω, μετὰ τὴ Θεία Κοινωνία τῶν πιστῶν, «καταλύομε», καταπίνομε δηλαδὴ τὸ ὑπόλοιπο τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Κυρίου μας. Ἰατρικῶς δὲν ὑπάρχει οὔτε μία περίπτωση Ἱερέως ἢ ἀπλοῦ πιστοῦ, στὸν ὁποῖο μεταδόθηκε κάποια ἀρρώστια ἀπὸ τὴ Θεία Κοινωνία».

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀναφέρουμε δύο συγκλονιστικὰς περιπτώσεις ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Πλανᾶ. Ἡ πρώτη: Μία γυναίκα ἔχοντας στὸν μπουφὲ τῆς δύο μπουκάλια ἰσομεγέθη καὶ τοῦ ἰδίου χρώματος ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο, τὸ ἓνα μὲ νάμα καὶ τὸ ἄλλο μὲ φυτοφάρμακο, φεύγοντας πρωὶ-πρωὶ γιὰ τὸ Ναό, πῆρε κατὰ λάθος, μαζὶ μὲ τὸ πρόσφορό τῆς καὶ τὸ μπουκάλι ποὺ εἶχε τὸ φυτοφάρμακο. Ἔκανε Προσκομιδὴ μὲ αὐτὸ ὁ Ἅγιος. Λειτουργῆσε, κοινώνησε, τρέμοντας σύγκορμα ἀπὸ τὴ γεύση τοῦ δηλητηρίου, κατέλυσε στὴ συνέχεια καὶ δὲν ἔπαθε τίποτε· γιὰ νὰ ἐπαληθευτοῦν «τοῖς πιστεύσασι», σ' ἐκείνους δηλαδὴ ποὺ θὰ πιστεύσουν στὸν Κύριο, τὰ λόγια Του: «Καὶ ἂν ἀκόμη πιοῦν κάτι τὸ θανατηφόρο, δὲν θὰ τοὺς βλάψει».

Ἡ δευτέρα περίπτωση ἔχει σχέση μὲ ἓνα λεπρό, τοῦ ὁποίου ἡ γλῶσσα εἶχε σαπίσει ἀπὸ τὴν ἀρρώστια αὐτῇ. Προσκλήθηκε ὁ Ἅγιος νὰ τὸν Κοινωνήσει στὸ σπίτι του. Ἐνῶ ὅμως τὸν Κοινώνησε, μὴ μπορώντας ἐκεῖνος νὰ καταπιεῖ, τοῦ ἔπεσε ἡ Θεία Κοινωνία στὸ πάτωμα. Ὁ Ἅγιος ἔσκυψε, ἔφαγε τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου μας, ἔγλυψε μὲ τὴ γλῶσσα του τὸ Τίμιο Αἷμα Του καὶ ἀφοῦ ἐπιμελήθηκε, καθὼς ἔπρεπε, τὸ σημεῖο ποὺ ἔπεσε ὁ Χριστός, ἐπέστρεψε στὸ Ναό. Καὶ ἐνῶ, σύμφωνα μὲ τὴν ἱατρικὴ ἐπιστήμη, θὰ ἔπρεπε νὰ κολλήσει ἀπὸ τὴν ἀρρώστια αὐτῇ τῆς λέπρας, ὅμως ποτὲ δὲν ἀρρώστησε. Ἔτσι, λοιπόν, μὴν ἀμφιβάλλουμε. Μὲ τὴ Θεία Κοινωνία δὲν μεταδίδονται ἀσθένειες. Συνιστᾷ δὲ ἀπιστία καὶ ἐπομένως ἀμάρτημα ἢ προσπάθεια κάποιων νὰ Κοινωνήσουν πρῶτο τό παιδί τους ἢ τὸ ἐγγονάκι τους, ἀπὸ φόβο μήπως κάποιος ἄλλος,

ἄρρωστος αὐτός, Κοινωνήσει πρὶν ἀπ' αὐτά.
Τέλος, εἶναι ἀδιανόητο νὰ πιστεύσει κανεὶς, ὅτι
ὁ Παντοδύναμος Θεός, «ὁ Ὅποιος εἶναι ἀγάπη»
καὶ ἀπὸ ἀγάπη ἀνέβηκε στὸ Σταυρό, θὰ ἐπέτρε-
πε ποτὲ νὰ μεταδοθεῖ μιὰ ὁποιαδήποτε ἀρρώστια
στοὺς μεταλαμβάνοντες τὸ ἴδιο Του τὸ Σῶμα καὶ
τὸ δικό Του Αἷμα, ὅταν μὲ αὐτὰ μᾶς ἀγιάζει. Ἐπο-
μένως, γιὰ τὸν πιστὸ Ὁρθόδοξο Χριστιανό, πρό-
βλημα δὲν ὑπάρχει.

12. Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

Από τὰ πολλά, πού θά μπορούσε κανείς νά γράψει γιά τόν Βασιλέα τῶν βιβλίων, τήν Ἁγία Γραφή, ὅλα ὠφέλιμα καί σωτηριώδη, περιορίζομαστε νά ἀναφέρουμε μόνο τίς πνευματικές δυνάμεις καί αὐτές ὅχι ὅλες, πού ἐμπεριέχει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.

Καί πρῶτα-πρῶτα ἔχει δύναμη πνευματικῆς καρποφορίας. Ὅπως ὁ φυσικός σπόρος, πέφτοντας «σέ γῆ εὐφορη δίδει καρπό ἑκατονταπλασίονα», ἔτσι καί ὁ θεῖος σπόρος, ὁ λόγος αὐτός τοῦ Θεοῦ, πέφτοντας «ἐν καρδίᾳ καλῇ καί ἀγαθῇ», σέ καλοπροαίρετη δηλαδή καρδιά, ἔχει τή δύναμη τῆς καρποφορίας τῶν ὁλόγλυκων καρπῶν τῆς ἐνάρετης χριστιανικῆς ζωῆς.

Στή συνέχεια ἡ Ἁγία Γραφή ἔχει δύναμη προληπτική, ἐνῶ μᾶς ὑποδεικνύει τοὺς κινδύνους καί

τίς φοβερές συνέπειες αὐτῆς ἡ ἐκείνης τῆς ἁμαρτίας, μέ ἀποτέλεσμα νά συγκρατιόμαστε καί ἀποφεύγουμε τὸ κακό. Εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή τὸ πνευματικὸ ἐκείνο ὄπλοστάσιο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο παίρνει κανεὶς τὸν ἀπαραίτητο ὅπλισμό γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν πειρασμῶν, σύμφωνα καί μέ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου μας, ὅταν πειράστηκε στὴν ἔρημο ἀπὸ τὸ διάβολο. Ἔτσι ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος Κύπρου θά μᾶς διδάξει: «Μεγάλῃ ἀσφάλεια πρὸς τὸ μὴ ἁμαρτάνειν ἡ τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσις».

Κατόπιν, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἔχει δύναμη θεραπευτική τῶν παθῶν μας. Ὅταν κάποιος προσβάλλεται ἀπὸ μία ἢ περισσότερες ἀρρώστιες, τρέχει στὸν καλύτερο γιατρό, ζητώντας τὸ καταλληλότερο φάρμακο γιὰ ἐξασφάλιση τῆς πολύτιμης υγείας του. Ὅμως, κάτι ἀνάλογο πρέπει νά κάνουμε καί ὅταν προσβαλλόμαστε ἀπὸ πάθη καί ἀσθένειες ψυχικές, πού μᾶς βασανίζουν καί ἐπιβουλεύονται τὴ σωτηρία τῆς ἀθάνατης ψυχῆς μας. Χρειαζόμαστε τότε γιατρὸ καί φάρμακα πνευματικά. Φαρμακεῖο στὸ ὁποῖο θά τὰ βροῦμε εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή (Παλαιὰ καί Καινὴ Διαθήκη). Ἔτσι, θά μᾶς πεῖ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος: «Ἐὰν κάποιο πάθος σὲ βασανίζει

καὶ ἡ καρδιά σου βρίσκεται σὲ ἀναβρασμὸ καὶ μοιάζει μὲ καζάνι, ποὺ βράζει σὲ δυνατὴ φωτιά, σβῆσε τὴ σφδρότητα τοῦ πάθους αὐτοῦ στάζοντας πάνω σ' αὐτὸ μικρὴ ποσότητα ἀπὸ τὸ πνευματικὸ νερὸ τῶν Γραφῶν». Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὑπογραμμίζει τὴν ἀλήθεια αὐτή, παρομοιάζοντας τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ μὲ «δραστικὸ καὶ κοπτερότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο δίκοπο μαχαίρι», ποὺ ἔχει τὴ δύναμη νὰ κόβει τὰ καρκινώματα τῶν παθῶν μας. Ἀκόμη, ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἔχει τὴ δύναμη νὰ μᾶς προσφέρει χαρά, ἀφοῦ μέσα ἀπὸ τὶς σελίδες τῆς ἀκοῦμε τὴ χαροποιὸ φωνὴ τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν μὲ τὴν προσευχὴ μιλοῦμε στὸ Θεό, μὲ τὴν μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς μιλάει ὁ Θεὸς σ' ἐμᾶς, πρᾶγμα ποὺ μᾶς κάνει νὰ αἰσθανόμαστε μεγάλη πνευματικὴ χαρά. Καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ μᾶς πεῖ καὶ πάλι ὁ χρυσορρήμων πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας μας Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος: «Ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς διώχνει ἀπὸ τὴν ψυχὴ τὴ στενοχώρια καὶ φυτεύει καὶ μεταδίδει τὴν εὐχάριστη διάθεση».

Τέλος, ἡ Ἁγία Γραφή ἔχει δύναμη σωτηρίας τῶν ψυχῶν μας. Γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὸ μαθητὴ του Τιμόθεο: *«Ἀπὸ βρέφους τά ἱερά γράμματα οἶδας, τά δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν»*. Δηλαδή, ἀπὸ μικρὸ παιδί γνωρίζεις τὶς Ἁγίες Γραφές, οἱ ὁποῖες ἔχουν τὴ δύναμη νὰ σοῦ μεταδώσουν τὴν ἀληθινὴ σοφία, ποὺ ὁδηγεῖ στὴ σωτηρία διὰ τῆς πίστεως στὸν Ἰησοῦ Χριστό. Μετὰ τὰ παραπάνω κατανοοῦμε τὴν ἀξία τῆς συμβουλῆς ἐκείνης, ποὺ ἔδωσε ὁ Θεὸς στὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ: «Νὰ μὴ σταματήσεις ποτέ σου νὰ διαβάζεις τὸ Βιβλίο τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ. Μέρα καὶ νύχτα νὰ τὸ μελετᾷς». Ἀλλὰ τὴν ἴδια συμβουλή ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὸ μαθητὴ του Τιμόθεο, ὅταν τὸν προτρέπει: «Νὰ μελετᾷς αὐτὰ ποὺ σοῦ γράφω. Νὰ εἶσαι συγκεντρωμένος σ' αὐτά, γιὰ νὰ γίνῃ φανερὴ σὲ ὅλους ἡ πνευματικὴ σου πρόοδος πρὸς παραδειγματισμὸ τους». Ὅμως τὶς συμβουλές αὐτές νὰ μελετοῦμε τὴν Ἁγία Γραφή, τόσο ὁ Ἅγιος Θεὸς μας, ὅσο καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, τὶς ἀπευθύνουν καὶ στὸν καθένα μας, προτρέποντάς μας νὰ μεταβάλλουμε τὰ

διδάγματά της σὲ βιώματα τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς. Τότε, θὰ μποροῦμε νὰ λέμε πρόθυμα καὶ χαρούμενα στὸ Θεὸ μας μὲ τὸν Προφήτη Σαμουήλ: «Λάλει Κύριε, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλος Σου».

Διαφορετικά, ὅταν δηλαδὴ ἐνεργοῦμε ἀντίθετα πρὸς ὅ,τι ἡ βουλή τοῦ Θεοῦ μᾶς παραγγέλλει καὶ ἀπομακρυνόμαστε μαζὶ μὲ τὸν Προφήτη Ἰωνᾶ «εἰς Θαρσίς», θὰ ἔχουμε νὰ ἀντιμετωπίζουμε μεγαλύτερη τρικυμία στὴν ψυχὴ μας, παρὰ ἐκεῖνος στὴν πραγματικὴ θάλασσα.

13. ΤΡΟΠΟΙ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΜΑΣ ΜΕ ΤΟ ΧΡΙΣΤΟ

Ακούοντας κάποιοι τό Χριστουγεννιάτικο ὕμνο «Χριστός γεννᾶται δοξάσατε, Χριστός ἐξ οὐρανῶν ἀπαντήσατε, Χριστός ἐπὶ γῆς ὑψώθητε» διερωτῶνται, ἀλλὰ καὶ ἐρωτοῦν: Πῶς εἶναι δυνατόν οἱ Χριστιανοί τοῦ 21^{ου} αἰῶνα νὰ συναντήσουμε τό Χριστό;

Πρώτιστα, μέ τόν προαναφερόμενο ὕμνο μᾶς καλεῖ ἡ Ἀγία μας Ἐκκλησία νὰ σπεύσουμε σέ δοξολογία, ὅχι μόνο μέ ὕμνους, ἀλλὰ καὶ μέ ἔργα, Ἐκείνου, μέ τή Γέννηση τοῦ Ὁποίου γεννήθηκε ἡ ἀγάπη, ἡ ἐλπίδα, ἡ συγγνώμη. Ἐκείνου, ὁ Ὁποῖος μᾶς ὁδήγησε στήν ἀλήθεια, στήν ἀληθινή χαρὰ καὶ στο φῶς τὸ ἀληθινὸ ἀπὸ τὰ ζοφερά καὶ ὀδυνηρὰ σκοτάδια τῆς ἀμαρτίας· ἀπὸ τὴν ἠθικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἄβυσσο, στήν ὁποία βρισκόταν ὁ προχριστιανικὸς ἄνθρωπος. Ἐκείνου, τὸν Ὁποῖον δοξάζει «ἥλιος καὶ σελήνη, πάντα τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς»· ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ὅλος ὁ ὁρατὸς καὶ ἀόρατος κόσμος.

Καλούμαστε ἀκόμη μέ τὸ παραπάνω τροπᾶριο νὰ ὑψωθοῦμε ἀπὸ τὰ γήινα πρὸς τὰ οὐράνια. Ἄλλοτε, στρατιὰ ἀναρίθμητη Ἀγγέλων κατέβηκε στὴ γῆ μαζί μέ τὸ σαρκωθέντα Λυτρωτὴ καὶ ἔψαλε τὸν οὐράνιο ὕμνο «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία». Καὶ ἀπὸ τότε, ἀπὸ τὴ σωτήρια ἐκείνη μέρα, οἱ ἄνθρωποι καλούμαστε σὲ μία ἀντίστροφη ἀνοδικὴ πορεία: ἀπὸ τὴ γῆ πρὸς τὸν οὐρανὸ, πρὸς τὴν περιοχὴ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου. Κατεβαίνει ὁ Ἰησοῦς, κατέρχεται καὶ πορεύεται πρὸς τὸν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ τὸν ἐλκύσει καὶ τὸν ἀνεβάσει πρὸς τὰπάνω, πρὸς τὸν ὑψηλὸ πνευματικὸ τοῦ προορισμοῦ, γιὰ νὰ τὸν θεώσει.

Τέλος, καλούμαστε μέ τὸν προαναφερόμενο ὕμνο νὰ σπεύσουμε καὶ συναντήσουμε καὶ ὑποδεχτοῦμε τὸν «ἐξ οὐρανῶν» ἐρχόμενο Βασιλέα. «Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν ἀπαντήσατε». «Ἐξ οὐρανῶν», ἀπὸ τὸν κόσμον δηλαδὴ τῆς ἀρμονίας καὶ τῆς γαλήνης καὶ ὅχι ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτο

τῆς ἀτέλειας καὶ τῆς πλάνης, τοῦ πόνου καὶ τῶν
δακρύων, τῶν ἀντινομιῶν καὶ τῶν συγκρούσεων.
«Ἐξ οὐρανῶν», ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς αἰωνιότητος
καὶ τῶν ἀθανάτων ἐλπίδων καὶ ὅχι ἀπὸ τὸν κόσμον
τοῦτο τῆς στιγμῆς καὶ τῆς παροδικότητος. «Ἐξ
οὐρανῶν», ἀπὸ τὸν κόσμον ἐκεῖνον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον
μας ἦλθαν ὅλες οἱ μεγάλες ἀγγελίες καὶ πρὸς τὸν
ὁποῖον στρέφονται οἱ βαθύτερες νοσταλγίες τῆς
ψυχῆς μας.

«Ἀπαντήσατε». Νὰ Τὸν συναντήσουμε, γιατί
Ἐκεῖνος ἔρχεται νὰ «ἐνανθρωπήσῃ» καὶ νὰ μᾶς
συναντήσῃ Πρῶτος. Ἐρχεται νὰ στρώσῃ ἐλπίδες
στοὺς δρόμους τῆς ζωῆς μας καὶ νὰ μᾶς ἀποκαλύ-
ψῃ τὸ βαθὺ νόημά της. Ἐρχεται νὰ γλυκάνῃ τὸν
πόνον μας καὶ νὰ ἐξευγενίσῃ τὴ χαρὰ μας καὶ νὰ
τὴν ἀπλώσῃ πέρα ἀπὸ τὴ στιγμή ὡς τὴν αἰωνιό-
τητα. Ἐρχεται νὰ μᾶς ἐξαγοράσῃ καὶ νὰ μᾶς λυ-
τρώσῃ. Νὰ Τὸν συναντήσουμε ὅλοι, γιατί Ἐκεῖνος
γιὰ ὅλους ἔρχεται: Καὶ γιὰ ἑκείνους ποὺ Τὸν γνω-
ρίζουν καὶ γιὰ ἑκείνους, ποὺ Τὸν ἀγνοοῦν. Καὶ γιὰ
ἑκείνους, ποὺ Τὸν πιστεύουν καὶ γιὰ ἑκείνους, ποὺ
Τὸν ἀρνήθηκαν καὶ Τὸν ἔχασαν καὶ δὲν Τὸν ἀκο-
λουθοῦν. Καὶ ἔρχεται πρὸ πάντων γι' αὐτούς, ποὺ
βρίσκονται αὐτοεξόριστοι στὴ μακρινὴ χώρα τῆς
ἀμαρτίας καὶ τοῦ μηδενισμοῦ.

Νὰ σπεύσουμε, λοιπόν, καλούμαστε ἀπὸ τὴν
Ἐκκλησίαν μας, νὰ σπεύδουμε ὅλοι κάθε φορὰ ποὺ
γιορτάζουμε τὰ Χριστούγεννα, ἀλλὰ καὶ πάντοτε,
πρὸς συνάντησιν τοῦ Θεοῦ Βρέφους τῆς Βηθλεέμ.
Καὶ τώρα τὸ ἐρώτημα, πού τέθηκε στὴν ἀρχὴ τοῦ
θέματος αὐτοῦ: Εἶναι δυνατόν ἐμεῖς οἱ ἄνθρω-
ποι τοῦ 21ου αἰῶνα νὰ συναντήσουμε καὶ ὑποδε-
χτοῦμε τὸ Λυτρωτὴ καὶ Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χρι-
στό, ὅπως οἱ ποιμένες τῆς Βηθλεέμ καὶ οἱ Μάγοι
τῆς Ἀνατολῆς; Καὶ ἡ ἀπάντησις ὅπως ὅποτε, ναί.
Αὐτό, ποὺ ἀρχικὰ φαίνεται ἀπραγματοποίητο ἀπὸ
μᾶς τοὺς ἀνθρώπους, τὸ κάνει δυνατό ἡ ἀγάπη
τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Θεὸς θέλησε τὰ Χριστούγεννα ν'
ἀποτελοῦν ἓνα διαρκὲς γεγονὸς στὴ ζωὴ μας. Ὁ
Ἐμμανουὴλ εὐδόκησε, ὥστε καθημερινὰ οἱ πιστοὶ
νὰ ἔχουμε τὴ χαρὰ τῆς μεγάλης συνάντησης. Ἔτσι,
τὰ Χριστούγεννα γιὰ μᾶς τοὺς Χριστιανούς εἶναι
ὅχι μόνο τὸ μυστήριον τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ στὴ

γῆ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς συνεχοῦς παραμονῆς Του στὴν Ἐκκλησία Του. Ὁ Κύριος, ἀπὸ τότε ποὺ γεννήθηκε στὸ σπήλαιο τῆς Βηθλεὲμ καὶ ἀνακλίθηκε στὴ φάτνη, δὲν ἐγκατέλειψε τὸν κόσμο μας. Ὡς ἀνελήφθη στοὺς οὐρανοὺς. Δὲν ἔπαυσε ὥστόσο νὰ εἶναι ἀνάμεσά μας. Τὸ ὑποσχέθηκε ὁ Ἰδιος, ὅταν εἶπε στοὺς Μαθητὲς καὶ Ἀποστόλους Του: «Ἴδου ἐγὼ θὰ εἶμαι μαζί σας ὅλες τὶς μέρες μέχρι τῆς συντέλειας τοῦ κόσμου». Δὲν παρέλειψε δὲ νὰ μᾶς ὑποδείξει καὶ τοὺς τρόπους, μὲ τοὺς ὁποίους θὰ εἶναι παρὼν καὶ θὰ Τὸν συναντοῦμε οἱ ἄνθρωποι. Καὶ πρῶτα-πρῶτα βρίσκεται ὁ Κύριος σωματικὰ καὶ Τὸν συναντοῦμε, στὸ Ἅγιο Ποτήριο, στὴ Θεία Κοινωνία. Ἐκεῖ, ὄχι μόνο Τὸν συναντοῦμε, ἀλλὰ, κοινωνώντας κατὰ τὸ δυνατόν ἅγια τοῦ Παναγίου Σώματός Του καὶ τοῦ Τιμίου Του Αἵματος καὶ Τὸν φιλοξενοῦμε στὰ βάθη τῆς ὑπαρξῆς μας. Τὸν ἔχουμε κατοικοῦντα καὶ μένοντα στὴν καρδιά μας. Ἐνούμαστε μαζί Του, ὅπως ὁ Ἰδιος ὑπόσχεται, ὅταν λέει: «Ἐκεῖνος ποὺ τρώει τὴ Σάρκα Μου καὶ πίνει τὸ Αἷμα Μου μένει μέσα Μου καὶ ἐγὼ μέσα σ' αὐτόν».

Ἐπίσης, συναντοῦμε τὸν Ἰησοῦ μας ὅταν, ὅποιαδήποτε ὥρα τοῦ 24ώρου, εἰσερχόμαστε σὲ κάποιο Ἱερὸ Ναό, πάνω στὴν Ἁγία Τράπεζα τοῦ ὁποίου, μέσα στὸ ἅγιο Ἄρτοφόριο, ὑπάρχει σωματικὰ ὁ Χριστός. Εἶναι ὁ Ἅγιος Ἄρτος, ἐμβαπτισμένος στὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου μας, ποὺ κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία τῆς Μ. Πέμπτης κρατοῦμε οἱ ἱερεῖς γιὰ τὴ Θεία Μετάληψη τῶν ἐτοιμοθάντων καὶ τῶν ἀσθενῶν, ποὺ ἀδυνατοῦν νὰ ἔλθουν στὸν Ἱερὸ Ναό. Ἀπὸ αὐτὸ καὶ μόνο ἀντιλαμβάνεται κανεὶς τὴν εὐλάβεια, ἀλλὰ καὶ τὴ σεμνότητα καὶ τὴν προσοχὴ μὲ τὴν ὁποία πρέπει νὰ εἰσέρχεται στὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ.

Ἀκόμη, στὸ εἰκοστὸ πέμπτο κεφάλαιο τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου βρίσκουμε τὸν παρακάτω τρόπο συνάντησής μας μὲ τὸ Σωτήρα μας. Εἶναι ἐκεῖνος « τῶν ἐλαχίστων ἀδελφῶν » τοῦ Κυρίου μας. Ὁ δρόμος, ποὺ ὁδηγεῖ πρὸς συνάντησή Του, διακηρύττει ὁ Ἰδιος, περνᾷ ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς ἀπὸ ὅλους ἐκείνους, ποὺ πεινοῦν καὶ ὑποφέρουν. Ὅποιος συναντήσει αὐτούς, εἶναι σὰν νὰ συναντᾷ

τὸ Χριστό. Ὅ,τι προσφέρουμε σ' αὐτούς, εἶναι σὰν νὰ τὸ προσφέρουμε στὸν Ἰησοῦ. Τὸ διαβεβαιώνει αὐτὸ ὁ Ἰδιος, ὅταν λέει: «Ἀλήθεια σᾶς λέω, ὅτι καθετὶ ποὺ κάνετε σὲ ἕναν ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀσήμαντους αὐτοὺς ἀδελφούς μου, τὸ κάνετε σ' Ἐμένα». Μὲ αὐτὴ τὴν ἔννοια ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων, Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ὀνομάζει τοὺς πτωχοὺς Δεσπότες τοῦ καὶ Κυρίου τοῦ.

Ἔτσι, μπορούμε κι ἐμεῖς νὰ συναντήσουμε καὶ νὰ συναντοῦμε κάθε φορὰ ποὺ θέλουμε, τὸ Θεῖο Βρέφος σὲ κάποιο σπήλαιο, σὲ κανένα ὑπόγειο ἢ σὲ καμιὰ σοφίτα ἢ σὲ κάποια παράγκα ἀπὸ τενεκέδες καὶ χαρτόνια ἢ κάπου ἄλλοῦ. Ἐκεῖ, ποὺ μένει κάποια ἄρρωστη πτωχὴ μητέρα, κάποιος ἄνεργος πτωχὸς πατέρας· ἐκεῖ, ποὺ ἀκούονται παιδικὰ κλάματα καὶ ἡ ἀνέχεια ἔχει στήσει τὸ θρόνο της· καθὼς ἐπίσης καὶ στὰ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα τῆς Ἐκκλησίας μας.

Στὴ συνέχεια, συναντοῦμε τὸν Κύριό μας, ἐκεῖ, ὅπου δύο ἢ τρεῖς, ἀλλὰ καὶ περισσότεροι, εἴμαστε συγκεντρωμένοι στὸ Ὄνομά Του τὸ Ἅγιο. Τὸ ὑπόσχεται καὶ αὐτὸ ὁ Ἰησοῦς μας, ὅταν λέει: «Ὅπου εἶναι δύο ἢ τρεῖς συγκεντρωμένοι στὸ ὄνομά Μου, ἐκεῖ εἶμαι καὶ Ἐγὼ ἀνάμεσά τους». Εἴμαστε δὲ συγκεντρωμένοι στὸ Πανάγιο Ὄνομά Του καὶ εἶναι ἔτσι ἀνάμεσά μας ὁ Χριστός μας, ὅταν συμπροσευχόμαστε ἢ συζητοῦμε τὰ ὑπέρθεια ἱερὰ λόγια Του, «τὰ ὁποῖα μποροῦν νὰ μᾶς δώσουν τὴν ἀληθινὴ σοφία, ποὺ ὁδηγεῖ στὴ σωτηρία διὰ τῆς πίστεως στὸν Ἰησοῦ Χριστό».

Τέλος, συναντοῦμε τὸν Κύριό μας στὴν καρδιά μας, τὴν πόρτα τῆς ὁποίας κτυπάει λέγοντας: «Νά, στέκομαι ἔξω ἀπὸ τὴ θύρα καὶ κτυπᾶω δυνατά. Ἐὰν κάποιος ἀκούσει τὴ φωνή μου καὶ ἀνοίξει τὴν πόρτα τῆς καρδιάς του, θὰ μπῶ σ' αὐτὸν καὶ θὰ δειπνήσω μαζί του καὶ αὐτὸς μαζί Μου». Κτυπάει δὲ ὁ Ἰησοῦς μας τὴν πόρτα τῆς καρδιάς μας μὲ κάποια λόγια Θεοῦ, ποὺ θὰ ἀκούσομε σὲ μία χριστιανικὴ συντροφιά, μ' ἕνα κήρυγμα, μὲ ἕνα χριστιανικὸ ἔντυπο ἢ βιβλίον, ποὺ θὰ μᾶς προσφέρουν ἢ ποὺ θὰ ἀγοράσουμε, μὲ τὶς εὐεργεσίες Του, ἀλλὰ καὶ μὲ τὶς παιδαγωγικὲς πάντοτε δοκιμασίες, ποὺ παραχωρεῖ στὴ ζωὴ μας. Κι ἐμεῖς ἀνοίγο-

ντάς την, εισέρχεται ὁ Χριστὸς στὴν καρδιά μας, ἡ ὁποία εἶναι γιὰ τὸ ναό τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ὅ,τι εἶναι ἡ Ἁγία Τράπεζα γιὰ τὸν ἅγιο οἶκο τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι, ἐπιτυγχάνεται ἡ ἱερὴ καὶ ἁγία καὶ σωτηριώδης συνάντησή μας μαζί Του, γιὰ νὰ μᾶς προσφέρει τὴ χαρὰ Του, τὴν εἰρήνη Του, τὸ φωτισμό Του, τὴν εὐλογία Του καὶ τόσες ἄλλες πνευματικές, ἀλλὰ καὶ ὕλικές δωρεές.

Βέβαια, ἴσως κάποιοι ἰσχυρισθοῦν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρὼν καὶ μποροῦμε ἐπομένως μὲ τὴν ἀτομικὴ προσευχὴ νὰ συναντιόμαστε μαζί Του σὲ κάθε στιγμή. Βεβαίως, ναί. Ὅμως, οἱ προαναφερόμενοι τρόποι συνάντησής μας μὲ τὸν Κύριό μας εἶναι ξεχωριστοί, ἰδιαίτεροι καὶ ἐπομένως ἀπαραίτητοι καὶ ἐπιβεβλημένοι. Ἐνῶ δὲ τοὺς ἐπιδιώκουμε, ὡς πρὸς τὰ Χριστούγεννα, αὐτὰ παύουν νὰ ἔχουν γιὰ τὸν πιστὸ τὴ μορφὴ μιᾶς ἀπλῆς ἀνάμνησης καὶ παίρνουν τὴ μορφὴ μιᾶς διαρκοῦς πραγματικότητας.

Κατακλείοντας, ἅς σημειώσουμε, ὅτι ἐνῶ συναντιόμαστε μὲ τὸν ἐνανθρωπήσαντα Λυτρωτὴ καὶ Σωτῆρα μας καὶ ἰδιαίτερα κατὰ τὴν κοσμοϊστορικὴ μέρα τῆς Γέννησής Του, καλούμαστε νὰ Τοῦ προσφέρουμε τὰ δῶρα τῆς ἀγάπης μας. Τότε, ὅταν ἀνακλίθηκε στὴ φάτνη, τὸ καθένα ἀπὸ τὰ δημιουργήματά Του Τοῦ πρόσφερε τὸ δῶρο του: «οἱ Ἄγγελοι τὸν ὕμνον· οἱ οὐρανοὶ τὸν Ἀστέρα· οἱ Μάγοι τὰ δῶρα· οἱ Ποιμένες τὸ θαῦμα· ἡ γῆ τὸ σπήλαιον· ἡ ἔρημος τὴν φάτνην· ἡμεῖς δὲ Μητέρα Παρθένον». Ἀλλά, ἀνάλογη πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ δική μας συμπεριφορὰ ἀπέναντι στὸν Ἰησοῦ μας. Νὰ Τοῦ προσφέρουμε στὸ πρόσωπο τῶν «ἐλαχίστων ἀδελφῶν Του» ἀπὸ τὸ ψωμί μας καὶ τὰ ἀγαθὰ μας καὶ τὴν ἀγάπη μας. Νὰ Τοῦ προσφέρουμε διὰ τοῦ Μυστηρίου τῆς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως τὶς ἁμαρτίες μας γιὰ νὰ τὶς συγχωρήσει. Νὰ Τοῦ προσφέρουμε τὴν καρδιά μας, ἡ ὁποία εἶναι τὸ ἱερὸ σπήλαιο, ὅπου γεννιέται ὁ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου καὶ τότε ὅλα τὰ σκοτάδια θὰ ὑποχωρήσουν, ὅλοι οἱ πόνοι θὰ μεταβληθοῦν σὲ χαρὲς κι ὅλα τ' ἀγκάθια θὰ γίνουν τριαντάφυλλα.

14. ΤΟ ΣΩΜΑ ΜΑΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΖΩΝΤΟΣ ΘΕΟΥ

Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου, ὁ φορητὸς αὐτὸς Ναός, ἂν καὶ μεγαλοπρεπής, δὲν ἦταν ὅμως ἐκεῖνος, ποὺ κυρίως ταίριαζε στὸ Θεό. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ ναὸς τοῦ Σολομώντα, ποὺ κτίστηκε μὲ τὰ ἐκλεκτότερα μάρμαρα, τὴ στερεότερη ξυλεία καὶ πολὺ χρυσάφι. Ἄλλωστε, ὁ Θεὸς εἶπε στὸν Προφήτη Ἡσαΐα: «Ὁ οὐρανὸς εἶναι θρόνος μου, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. Ποῖον οἶκον μπορεῖτε νὰ οἰκοδομήσετε σὲ μένα, πού δὲν με χωρεῖ ὁλόκληρος ὁ κόσμος;». Καὶ ὁ Πρωτομάρτυρας Στέφανος, ἀπολογούμενος ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἰουδαίων, ἀνέφερε, ὅτι «ὁ Ὑψιστος δὲν κατοικεῖ σὲ ναοὺς, ποὺ κτίζονται ἀπὸ ἀνθρώπινα χέρια».

Ἔτσι, γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: Ποῖος εἶναι ὁ ναὸς ἐκεῖνος, πού ζητεῖ ὁ Θεός, πού Τὸν ἱκανοποιεῖ ἀπόλυτα; Τὴν ἀπάντηση μᾶς τὴν δίνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν, γράφοντας στοὺς Κορινθίους, τοὺς ἐρωτᾷ: «Δὲν γνωρίζετε ὅτι εἶστε ναὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ κατοικεῖ μέσα σας;». Καὶ πάλι: «Ἡ δὲν γνωρίζετε, ὅτι τὸ σῶμα σας εἶναι ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποὺ κατοικεῖ μέσα σας καὶ τὸ ὁποῖο ἔχετε λάβει ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ ἐπομένως δὲν ἀνήκετε στοὺς ἑαυτοὺς σας;». Γιὰ τὸ λόγο δέ, ὅτι εἶναι ἐξαιρετικὰ σοβαρὸ τὸ θέμα, ἐπανερχεται καὶ στὴ δεύτερη ἐπιστολὴ τοῦ πρὸς τοὺς Κορινθίους, γράφοντάς τους: «Σεῖς εἶστε ναὸς τοῦ ζῶντος Θεοῦ». Ἰδού, λοιπόν, ποιὸς εἶναι ὁ πιὸ κατάλληλος ναὸς γιὰ τὸ Θεό. Ὁ ἄνθρωπος, τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτόν, τὸ Θεό, πού δὲν χωρεῖ ὁλόκληρη ἡ δημιουργία, ἀξιῶνεται ὁ ἄνθρωπος νὰ φιλοξενεῖ στὰ βάθη τῆς ὑπάρξεώς του.

Ὑψιστὴ ἡ τιμὴ τοῦ Πλάστη πρὸς τὸ πλάσμα Του! Μία τιμὴ ὅμως, πού δημιουργεῖ καὶ ὑψιστες ὑποχρεώσεις. Δημιουργεῖ τὴν ὑποχρέωση νὰ διατηροῦμε τὸν ἱερὸ αὐτὸ ναὸ τοῦ Θεοῦ «καθαρὸ ἀπὸ καθετὶ ποὺ μολύνει τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα μας, τελειοποιούμενοι στὴν ἀγιοσύνη μὲ φόβο Θεοῦ». Ἐνῶ φροντίζουμε νὰ διατηροῦμε καθαρὸ τὸ χειροποίητο Ναὸ τοῦ Θεοῦ, πολὺ περισσότερο πρέπει

νὰ φροντίζουμε νὰ διατηροῦμε, μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν πνευματικό μας ἀγώνα, καθαρὸ τὸν κατ' ἐξοχὴν ναὸ τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶναι τὸ σῶμα μας. Ἐὰν εἶναι μεγάλο ἀμάρτημα νὰ μολύνει κανεὶς τὸ χειροποίητο Ναὸ τοῦ Θεοῦ μὲ βέβηλες πράξεις, εἶναι πολὺ μεγαλύτερη ἀμαρτία νὰ βεβηλώνει καὶ νὰ μολύνει κανεὶς τὸ σῶμα του, τὸν κυρίως αὐτὸ ναὸ τοῦ Θεοῦ, μὲ πράξεις ἀμαρτωλές, μερικὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες κατονομάζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, γράφοντας στοὺς Γαλάτας: «Τὰ δὲ ἔργα τῆς σαρκὸς εἶναι φανερά. Αὐτὰ εἶναι: ἡ μοιχεία, ἡ πορνεία, κάθε ἀνήθικη πράξη ποὺ κάνει τὸν ἄνθρωπο ἠθικὰ ἀκάθαρτο, ἡ ἀκολασία, ἡ εἰδωλολατρία, ἡ μαγεία, οἱ ἔχθρες, οἱ φιλονικίες, οἱ ζήλεις, οἱ θυμοί, οἱ διαπληκτισμοί, οἱ διχόνοιες, οἱ αἱρέσεις, οἱ φθόνοι, οἱ φόνοι, οἱ μέθες, οἱ ἄσεμνες διασκεδάσεις καὶ τὰ παρόμοια πρὸς αὐτὰ».

Ὅλα αὐτά, καθὼς καὶ φιλαργυρία καὶ ἐγωῖσμοι νοσηροὶ καὶ ἀδικίες πάσης φύσεως καὶ ἄλλα πολλὰ ἀκόμη, φθείρουν τὸν ἱερὸ ναὸ τοῦ σώματός μας. Ἐκεῖνα ὅμως, πού, ἀπὸ τὰ παραπάνω ἀμαρτήματα, μολύνουν περισσότερο τὸ ἀνθρώπινο σῶμα εἶναι τὰ ἀμαρτήματα τῆς ἀνηθικότητας, μὲ τὴν στενὴ ἔννοια τῆς λέξεως. Τὴν ἀλήθεια αὐτὴ τονίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν γράφει καὶ πάλι στοὺς Κορινθίους: «Φεύγετε μακριὰ ἀπὸ τὴν πορνεία. Κάθε ἀμάρτημα, ποὺ θὰ διαπράξει τυχὸν ὁ ἄνθρωπος, εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ σῶμα του, ἐκεῖνος ὅμως ποὺ πορνεύει ἀμαρτάνει στὸ ἴδιο του τὸ σῶμα». Θέλοντας δὲ νὰ παρουσιάσει περισσότερο τὸ μέγεθος τῶν σαρκικῶν ἀμαρτημάτων, ποὺ μολύνουν πιὸ πολὺ ἀπὸ κάθε ἄλλο ἀμάρτημα τὸν ἀνθρώπινο ναὸ τοῦ Θεοῦ, γράφει καὶ πάλι στοὺς Κορινθίους: «Δὲν θὰ κληρονομήσουν τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ οὔτε πόρνοι..., οὔτε μοιχοί, οὔτε θηλυπρεπεῖς, οὔτε ἀρσενοκοῖτες (ὁμοφυλόφιλοι)». Καὶ ἀκόμη ὑπογραμμίζει: «Ἐὰν κανεὶς διαφθείρει τὸ ναὸ τοῦ Θεοῦ (τὸ σῶμα του) αὐτόν θὰ τὸν τιμωρήσει ἀμείλικτα ὁ Θεός. Γιατί ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι ἅγιος. Τέτοιος δέ, ἅγιος ναὸς τοῦ Θεοῦ, εἴστε σεῖς». Στὸ σημεῖο αὐτὸ καταχωροῦμε τὸ λόγο ἐνὸς ἱεροῦ Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας μας: «Εἶναι προτιμότερο, (γράφει), νὰ γκρεμίσει κανεὶς ἓνα ὑλικὸ Ναό, παρὰ νὰ ρίξει στὶς ἀμαρτίες

καὶ μάλιστα σ' ἐκεῖνες τῆς ἀνηθικότητος, τὸν ἔμψυ-
χο ναὸ τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶναι τὸ σῶμα του».

Ἕνας νέος, ποθώντας νὰ διατηρήσει τὸ σῶμα
του καθαρὸ καὶ ἀμόλυντο ἀπὸ τὸ ρύπο τῆς ἀμαρ-
τίας, ρώτησε ἓνα εὐσεβῆ Χριστιανὸ τί ἔπρεπε νὰ
κάνει γι' αὐτό· κί' ἐκεῖνος τοῦ εἶπε αὐτό, ποὺ εἶναι
γραμμένο στὴν Ἀγία Γραφή: «Πρόσεχε τὸν ἑαυτό
σου καὶ φύλαξε πάρα πολὺ τὴν ψυχὴ σου». Σω-
τήρια πράγματι συμβουλή!

15. ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΜΑΣ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ»

Ο ένανθρωπήσας Υιός και Λόγος του Θεού και

Θεός φέρει πολλά όνόματα: Όνομάζει τόν έαυτό Του «όδόν» και «αλήθειαν» και «ζωήν» και «φῶς» και «μονογενή Υιόν του Θεού» και «άνάστασιν» και «ἄρτον ζωής» και «ἄμπελον» και «ποιμένα» και ἄλλα πολλά. Όμως, τὰ κύρια όνόματα, με τὰ όποία Τόν προσφωνοῦμε οί πιστοί είναι κυρίως τρία: Κύριος, Ίησοῦς, Χριστός. Από τὸ τελευταῖο όνομαζόμαστε οί ακόλουθοι του Ναζωραίου Χριστιανοί. Για πρώτη φορά όνομάστηκαν οί πιστοί Χριστιανοί στήν Αντιόχεια, έπειδή ή συμπεριφορά τους, οί πράξεις τους και τὰ λόγια τους ήταν ὅμοια με αὐτά του Χριστοῦ. Τὸ ὄνομα «Χριστιανός» χρησιμοποιεῖται και ἄλλες δύο φορές στήν Καινή Διαθήκη. Πάνω από κάθε ἄλλο ὄνομα, τὸ άτομικό ή «βαπτιστικό», τὸ πατρώνυμο και τὸ έθνικό, είναι τὸ ὄνομα «Χριστιανός». Αὐτὸ τὸ χαρίζει ὅχι ἄνθρωπος, ἀλλὰ ὁ Ίδιος ὁ Θεός σέ κάθε ἕνα πού «πιστεύει και βαπτίζεται στὸ ὄνομα του Πατρὸς και του Υἱοῦ και του Ἁγίου Πνεύματος». Με τὸ Βάπτισμα ἐνδύεται ὁ βαπτιζόμενος τὸ Χριστό, καθώς σημειώνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, γράφοντας στους Γαλάτες: «Όσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε». Ἐνῶ δὲ ἐνδύεται τὸ Χριστὸ φέρει χαριστικά, ὡς κληρονομία και τὸ ὄνομά Του. Πρὸς ἐπιβεβαίωση τῆς αλήθειας αὐτῆς σφραγίζεται ὁ βαπτισθείς κατὰ τὸ Μυστήριό του Χρίσματος, πού τελεῖται ἀμέσως μετὰ τὸ Βάπτισμα, με τὴ σφραγίδα τῶν χαρισμάτων του Ἁγίου Πνεύματος. Δηλώνεται δὲ συγχρόνως με τὴ σφράγιση αὐτὴ ή ὑπευθυνότητα και οί ὑποχρεώσεις ἔναντι του Χριστοῦ, πού του χάρισε τὸ ὄνομα «Χριστιανός». Καί ή ὑπευθυνότητα αὐτὴ ἔγκειται στὸ νὰ «τηρήσει ἄσπιλον τὸν χιτῶνα του Βαπτίσματος και ἀμόλυντον τὸν ἄρραβῶνα του Πνεύματος». Του δημιουργεῖ δηλαδή τὴν ὑποχρέωση νὰ «προσφέρει ὅλο τὸν ἑαυτό του, θυσία ζωντανή, ἁγία, εὐχάριστη στὸ Θεὸ λατρεία, πού γίνεται με τίς λογικές του δυνάμεις». Τὴν ὑπευθυνότητα αὐτὴ και τίς μεγάλες ὑπο-

χρεώσεις, που άπορρέουν από τη μεγάλη τιμή να φέρει κανείς στη ζωή του το όνομα του Χριστού, έννοησαν πολύ καλά οι πρώτοι Χριστιανοί. Έτσι ο ιερός Χρυσόστομος θα μάς πει γι' αυτούς, ότι «όχι μόνον έκαλοῦντο Χριστιανοί, αλλά και προσπαθοῦσαν να διατηροῦν τὸ ὄνομά τους αὐτὸ ἀκηλίδωτο με τὴν καθαρότητα τῆς ζωῆς τους, τὴν ἐνάρετη χριστιανικὴ πολιτεία τους». Ὁ καθένας τους προσπαθοῦσε νὰ εἶναι «ἐπιστολὴ Χριστοῦ, γραμμένη μέσα στὶς καρδιές τους, πὺ τὴ γνωρίζουν καὶ τὴ διαβάζουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι». Δὲν ἐπανεπαύοντο στὸ Βάπτισμα, οὔτε ὑπερηφανεύοντο, ὀνομαζόμενοι Χριστιανοί, ἀλλὰ προσπαθοῦσαν νὰ τηροῦν πιστὰ τὴν προτροπὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Νὰ τὰ κάνετε ὅλα χωρὶς γογγυσμοὺς καὶ ἐσωτερικὲς ἀμφιβολίες, γιὰ νὰ γίνετε ἄψογοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ ἀγνά». Εἶχαν τόσο ψηλὰ τὴν ἐννοια τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ιδιότητος τοῦ Χριστιανοῦ, ὥστε, στοὺς διωγμοὺς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἀπαντοῦσαν θαρραλέα στοὺς ἄρχοντες καὶ στοὺς βασανιστές τους: «Χριστιανὸς εἰμι», καθὼς αὐτὸ μαρτυρεῖται ἀπὸ πολλὰ διασωθέντα Μαρτυρολόγια.

Μετὰ τὰ παραπάνω, σχετικὰ με τὶς μεγάλες ὑποχρεώσεις καὶ εὐθύνες, πὺ δημιουργεῖ τὸ τιμητικὸ καὶ θεσπέσιο, « τὸ μεγαλύτερο ὄλων», «τὸ καινὸν» κατὰ τὸν Θεόδωρο Ἡρακλείας, «τὸ θεῖον καὶ ποθεινὸν» ὄνομα «Χριστιανός», κατὰ τὸν Ἅγιο Ἰγνάτιο, καταλαβαίνουμε, ὅτι δὲν εἶναι γιὰ καύχηση, ἀλλὰ γιὰ συναίσθηση εὐθύνης. Γιατί δὲν εἶναι τὸ ὄνομα «Χριστιανός» ἓνα ἱστορικὸ κειμήλιο γιὰ φύλαξη, ἀλλὰ «τάλαντον» γιὰ πολλαπλασιασμὸ με τὴν ἔμπρακτη ἐφαρμογὴ τῆς Εὐαγγελικῆς Διδασκαλίας. Ἐκεῖνος, πὺ ποθεῖ νὰ φέρει ἐπάξια καὶ με συνέπεια τὸ ὄνομα «Χριστιανός» πρέπει νὰ φροντίζει, ὅπως καὶ οἱ πρώτοι Χριστιανοί, νὰ πίνει τὸ νερὸ τῆς ζωῆς «ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτηρίου» με τὴ μελέτῃ τῆς Ἁγίας Γραφῆς· «νὰ προσεύχεται ἀδιαλείπτως»· νὰ τρέφεται, κατόπιν μετανόιας καὶ ἐξομολογήσεως, διὰ τοῦ Παναγίου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ μας καὶ μάλιστα ὅσο τὸ δυνατόν συχνότερα, με τὴν ἄδεια τοῦ Πνευματικοῦ του Πατρός· νὰ παρουσιάζει στὴν καθημερινή του

ζωή διὰ τῶν ἔργων του τοὺς καρποὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποὺ εἶναι «ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια». Γενικὰ πρέπει νὰ φροντίζει «κατὰ Χριστιανισμὸν ζῆν», κατὰ τὸν Ἅγιο Ἰγνάτιο τὸ Θεοφόρο. Νὰ ζεῖ διαρκῶς μέσα στὴ Θεία ἀτμόσφαιρα τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ζωῆς, χωρὶς δισταγμὸ καὶ σκεπτικισμό. Μὲ ἓνα λόγο, πρέπει νὰ προσπαθεῖ νὰ εἶναι ἓνας μικρὸς Χριστὸς πάνω στὴ γῆ. Καὶ γιὰ νὰ εἶναι κάθε Χριστιανὸς ἓνας μικρὸς Χριστὸς ὀφείλει νὰ ἔχει: «νοῦ Χριστοῦ», ὥστε νὰ εἶναι πάντα φωτεινός, νὰ μὴ σκέπτεται καὶ νὰ μὴ σχεδιάζει τὸ κακό· μάτια Χριστοῦ, γεμάτα συμπόνια καὶ καλωσύνη, ποὺ δὲν θὰ βλέπουν τὴ ματαιότητα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ τὴν ὠραιότητα τ' Οὐρανοῦ· γλῶσσα Χριστοῦ, ποὺ νὰ ὑπηρετεῖ τὴν ἀλήθεια, νὰ ὑπερασπίζεται τὴ δικαιοσύνη· αὐτιά Χριστοῦ, ποὺ θὰ ἀκοῦνε κάθε καλὸ καὶ ψυχικὰ ὠφέλιμο καὶ ὄχι κάθε αἰσχρὸ καὶ φαῦλο ἄκουσμα· χέρια Χριστοῦ, ποὺ νὰ μὴ διαπράττουν κλοπές, νὰ μὴ χειροδικοῦν καὶ γίνονται δολοφονικά· καρδιὰ Χριστοῦ, ποὺ νὰ ἀγαπᾷ χωρὶς ὑπολογισμούς· μιὰ καρδιά, ποὺ νὰ χωροῦν καὶ οἱ πλέον ἄσπονδοι ἐχθροὶ του· μιὰ καρδιὰ γεμάτη ἀπὸ Θεϊκὴ ἀγάπη. Αὐτὸ θὰ πεῖ «Χριστιανός».

16. Ο ΑΓΙΑΣΜΟΣ ΜΑΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ

Είναι γνωστό, ότι, κάνοντας κανείς ένα ταξίδι, όσο καλό και ευχάριστο και αν είναι κατά τὰ ἄλλα, καταντᾷ νὰ γίνεται δυσάρεστο, ἐνῶ δὲν γνωρίζει ποιὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ ταξιδίου του. Κάτι ἀνάλογο συμβαίνει καὶ μὲ τὸ ταξίδι τῆς ζωῆς μας. Ταξιδιῶτες εἴμαστε κι ἐμεῖς στὸν κόσμο αὐτό. Ταξιδεύουμε πρὸς τὴ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μέ σκοπὸ νὰ γίνουμε μέτοχοι τῆς Θείας μακαριότητος. Ἐνῶ δὲ δὲν γνωρίζουμε τὸν τελικὸ αὐτό σκοπὸ τοῦ ταξιδίου μας αὐτοῦ, καταντᾷ αὐτό ἀνιαρό, ψυχικὰ κουραστικὸ καὶ ἀνυπόφορο. Ὡστόσο, γνωρίζοντάς τον, γιὰ νὰ τὸν ἐπιτύχουμε, εἶναι ἀνάγκη νὰ πραγματοποιήσουμε ἕνα ἄλλο σκοπὸ, ἐπίγειο αὐτό, πού εἶναι ὁ ἁγιασμός μας, γιὰ τὸν ὁποῖο καὶ θὰ γράψουμε στή συνέχεια.

Στὶς πρώτες σελίδες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης βρίσκουμε τὸ σκοπὸ, πὺ καλούμαστε νὰ πραγματοποιήσουμε στὸν κόσμο αὐτό. Εἶναι τὰ λόγια ἐκεῖνα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ: «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν». Τὸ «κατ' εἰκόνα» ἔχει ἔννοια ὄντολογικὴ καὶ ἀναφέρεται στὴν ψυχὴ, δηλώνοντας τί εἴμαστε σὲ σχέση μὲ τὸ Θεὸ καὶ φυσικὰ σὲ βαθμὸ σχετικὸ, σὲ σύγκριση μὲ τὴν ἀπολυτότητά Του. Νοῦς ὁ Θεός, νοῦς καὶ ἡ ψυχὴ μας· πνεῦμα ὁ Θεός, πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ μας· δύναμη ὁ Θεός, δύναμη καὶ ἡ ψυχὴ μας· αἰώνιος ὁ Θεός, αἰώνια καὶ ἡ ψυχὴ μας. Καὶ τὸ «καθ' ὁμοίωσιν» ἔχει ἔννοια δεοντολογικὴ· σημαίνει τί πρέπει νὰ γίνουμε. Νὰ μοιάσουμε δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ. Ὡς πρὸς τὴν οὐσία; Ὁχι, βέβαια. Αὐτὴ ἀνήκει ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο στὴν Ἁγία Τριάδα. Σημαίνει νὰ Τοῦ μοιάσουμε στὴν ἀγιότητα, στὴν ὁποία καὶ μᾶς προτρέπει, ὅταν μᾶς λέει: «Νὰ εἴσθε ἅγιοι, διότι Ἐγὼ εἶμαι Ἅγιος». Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς πληροφορεῖ: «Αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμός σας». Νὰ Τοῦ μοιάσουμε ἀπόλυτα; Ὁπωσδήποτε ὄχι. Δὲν μποροῦμε. Ἀπολύτως Ἅγιος εἶναι μόνο ὁ Θεός. Ἀλλὰ

νὰ Τοῦ μοιάσουμε, ὅσο εἶναι ἀνθρωπίνως δυνατό, με τὴ Χάρη Του καὶ τὸν πνευματικό μας ἀγώνα. Αὐτὴ τὴ δυνατότητα τοῦ ἁγιασμοῦ μας τὴ χάσαμε με τὴν παρακοὴ τῶν Πρωτοπλάστων στὸν Παράδεισο. Μᾶς τὴν πρόσφερε δὲ καὶ πάλι ὁ Κύριός μας με ὅλο τὸ ἀπολυτρωτικό Του ἔργο, ἀπὸ τὴ Φάτνη μέχρι τὸ Σταυρὸ καὶ τὴν Ἀνάστασή Του. Εἶναι χαρακτηριστικό τὸ τροπᾶριο ἐκεῖνο, ποὺ ψάλλει ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία στὴν ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων: «Ἄνθρωπος γίνεται Θεός, ἵνα τὸν Ἀδάμ θεὸν ἀπεργάσῃται». Δηλαδή, ἓνας Θεὸς γίνεται ἄνθρωπος γιὰ νὰ κάνει τὸν ἄνθρωπο θεό. Θεὸ κατὰ χάρη, δίνοντάς του καὶ πάλι τὴ δυνατότητα τοῦ ἁγιασμοῦ του.

Ἀλλὰ εἰς τί ἐγκείται ὁ ἁγιασμός μας, ὁ σκοπὸς αὐτοῦ τῆς ζωῆς μας; Ἐγκείται στὴ μυστικὴ ἐσωτερικὴ ἔνωσή μας με τὸ Χριστό. Ὅπως τὰ κλήματα, ὅταν συνδέονται ὀργανικὰ με τὸ ἀμπέλι, δίνουν καρπούς, ἔτσι καὶ ὁ Χριστιανός, συνδεόμενος ὀργανικὰ με τὸ Χριστό, δίνει τοὺς εὐχυμοὺς καὶ ὀλόγλυκους καρπούς τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν. Ὁ σύνδεσμος αὐτὸς πραγματοποιεῖται μέσα στὴν Ἐκκλησία με τὴν προσευχή, τὴν κοινὴ λατρεία, τὴ νηστεία, τὴ μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, τὴν ταπείνωση καὶ ἰδιαίτερα με τὴν, κατόπιν ἐξομολογήσεως καὶ ἄδειας τοῦ Ἐξομολόγου μας, συχνὴ συμμετοχή μας στὴ Θεία Κοινωνία, σ' αὐτὸ τὸ «Ποτήριον τῆς ζωῆς» καὶ «Φάρμακο τῆς ἀθανασίας». Λέει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ὅτι «δεχόμενοι τὸ Χριστὸ μέσα μας με τὴ μετάληψη τοῦ Παναγίου Σώματός Του καὶ τοῦ Τιμίου Του Αἵματος, γινόμαστε ἐκεῖνο ποὺ εἶναι ὁ Θεός: Ἡ Τριαδικὴ Θεότης Θεὸς κατὰ φύσιν καὶ ὁ ἄνθρωπος θεὸς κατὰ χάριν». Ἡ πνευματικὴ αὐτὴ ἔνωση τοῦ ἀνθρώπου με τὸ Θεὸ ἔχει σὰν ἀποτέλεσμα τὸν ἁγιασμό του, τὴ θέωσή του.

Τὰ παραπάνω πνευματικὰ μέσα, «τὰ ὄπλα (αὐτὰ) τοῦ ἀγώνα μας, ποὺ δὲν εἶναι ἀσθενὴ ἀνθρώπινα ὄπλα, ἀλλὰ εἶναι δυνατὰ ἀπὸ τὸ Θεὸ γιὰ νὰ γκρεμίζουν ὀχυρώματα», χρησιμοποίησαν στὴ ζωὴ τους, ἡ Παναγία μας καὶ οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ ὁποῖοι, μαζὶ καὶ με τὸν πνευματικό τους ἀγώνα, κατενίκησαν τὶς ἐπιθέσεις τοῦ

διαβόλου, ὁ ὁποῖος «σὰν λιοντάρι, ποὺ βρυχᾶται, περπατεῖ μὲ μανία καὶ ζητεῖ ποιὸν νὰ καταπιεῖ, ἀποσπώντας τον ἀπὸ τὴν πίστη». Κατενίκησαν τὸν κόσμον, «ποὺ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ πονηροῦ». Κατενίκησαν καὶ τὰ πάθη, ποὺ φωλιάζουν μέσα μας· αὐτὸν «τὸν ἄλλο νόμον στὰ μέλη μας, ποὺ μάχεται σὲ ὅσα ὁ νοῦς μας καὶ ἡ συνείδησή μας ἀναγνωρίζουν ὡς νόμον σωστὸ καὶ ζητεῖ νὰ μᾶς αἰχμαλωτίζει στὸ νόμον τῆς ἁμαρτίας, ποὺ ὑπάρχει στὰ μέλη μας». Ἔτσι, πραγματοποίησαν τὸν ἁγιασμό τους. Τὸ παράδειγμά τους πρέπει νὰ μᾶς ἐμπνέει, νὰ μᾶς διδάσκει καὶ νὰ μᾶς καθοδηγεῖ στὴν ἐκπλήρωση καὶ τοῦ δικοῦ μας ἁγιασμοῦ.

Ἀδελφέ μου, ὅ,τι καὶ ἂν ἐπιτύχουμε στὸν κόσμο αὐτό, πλούτη, μόρφωση, ἀξιώματα, δόξες καὶ τιμές, πράγματα ἐφήμερα ὅλα, δὲν κατορθώσουμε ὅμως καὶ δὲν πετύχουμε τὸν ἁγιασμό μας, θὰ εἴμαστε χαμένοι καὶ ἀξιολύπητοι καὶ στὴ ζωὴ αὐτὴ καὶ στὴν αἰωνιότητα. Μακάρι, ἂν δὲν ἔχουμε βάλει ἀκόμη ἀρχὴ γιὰ τὴν πραγματοποίηση τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ σκοποῦ τοῦ ταξιδίου τῆς ζωῆς μας, νὰ ξεκινήσουμε, ὅσο ἔχουμε ἀκόμη καιρό· «ὅσο εἶναι μέρα (ἢ μέρα τῆς παρούσης ζωῆς)· γιατί ἔρχεται νύκτα (ἢ νύκτα τοῦ θανάτου), ὁπότε κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ ἐργάζεται». Ἔτσι, θὰ εὐαρεστηθεῖ ὁ Θεός ἀπὸ μᾶς, θὰ ζήσουμε μὲ εἰρήνη καὶ ἀληθινὴ χριστιανικὴ χαρὰ τὸ ὑπόλοιπο τῆς ζωῆς μας, ἀλλὰ καὶ θὰ πετύχουμε τὸν τελικὸ σκοπὸ τοῦ ταξιδίου τῆς ζωῆς μας, ποὺ εἶναι νὰ γίνουμε μέτοχοι τῆς Θείας μακαριότητος, τῆς ἀτελεύτητος καὶ ἀνέκφραστης ἐκείνης χαρᾶς τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν.

17. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΖΥΓΙΟ

Αφοῦ ἔπλασε ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ καὶ ἀπὸ αὐτὸν δημιούργησε ἔπειτα τὴν Εὗα, συνέστησε τὸ γάμο, πρὸς τὸ σκοπὸ νὰ πολλαπλασιασθοῦν οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ γίνουν, διὰ τῆς καλῆς χρήσεως τῆς ἐλευθερίας των, κληρονόμοι αἰώνιας ζωῆς καὶ μακαριότητος. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ἀντιλαμβάνεται κανεὶς ἀμέσως τὴν ὑψιστὴ σπουδαιότητα, ποὺ ἐνέχει ὁ δεσμὸς τοῦ γάμου. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος ἀσχολήθηκε μὲ τὸ ζήτημα αὐτὸ δύο φορές: Τὴν πρώτη, στὴν ἀρχὴ τῆς δημόσιας ζωῆς Του καὶ συγκεκριμένα στὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία Του καὶ τὴ δεύτερη, στὸ τέλος τοῦ κοσμοσωτήριου ἔργου Του, καθὼς μᾶς πληροφορεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος στὸ 19ο κεφάλαιο τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου του. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ πρέπει νὰ ὑπογραμμισθεῖ, ὅτι ὁ χριστιανικὸς γάμος δὲν εἶναι κάτι τὸ ἀντίστοιχο τῆς συζυγίας τῶν ἀλόγων ζώων. Ὁ χριστιανικὸς γάμος εἰσέρχεται στὴ σφαῖρα τοῦ πνεύματος. Εἶναι κάτι τὸ ὑψηλὸ καὶ ἱερό. Τὸ ὕψος δὲ αὐτὸ καὶ τὴν ἱερότητα ἐπισφράγισε ὁ Χριστιανισμὸς, χαρακτηρίζοντας τὸ γάμο «θεῖον ἴδρυμα καὶ διάταξιν» καὶ ἀνακηρύσσοντάς τον σὲ θεῖο Μυστήριον ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὴν ἔνωση τοῦ ἐνὸς ἀνδρα πρὸς τὴ μία γυναῖκα, διὰ τοῦ ἱεροῦ δεσμοῦ τοῦ γάμου, ἀποκαλεῖ «μυστήριον μέγα»· τὴν παραβάλλει δὲ πρὸς τὴν πνευματικὴ ἔνωση τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν Ἐκκλησία. «Σεῖς, γυναῖκες, (λέει ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ Ἀπόστολος), νὰ ὑποτάσσεσθε στοὺς ἄνδρες σας, ὅπως στὸν Κύριον. Διότι ὁ ἄνδρας εἶναι κεφαλὴ τῆς γυναίκας, ὅπως ὁ Χριστὸς εἶναι κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπίσης ὁ Χριστὸς εἶναι Σωτὴρ τοῦ σώματος (τῆς Ἐκκλησίας). Ὅπως δὲ ἡ Ἐκκλησία ὑποτάσσεται στὸ Χριστό, ἔτσι καὶ οἱ γυναῖκες νὰ ὑποτάσσονται στοὺς ἄνδρες τους σὲ ὅλα (τὰ σωστὰ βεβαίως καὶ ὄχι τὰ ἀντίθετα πρὸς τὴν εὐσέβεια)... Τὸ μυστήριον αὐτὸ (τῆς ἐνώσεως ἀνδρὸς καὶ γυναικός) εἶναι μεγάλης σημασίας, ἐγὼ δὲ τὸ ἀναφέρω στὴ σχέση Χριστοῦ καὶ Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ ἡ ἱερότης τοῦ γάμου ἀποδεικνύεται ἀκόμη καὶ ἐκ τοῦ ὅτι

τιμᾶται ἢ διὰ τοῦ Μυστηρίου αὐτοῦ συνιστώμενη νέα οἰκογένεια μὲ τὴν προσηγορία τῆς «κατ' οἶκον ἐκκλησίας». Καὶ αὐτὸ, διότι στὸ γάμο ἐκτρέφονται οἱ πολῖτες τῆς οὐράνιας βασιλείας· διαιωνίζεται δὲ δι' αὐτοῦ ἡ πράξη τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου. Τὶς ἀλήθειες αὐτὲς ἔχοντας κατὰ νοῦν οἱ ὀρθόδοξοι διδάσκαλοι τῆς Θεολογίας χαρακτηρίζουν τὸ γάμο ὡς «ἱεράν πράξιν Θείας ἀρχῆς», ὡς δεσμὸν «Θεῖα διατάξει ὑφιστάμενον... ἀπ' ἀρχῆς ἐνιαῖον καὶ ἀδιάλυτον» καὶ ἀκόμη ὡς «ἀδιάλυτον καὶ ἀγίαν ἔνωση». Ὅταν ἀπ' ἀρχῆς δημιούργησε ὁ Θεὸς τὸ ζεῦγος τῶν Πρωτοπλάστων, ὅρισε τὸ ἀδιάλυτο τοῦ γάμου· νομοθέτησε τὴν ἰσόβια συζυγία καὶ συμβίωση τοῦ ἐνὸς ἄνδρα πρὸς τὴ μία γυναῖκα. Εἶναι τὰ λόγια, πού εἶπε ὁ Ἀδάμ, φωτισθεὶς ἀπὸ τὸν Θεό, ὅταν Ἐκεῖνος, ὡς πρῶτος νυμφαγωγός, παρουσίασε σ' αὐτὸν (τὸν Ἀδάμ) τὴν Εὕα: «Τοῦτο, (εἶπε ὁ Ἀδάμ), νῦν ὅστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς μου... ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν». Τὸ ἀρχικό, λοιπὸν καὶ αἰώνιας ἰσχύος θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ ἀδιάλυτο τοῦ γάμου. Ἐὰν δὲ τώρα «εἰπώθηκε, ὅποιος χωρίσει τὴν γυναῖκα του νὰ δώσει σ' αὐτὴ διαζύγιον», τοῦτο ἐπέτρεψε ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Μωϋσέως «διὰ τὴν σκληροκαρδίαν» τῶν Ἰουδαίων. Ὅπως δηλαδὴ καὶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις, ἔτσι καὶ στὸ θέμα αὐτὸ ὁ Θεὸς ἔκανε κάποια οἰκονομία, μία συγκατάβαση, ἔναντι τῶν σκληρῶν καὶ ἀσπλάχνων Ἰουδαίων, ἐπιτρέψας τὸ διαζύγιον· ἀλλὰ «ἀπ' ἀρχῆς (τῆς δημιουργίας) οὐ γέγονεν οὕτως». Δηλαδὴ ἀρχικὰ δὲν ἦταν ἔτσι τὰ πράγματα. Γι' αὐτὸ ἔρχεται ὁ Κύριος στὴν Κ. Διαθήκη καὶ στὴν ἐπὶ τοῦ ὅρους ὁμιλία Του καὶ συμπληρώνει καὶ τελειοποιεῖ τὸν παλαιὸ αὐτὸ περὶ γάμου νόμον, ἐπαναφέροντας ἔτσι τὸ γάμον στὴν ἀρχικὴ του ἔννοια καὶ στὸν ἀληθινὸ του σκοπὸ, μὲ τὰ ἐξῆς: «Ἀλλὰ ἐγὼ σᾶς λέγω, ὅτι ὅποιος θὰ χωρίσει τὴν γυναῖκα του χωρὶς αἰτία ἀνηθικότητος (μοιχείας δηλαδὴ) τὴν ἐξωθεῖ σὲ μοιχείαν». Ἡ σημασία τῶν λόγων αὐτῶν τοῦ Κυρίου εἶναι αὕτη: Ὁ μὲν παλαιὸς νόμος ἔδινε δικαίωμα διαζυγίου. Ἐγὼ δὲ ὡς ὑπέρτατος νομοθέτης ὀρίζω

για τούς μαθητές Μου, ὅτι ὅποιος χωρίσει τὴ γυναῖκα του γιὰ ὅποιαδήποτε ἄλλη αἰτία, ἐκτὸς μιᾶς ὀρισμένης, τῆς πορνείας, γίνεται σ' αὐτὴν αἷτιος νὰ περιπέσει σὲ μοιχεία. Ἀλλὰ καὶ στὸ τέλος τῆς ἐπίγειας ζωῆς Του ὁ Κύριος μὲ λόγια ἀναμφισβήτητα ἔδειξε, ὅτι θέλει τὴν μὲ γάμο ἀδιάλυτο θεμελιωμένη οἰκογένεια μικρογραφία ἐκκλησίας ἀσάλευτης καὶ ἁγίας. Ἔτσι στὴν πειρακτικὴ ἐρώτηση τῶν Φαρισαίων, ἐὰν ὁ ἄνδρας ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χωρίζει αὐθαίρετα καὶ γιὰ κάθε αἰτία τὴ γυναῖκα του, ἀπάντησε: «Δὲν διαβάσατε ὅτι ὁ Δημιουργὸς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοὺς ἔκανε ἀρσενικὸ καὶ θηλυκὸ καὶ εἶπε (διὰ τοῦ Ἀδάμ), γι' αὐτὸ θ' ἀφήσει ὁ ἄνθρωπος τὸν πατέρα του καὶ τὴ μητέρα καὶ θὰ προσκολληθεῖ στὴ γυναῖκα του καὶ θὰ γίνουν οἱ δυὸ ἓνα σῶμα;». Καὶ γιὰ νὰ ἐντυπωθεῖ ἀκόμη βαθύτερα τὸ θέλημα αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, προσθέτει ὁ Κύριός μας ἀμέσως: «Ὡστε δὲν εἶναι πλέον δύο, ἀλλὰ μία σάρκα». Δηλαδή οἱ σύζυγοι, διὰ τοῦ ἱεροῦ δεσμοῦ τοῦ γάμου, δὲν εἶναι πλέον ἄτομα χωρισμένα, ἀλλὰ ἓνα καὶ ἀδιαίρετο σῶμα. Ἐκεῖνο, ἐπομένως, ποὺ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ γάμου συνέδεσε σὲ ἓνα, μὴ τολμήσει κανεὶς ἄνθρωπος νὰ τὸ χωρίσει. Μὴ τολμήσει ἄνθρωπος νὰ γκρεμίσει οἰκοδόμημα, ποὺ ὁ Θεὸς κατασκεύασε. Μὴ θέσει χέρι μιὰρὸ πάνω στὸ ἔμψυχο αὐτὸ ἱερό, ποὺ ὁ Θεὸς δημιούργησε, γιὰ τὴν συνέχιση παραγωγῆς εἰκόνων καὶ ὁμοιωμάτων του. Ἀλλὰ ἀκόμη τὸ ἀδιάλυτο τοῦ γάμου μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἀνεξάλειπτη σφραγίδα τῶν μυστηρίων. Ὅταν π.χ. κάποιος βαπτισθεῖ, δὲν ἀποβάλλει τὴν ιδιότητα τοῦ βαπτισθέντος, ἔστω καὶ ἂν ἐκπέσει σὲ αἵρεση ἢ παντελεῖ ἀπιστία. Ἀποδείξη αὐτοῦ εἶναι ὅτι, ἐπανερχόμενος ἀπὸ τὴν ἀπιστία ἢ τὴν αἵρεση στὴν ὀρθόδοξη πίστη, δὲν ξαναβαπτίζεται, διότι ἡ Χάρις, ποὺ μεταδόθηκε μὲ τὸ ἅγιο Βάπτισμα, παραμένει ἀνεξάλειπτη. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ στὸν χειροτονηθέντα σὲ ὅποιοδήποτε βαθμὸ τῆς Ἱερωσύνης. Ἐὰν καθαιρεθεῖ, ἔπειτα δὲ ἀκυρωθεῖ ἡ καθαίρεση καὶ ἐπανέλθει στὴν ἐνεργὸ ἱερατικὴ ἐξουσία, δὲν ξαναχειροτονεῖται. Ἔτσι καὶ ἡ Χάρις, ποὺ μεταδόθηκε μὲ τὸ Μυστήριον τοῦ Γάμου παραμένει ἀνεξάλειπτη στοὺς διαζευγμένους συζύγους. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἐπαναλαμβάνεται καὶ

τὸ Μυστήριον αὐτὸ σὲ περίπτωσιν ἐπανασυνδέσει-
ὼς τοὺς· ἀλλὰ διαβάζεται ἀπὸ τοῦ ἱερέα στοὺς
ἐπανασυνδεθέντες συζύγους ἢ «Ἀκολουθία ἐπὶ
ἐπανασυστάσει γάμου διαζευχθέντων». Ἀδιάλυ-
τος, λοιπόν, ὁ γάμος καὶ σὲ μία μόνο περίπτωσιν
διαλυτός: «Παρ' ἐκτὸς λόγου πορνείας», εἶπεν ὁ
Κύριος. Δηλαδή ὁ σύζυγος ἢ ἡ σύζυγος δικαιούται
νὰ ζητήσῃ τὴν διάλυσιν τοῦ γάμου σὲ περίπτωσιν,
ποὺ τὸ ἄλλο μέλος καταπατήσῃ τὴν συζυγικὴν τιμὴν.
Γράφομε δικαιούται νὰ ζητήσῃ, διότι καὶ ἡ ἀπ'
αὐτὸ τὸ λόγο διάλυσις εἶναι δικαίωμα, ἀλλὰ ὅχι
καὶ καθήκον τοῦ προσβληθέντος μέλους. Εἶναι δι-
καίωμα, γιατί ἡ ἐγκληματικὴ αὐτὴ πράξις ἀτιμά-
ζει ὅχι μόνο τὸ ἔνοχο πρόσωπον, ἀλλὰ καὶ τὴν ὅλην
ἠθικὴν ζωὴν, ποὺ συνάφθηκε μὲ τὸν γάμον· γιατί φέ-
ρει ἀσχήμια στὸν ὠραῖον τοῦ γάμου δεσμόν· φέρει
αἴσχος καὶ ἀτιμία στὴν οἰκογένειαν· καταστρέφει
τὴν ἀμοιβαίαν τιμὴν καὶ ἀγάπην καὶ καθιστᾷ τὸ συ-
ζυγικὸν βίον ἀβίωτον. Γιὰ κάθε ἄλλη αἰτία ἰσχύει ἡ
ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ: «Εκεῖνο, ποὺ ὁ Θεὸς ἔξευξε μὲ
τὸ ἄλλο, ἄνθρωπος νὰ μὴ χωρίζῃ». Ἀντίθετον στοῦ
νόμου τοῦ Θεοῦ εἶναι κάθε διαζύγιον, ποὺ δίδεται
γιὰ ἄλλη αἰτία. «Παρά φύσιν καὶ παρὰ νόμον τό
γινόμενον», λέγει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστο-
μος. «Παρά φύσιν μὲν, ὅτι μία διατέμενεται σὰρξ,
παρὰ νόμον δέ, ὅτι τοῦ Θεοῦ συνάψαντος καὶ κε-
λεύσαντος μὴ χωρίζεσθαι, αὐτοὶ συνεπιτίθεσθαι
τοῦτο δρᾶν». Δηλαδή εἶναι κάτι τὸ παρὰ φύσιν ἢ
διάλυσις τοῦ γάμου, διότι ἡ μία σὰρξ, τονίζει ὁ
ἱερὸς Πατέρας, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ ἀνδρόγυνον, χωρί-
ζεται μὲ τὸ διαζύγιον· εἶναι δὲ καὶ παρὰ νόμον, διό-
τι ὁ Θεὸς, ποὺ συνάπτει τὸν γάμον καὶ διατάσσει νὰ
μὴ διαλύεται, ὁ ἄνθρωπος ἐπιτίθεται ἐναντίον τοῦ
καὶ τὸν διαλύει. Ὅταν δὲ κανεὶς ἐπιτίθεται καὶ
καταστρέφει ἔργα, ποὺ ἔκαμε ὁ Θεός, τότε πλέ-
ον βρίσκεται ἀντιμέτωπος μὲ τὸν ἴδιον (τὸ Θεόν).
Εἶναι δὲ «φοβερόν νὰ πέσει κανεὶς στὰ χέρια τοῦ
ζωντανοῦ (τοῦ ἀληθινοῦ) Θεοῦ».

Μετὰ ἀπὸ αὐτά, ἴσως κάποιος νὰ διερωτηθεῖ:
Γιὰτί ὑπάρχουν ἱεροὶ κανόνες, ποὺ προβλέπουν τὴν
διάλυσιν γάμων, ἐκτὸς λόγου μοιχείας; Ἡ ἀπάντη-
σις εἶναι ὅτι οἱ κανόνες αὐτοὶ δὲν λύουν νόμιμον
γάμον, ἀλλὰ ἀποδεικνύουν ἄκυρον τὸν συναφθέντα

παράνομο. Λόγοι δηλαδή, όπως ή συγγένεια σὲ βαθμὸ ἀπαγορευμένο, ἡ αἵρεση καὶ ὅ,τι ἀντιβαίνει στὴν ἔννοια τοῦ γάμου, δὲ λύουν γάμο πραγματικό, ἀλλὰ μία παράνομη συμβίωση. Διότι ἐκεῖνο, ποὺ βδελύσσεται ὁ Θεὸς καὶ ἡ φύση, δὲν ἔχει εὐλογία γάμου, ἀλλὰ μᾶλλον κατάκριση. Καὶ ἐπομένως οἱ ἄθεσμοι καὶ ψευδώνυμοι αὐτοὶ γάμοι δὲν ὑπῆρξαν ποτὲ γάμοι, ἀλλὰ ἀθέμιτος συνοικισμὸς μὲ τὸ ὄνομα γάμου. Καὶ εἶναι, λοιπόν, ἡ αἰώνια γιὰ τὸ γάμο νομοθεσία τοῦ Θεοῦ τό: «Εἶσαι δεμένος (διὰ κανονικοῦ γάμου) μὲ γυναῖκα; Μὴ ζητεῖς νὰ λυθεῖς».

Ὡστόσο, καίτοι αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑλιστικὴ ἀντιμετώπιση τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ δεσμοῦ καὶ ἡ ἄρνηση τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν ἔστρεψαν τὰ βέλη τους ἐναντίον του. Μὲ δικαιολογίες ἄλλοτε μὲν εὐσχημες καὶ συγκεκαλυμμένες, ἄλλοτε δὲ ἀπροκάλυπτες καὶ θρασεῖες καὶ γιὰ ἀσήμαντες ἀφορμές, ποὺ δὲν ἔχουν καμία σχέση μὲ τὴ μοναδικὴ ἀπὸ τὸν Κύριο ὀριζόμενη αἰτία διαζεύξεως, σπεύδουν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, σπεύδουν καὶ πολλὰ ἀπὸ τίς γυναῖκες καὶ κατάστρέφουν τὸν ἱερό τοῦ γάμου δεσμὸ μὲ δικαιολογητικὸ τὸ ἀξιοθρήνητο ἐκεῖνο «ἀσυμβίβαστον τοῦ χαρακτῆρος», ποὺ διαλύει τοὺς γάμους εὐκολότερα ἀπὸ τοὺς ἐμπορικοὺς συνεταιρισμούς, ἢ τὴν ἀκόμη ἀντιχριστιανικότερη «κοινὴν ἀμφοτέρων συναίνεσιν». Καταντᾷ δὲ τραγικότερο τὸ πρᾶγμα, ἐὰν λάβει κανεὶς ὑπ’ ὄψιν του τὸ ἰσχύον ἀντιχριστιανικὸ, ἀντιοικογενειακὸ καὶ ἀντικοινωνικὸ «αὐτόματο (λεγόμενο), διαζύγιο».

Προκειμένου περὶ τῆς Ἐκκλησίας μας, αὐτὴ ἔχει ἀναλάβει τὴν ὑποχρέωση νὰ διαλύει καὶ ἐκκλησιαστικῶς κάθε γάμο, ποὺ τὸ κράτος διαλύει δικαστικῶς. Ἐνῶ τὸ ἀντίθετο ἔπρεπε νὰ γινόταν: Τὸ κράτος νὰ θεωροῦσε λελυμένους γάμους μόνον ὅσους ἡ Ἐκκλησία διέλυε.

Καὶ τώρα διερωτᾶται κανεὶς: Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ θεραπευθεῖ ἡ τόσο μεγάλη σὲ ἔκταση οἰκογενειακὴ καὶ κοινωνικὴ αὐτὴ πληγὴ; Καὶ ἡ ἀπάντηση: Μόνο ἡ δύναμη τῆς ἀληθινῆς πίστεώς μας, μόνο ἡ προσπάθεια γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου στὴ ζωὴ μας μπορεῖ νὰ ἀνακόψει τὴν ὁρμὴ

τῶν διαζυγίων, νὰ περιορίσει αὐτὰ αἰσθητὰ καὶ νὰ σώσει τὴν οἰκογένεια ἀπὸ τὸ μεγάλο καὶ ὀλέθριο αὐτὸ κακό. Μόνο ἔτσι θὰ ἐκλείψουν ἀπὸ τὴν οἰκογένεια οἱ φιλονικίες καὶ ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς συζύγους θὰ φέρει μὲ ὑπομονὴ τὰ ἐλαττώματα τοῦ ἄλλου, σύμφωνα μὲ τὴν προτροπὴ τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Παύλου: «Νὰ ζήσετε μὲ ταπεινοφροσύνη καὶ καλοσύνη σὲ ὅλα, μὲ μακροθυμία, ἀνεχόμενοι ὁ ἓνας τὸν ἄλλο μὲ ἀγάπη».

Ἐπιμένοντας περισσότερο στὸ σημεῖο αὐτό, μποροῦμε νὰ ἐπισημάνομε, ὅτι δὲν θὰ ὑπῆρχε γιὰ πολλοὺς καὶ πολλὰς θέμα θεραπείας τοῦ μεγάλου αὐτοῦ κακοῦ, τοῦ διαζυγίου, ἐὰν εἶχαν προσέξει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τὸ σπουδαῖο αὐτὸ θέμα τῆς ζωῆς τους. Δυστυχῶς, ἐνῶ γιὰ κάθε ἄλλη βιοτικὴ ὑπόθεση σκεπτόμαστε, ἐξετάζομε, συμβουλευόμαστε, ἀλλὰ καὶ προσευχόμαστε, γιὰ τὸ γάμο δὲν ἐνεργοῦμε τὸ ἴδιο. Οἱ περισσότεροι (ἄνδρες καὶ γυναῖκες) δὲν ἐξετάζουν τὸ πιστεύω, τὸ χαρακτήρα, τὸ ἦθος, τὴν ψυχικὴ μὀρφωση καὶ ἀρετὴ, ἀλλὰ κινοῦνται πρὸς τὸ γάμο ἀπὸ εὐτελεῖ ἐλατήρια: Ἀπὸ ἐμπορικὸ ὑπολογισμό, ἀπὸ ματαιόδοξο ἐγωισμό, ποὺ ἱκανοποιεῖται μὲ τὸ «ὄνομα», μὲ τὸ «τζάκι»· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τυφλὴ αἰσθηματικὴ αἰχμαλωσία. Ὅμως ὅλα αὐτά, ἀλλὰ καὶ ἄλλα κοσμικὰ κριτήρια, παγιδεύουν θηράματα, γιὰ νὰ καταλήξει ὁ γάμος, ὄχι σπάνια καὶ ὄχι μετὰ ἀπὸ χρόνια, σὲ κάποιες δὲ περιπτώσεις μετὰ ἀπὸ μῆνες, στὸ διαζύγιο ἢ καὶ στοῦ... περιστροφὸ ἀκόμη. Μὰ τότε, ποὺ ἀποφάσισα τὸ γάμο, ἀκοῦμε πολλοὺς νὰ λένε, ἤμουν νέος, ἐπιπόλαιος καὶ ἀπερίσκεπτος ἢ ἄλλους, ὅτι πρόσεξαν, ἀλλὰ ἀπέτυχαν. Πῶς τώρα, συνεχίζουν, νὰ βαστάξουμε τὸ μεγάλο αὐτὸ φορτίο ἐνός ἢ μιᾶς δύστροπης καὶ κακῆς συζύγου; Καὶ ἡ ἀπάντηση στοὺς ἀδελφούς μας αὐτοὺς, ποὺ σκέπτονται μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο: Ἐὰν τότε δὲν εἶχατε τὴ γνώση καὶ τὴ μὀρφωση τὴ χριστιανικὴ γιὰ νὰ κάνετε τὴν κατὰ Θεὸν ἐπιλογὴ· ἢ, ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους, ἐφ' ὅσον προσέξατε μὲν, ἀλλὰ ἀποτύχατε, μπορεῖτε τώρα νὰ δεῖτε τὸ γάμο σας ὡς πεδίο ἀσκήσεως στὴν ἀρετὴ. Δὲν εἶναι δὲ λίγες οἱ περιπτώσεις ἀτόμων, ποὺ ὁ γάμος τους μὲ ἄνθρωπο δύσκολου χαρακτήρα ὑπῆρξε παλαίστρα ἀρετῆς, γιὰ νὰ κερδίσουν ἔτσι τὴν ταπείνωση, τὴν

άνοχή, τὴν ὑπομονὴ καὶ ἀκόμη τὸν ἢ τὴν σύζυγό
τους. Τέλος, ὅπως καὶ νὰ ἐξετασθεῖ τὸ ζήτημα τοῦ
γάμου, εἶναι ζήτημα χριστιανικῆς μόρφωσης, ζήτη-
μα ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ.

Πρέπει νὰ γίνῃ συνείδηση, ὅτι ὁ γάμος δὲν
εἶναι βιοτικὴ συναλλαγὴ εὐδιάλυτη καὶ ἀνεύθυνη·
δὲν εἶναι ἐπικάλυμμα, ποὺ σκεπάζει βιαστικὰ τὶς
νεανικὲς παρεκτροπές, τὸ κηλιδωμένο παρελθόν,
ἀλλὰ Θεοκατασκευάστο οἰκοδόμημα, στὸ ὁποῖο
κάθε χριστιανὸς πρέπει νὰ εἰσέρχεται μὲ μεγάλη
περίσκεψη, μὲ πολὺ σεβασμὸ καὶ εὐλάβεια. Ὅταν
δὲ ὁ καθένας εἰσέρχεται ἔτσι στὸ γάμο, τότε θὰ
παύσῃ ἡ παρατηρούμενη μεγάλη κρίση στὴ σημε-
ρινὴ οἰκογένεια, τότε θὰ κοπάσῃ ἡ πληθώρα τῶν
διαζυγίων καὶ τὸ μέγα αὐτὸ μυστήριον θὰ ἀποβεῖ
καὶ στὴν πράξη, ὅπως καὶ εἶναι, δεσμὸς ἱερὸς καὶ
ἀδιάλυτος.

18. ΤΟ ΤΡΟΜΕΡΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

Μία μαύρη, κατάμαυρη σελίδα στην ιστορία της οικογένειας είναι τὸ ἔγκλημα τῶν ἀμβλώσεων ἢ ἐκτρώσεων. Στὴν περίπτωση αὐτὴ τὸ ἀνυπεράσπιστο κυοφορούμενο ἔμβρυο, μὲ τὴν ἐπέμβαση τῶν εἰδικῶν γιατρῶν-μαιευτῆρων ἀποβάλλεται βίαια, ἀφοῦ προηγούμενα κατακρεουργηθεῖ στὰ σπλάχνα τῆς μητέρας του. Ἔτσι, οἱ μὲν κλινικές, ποὺ πρέπει νὰ βοηθοῦν στὴν ὁμαλὴ γέννηση τῶν βρεφῶν, καταντοῦν κυριολεκτικὰ σφαγεῖα, οἱ δὲ γιατροί, ποὺ μὲ τὶς εἰδικὲς σπουδὲς τους ἔχουν ταχθεῖ νὰ ὑπηρετοῦν τὴ διαδικασία τῆς καλῆς διεξαγωγῆς τοῦ τοκετοῦ, ἀποδεικνύονται ἀσυγκίνητοι σφαγεῖς, ἀμαρτάνοντες θανάσιμα, καθὼς καὶ οἱ μητέρες, ποὺ κύρια ἀποφασίζουν μιὰ τέτοια ἐγκληματικὴ πράξη· συνοδεύονται δὲ ὅλοι οἱ συμμετέχοντες σ' αὐτὴ ἀπὸ τὶς τύψεις τῆς συνειδήσεώς τους σ' ὅλη τους τὴ ζωὴ.

Εἶναι γενικὰ ἀποδεκτὸ σήμερα, ὅτι τὸ ἔμβρυο ἀπὸ τὴν ὥρα τῆς συλλήψεως εἶναι ζωντανὴ ὕπαρξη. Τὴν ἀλήθεια αὐτὴ ὑπογραμμίζει καὶ ὁ διάσημος Γάλλος γιατρὸς Rene Biot μὲ τὰ ἐξῆς: «Ἀπὸ τὴ στιγμή τῆς γονιμοποίησης ὑπάρχει μέσα στὴ σιγὴ τῆς ἐμβρυϊκῆς κατοικίας ἓνας κοχλασμός θαυμαστῆς ζωῆς. Κατὰ τὴν ἴδια στιγμή τῆς συλλήψεως μία ψυχὴ ζωοποιεῖ τὴ νέα αὐτὴ ὕπαρξη, ποὺ ἀργότερα θὰ ἐκδηλωθεῖ, (ἡ ψυχὴ αὐτὴ), μὲ τὶς ιδιότητες τῆς διανόησης καὶ τῶν αἰσθήσεων». Ἐπομένως ἀνεξαρτήτως χρόνου, ποὺ γίνεται ἡ ἔκτρωση, τὸ ἔμβρυο εἶναι ζωντανὸς ὁργανισμὸς, προορισμένος νὰ ζήσει ὡς αὐτοτελὴς προσωπικότητα, ὅταν φθάσει ὁ καιρὸς νὰ ἀποχωρισθεῖ ἀπὸ τὴ μητέρα του. Οὐδεμία, λοιπόν, ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ ἀμβλώση εἶναι ἔγκλημα, ἔστω καὶ ἂν γίνεи ἀμέσως μετὰ τὴ σύλληψη.

Ποτέ, δυστυχῶς, δὲν ἔλειψαν οἱ ἐγκληματικὲς αὐτὲς ἐνέργειες. Σήμερα ὅμως τὸ κακὸ αὐτὸ καὶ στὸν τόπο μας ἔχει λάβει τεράστιες διαστάσεις. Ὑπολογίζεται, ὅτι τριακόσιες περίπου χιλιάδες εἶναι τὰ ἔμβρυα, ποὺ φονεύονται στὰ μητρικὰ σπλάχνα κάθε χρόνο. Ἀποτελεῖ δὲ αὐτὸ ἓνα ἐπιπλέον λόγο

τῆς ἐθνικῆς μας αἱμορραγίας, ἡ ὁποία, ἐὰν συνεχι-
σθεῖ, μὲ μαθηματικὴ ἀκρίβεια θὰ μᾶς ὀδηγήσει σὲ
ἐθνικὸν μαρασμό.

Τὸ δυστύχημα εἶναι, ὅτι ἐνῶ βρισκόμαστε σὲ
μιὰ τέτοια τραγικὴ πραγματικότητα ἀπὸ πάσης
ἀπόψεως, ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Κοινοβούλιο ἔγινε δε-
κτὸ καὶ ψηφίστηκε πρὸ ἐτῶν ὡς νόμος τοῦ Κρά-
τους νομοσχέδιο, μὲ τὸ ὁποῖο οὐσιαστικὰ υἱοθε-
τήθηκε ἀπὸ τὸ ἐπίσημο Κράτος τὸ συντελούμενο
ἔγκλημα. Ἔτσι, χωρὶς φόβο πάρα πολλές Ἑλληνί-
δες καταφεύγουν στὴ φοβερὴ αὐτὴ ἐγκληματικὴ
πράξη τῆς ἀποβολῆς τοῦ ἐμβρύου, καλυπτόμενες
ἀπὸ τὸ νόμο. Ὅμως ἡ ἄμβλωση εἶναι θέμα, ποῦ
ἐπιβάλλεται νὰ ἀντιμετωπίσει ἡ ἴδια ἡ γυναίκα,
ὅπως καὶ ὁ γιατρός, ὄχι μὲ τὸν ἀποτρόπαιο αὐτὸ
νόμο τοῦ Κράτους, ἀλλὰ μὲ τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ
τῆς συνειδήσεώς τους. Ἡ ὁποία νομιμοποίηση δὲν
ἀπαλλάσσει κανέναν ἀπὸ τὴν ἠθικὴ εὐθύνη του.

Ὡς πρὸς τὰ αἷτια, γυναῖκες καὶ γιατροί, κατὰ
τὸν Ψαλμωδὸ, πολλές, «προφασίζονται προφάσεις
ἐν ἀμαρτίαις», πολλές ἐξωπραγματικὲς δικαι-
ολογίες, ἀστήρικτες ὅμως καὶ ἀδύναμες ὅλες νὰ
δικαιολογήσουν ἓνα τέτοιο μεγάλο κακό. Καὶ πρέ-
πει, λοιπόν, νὰ ἐπισημάνουμε, ὅτι ἡ κύρια, ἡ μονα-
δικὴ αἰτία εἶναι ἡ ἀπομάκρυνση τῶν ὑπευθύνων,
ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ τὸ θέλημά
Του. Αὐτὴ ἡ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποστασία περιορίζει
τοὺς περισσότερους συζύγους σὲ ἓνα ἢ τὸ πολὺ
δύο παιδιά· καὶ ἐὰν τύχει νὰ συλληφθεῖ τρίτο ἢ τέ-
ταρτο, παρὰ τίς γνωστὲς προφυλάξεις, τίς ὁποῖες
καταδικάζει ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ σκεφθοῦν
τίς συνέπειες, καταφεύγουν στὴν ἄμβλωση, προ-
κειμένου νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὸ ἀνεπιθύμητο νέο
μέλος τῆς οἰκογένειας. Τί τρομερὴ, στ' ἀλήθεια,
πραγματικότητα! Τί φοβερό θανάσιμο ἀμάρτημα!
Ἡ μάνα νὰ σκοτώνει τὸ σπλάχνο τῆς!

Στὸ σημεῖο αὐτὸ παραθέτουμε, κατ' ἀντιγρα-
φὴ ἀπὸ τὸ περιοδικό «Πολύτεκνη οἰκογένεια», τὸ
ἑξῆς: «Ἐνας εἰκοσαετῆς νέος εἶπε ἓνα πρῶινό στή
μητέρα του: Μητέρα, ἀπόψε εἶδα στὸν ὕπνο μου
κάτι πολὺ ζωντανό, πού δέ φεύγει ἀπὸ τὸ μυαλό
μου. Μπῆκε στό σπίτι μας ἓνας νεαρός 3 χρόνια
μικρότερός μου καὶ μοῦ εἶπε: Εἴμαστε ἀδελφια,

άλλά έμένα ή μητέρα μας δέν μέ άφησε νά ζήσω, γιά νά είμαι μαζί σου σήμερα. Τότε έγώ τοῦ άπάντησα ότι δέν έχω άδελφό. Μόνο μία άδελφή έχω δύο χρόνια μεγαλύτερή μου. Αύτός όμως επέμενε καί μοῦ εἶπε νά σέ ρωτήσω τί έκανες κάποιο πρωϊνό τοῦ Μαρτίου πρίν από δεκαεπτά χρόνια. Καί άκόμη νά σοῦ πῶ, ότι, όπως μεγαλώσαμε έμεῖς θά μεγάλωνε κι αύτός. Ἡ μητέρα του, όταν άκουσε αύτά, λιποθύμησε. Καί όταν συνήλθε όμολόγησε τί εἶχε κάνει εκείνο τό πρωϊνό: "Όταν, εἶπε, έμεινα έγκυος στό τρίτο παιδί μας, τό συζήτησα μέ τόν πατέρα σου καί άποφασίσαμε νά μή γεννηθεῖ αύτό τό παιδί." Έτσι προχωρήσαμε στην έκτρωση. Από τότε, γιά χρόνια, μελαγχολοῦσα γιά τό έγκλημά μου νά σκοτώσω τό παιδί μου, μέχρις ότου, κλαίνοντας, έξομολογήθηκα καί ύποσχέθηκα στό Χριστό νά μήν ξαναγίνω φόνισσα μάννα».

Στή συνέχεια, σημειώνουμε τή συγκλονιστική διαπίστωση τοῦ διάσημου Άμερικανοῦ γιατροῦ – μαιευτήρα Dr. Vernardou Nathasson, πού έχει ως έξής: «Συνδέοντας τή φωτογραφική μηχανή μέ τό μηχανήμα ύπερήχων, κατέγραψε τίς άντιδράσεις τοῦ έμβρύου τή στιγμή πού τό εργαλεῖο τό πλησιάζει γιά νά τό σκοτώσει. Οἱ εἰκόνες εἶναι συγκλονιστικές. Καθώς προχωρεῖ ή διαδικασία τῆς έκτρώσεως τό έμβρυο μετακινεῖται, άνοίγει τό στόμα, όπισθοχωρεῖ, συμπεριφέρεται σάν τρελό. Φαίνεται σάν νά ούρλιάζει χωρίς νά έκπέμπει ήχο». Αύτή ή έκδήλωση τῆς φρίκης έδωσε στην ταινία τόν τίτλο: «Ἡ σιωπηλή κραυγή». Έτσι, ό άλλοτε έμβρυοκτόνος Nathasson, άρχισε τή σταυροφορία του έναντίον τῶν άμβλώσεων. Ταξίδεψε ως τήν Εὐρώπη γιά νά προβάλλει σέ όλους τήν ταινία του μέ τήν έλπίδα νά τοὺς μεταπείσει νά μήν ξανακάνουν έκτρωση, όπως μεταπείσθηκε καί ό ἴδιος. Ἡ ταινία αύτή διατίθεται καί στην Ελλάδα. Ό καθένας μπορεῖ νά τή βρεῖ καί νά τή δεῖ.

Τέλος, άναφερόμενοι στό λεγόμενο «προγεννητικό έλεγχο», κατὰ τόν όποῖο, έάν διαπιστωθεῖ πρόβλημα ύγείας στό έμβρυο, συνιστᾶται από τήν πλειοψηφία, δυστυχώς, τῶν ειδικῶν γιατρῶν ή έκτρωση, ή όποία καί πραγματοποιεῖται μέ τή συγκατάθεση, δυστυχέστατα, τῶν περισσοτέρων γο-

νέων, έρωτοϋμε: Έάν σ' ένα αϋτοκινητιστικϋ ατύ-
χημα ή από άλλη αίτία, ένα από τὰ παιδιὰ μιᾶς
οικογένειας τραυματιστεῖ καὶ μείνει παράλυτο γιὰ
ὅλη του τὴ ζωὴ ή ασθενήσει βαρειά από ανίατη
ἀρρώστια, οἱ γονεῖς του τὸ σκοτώνουν; Ὅπως δὴ-
ποτε ὄχι. Τότε μὲ ποιά δικαιολογία θὰ σκοτώσουν
τὸ κυοφορούμενο ἄρρωστο σπλάχνο τους, ποὺ
εἶναι μάλιστα καὶ ἀβάπτιστο;

Ὡστόσο, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ βασικὸ αὐτὸ ἐρώτημα,
ἔχει διαπιστωθεῖ, ὅτι ή εξέταση αὐτὴ εἶναι πολλές
φορὲς λανθασμένη· ή καὶ ἀκόμη, ὅτι ἐξ αἰτίας της
ἔγκυες γυναῖκες ἔχουν ἀποβάλλει.

Ἀλλά, ἄς ἀφήσουμε στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ μιλή-
σει ὁ εἰδικὸς στὸ θέμα αὐτὸ ἱατρὸς-Διδάκτωρ κ.
Σάββας Κυριακίδης. Γράφει, λοιπόν, σὲ ἄρθρο του
«ὁ προγεννητικὸς ἔλεγχος», μεταξύ ἄλλων καὶ τὰ
ἐξῆς: «Σὲ ὅλη αὐτὴ τὴ διαδικασία τοῦ προγεννητι-
κοῦ ἐλέγχου, ποὺ γίνεται γιὰ τὴ διάγνωση τῆς με-
σογειακῆς ἀναιμίας, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄρρωστα μωρὰ
ποὺ θανατώνονται ὅλα ἀνεξαιρέτως, θανατώνο-
νται καὶ πάρα πολλὰ ὑγιῆ, λόγω λάθους καὶ παρε-
νεργειῶν τῆς μεθόδου». Ἀκόμη, «ἔγκυες γυναῖκες
διατρέχουν πολὺ μεγάλο κίνδυνο νὰ ἀποβάλλουν
τὸ ἔμβρυο, εἴτε αὐτὸ εἶναι ὑγιές, εἴτε ὄχι, ἐφ' ὅσον
ὑποστοῦν τὶς ἀχρεΐαστες καὶ ἄσκοπες ἐξετάσεις
τοῦ προγεννητικοῦ ἐλέγχου».

Ὅμως, ἄς ἀναφέρουμε ἀπὸ τὸ παραπάνω ἄρθρο
τοῦ κ. Κυριακίδη καὶ μερικὰ ἀκόμη ἀποσπάσμα-
τα: «Παρουσιάζουμε τὸν προγεννητικὸ ἔλεγχο σὰν
ἐξέλιξη τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ εἶναι ή χειρότερη ὀπι-
σθοδρομηση, ποὺ θὰ μπορούσε νὰ φανταστεῖ κα-
νεῖς, γιὰ τὴν ἱατρικὴ ιδίως ἐπιστήμη, ή ὁποία εἶναι
ταγμένη νὰ ὑπηρετεῖ τὴ ζωὴ καὶ ὄχι τὸ θάνατο... Ἡ
ἀξία τῆς ζωῆς ἐνὸς καθυστερημένου ἀτόμου εἶναι
ἀνεκτίμητη, ὅπως ὁποιουδήποτε ἄλλου... Ἐμεῖς οἱ
ἁμαρτωλοὶ ἄνθρωποι, ἔστω καὶ αὐτοὶ ποὺ φέρουμε
τὸν τίτλο τοῦ γιατροῦ, σὲ κανένα δὲν δώσαμε ζωὴ·
ἄρα ἀπὸ κανέναν δὲν μπορούμε νὰ τὴν ἀφαιρέσου-
με. Ὄταν δὲν ἔχουμε δικαίωμα πάνω στὴν ἴδια τὴ
ζωὴ μας, περισσότερο δὲν ἔχουμε δικαίωμα πάνω
στὴ ζωὴ τοῦ ἄλλου, εἴτε εἶναι ὑγιής, εἴτε εἶναι
ἄρρωστος... Τὰ παιδιὰ εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ καὶ
ἔχουμε καθῆκον καὶ ὑποχρέωση νὰ τὰ δεχτοῦμε

εἴτε εἶναι ὑγιῇ εἴτε εἶναι ἄρρωστα». Καὶ κατακλεί-
ει ὁ κ. Κυριακίδης τὸ σχετικὸ μὲ τὸν προγεννητικὸ
ἔλεγχο ἄρθρο του μὲ τὰ ἑξῆς: «Τελειώνοντας τὸ
θέμα τοῦ προγεννητικοῦ ἐλέγχου καταλήγω στὸ
συμπέρασμα, πὼς ὁ προγεννητικὸς αὐτὸς ἔλεγχος
εἶναι ἀχρείαστος, ἀφοῦ δὲν ἐπιτρέπεται μία γυ-
ναίκα, σύμφωνα μὲ τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀξία
τῆς ζωῆς νὰ κάνει ἑκτρωση τὸ παιδί της, εἴτε αὐτὸ
εἶναι ὑγιὲς εἴτε ὄχι».

19. Η ΑΡΕΤΗ ΤΗΣ ΥΠΟΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Εἶχε ξεσπάσει μιὰ ἄγρια διαμάχη. Κάποια δια-
φορὰ εἶχαν μεταξύ τους. Καὶ τώρα ποὺ συνα-
ντήθηκαν εἶπαν νὰ τὴ λύσουν. Ὅμως, ἐνῶ ὁ ἕνας
μὲ μεγάλες φωνές καὶ νευρικές χειρονομίες καὶ
ἀπειλές καὶ βρισιές συμπεριφερόταν ἀπέναντι τοῦ
ἄλλου, αὐτὸς ἤρεμος καὶ ὑποχωρητικὸς προσπα-
θοῦσε νὰ τὸν συγκρατήσῃ καὶ νὰ τὸν ἡρεμήσῃ.
Καὶ τὸ κατόρθωσε. Τὴ θύελλα τὴ διαδέχθηκε ἡ
γαλήνη. Πῆρε τὸ αὐτί μου τέσσερις φράσεις, ποὺ
βγῆκαν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ὑποχωρητικοῦ: «Οἱ δι-
αφορές δὲ λύνονται μὲ φωνές καὶ ἀπειλές. Ἐχουν
ἀνάγκη ἀπὸ ἡσυχία. Ἡσύχασε καὶ θὰ συζητήσουμε
τὸ θέμα. Ἄν ἔχεις δίκιο κι ἐγὼ σὲ ἀδικῶ, σοῦ ὑπό-
σχομαι, ὅτι θὰ ἐπανορθώσω».

Ὅταν γύρισα στὸ σπίτι μου, ἔκανα μερικές
σκέψεις πάνω στὸ περιστατικὸ αὐτό, ποὺ ἄθελά
μου ἔγινε μάρτυς. Εἶπα· ἂν στὶς φωνές καὶ τὶς
ἀπειλές τοῦ πρώτου δὲν ἔδειχνε πραότητα καὶ
ἡρεμία καὶ ὑποχωρητικότητα ὁ δεύτερος, ἀλλὰ φε-
ρόταν κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ
μεγάλο κακό. Σὲ τέτοιες στιγμές, στὶς περισσότε-
ρες περιπτώσεις, σκοτίζεται ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου·
κυριαρχεῖ τὸ πάθος· καὶ οἱ ἄνθρωποι κυριαρχη-
μένοι ἀπ’ αὐτὸ εἶναι ἐνδεχόμενο νὰ ἔρθουν στὰ
χέρια· νὰ τραυματιστοῦν· νὰ γίνῃ ἴσως καὶ μεγα-
λύτερο κακό· ἀκόμη καὶ φόνος. Γι’ αὐτὸ σκέφτηκα:
Πόσο ζηλευτός, πόσο σπουδαῖος ἄνθρωπος εἶναι
ὁ ὑποχωρητικὸς! Εἶναι ἕνας ἥρωας. Συνήθως ἔχει
δίκιο. Ὅτι ὑποχωρεῖ καὶ θυσιάζει τὸ δίκιο του,
χάρη τῆς ἀγάπης, τῆς συμφιλίωσης, εἶναι μεγάλη
ἀρετή. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἔρχεται στὴ σκέψη μας
ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: «Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ
σου ταχύ». Δηλαδή, νὰ εἶσαι συμβιβαστικός, μὲ
συμφιλιωτικές διαθέσεις πρὸς τὸν ἀντίδικό σου,
τὶς ὁποῖες καὶ νὰ δείξεις γρήγορα. Ἀκόμη θυμᾶται
κανεὶς καὶ τὴν ἄλλη προτροπὴ τοῦ Χριστοῦ μας:
«Νὰ εἶσαι ὑποχωρητικός. Ὅποιος σὲ χτυπήσῃ στὸ
δεξιὸ σαγόνι, νὰ τοῦ στρέψῃς καὶ τὸ ἄλλο. Καὶ σ’
ἐκεῖνον ποὺ θέλει νὰ σὲ πᾶει στὸ δικαστήριον καὶ

νὰ σοῦ πάρει τὸ πουκάμισό σου, ἄφησέ του καὶ τὸ ἐπανωφόρι σου».

Ὡστόσο, ὅσο μεγάλη εἶναι ἡ ἀρετὴ τῆς ὑποχωρητικότητας, τόσο καὶ δυσεύρητη. Καὶ αὐτὸ γιατί εἴμαστε ζυμωμένοι μὲ τὸν ἐγωϊσμό μας· μὲ τὰ συμφέροντά μας. Καὶ ἔτσι περιορίζουμε πολὺ τὰ μάτια μας, γιὰ νὰ μὴ βλέπουν μακρυὰ· στενεύουμε τὸν πνευματικὸ μας ὀρίζοντα καὶ δὲ βλέπουμε, παρὰ μόνο τὶς ἀμαρτωλές μας διαθέσεις. Καὶ ὁμως εἶναι ἀπαραίτητο νὰ καλλιεργήσουμε τὴν ὑποχωρητικότητα καὶ τὴ συμβιβαστικότητα. Ζοῦμε στὴν οἰκογένεια, μέσα στὴν κοινωνία. Συναναστρέφóμαστε πρόσωπα τοῦ ἄμεσου οἰκογενειακοῦ μας περιβάλλοντος· ἀλλὰ καὶ προῖσταμένους μας καὶ ὑφισταμένους μας· ἀκόμη, ἀνθρώπους μὲ τοὺς ὁποίους ἐρχόμαστε σὲ καθημερινές συναλλαγές. Καὶ ἔχει ὁ καθένας τοὺς τὸ χαρακτήρα του, τὸν ἐγωϊσμό του, ἴσως τὴν εὐθιξία καὶ τὴν κακῶς νοουμένη φιλαυτία. Ἔτσι, θὰ παρουσιαστοῦν περιπτώσεις, ποὺ θὰ δημιουργηθοῦν δυσარέσκειες, παράπονα, ἀπαιτήσεις, δικαιολογημένες ἢ ὄχι. Καὶ τότε θὰ χρειαστεῖ ὑποχωρητικότητα. Θὰ ὑποχωρήσει ἡ σύζυγος μπροστὰ σὲ μία ἔξαψη τοῦ συζύγου της καὶ ἡ εἰρήνη θὰ ἐπικρατήσῃ. Θὰ ὑποχωρήσει ὁμως καὶ ὁ σύζυγος ἐκεῖ ποὺ ἐπιβάλλει ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ. Θὰ ὑποχωρήσει ὁ ἕνας ἀπέναντι ἐκείνου ἀπὸ τὸν ὁποῖο τὸν χωρίζουν κάποιες διαφορές. Θὰ ὑποχωρήσει ἀκόμη καὶ ὁ μεγαλύτερος στὸ μικρότερο, χωρὶς, βέβαια, νὰ θίγεται ἡ ἠθικὴ τάξη, δίδοντας συγχρόνως τὸ καλὸ παράδειγμα τῆς ὑποχωρητικότητας. Πάνω στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, γράφοντας στοὺς Κορινθίους, σημειώνει: «Τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω». Δηλαδή σὲ ὅλους ἔχω γίνῃ ὑποχωρητικὸς, ἐπεικὴς, συγκαταβατικὸς, ὥστε μὲ κάθε ἀνένοχο τρόπο (χωρὶς δηλαδή νὰ παραβῶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ) νὰ σώσω ὅπωςδὴποτε μερικοὺς ἀπὸ αὐτοὺς.

Ἔτσι ἀποφεύγονται οἱ συγκρούσεις, διατηρεῖται ἡ εἰρήνη καὶ δημιουργεῖται ἀτμόσφαιρα εὐλογημένη.

Ἄς κάνουμε, λοιπόν, ἕνα ἔλεγχο μέσα μας, γιὰ νὰ δοῦμε σὲ ποιά κατάσταση βρισκόμαστε, σχε-

τικά με τὴ μεγάλη αὐτὴ ἀρετὴ τῆς ὑποχωρητικότητας, προτάσσοντας πάντοτε τὸ λόγο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Πρέπει νὰ πειθαρχοῦμε στὸ Θεὸ μᾶλλον παρὰ στοὺς ἀνθρώπους». Διαπιστώνοντας δέ, ὅτι ὑστεροῦμε στὴν ἀρετὴ αὐτή, ἅς μὴν ἀναβάλλουμε νὰ τὴν ἀποκτήσουμε, με ὁδηγὸ τὴ μεγάλη καὶ ὑψοποιοῦ ἀρετὴ τῆς ταπείνωσης.

20. Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΔΕΝ ΑΠΕΛΠΙΖΕΤΑΙ

Είναι γεγονός, ότι πολλά είναι εκείνα, που ταιπωρούν τη ζωή μας: Τὰ μιση καὶ οἱ κακίες πολλῶν ἀνθρώπων, πού μᾶς περιβάλλουν. Οἱ ἀδικίες πού μᾶς κάνουν. Οἱ ἀρρώστιες. Οἱ θάνατοι καὶ μάλιστα νέων στήν ἡλικία ἀνθρώπων. Ἡ ἀπιστία τοῦ ἡ τῆς συντρόφου τῆς ζωῆς κάποιων. Ἡ ἐγκατάλειψη γερόντων καὶ ἀναπήρων γονέων ἀπό τὰ παιδιά τους. Ἡ παραμέληση τῆς οἰκογένειας ἀπό τὸν χαρτοπαίκτη, τὸν μέθυσο, τὸν ἔκφυλο ἄνδρα ἢ ἀπὸ τὴν παραστρατημένη σύζυγο. Καὶ μαζί μὲ αὐτὰ καὶ ἡ ὑπάρχουσα οἰκονομικὴ κρίση, καθὼς καὶ τόσα ἄλλα, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ συναντοῦμε Χριστιανούς, πού στήν ψυχὴ τους ἔχει καθίσει βαριὰ ἀπελπισία. Δὲν εἶναι μόνο ἡ θλιμμένη ὄψη τους, πού δείχνει τὴν ἀπόγνωση, πού ἔχει καταλάβει τὴν ψυχὴ τους. Εἶναι καὶ τὰ λόγια πού ἀκοῦς ἀπὸ τὸ στόμα τους: «Γιὰ μένα τώρα βασίλεψε ἡ ζωὴ», ἔλεγε συχνὰ μιὰ μάνα, πού ὁδήγησε στήν τελευταία του κατοικία ἓνα ἀπὸ τὰ παιδιά της. «Γιὰ μένα δὲ μένει τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ δώσω τέρμα στὴ ζωὴ μου», λένε κάποιοι ἄλλοι, πού ἔχουν περιέλθει σὲ δεινὴ οἰκονομικὴ κατάσταση ἀπὸ τὴν ὑπάρχουσα στήν πατρίδα μας οἰκονομικὴ κρίση. Καὶ ἄλλες πολλές φωνὲς ἀπογοήτευσης ἀκούονται ἀπὸ Χριστιανούς, πού κάποια μεγάλῃ δοκιμασία θόλωσε τὸ νοῦ τους καὶ γέμισε σκοτεινιά τὴν καρδιά τους. Δὲν εἶναι δὲ λίγοι ἐκεῖνοι, πού παραπονοῦνται καὶ γογγύζουν κατὰ τοῦ Θεοῦ· ἢ ἀκόμη καὶ ἀρνοῦνται κάθε λόγο παρηγοριᾶς.

Ὅμως, τί φανερώνουν ὅλες αὐτές, ἀλλὰ καὶ ἄλλες, ἀντίθετες πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀντιδράσεις, ὅταν οἱ θλίψεις, τὰ παντὸς εἶδους προβλήματα, κάνουν τὴν ἐπίσκεψή τους στὴ ζωὴ μας; Πρῶτον, ὅτι δὲν ἔχουμε ἐπαρκὴ πίστη, πού νὰ στηρίζει τὴν ψυχὴ μας στήν ἀλήθεια, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη καὶ στοργὴ καὶ ὅταν μιᾷ καὶ ὅταν σωπαίνει καὶ ὅταν κρύβεται καὶ ὅταν προβάλλει. Μὲ ἓνα λόγο καὶ ὅταν μᾶς εὐεργετεῖ, ἀλλὰ καὶ ὅταν μᾶς παιδαγωγεῖ μὲ τὸν ὅποιοδήποτε πόνο, ἀποβλέποντας πάντοτε στὸ πνευματικὸ μας συμφέρον, στὴ μετάνοιά μας καὶ στὴ σωτηρία μας.

Ἔτσι, ὁ Θεὸς δὲν παίρνει κάτι ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, εἴτε υἡγεία εἶναι αὐτό, εἴτε ὅτιδήποτε ἄλλο, χωρὶς νὰ τοῦ δώσει κάτι καλύτερο, εὐγενέστερο καὶ σωτηριῶδες, ἀφοῦ, βεβαίως, ἀντιμετωπίσει χριστιανικὰ τὴ δοκιμασία του ὁ πιστός. Τὴν ἀλήθεια αὐτὴ τονίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν σημειώνει: «Δὲν ἔχουν καμμία ἀξία τὰ ὅσα πάσχομε καὶ ὑποφέρομε στὴν παρούσα ζωὴ, συγκρινόμενα πρὸς τὴ δόξα, ποὺ πρόκειται νὰ μᾶς ἀποκαλυφθεῖ καὶ νὰ μᾶς δοθεῖ». Καὶ ἐπιβάλλεται, λοιπόν, νὰ παρακαλοῦμε καθημερινὰ τὸν Κύριό μας νὰ αὐξάνει τὴν πίστη μας, ὥστε ὅταν ἔλθει ἡ ὥρα τοῦ πειρασμοῦ καὶ τοῦ πόνου νὰ μὴ βρεθοῦμε ἀνέτοιμοι καὶ μᾶς καταλάβει ἡ ἀπόγνωση, μὲ τὰ γνωστὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Ἐπὶ πλεόν δὲ ἡ θερμὴ πίστη μέσα μας θὰ μᾶς μεταδίδει τὴ δύναμη νὰ ὑποτασσόμαστε ἀδιαμαρτύρητα στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἔτσι νὰ δεχόμαστε ἀπὸ τὸ ἅγιο χέρι Του ὅτιδήποτε Ἐκεῖνος κρίνει, ὅτι εἶναι καλὸ καὶ ὠφέλιμο γιὰ τὴν ψυχὴ μας.

Καὶ ἀκριβῶς αὐτὸ εἶναι τὸ δεύτερο ποὺ λείπει ἀπὸ τὸν δοκιμαζόμενο ἄνθρωπο, ὅταν αὐτὸς ἀντιδρᾷ ἀρνητικά, κατὰ τρόπο βλαπτικὸ γιὰ τὴ ζωὴ του καὶ τὴν ψυχὴ του. Ψυχὴ, ποὺ ἔμαθε νὰ ὑποτάσσεται καθημερινὰ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, θὰ ὑποταχθεῖ ἀτάραχα καὶ μὲ ἐμπιστοσύνη καὶ στὰ σοβαρότερα προβλήματα· θὰ ἀποδιώξει κάθε ἀπαισιόδοξη καὶ μελαγχολικὴ σκέψη· θὰ συγκεντρώσει τὶς δυνάμεις της· θὰ ζητήσει τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ περάσει τὴ δοκιμασία μὲ ἀληθινὸ ψυχικὸ μεγαλεῖο. Καὶ δὲν εἶναι σπάνια τὰ παραδείγματα αὐτά. Εἶδαμε ἀνθρώπους, ποὺ γεύθηκαν πικρότατα ποτήρια θλίψεων καὶ στάθηκαν μὲ ἡρωϊσμὸ μπροστὰ στὸν πόνο. Εἶδαμε μητέρες, ποὺ συνόδευσαν στὸν τάφο τρυφερὰ βλαστάρια τους καὶ τὰ ἀποχαιρέτησαν μὲ τὸν γεμάτο πίστη καὶ ἐλπίδα ὑπέροχο λόγο τους: «Στὸ καλὸ παιδί μου καὶ καλὴ ἀντάμωση».

Ἀπὸ μιὰ τέτοια πίστη, ἀλλὰ καὶ ἐλπίδα ἔχουμε ἀνάγκη ὅλοι μας. Τὴν ἐλπίδα, ποὺ θὰ ἐνθαρρύνει καὶ θὰ ἐνισχύσει τὶς πληγωμένες ψυχές μας, γιὰ νὰ μὴν βουλιᾶξουν στὴν ἀπελπισία, νὰ μὴν καταλήξουν στὴν αὐτοκτονία, γιὰ νὰ κρατηθοῦν ὁλοῦρες.

Τὴν ἐλπίδα ἐκείνη, ποὺ ἀκουμπᾷ στὸ Χριστό, στὸν παντοδύναμο καὶ πανάγαθο Λυτρωτὴ μας· καὶ ὅχι ἐκείνη ἡ ἀόριστη καὶ νεφελώδης ἐλπίδα πολλῶν, ποὺ ξεγελιοῦνται μὲ ἀνθρώπινες αἰσιοδοξίες:

Ἐλπίδα στὸν ἄνθρωπο, λένε, ἐλπίδα στὸ αὐριο, ἐλπίδα γιὰ μιὰ καλύτερη τύχη. Ὅλα αὐτὰ εἶναι μιὰ ἀπατηλὴ φαντασμαγορία· εἶναι σαπουνόφουσκιες καὶ λόγια γιὰ νὰ περνᾷ ἡ ὥρα· εἶναι ψευτοφάρμακα καὶ ἀδύναμα ἔμπλαστρα. Καὶ μόνο, λοιπόν, ἡ χριστιανικὴ ἐλπίδα, μόνο ἡ ἄγκυρα αὐτὴ τῆς ψυχῆς, εἶναι στήριγμα καὶ ἀσφάλειά της. Τὴν ἀλήθεια αὐτὴ ὑπογραμμίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὅταν γράφει στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ του, ὅτι τὴν ἐλπίδα αὐτὴ, τὴ στηριγμένη στὸ Χριστό, «ἔχομεν ὡς ἄγκυραν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν». «Ἡ γερὴ αὐτὴ ἄγκυρα, ἐρμηνεύει ὁ ἐρμηνευτὴς Ζιγαβηνός, κρατᾷ τὴν ψυχὴ σταθερὴ καὶ δὲν τὴν ἀφήνει νὰ κλυδωνίζεται καὶ νὰ τινάζεται ἀπὸ τοὺς ἀνέμους τῶν πειρασμῶν». Καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ἐξηγώντας τὸν ἴδιο αὐτὸ λόγο τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν, συμβουλεύει: «Ὅπως ἡ ἄγκυρα κρεμασμένη ἀπὸ τὸ πλοῖο δὲν τὸ ἀφήνει νὰ περιφέρεται, μὲ κίνδυνο νὰ βουλιάξει, ἔστω καὶ ἂν μύριοι ἄνεμοι τὸ σαλεύουν, ἀλλὰ γαντζωμένη τὸ κάνει ἀμετακίνητο, ἔτσι καὶ ἡ ἐλπίδα, ὅταν τὴν ρίχνουμε σὰν ἄλλη ἄγκυρα στὸν οὐρανό. Τότε δὲν κινδυνεύουμε νὰ καταποντιστοῦμε ἀπὸ τὰ κύματα τῆς ζωῆς. Καὶ ἡ ἀλήθεια αὐτὴ εἶναι ἀδιάψευστη». «Ἡ ἐλπίς οὐ καταισχύνει», τονίζει καὶ πάλι ὁ ἴδιος τοῦ Θεοῦ Ἀπόστολος. Ὁ δὲ Ἅγιος Οἰκουμένιος σχολιάζει: «Εκείνος, ποὺ ἐλπίζει σὲ ἄνθρωπο ἴσως νὰ διαψευσθεῖ στὴν ἐλπίδα του. Αὐτὸς ὅμως ποὺ ἐλπίζει στὸ Χριστό δὲν ντροπιάζεται καὶ δὲν διαψεύδεται ποτέ».

Χωρὶς τὴ χριστιανικὴ αὐτὴ ἐλπίδα ἡ ζωὴ εἶναι συννεφιασμένος οὐρανὸς χωρὶς ἥλιο, τρικυμία χωρὶς γαλήνη, ταξίδι κοπιαστικὸ χωρὶς καμιά παρηγοριά. Μόνο τὸ θεῖο αὐτὸ δῶρο ἀπαλύνει τὸν πόνο, διαλύει τὰ πυκνὰ σύννεφα τῆς μελαγχολίας καὶ σὰν δροσερὴ αὐρα ἔρχεται νὰ δροσίσει τὴν ψυχὴ. Καὶ κάτι περισσότερο. Ἐρχεται ἡ ἐλπίδα νὰ δώσει θάρρος στὶς δυσκολίες τῆς ζωῆς, χαρὰ στὸν πόνο. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος αὐτὸ τὸ μήνυμα

σαλπίζει στους Χριστιανούς τῆς Ρώμης, ἀλλὰ καὶ
στοὺς Χριστιανούς ὅλων τῶν αἰώνων. Νὰ ζοῦμε
σύμφωνα μὲ τὸ ἅγιο θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἀντι-
κρίζουμε τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον «τῇ ἐλπίδι χαί-
ροντες». Καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος σημειώνει:
«Ἡ δύναμη τῆς ἐλπίδας στὸ Χριστό εἶναι μεγά-
λη. Μοιάζει μὲ ἄπαρτο φρούριο, μὲ ἀκαταμάχητο
τεῖχος, μὲ ἀνίκητη συμμαχία, μὲ λιμάνι ἀσφαλές,
μὲ ἀήττητο ὄπλο, μὲ ἀκατανίκητη δύναμη, ποὺ
βρίσκει διέξοδο ἀκόμη καὶ σ'αὐτὰ τὰ ἀδιέξοδα.
Μὲ τὴν ἐλπίδα νίκησαν ἄοπλοι τοὺς ὀπλισμένους,
γυναῖκες τοὺς ἄνδρες καὶ μικρὰ παιδιὰ φάνηκαν
μὲ μεγάλη εὐκολία ἰσχυρότερα ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς
κατὰ κόσμον τυράννους».

Μακρυνά, λοιπόν, ἡ ἀπελπισία. Δὲν εἶναι γιὰ
τοὺς Χριστιανούς ἡ ἀπόγνωση, ἀλλὰ ἡ χριστιανικὴ
ἐλπίδα καὶ ἡ τελεία ἐμπιστοσύνη καὶ ὑποταγὴ στὸ
θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποῖος, καθὼς μᾶς ὑπόσχεται
διὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, «δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ
ὑποφέρομε περισσότερο ἀπὸ ὅσο μποροῦμε».

Ἔτσι καὶ ἡ δοκιμασία ἀντιμετωπίζεται εὐκολότε-
ρα καὶ ἡ ψυχικὴ καὶ σωματικὴ ὑγεία δὲν κλονίζο-
νται «καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα
νοῦν», ποὺ ξεπερνᾷ δηλαδὴ κάθε ἀνθρώπινη καὶ
ἀγγελικὴ σκέψη, προσφέρεται πλούσια στὴν ψυχὴ
μας.

21. ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ

Οἱ Πυθαγόρειοι, οἱ φιλόσοφοι αὐτοὶ τῆς ἀρχαιότητος, κάθε βράδυ ἔκαναν τὴν αὐτοκριτικὴν τους, λέγοντας: «Πῇ παρέβην; Τί δ' ἔρεξα; Τί μοι δέον καὶ οὐκ ἐτελέσθη;». Δηλαδή: Τί ἔκανα πού δὲν ἔπρεπε; Τί ἔκανα πού ἔπρεπε; Τί ἔπρεπε νὰ κάνω καὶ δὲν τὸ ἔκανα;

Τὴν αὐτοσυγκέντρωση καὶ αὐτοκριτικὴ αὐτή, πολὺ περισσότερο, πρέπει νὰ κάνουμε καθημερινὰ οἱ Χριστιανοί, ἔτσι, ὥστε, ἐντοπίζοντας τὰ λάθη μας καὶ τὶς παραλείψεις μας, νὰ βελτιώνουμε, μέρα μὲ τὴ μέρα, τὶς σχέσεις μας μὲ τὸν ἑαυτό μας, τὸν πλησίον μας καὶ τὸ Θεό μας.

Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὶς σχέσεις μας μὲ τὸν ἑαυτό μας, ἐννοοῦμε τὴν ἀποκατάσταση τῶν σχέσεων μας μὲ τὴ συνείδησή μας, ἐφ' ὅσον αὐτὴ εἶναι ἀνήσυχη καὶ ταραγμένη ἀπὸ ἁμαρτίες μας. Ἡ συνείδηση, θρονιασμένη στὰ ἔγκατα τοῦ ψυχικοῦ μας κόσμου καὶ ἐνῶ τὴ διατηροῦμε ὑγιῆ, οὐδέποτε μᾶς ἐνθαρρύνει στὸ κακό, ἀλλὰ ἀντίθετα μᾶς προτρέπει στὸ καλὸ καὶ τὸ ἀγαθό. Ἡ χριστιανικὴ συνείδηση ποτὲ δὲν ὑπηρετεῖ σκοπιμότητες, ἀλλὰ πάντα μένει ἀταλάντευτη καὶ μὲ εἰλικρίνεια, ὅταν σκεπτόμαστε νὰ διαπράξουμε τὸ κακό, μᾶς φωνάζει τὸ ἰσχυρὸ καὶ δυνατὸ «μή». Ἐνῶ δὲ τὴν καταπατοῦμε μᾶς ἐλέγχει μὲ σφοδρότητα, μὲ στόχο πάντοτε νὰ μᾶς ὀδηγήσει στὴ συνειδητοποίηση τοῦ λάθους μας, στὴν ἀναγνώριση τοῦ σφάλματός μας καὶ στὴν ἐπάνοδό μας στὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὸν Ὅποῖο ἀπομακρυνθήκαμε. Καὶ τότε μόνο ἡσυχάζει, ὅταν μᾶς ὀδηγήσει σὲ ἔμπρακτη καὶ εἰλικρινῇ μετάνοια καὶ ἐξομολόγηση.

Ὅμως δὲν εἶναι ἀρκετὸ νὰ συμφιλιωθοῦμε μόνο μὲ τὴν συνείδησή μας. Εἶναι ἀπαραίτητο νὰ συνδιαλλαγοῦμε καὶ μὲ τὸν ἀδελφό μας, ἀφοῦ, μετὰ ἀπὸ κάθε αὐτοέλεγχο, διακρίνουμε ὅτι ἔχουν διαταραχθεῖ οἱ σχέσεις μας μὲ αὐτόν. Καὶ ὅταν λέμε τὸν ἀδελφό μας, δὲν ἐννοοῦμε μόνο τοὺς ἀνθρώπους τοῦ συγγενικοῦ μας περιβάλλοντος, ἀλλὰ ὅλους τοὺς συνανθρώπους μας. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἴμαστε παιδιὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπομένως ἀδελφοὶ

μεταξύ μας. Καὶ ἴσως μὲ τοὺς ἀδελφούς μας νὰ ἀνταλλάξαμε πικρὲς κουβέντες. Ἴσως ἀκόμη ὁ ἓνας νὰ ἀδίκησε τὸν ἄλλον· ἢ ὁ ἓνας νὰ δημιούργησε ψυχρότητα σὲ βάρος τοῦ ἄλλου καὶ οἱ ψυχὲς νὰ κινοῦνται σὲ μιὰ ὀμιχλώδη κατάσταση. Ἐπίσης μπορεῖ ὁ ἓνας νὰ μὴ χαιρετᾷ ἢ καὶ νὰ ἀρνεῖται τὸν χαιρετισμὸ τοῦ ἄλλου ἢ καὶ νὰ τὸν μισεῖ. Καὶ τότε, πῶς μπορεῖ νὰ λέει, ὅτι ἀγαπᾷ τὸ Θεό, ἐνῶ μισεῖ τὸν ἀδελφό του; Τὴν ἀλήθεια αὕτη ὑπογραμμίζει ὁ Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ὅταν λέει: «Ἐὰν κανεῖς πεῖ ὅτι ἀγαπᾷ τὸ Θεὸ καὶ τὸν ἀδελφό του μισεῖ, εἶναι ψεύτης». Ἀλλὰ καὶ ἡ προσευχή μας καὶ τὸ δῶρο μας καὶ ἡ λατρεία μας δὲν γίνονται δεκτὰ ἀπὸ τὸ Θεό, ἂν δὲν προσπαθοῦμε νὰ ἀποκαθιστοῦμε τὶς σχέσεις μας μὲ τοὺς ἀδελφούς μας. Ἀποκατάσταση δὲ τῶν σχέσεών μας σημαίνει: Ζητοῦμε συγγνώμη καὶ παρέχουμε συγγνώμη στὸν ὁποιοδήποτε, μὲ τὸν ὁποῖο ἤλθαμε σὲ σύγκρουση ἢ δυσαρέσκεια.

Τέλος, ἐναπομένει, νὰ ἐντοπίσουμε τὶς σχέσεις μας μὲ τὸ Θεὸ κατὰ τὴ μέρα ποὺ πέρασε. Σ' αὐτὸ θὰ βοηθηθεῖ ὁ καθένας ἀφοῦ θέσει στὸν ἑαυτὸ του ἀνάλογες ἐρωτήσεις, ὅπως: Σήμερα ἡ πίστη μου στὸ Θεὸ ἦταν θερμή; Ἡ ἐλπίδα μου στὴν πρόνοιάν Του παρέμεινε ἀμείωτη; Ἡ ἀγάπη μου στὸν Κύριο ἦταν ἔμπρακτη καὶ πάνω ἀπὸ ὅλους καὶ ἀπὸ ὅλα; Μὲ ἓνα λόγο, προσπάθησα νὰ ρυθμίσω τὴ ζωὴ μου, νὰ συντονίσω τὶς ἐνέργειές μου σύμφωνα μὲ τὸ ἅγιο καὶ σωτηριῶδες θέλημά Του; Ἐὰν ναί, χαρᾶς εὐαγγέλια. Ἐὰν ὄχι, θὰ ἀπαιτηθεῖ ἀπόφαση γιὰ μεγαλύτερη προσπάθεια αὐξησης τῆς Χάρης τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ἁγίων Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας μας (Ἐξομολόγησης καὶ Θείας Κοινωνίας), τῆς προσευχῆς, τῆς νηστείας, τῆς μελέτης τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἄλλων πνευματικῶν μέσων, ὥστε, μαζὶ καὶ μὲ τὸν προσωπικό μας ἀγώνα, νὰ ἀποκαταστήσουμε τὶς σχέσεις μας καὶ μὲ τὸ Θεὸ μας.

Ἔτσι, κάνοντας τὴν αὐτοκριτικὴ μας καθημερινά, θὰ βελτιώνουμε μέρα μὲ τὴ μέρα τὴν πνευματικὴν μας κατάσταση, σύμφωνα καὶ μὲ τὴν προτροπὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσι». Δηλαδή

**νὰ ἐπωφελεῖσθε πνευματικὰ τὴν κάθε μιὰ στιγμή
τοῦ χρόνου σας, χρησιμοποιώντας την γιὰ τὸ καλό,
γιατί οἱ μέρες εἶναι πονηρές.**

22. «ΜΗ ΚΑΤΑΚΡΙΝΕΤΕ
ΓΙΑ ΝΑ ΜΗ ΚΑΤΑΚΡΙΘΕΙΤΕ»
(Ὁ Κ ύ ρ ι ο ς)

Τὸ ἀμάρτημα τῆς κατάκρισης εἶναι πολὺ μεγάλο. Δείχνει τὴν ποιότητα τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Βαθμολογεῖ τὴν ἀρετὴ του. Πολλοὶ ἱεροὶ Πατέρες ἔχουν ἀσχοληθεῖ μ' αὐτὸ τὸ σοβαρὸ θέμα, ἐπισημαίνοντας τὸν κίνδυνο, ποὺ ἐνέχει γιὰ τὴ σωτηρίᾳ μας. Ἀντίθετα, οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς τὸ θεωροῦμε ἀσήμαντο ἢ νομίζουμε ὅτι εἶναι φυσικὸ νὰ σχολιάζουμε τοὺς ἄλλους. Καὶ ἂν μάλιστα συμβαίνει νὰ ἔχει κανεὶς κάποια ἀρετὴ, στὴν ὁποία χωλαίνει ὁ ἄλλος, τότε ἡ κρίση του βγαίνει πολὺ πιὸ εὐκόλα. Ἔτσι ἢ θὰ καταλαλήσει λέγοντας, ὅτι διέπραξε τὴν τάδε ἀμαρτία (π.χ. ἔκλεψε) ἢ θὰ τὸν κατακρίνει, κρίνοντας ὅλη τὴ ζωὴ του καὶ λέγοντας, ὅτι εἶναι ἀμαρτωλὸς (π.χ. κλέφτης). Ὅμως ἡ στάση μας αὐτὴ ἔναντι τῶν σφαλμάτων τοῦ ἀδελφοῦ μας φανερώνει, κατὰ τοὺς Ἁγίους Πατέρες, ἔλλειψη ταπεινώσεως καὶ ἀγάπης. Καὶ γιὰ νὰ ἀναφερθοῦμε σὲ δύο μόνο, ὁ Ὅσιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος σημειώνει: «Ἡ καρδιά, ποὺ εἶναι ταπεινὴ καὶ ἔχει ἀγάπη, δὲν κατηγορεῖ τὶς ἀμαρτίες τῶν ἄλλων. Καὶ ἀκόμη δὲν ἀνέχεται νὰ καταλαλοῦν οἱ ἄλλοι ἢ καὶ νὰ κατακρίνουν τὰ λάθη τῶν ἀδελφῶν τους. Ἡ κατάκριση, ἔστω καὶ ἂν μόνο αὐτὴ ὑπάρχει μέσα μας, μπορεῖ ψυχικῶς νὰ μᾶς καταστρέψει ὀλοσχερῶς, ὅπως τὸν Φαρισαῖο τῆς ὁμώνυμης παραβολῆς». Καὶ ὁ Ὅσιος Δωρόθεος γράφει: «Ἄν εἴχαμε ταπείνωση καὶ ἀγάπη θὰ σκεπάζαμε κάθε σφάλμα τοῦ ἀδελφοῦ μας, ὅπως ἀκριβῶς ἔκαναν οἱ Ἅγιοι, ὅταν ἔβλεπαν τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀνθρώπων. Κατέκριναν ἀνώνυμα τὴν ἀμαρτία, ὅχι ὅμως καὶ τὸν ἀμαρτωλό. Ὅποιος κατακρίνει περιφρονεῖ κατὰ βάθος τὴν κρίση τοῦ Θεοῦ. Γιατί μόνο ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ δικαιώσει ἢ νὰ κατακρίνει, ἀφοῦ μόνο Αὐτός, δοῦλοι τοῦ Ὁποίου εἴμαστε, γνωρίζει τοῦ καθενὸς τὴν κατάσταση, τὴ δύναμη, τὸ περιβάλλον, τὰ χαρίσματα, τὴν ἰδιοσυγκρασίαν καὶ τὶς ἰδιαιτέρες ἱκανότητές του, ὥστε νὰ τὸν κρίνει σύμφωνα μὲ ὅλα αὐτά». Ἔτσι, θὰ πεῖ στὸν καθένα μας ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Σὺ ποιὸς

εἶσαι, πού κατακρίνεις ξένο δοῦλο; Ἐὰν στέκεται ἢ ἐὰν πέφτει, εἶναι ὑπεύθυνος ἀπέναντι τοῦ Κυρίου του. Σὺ τὸν κατακρίνεις, αὐτὸς ὅμως, καταφεύγοντας στὸ Θεό, θὰ σταθεῖ. Διότι ὁ Θεὸς ἔχει τὴ δύναμη νὰ τὸν στερεώσῃ».

Κατακρίνοντας τοὺς ἀδελφούς μας, δεῖγμα ἔλλειψης ἀγάπης καὶ στάση καθαρὰ ἐγωϊστική, ἀπομακρυνόμαστε ἀπὸ τὸ Θεὸ τῆς ἀγάπης, μὲ ἀποτελεσμα, πολλές φορές νὰ διαπράττουμε κι ἐμεῖς τὰ ἴδια ἢ καὶ χειρότερα. Καὶ ἐδῶ ἔχουν ἐφαρμογὴ τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Εκεῖνος, πού νομίζει, ὅτι στέκεται καλά, ἄς προσέχει μήπως πέσει». Ὅποιος γνώρισε πραγματικὰ τὸν ἑαυτό του, πόσο εἶναι ἀνίσχυρος γιὰ κάθε ἀρετὴ καὶ ἐπιρρεπὴς σὲ κάθε κακία, δίχως τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς ποτὲ δὲν κατακρίνει. Ἡ αὐτογνωσία τὸν κάνει προσεκτικό, ὥστε ὄχι μόνο νὰ μὴν κατακρίνει, ἀλλὰ οὔτε καὶ νὰ δέχεται νὰ κατακρίνουν οἱ ἄλλοι. Ὅποιαδήποτε δὲ ἀρνητικὴ εἰκόνα γιὰ τὸν πλησίον τὴν στρέφει σὲ εὐμενῇ κρίση. Βλέπει τὴν πτώση τοῦ πλησίον ὡς δική του. Τὸν συμπαθεῖ, προσεύχεται, συμπάσχει μαζί του, σύμφωνα μὲ τὸν λόγο τοῦ Ἀπ. Παύλου: «Ἐὰν πάσχει ἓνα μέλος, πάσχουν μαζί μὲ αὐτὸ ὅλα τα μέλη». Τὸν σκεπάζει μὲ τὴν θαλπωρὴ τῆς ἀγάπης καὶ τὸν βοηθεῖ μὲ τὸ λόγο του καὶ τὸ χριστιανικὸ του παράδειγμα νὰ ἀναπνεύσει πνευματικὰ καὶ νὰ ζήσῃ κατὰ Θεόν.

Καὶ τώρα, μετὰ τὶς λίγες παραπάνω σκέψεις γιὰ τὸ φοβερό τῆς κατάκρισης ἀμάρτημα, ἄς ἀναφέρουμε δύο παραδείγματα. Τὸ πρῶτο: Στὸ σπίτι τοῦ Γκαῖτε μαζεύονταν τὰ βράδια διάφοροι φίλοι του καὶ συζητοῦσαν γύρω ἀπὸ τὴν θρησκεία, τὶς τέχνες, τὰ γράμματα καὶ τὶς ἐπιστῆμες. Τὸ μόνο θέμα, γιὰ τὸ ὁποῖο ἀπαγορευόταν νὰ μιλοῦν, ἦταν τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων. Καὶ γιὰ νὰ μὴν ξεχνιοῦνται οἱ ἐπισκέπτες του, στὸ χῶλ τοῦ σπιτιοῦ του, κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ «Σκουπίζετε τὰ πόδια σας», πρόσθεσε καὶ τὴν σύσταση «Σκουπίζετε καὶ τὴ γλῶσσα σας». Καὶ τὸ δεύτερο: Σὲ ἓνα μοναστήρι περιτριγύρισαν οἱ ἀδελφοὶ ἓναν ἐτοιμοθάνατο ἀδελφό. Μὲ ἐκπληξὴ τὸν ἔβλεπαν χαρούμενο, ἐνῶ γινώριζαν, ὅτι ἔζησε μὲ ἀμέλεια τὴν μοναχικὴ του

ζωή. Καὶ ὅταν τὸν ρώτησαν γιατί ἦταν χαρούμενος, ἀπάντησε: «Ἐλπίζω στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, γιατί σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ ἔναν ἀγῶνα ἔκανα· φυλάχτηκα καὶ δὲν κατέκρινα κανέναν. Ἔτσι, ἐλπίζω στὰ λόγια τοῦ Κυρίου, ποὺ εἶπε: «Μὴ κατακρίνετε γιὰ νὰ μὴν κατακριθεῖτε».

Τέλος, σημειώνοντες τὴν προσευχὴ ἑνὸς Χριστιανοῦ ποιητῆ, ποὺ λέει: «Κύριε φώτιζέ με νὰ βλέπω τὰ σφάλματά μου καὶ νὰ κλαίω καὶ ὄχι τοῦ ἀδελφοῦ μου γιὰ νὰ λέω», παραθέτουμε καὶ τὴν εὐχὴ τοῦ Ὁσίου Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου, ποὺ εἶναι: «Κύριε καὶ Δέσποτα τῆς ζωῆς μου, πνεῦμα ἀργίας, περιεργείας, φιλαρχίας καὶ ἀργολογίας μὴ μοι δῶς. Πνεῦμα δὲ σωφροσύνης, ταπεινοφροσύνης, ὑπομονῆς καὶ ἀγάπης χάρισαί μοι τῷ σῶ δούλῳ. Ναὶ Κύριε Βασιλεῦ, δώρησαί μοι τοῦ ὁρᾶν τὰ ἐμά πταίσματα καὶ μὴ κατακρίνειν τὸν ἀδελφόν μου· ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

23. ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΘΛΙΨΕΙΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ;

Η αλήθεια, ότι ο Θεός προνοεί για όλα τα δημιουργήματά Του δημιουργεί σε κάποιους κάποια έρωτήματα, όπως: Έάν πράγματι ο Θεός κυβερνά τον κόσμο και φροντίζει γι' αυτόν, πώς εξηγούνται τότε οι παρατηρούμενες στη φυσική και ήθική σφαίρα άταξίες; Γιατί π. χ. στην ανάσθητη πλάση τὰ χιόνια, οί κεραυνοί, οί τρικυμίες, οί λαίλαπες, οί καταιγίδες, τὰ ήφαιστεια καί τὰ φαρμακερά βότανα; Γιατί τὰ άγρια θηρία στο ζωϊκό βασίλειο; Γιατί οί άρρώστιες, ο πόνος γενικά, νά καταμαστίζει τή σύντομη ζωή τοῦ ανθρώπου; Γιατί ή κακοδαιμονία τής άρετής, ή καλοπέραση τής πονηρίας; Γιατί ή ύγρη πλάκα τοῦ τάφου; Αρχικά, πρέπει νά σημειωθεί, ότι ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο «καλόν λίαν». Κατέστησε δέ τον άνθρωπο κυρίαρχο καί άφέντη όλης τής κτίσης. «Πάντα υπέταξας υπό τούς πόδας αὐτοῦ (τοῦ ανθρώπου)», τονίζει ο προφητάνακτας Δαυΐδ, άπευθυνόμενος στο Θεό. Καί αὐτά ακόμη τὰ θηρία ήταν υποχρεωμένα νά σέβονται τον άνθρωπο. Από τή στιγμή όμως, που οί Πρωτόπλαστοι άμάρτησαν, «όλη ή κτίση μαζί στενάζει καί υποφέρει μέχρι τώρα». Η άμαρτία κλόνισε τήν τάξη που είχε όρίσει ο Θεός. Ο κόπος καί ο ιδρώτας, ο πόμος, ή οδύνη καί ο θάνατος συντροφεύουν άπό τότε τον άνθρωπο. Ωστόσο όμως, καθώς σημειώνει ο αείμνηστος πρωτοπρ. Κων/νος Καλλίνικος στο βιβλίο του «Ο Θεός έν τοῖς έργοις Αὐτοῦ», «δέν πρέπει νά καταδικάζουμε ό,τι δέν έλκύει άμέσως τήν εύνοιά μας στην κτίση, διότι πολλά πράγματα που μᾶς φαίνονται έκ πρώτης όψεως περιττά ή πικρά ή άγρια, άποδεικνύονται ώφελιμότατα για τή διατήρηση τής άρμονίας καί τής τάξης στο σύμπαν. Οί έκτεταμένοι παγετώνες π.χ. στην έπιφάνεια τής γής είναι οί φυσικές δεξαμενές, που διατηροῦν τὸ νερό σε στερεή κατάσταση. Οί κεραυνοί είναι σωτήριες έκκενώσεις τοῦ συσσωρευμένου στην άτμόσφαιρα ήλεκτρικοῦ ύγροῦ. Οί τρικυμίες καί οί λαίλαπες καί οί καταιγίδες είναι τὸ δραστικότερο μέσο για έξαερισμό τής άτμόσφαιρας,

ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπιφάνειας τῆς γῆς ἀπὸ τὶς βρώμικες ἀναθυμιάσεις. Τὰ ἡφαίστεια ἐφοδιάζουν τὸν πλανήτη μας μὲ ἀναπνευστικές βαλβίδες, ποὺ ἀνοίγουν κατὰ διαστήματα γιὰ νὰ μὴν κατασπαραχθεῖ σὲ μύρια τεμάχια ἀπὸ τὴ φωτιά, ποὺ σφιδάζει στὸ κέντρο του. Βότανα πικρὰ ἐμπεριέχουν θεραπευτικές ιδιότητες. Κατόπιν, τὰ σαρκοφάγα θηρία, ποὺ καταβροχθίζουν τὰ πτώματα, προλαβαίνουν τὴν ἀποσύνθεση καὶ προστατεύουν τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὶς λοιμώδεις ἀρρώστιες. Χωρὶς αὐτὰ ἡ σήψη καὶ ὁ θάνατος θὰ κυριαρχοῦσαν σ' ὁλόκληρη τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς». Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἀκόμη, ποὺ δὲν μποροῦμε νὰ ἐξηγήσουμε καὶ νὰ ἐρμηνεύσουμε σήμερα ἢ δὲν βλέπουμε καμία σκοπιμότητα, φανερώνουν τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Ἕνα παράδειγμα ἀπὸ τὰ πολλά: Τὸ οὐράνιο, τὸ βασικὸ αὐτὸ στοιχεῖο, ποὺ ἐθεωρεῖτο μέχρι τὸ δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ὡς ἄχρηστο καὶ ἄσκοπο μέσα στὴ δημιουργία, σήμερα εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὴν παραγωγή τῆς ἀτομικῆς ἐνέργειας. Σχετικὰ μὲ τὸ ἐρώτημα, γιατί ὁ σωματικὸς θάνατος τοῦ ἀνθρώπου, αὐτός, ὅχι μόνον δὲν πρέπει νὰ μᾶς προξενεῖ ἀνησυχίες, ἀλλὰ πρέπει νὰ μᾶς παρακινεῖ σὲ δοξολογία τοῦ Πανάγαθου Θεοῦ, ἀφοῦ δὲν εἶναι παρὰ ἀπλὴ ἀλλαγὴ σκηνογραφιῶν· ἀφοῦ εἶναι πέρασμα «ἀπὸ τὸ θάνατο στὴν αἰώνια ζωή».

Σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὶς θλίψεις, τοὺς πόνους, ποὺ συναντοῦμε στὴ ζωὴ μας, ἄλλοι εἶναι, καθὼς διδάσκει ἡ θεολογία, «οὐκ ἐφ' ἡμῖν», ἄλλοι δὲ εἶναι «ἐφ' ἡμῖν». Οἱ πρῶτοι ἀνήκουν στὴ Θεία Πρόνοια. Οἱ «ἐφ' ἡμῖν» εἶναι ἔργον τῆς ἐλεύθερης βούλησής μας καὶ καταλογίζονται σ' ἐμᾶς. Εἶναι οἱ στενοχώριες καὶ οἱ θλίψεις, ποὺ προέρχονται ἀπὸ δική μας ὑπαιτιότητα· ἀπὸ κακὴ χρῆση τῆς ἐλεύθερης θέλησής μας. Εἶναι βασικὴ ἀλήθεια τῆς πίστεως μας, ὅτι πλαστήκαμε ἐλεύθεροι καὶ ἐπομένως εἴμαστε ὑπεύθυνοι γιὰ τὶς πράξεις μας. Καὶ ξέρουμε πόσο συχνὰ ὁ καθένας μας χρησιμοποιεῖ κακῶς τὴν ἐλευθερία του. Μὲ συνέπεια τὴν κακὴ καρποφορία, ἀφοῦ, ὅπως ὑπογραμμίζει ὁ Ἀπ. Παῦλος, «ἐκεῖνο ποὺ θὰ σπεῖρει ὁ ἄνθρωπος, αὐτὸ καὶ θὰ θερίσει»· ἢ, ὅπως λέει ὁ λαός, «ὅπως ἔστρωσες, ἔτσι καὶ θὰ κοιμηθεῖς». Δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται, λοι-

πόν, νὰ ἀποδίδουμε εὐθύνες στὸ Θεὸ γιὰ τὰ δεινὰ, ποὺ δημιουργοῦμε στὸν ἑαυτὸ μας, μὲ αἰτία τὴν ἄτακτη καὶ ἁμαρτωλὴ ζωὴ μας. Ὁ μέθυσοις π.χ., ποὺ μεθοκοπᾷ στὰ καπηλειὰ καὶ δηλητηριάζει τὸν ὀργανισμό του μὲ τὸ ἄλκοολ καὶ γίνεται σωματικὰ πρόωρο ἐρείπιο, μὲ ποιὸ δικαίωμα θὰ παραπονεθεῖ κατὰ τοῦ Θεοῦ; Ὁ ἀνήθικος, ποὺ καταμαίνει τὸ Θεῖο καὶ ἱερὸ Νὰ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος συζώντας παράνομα, μὲ ἀποτέλεσμα τὴ δημιουργία προσωπικῶν, οἰκογενειακῶν καὶ ἄλλων προβλημάτων, πῶς θὰ ὑψώσει φωνὴ διαμαρτυρίας κατὰ τοῦ Θεοῦ; Ὁ ξενύχτης, ὁ χαρτοπαίκτης, ὁ ναρκομανὴς καὶ τόσοι ἄλλοι, μὲ ποιὸ δικαιολογητικὸ θὰ στραφοῦν καὶ αὐτοὶ κατὰ τοῦ Θεοῦ γιὰ τὰ δεινὰ, ποὺ τοὺς βρῆκαν;

Καὶ ἤδη ἐρχόμαστε στὸ κύριο μέρος τοῦ θέματος μας, ποὺ εἶναι οἱ θλίψεις οἱ «οὐκ ἐφ’ ἡμῖν», ἐκεῖνες δηλαδή, ποὺ προέρχονται ἀπ’ εὐθείας ἀπὸ τὸ Θεό, «ὁ Ὅποῖος δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ δοκιμαστοῦμε παραπάνω ἀπὸ τίς δυνάμεις μας»· ἢ ποὺ ἐπιτρέπει νὰ μᾶς δημιουργοῦν οἱ συνάνθρωποι μας, σεβόμενος τὴν ἐλεύθερη βούλησή τους. Καὶ στὸ σημεῖο αὐτό, πολὺ συχνά, πολλὰ ἀπὸ πολλοὺς ὑποβάλλονται ἐρωτήματα. Πρέπει δὲ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ νὰ ποῦμε, ὅτι οἱ θλίψεις καὶ οἱ δοκιμασί-ες αὐτὲς δὲν εἶναι ἄσκοπες, ἀλλὰ ἀποβλέπουν σὲ κάποιον σκοπὸ, πνευματικὸ πάντοτε. Ἔχουν τοὺς λόγους τους· λόγους ψυχικῆς ὠφέλειας καὶ σωτηρίας μας. Καὶ εἶναι, λοιπὸν, οἱ πόνοι αὐτοὶ ἔργον τῆς πρὸς τὸν ἄνθρωπο ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποῖος βλέπει, ὅ,τι ἀφορᾷ τὴ ζωὴ μας καὶ ἐπομένως καὶ τίς θλίψεις, μὲ τὸ πρῖσμα τῆς αἰωνιότητος. Εἰδικότερα ἀναφέρουμε τοὺς παρακάτω λόγους πνευματικῆς ὠφελείας μας ἀπὸ τίς θλίψεις, ποὺ ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει στὴ ζωὴ μας· λόγους, σχετικὰ μὲ τοὺς ὁποίους, λίγες σκέψεις, ἀπὸ τίς ὅσες ἀκολουθοῦν, δανειζόμαστε ἀπὸ τὸ μακαριστὸ Ἀρχιμ. Εὐσέβιο Ματθόπουλο. Μερικοὶ ἀπ’ αὐτοὺς δημιουργοῦν, ὅπωςδῆποτε, ἀπορίες στὸν ἀναγνώστη, στίς ὁποῖες καὶ ἀπαντοῦμε. Εἶναι δὲ οἱ λόγοι αὐτοί:

1) Ἡ δοκιμασία τῆς ἐλεύθερης θέλησής μας. Μὲ τὴ δοκιμασία αὐτὴ δείχνεται ἔμπρακτα διὰ τῆς

ύπομονῆς, πού θά δείξει ὁ πιστός στίς θλίψεις, ἡ πρὸς τὸ Θεὸ ἐμπιστοσύνη του, πειθαρχία του καὶ ὑπακοή του. Αὐτὸ ἀκριβῶς βλέπουμε στὸν ἐνάρετο καὶ δίκαιο Ἰώβ. Ἐπέτρεψε ὁ Θεὸς στὸ διάβολο νὰ τὸν πειράξει μὲ πολλές καὶ μεγάλες θλίψεις, μὲ σκοπὸ νὰ φανεῖ διὰ τῆς ὑπομονῆς του, ὅπως καὶ ἔγινε, ἡ τέλεια στὸ Θεὸ πειθαρχία του καὶ ὑπακοή του. Εἶναι δὲ ἡ πνευματικὴ ὠφέλεια ἀπὸ τὴ δοκιμασία αὐτὴ ὕψιστη καὶ αἰώνια. Διότι γυμνάζει καὶ στερεώνει τὸν ἄνθρωπο στὸ ἀγαθὸ καὶ τὸν κάνει μακάριο, καθὼς μᾶς βεβαιώνει ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ὅταν λέει διὰ τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου: «Εὐτυχὴς ὁ ἄνθρωπος, πού δέχεται μὲ ὑπομονὴ τὴ δοκιμασία τῶν θλίψεων, γιατί, ἔχοντας ἀποδειχτεῖ ἄξιος, θά πάρει τὸ στεφάνι τῆς αἰώνιας ζωῆς, πού ὑπόσχεται ὁ Κύριος σ' ἐκείνους πού τὸν ἀγαποῦν». Συμμετέχοντας ὁ ἄνθρωπος μὲ τὶς θλίψεις στὰ πάθη τοῦ Κυρίου καὶ ἐνῶ τὶς ἀντιμετωπίζει μὲ χριστιανικὴ ὑπομονὴ καὶ ἐλπίδα στὸ Θεό, δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ συμμετάσχει καὶ στὴ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεώς Του. Καὶ τυλίγει, λοιπόν, τὸ φωτοστέφανο τοῦ μεγαλείου τὰ κεφάλια ἐκείνων, πού εἶναι πρόθυμοι καὶ δυνατοὶ νὰ φορέσουν πρὶν ἀπ' αὐτὸ ἓνα ἀκάνθινο στεφάνι.

2) Ἡ μετάνοια. Ἐπιτρέπει δηλαδὴ ὁ Θεὸς τὶς θλίψεις γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας, μὲ σκοπὸ νὰ τὶς συναισθανόμαστε καὶ δείχνουμε εἰλικρινῆ καὶ τέλεια μετάνοια. Εἶναι γνωστὸ, ὅτι χωρὶς θλίψεις δύσκολα ἐρχόμαστε σὲ συναίσθηση τῶν ἁμαρτιῶν μας, γιὰ νὰ καταφεύγουμε στὸ Θεό. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Προφήτης λέει: «Κύριε στή θλίψη σὲ θυμηθήκαμε». Σὰν παράδειγμα ἀναφέρουμε τὸν προφήτানাκτα Δαυῖδ, στὸν ὁποῖο ὁ Θεός, μετὰ τὶς δύο μεγάλες ἁμαρτίες του, τοῦ φόνου δηλαδὴ καὶ τῆς μοιχείας, ἔστειλε πολλές θλίψεις. Ἐτσι, συναισθάνθηκε βαθύτερα τὴν ἐνοχὴ του καὶ τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν του, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ καταφύγει μὲ μεγάλη μετάνοια στὸ Θεὸ καὶ νὰ ζητήσῃ τὸ ἔλεός Του. Ἀκόμη, ἅς θυμηθοῦμε καὶ τὸν ἄσωτο γιὸ τῆς παραβολῆς. Οἱ θλίψεις ἄναψαν μέσα του τὸν πόθο νὰ ἐπιστρέψῃ μετανοημένος στὸν πατέρα του. Ἀλλὰ τέτοιες περιπτώσεις ὑπάρχουν πάμπολλες. Ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν πάντοτε ἄνθρωποι,

που ὄχι μόνο βρισκόντουσαν μακριὰ ἀπὸ τὸ Θεό, ἀλλὰ καὶ τὸν βλασφημοῦσαν καὶ τὸν πολεμοῦσαν. Κανένα κήρυγμα καὶ καμία διδασκαλία δὲν τοὺς συγκινοῦσε. Καὶ ἦλθε στιγμή, πού αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἐπέστρεψαν μετανοημένοι στὸ Χριστό, στὴν Ἐκκλησία Του, στὸ πασίχαρο καὶ σωτηριῶδες ἅγιο θέλημά Του. Ποιὸς τοὺς ἐπέστρεψε; Ποιὸς ἱεροκήρυκας συγκίνησε τὶς ψυχές τους; Ποιὸς ἄνοιξε τοὺς κρουνοὺς τῶν δακρύων; Ἡ θλίψη. Κάποια δοκιμασία, μὲ τὴν ὁποία τοὺς ἐπισκέφθηκε ὁ Θεός. Ἄλλοι πάλι, πού προηγουμένως ντρεπόντουσαν νὰ ψελίσουν δυὸ λόγια προσευχῆς, οἱ ἴδιοι τώρα, μετὰ ἀπὸ κάποια στενοχώρια, ἀπευθύνονται στὸ Θεό, ὅπως ὁ Δαυὶδ, ὅταν ἔλεγε: «Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου ἐκέκραξα πρὸς σέ». Ἡ, ὅπως τονίζει ὁ Κύριός μας διὰ τοῦ Προφήτη Ὡσηέ: «Θὰ μὲ ζητήσουν στὶς θλίψεις τους προσευχόμενοι κάθε πρωί». Καὶ ἄλλοι, πού ἔκλειναν τ' αὐτιά τους σὲ κάθε θρησκευτικὸ λόγο, τώρα, πονεμένοι καὶ θλιμμένοι, τεντώνουν τ' αὐτιά τους γιὰ ν' ἀκούσουν λόγο Θεοῦ καὶ παρηγορηθοῦν. Καὶ ἐδῶ βρίσκει ἐφαρμογὴ ὁ λόγος τοῦ Προφήτη Ἡσαΐα: «Ἡ παιδεία Κυρίου ἀνοίγει μου τὰ ὦτα». Ἡ δοκιμασία δηλαδή, οἱ θλίψεις καὶ οἱ πόνοι, ἀνοίγουν τ' αὐτιά τῆς ψυχῆς μου, πού κρατοῦσε κλειστὰ ἡ ἁμαρτία. Ἀλλά, στὸ σημεῖο αὐτό, δὲν εἶναι λίγοι ἐκεῖνοι, πού ρωτοῦν: Γιατί πολλοί, ἐνῶ ἡ ζωὴ τους βρίσκει μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τὸ θέλημά Του, ὅμως δὲν συναντοῦν θλίψεις στὴ ζωὴ τους; Καὶ ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ γιατί καὶ νὰ εὐημεροῦν; Δὲν βλέπει κανεὶς ἐδῶ ἔλλειψη πρόνοιας τοῦ Θεοῦ γιὰ μετάνοιά τους καὶ σωτηρία τους; Τὴν ἀπάντηση στὰ ἐρωτήματα αὐτά μᾶς τὴ δίνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν γράφει: «Δὲν γνωρίζεις ὅτι ἡ ἀγαθότης καὶ ἡ μακροθυμία τοῦ Θεοῦ, μπροστὰ στὶς κακές σου πράξεις, πρέπει νὰ σὲ παρακινεῖ καὶ νὰ σὲ ὀδηγεῖ σὲ μετάνοια;». Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίζουμε ἀπόλυτα τὸ σχέδιο καὶ τὶς ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ μετάνοια καὶ τὴ σωτηρία τοῦ κάθε ἀνθρώπου, γι' αὐτὸ ὁ ἴδιος Ἀπόστολος σημειώνει: «Ὡ βάθος τοῦ πλούτου καὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ! Πόσο ἀνεξερεύνητες εἶναι οἱ κρίσεις καὶ ἀποφάσεις Του καὶ πόσο εἶναι ἀδύ-

νατο στο νοῦ τοῦ ἀνθρώπου νὰ παρακολουθήσει τὰ ἴχνη τῶν σοφῶν καὶ ἀγαθῶν μεθόδων τοῦ Θεοῦ, μὲ τὶς ὁποῖες σώζει τοὺς ἀνθρώπους!». Σὰν παράδειγμα, ὅτι ὁ Θεός, ἐκτὸς τῶν θλίψεων, χρησιμοποιεῖ καὶ ἄλλους, ἄγνωστους σ' ἐμᾶς τρόπους γιὰ μετάνοιά μας, (Εκεῖνος γνωρίζει ποιὸς τρόπος ἐνδείκνυται γιὰ τὸν καθένα μας), ἀναφέρουμε τὴν περίπτωση τοῦ ἄφρονος πλουσίου τῆς ὁμώνυμης Εὐαγγελικῆς παραβολῆς. Ἐνῶ ἦταν ἄσπλαχνος καὶ ἀνελεήμων, προκειμένου νὰ γίνει φιλόανθρωπος καὶ ἐλεήμων, ὅχι μόνον δὲν τὸν δοκιμάζει ὁ Θεὸς μὲ κάποια δοκιμασία, ἀλλὰ καὶ τὸν εὐεργετεῖ ἀκόμη περισσότερο, δίνοντάς του καὶ ἄλλα πολλὰ ὑλικά ἀγαθὰ, ὥστε ἦταν ἀδύνατον νὰ τὰ χωρέσουν οἱ ἀποθήκες του. Ἐνῶ δὲ δὲν μετανόησε μὲ τὴν εὐεργετικὴ αὐτὴ ἐπίσκεψη τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ παρέμεινε φίλαυτος, ἀτομιστὴς καὶ ἐγωῖστὴς, κρατώντας ὅλα τὰ πλούτη του γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἔχασε τὴν ψυχὴ του· θὰ εἶναι δὲ ἀναπολόγητος κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως. Τέλος, ἐὰν δὲν ξέρουμε ὅλες τὶς ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ γιὰ διόρθωσή μας καὶ σωτηρία μας, ὅμως ἐκεῖνο ποὺ γνωρίζουμε καὶ γιὰ τὸ ὁποῖο εἴμαστε σίγουροι εἶναι, ὅτι «ὁ Θεὸς θέλει νὰ σωθοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ γνωρίσουν καλὰ τὴν ἀλήθεια».

3) Ἡ ταπεινοφροσύνη. Συνεχίζοντας τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς θλίψεις στὴ ζωὴ μας, ἀναφέρουμε ἕναν ἄλλον, ποὺ εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη. Γιὰ νὰ ἔχουμε δηλαδὴ ταπεινὸ φρόνημα γιὰ τὸν ἑαυτό μας, γιὰ νὰ εἴμαστε ταπεινοί. Αὐτὸ τὸ βεβαιωνόμαστε, ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ἀπὸ τὴ θλίψη, ποὺ ἐπέτρεψε ὁ Θεὸς στὸν Ἀπόστολο Παῦλο, ὥστε νὰ μὴν ὑπερηφανεύεται γιὰ τὶς μεγάλες ἀποκαλύψεις τοῦ Θεοῦ σ' αὐτόν. Γράφει λοιπὸν ὁ ἴδιος Ἀπόστολος : «Καὶ ἐξαιτίας τοῦ ὑπερβολικοῦ πλήθους τῶν ἀποκαλύψεων, γιὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεύομαι, ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε καὶ μοῦ δόθηκε ἀγκάθι στὸ σῶμα (ἄρρώστια ἀθεράπευτη), ἄγγελος τοῦ σατανᾶ, γιὰ νὰ μέ ταλαιπωρεῖ, γιὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεύομαι». Ὅτι οἱ δοκιμασίαι τῆς ζωῆς μᾶς ταπεινώνουν, ἅς ἀναφέρουμε, ἀπὸ τὰ πάμπολλα παραδείγματα, δύο ἀκόμη ἀπὸ τὴν Κ. Διαθήκη. Τὸ ἓνα εἶναι τοῦ ἐκατόνταρχου τῆς

Καπερναούμ. Ρωμαῖος ἀξιωματικὸς ἦταν. Εἶναι δὲ γνωστὴ ἡ ἀγερωχία τῶν Ρωμαίων ἀξιωματικῶν. Καὶ ὅμως ὁ πόνος τὸν ταπείνωσε τόσο, ὥστε ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ θεραπεύσει τὸ δοῦλο Του μὲ τοῦτα τὰ λόγια: «Κύριε, ὁ δοῦλος μου εἶναι κατάκοιτος στὸ σπίτι, παραλυτικὸς καὶ βασανίζεται τρομερά». Τὸ ἄλλο παράδειγμα ἀναφέρεται στὸν ἀρχισυνάγωγὸ Ἰάειρο. Οἱ ἄλλοι φαρισαῖοι καὶ διδάσκαλοι τοῦ νόμου περιφρονοῦσαν τὸν Ἰησοῦ. Αὐτὸς ὅμως, παιδαγωγημένος καὶ ταπεινωμένος ἀπὸ τὸν πόνο, πλησιάζει τὸν Κύριο «καὶ ἀφοῦ ἔπεσε στὰ πόδια του, τὸν παρακαλοῦσε νὰ πάει στὸ σπίτι του, γιατί ἡ μοναχοκόρη του, ποὺ ἦταν δώδεκα χρόνων, ἦταν ἐτοιμοθάνατη».

4) Παραχωρεῖ ἀκόμη ὁ Θεὸς δοκιμασίες στὴν πορεία μας πρὸς τὸν Οὐρανό, γιὰ νὰ γινόμαστε συμπαθεῖς στοὺς ὁπωσδήποτε πάσχοντες. Εἶναι γνωστὸ πόσο λίγο ἢ καὶ καθόλου συμμεριζόμαστε τὴ λύπη, τὶς δυσκολίες καὶ τὰ προβλήματα τῶν ἄλλων, ὅταν ἐμεῖς βρισκόμαστε σὲ ἀνεση καὶ χαρά. Καὶ ἀμαρτάνουμε, λοιπόν, τότε πολὺ, διότι μένουμε ξένοι τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον. Ὅταν ὅμως κανεὶς δοκιμάζεται, τότε ἀρχίζει νὰ σκέπτεται, ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι, ποὺ πονοῦν καὶ ἴσως περισσότερο ἀπὸ αὐτόν. Τὰ εὐγενικὰ αἰσθήματα συμπόνιας καὶ φιλαλληλίας γεννιοῦνται κυρίως στὶς ὥρες τοῦ πόνου· καὶ ὅποιος πονάει συμμερίζεται, προσεύχεται καὶ παρηγορεῖ καὶ τοὺς ἄλλους.

5) Ἡ μεγαλύτερη τιμὴ καὶ δόξα. Ἡ περίπτωσις αὐτὴ ἀναφέρεται στοὺς ἐνάρετους ἀνθρώπους. Ἐπιτρέπει δηλαδὴ καὶ σ' αὐτοὺς θλίψεις ὁ Θεός, ὥστε μὲ τὴν ὑπομονή, ποὺ αὐτοὶ θὰ δείξουν, τοὺς τιμήσει καὶ δοξάσει περισσότερο, τοὺς καταστήσει δὲ συγχρόνως παράδειγμα καρτερίας καὶ ἀρετῆς στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Τὸ βλέπουμε αὐτὸ στὴ ζωὴ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν Ἀγίων τῆς πίστεώς μας. «Βασανίστηκαν δεμένοι στὸ τύμπανο (ὄργανο βασανιστικόν) καὶ δὲν δέχτηκαν νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὰ βασανιστήρια, γιὰ νὰ ἐπιτύχουν ἀνώτερη σωτηρία. Ἄλλοι δὲ δοκίμασαν ἐξευτελισμοὺς καὶ μαστιγώσεις· ἀκόμη καὶ ἀλυσοδέθησαν καὶ φυλακίστηκαν. Λιθοβολήθηκαν, πρι-

ονίστηκαν, πέρασαν πολλές δοκιμασίες, θανατώθηκαν με μαχαίρι. Ντύθηκαν δέρματα προβάτων και γιδιών. "Εζησαν με στερήσεις, με θλίψεις, με κακουχίες... Περιπλανόμενοι σε έρημιές και βουνά και σπηλιές και σε τρύπες τῆς γῆς». Μὲ ἓνα λόγο «Δοκίμασε αὐτοὺς (τοὺς Ἁγίους) ὁ Κύριος, ὅπως ὁ χρυσοχόος δοκιμάζει τὸ χρυσάφι στὴ φωτιὰ στὴν καθαρτήρια χοάνη του», μὲ σκοπὸ νὰ καθαρίσθουν πνευματικὰ καὶ λάμπουν ψυχικὰ περισσότερο. Καὶ ὅπως ὁ γεωργὸς κλαδεύει τὸ ἀμπέλι γιὰ νὰ ἀποδώσει περισσότερο καρπὸ, ἔτσι καὶ ὁ Θεός, σὰν ἄλλος πνευματικὸς Ἀμπελουργὸς «κάθε πνευματικὸ κλῆμα, πού εἶναι καρποφόρο τό καθαρίζει καὶ τό κλαδεύει μὲ τίς θλίψεις γιὰ νὰ φέρει περισσότερους πνευματικὸς καρπούς». Καὶ ὅλα αὐτὰ γιὰ νὰ γίνῃ ὁ ἐνάρτεος χριστιανός, διὰ τῆς ὑπομονῆς του καὶ ἀπόλυτης ἐμπιστοσύνης του στὸ Θεό, καθὼς προαναφέρθηκε, αἰωνίως περισσότερο εὐτυχὴς καὶ μακάριος. "Η, ὅπως διαβάζουμε πάλι στὸ βιβλίο τῆς Σοφίας Σολομώντος, «ἐνῶ ὑποφέρουν λίγα βάσανα ἐδῶ (οἱ εὐσεβεῖς ἄνθρωποι), πολλὴ ἀμοιβὴ θὰ λάβουν ἐκεῖ, γιατί ὁ Κύριος δοκίμασε αὐτοὺς (τοὺς ἐνάρτεους) μὲ θλίψεις καὶ τοὺς βρῆκε ἄξιους ἀμοιβῆς Του». Ἀκόμη, στὸ σημεῖο αὐτὸ ἔχουν θέσῃ καὶ τὰ λόγια του Κυρίου μας: «Εὐτυχεῖς ὅσοι καταδιώκονται ἐξ αἰτίας τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς πίστεώς τους, γιατί σ' αὐτοὺς ἀνήκει ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Εἴστε εὐτυχεῖς, ὅταν θὰ σᾶς ὑβρίσουν καὶ θὰ σᾶς καταδιώξουν καὶ θὰ σᾶς συκοφαντήσουν γιὰ μένα. Νὰ αἰσθάνεστε χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση, γιατί ἡ ἀνταμοιβὴ σας θὰ εἶναι μεγάλη στοὺς οὐρανοὺς». Σχετικὴ μὲ τὴν ἀλήθεια αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ ἀποκάλυψη, πού ἔκανε ἡ Ἁγία ἔνδοξη μεγαλομάρτυς Εὐφημία στὸν ἐν ζωῇ ἀκόμη εὐρισκόμενο καὶ τώρα ὅσιο Παῖσιο, ὅταν τὸν ἐπισκέφθηκε καὶ συζήτησε μαζί του. Ἀναφέρει, λοιπόν, ὁ τότε π. Παῖσιος, ὡς πρὸς τὴ συνομιλία του μὲ τὴν Ἁγία τὰ ἐξῆς: «...Ὑστερα κάθισε ἡ Ἁγία στὸ σκαμνάκι καὶ ἐγὼ στὸ μπαουλάκι καὶ μοῦ ἔλυσε τὴν ἀπορία, πού εἶχα (στὸ ἐκκλησιαστικὸ θέμα). Μετὰ μοῦ διηγήθηκε τὴ ζωὴ της. "Ηξερα ὅτι ὑπάρχει μία Ἁγία Εὐφημία, ἀλλὰ τὸ βίό της δὲν τὸν ἤξερα. Ὅταν μοῦ διηγεῖτο τὰ μαρτύριά της,

ὄχι ἀπλῶς τὰ ἄκουγα, ἀλλὰ σὰν νὰ τὰ ἔβλεπα· τὰ ζοῦσα. Ἐφριξα! Πά, πά, πά!

Πῶς ἄντεξες τόσα μαρτύρια; Ρώτησα.

Ἄν ἤξερα τί δόξα ἔχουν οἱ Ἅγιοι, θὰ ἔκανα ὅ,τι μποροῦσα νὰ περάσω πιὸ μεγάλα μαρτύρια».

Τὰ λόγια αὐτὰ τῆς Ἀγίας Εὐφημίας ὑπογραμμίζουν τὴν παραπάνω ἀλήθεια· ὅτι δηλαδή, ἐὰν ὑπέμενε μεγαλύτερα μαρτύρια, θὰ ἀπελάμβανε μεγαλύτερη τιμὴ καὶ δόξα.

Ὡστόσο, παρ' ὅλα αὐτά, ὑπάρχουν ἐκεῖνοι, ποὺ ρωτοῦν: Γιατί οἱ πιστοὶ καὶ ἐνάρετοι νὰ πονοῦν; Καὶ μποροῦμε, λοιπόν, συμπληρωματικὰ στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ σημειώσουμε, ὅτι ὁ πιστὸς καὶ ὁ ἀγιότερος ἀκόμη, δὲν εἶναι ἀναμάρτητος. Εἶναι σφάλμα ὁ βαθὺς διαχωρισμὸς μεταξὺ ἐνάρετου καὶ ἀμαρτωλοῦ. Ὡς ἀμαρτωλός, λοιπόν καὶ αὐτός, μικρῶν ὅπωςδὴποτε, συγγνωστῶν ἀμαρτημάτων, μετέχει στὸν πόνο, στὴ δοκιμασία, ποὺ φέρνει στὸν ἄνθρωπο ἡ ἀμαρτία. Ἕνας πόνος ὅμως καὶ μία δοκιμασία, ποὺ τὸν ὀδηγεῖ σὲ στενότερη ἐπαφὴ καὶ σύνδεσμο μὲ τὸν Ἰησοῦ, ἀφοῦ «ἡ θλίψη ὀδηγεῖ στὴν ὑπομονή, ἡ δὲ ὑπομονὴ στὴ δοκιμασμένη καὶ τέλεια ἀρετὴ, ἡ δοκιμασμένη δὲ ἀρετὴ στὴν ἐλπίδα»· μὲ ἀποτέλεσμα, καθὼς προδηλώθηκε, τὴ μεγαλύτερη ἀπὸ τὸ Θεὸ ἀμοιβή του καὶ τὸν παραδειγματισμὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

6) Ἡ φανέρωση τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ.

Ἐπιτρέπει δηλαδή κάποιες φορές ὁ Θεὸς θλίψεις γιὰ νὰ φανερώνεται ἡ παντοδυναμία καὶ μεγαλοσύνη Του καὶ ὠφελούμαστε πνευματικῶς οἱ ἄνθρωποι, χωρὶς βέβαια νὰ βλάπτεται ἐκεῖνος ποὺ πάσχει, ἀλλὰ ἀντίθετα νὰ ὠφελεῖται καὶ αὐτὸς ὠφέλεια μεγάλη. Αὐτὸ βλέπουμε, ὅτι συνέβη στὸν ἐκ γενετῆς τυφλὸ τοῦ Εὐαγγελίου. Ὅταν ρώτησαν τὸν Ἰησοῦ οἱ Μαθητὲς Του: «Διδάσκαλε ποιὸς ἀμάρτησε, αὐτὸς ἢ οἱ γονεῖς του, γιὰ νὰ γεννηθεῖ τυφλός; Ὁ Ἰησοῦς ἀπάντησε: Οὔτε αὐτὸς ἀμάρτησε, οὔτε οἱ γονεῖς του. Ἀλλὰ γεννήθηκε τυφλὸς γιὰ νὰ φανερωθοῦν μὲ τὴν ὑπερφυσικὴ θεραπεία τῶν ματιῶν του τὰ ἔργα, ποὺ ἡ δύναμη καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ ἐργάζεται». Ἐπέτρεψε δηλαδή ὁ Θεὸς νὰ γεννηθεῖ τυφλὸς γιὰ νὰ χαρίσει σ' αὐτὸν τὸ φῶς τῶν ματιῶν του καὶ φανερωθεῖ ἡ παντοδυναμία

Του, ὥστε νὰ πιστέψουν στὸ Πανάγιο Ὄνομά Του πολλοὶ ἄνθρωποι καὶ βροῦν ἔτσι τὴ σωτηρία τους. Σχετικὰ δὲ μὲ τὸν ἐκ γενετῆς τυφλό, ὅχι μόνο δὲν βλάφτηκε ἀπὸ τὴν τύφλωσή του, ἀλλὰ ἀντίθετα ἐκείνη ἔγινε ἀφορμὴ νὰ λάβει μαζὶ μὲ τὸ φῶς τῶν σωματικῶν του ματιῶν καὶ τὸ φῶς τῆς ψυχῆς του. Ἡ ὠφέλεια δὲ αὐτὴ δὲν συγκρίνεται μὲ τὴ θλίψη, ποὺ δοκίμασε γιὰ ἓνα διάστημα τῆς ζωῆς του ἀπὸ τὴ στέρηση τοῦ σωματικοῦ του φωτός, γιατί αὐτὴ ἦταν προσωρινή καὶ πέρασε, ἐνῶ ἡ ἐξ αἰτίας τῆς πνευματικῆς του ὠφέλεια εἶναι ὠφέλεια ὑψιστῆ καὶ αἰώνια ἀναφαίρετη. Μποροῦμε δὲ στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ ἀναφέρουμε τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Διότι σκέπτομαι, ὅτι τὰ ὅσα ὑποφέρουμε κατὰ τὸ διάστημα τῆς παρούσης ζωῆς, δὲν εἶναι τίποτε μπροστὰ στὴ δόξα, ποὺ πρόκειται νὰ φανερωθεῖ σὲ μᾶς».

7) Τέλος, ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς θλίψεις στὴ ζωὴ μας γιὰ νὰ μὴν προσκολλᾶται ἡ ψυχὴ μας στὸν κόσμο καὶ στὰ ἐγκόσμια, στὴ γῆ καὶ στὰ γήινα, στὴν ὕλη καὶ στὰ ὑλικά, σὲ πρόσωπα καὶ τιμὲς καὶ δόξες καὶ ἡδονὲς ἐφήμερες. Εἶναι γνωστὸ, ὅτι ὁ ἄνθρωπος χωρὶς δοκιμασίες εὐκόλα προσκολλᾶται στὸν κόσμο καὶ τὰ τοῦ κόσμου. Καὶ γι' αὐτό, λοιπόν, τὸ λόγο μᾶς δοκιμάζει ὁ Θεός, ἔτσι ὥστε, ἀδέσμευτοι ἀπὸ αὐτά, νὰ προσβλέπουμε στὴ μέλλουσα ζωὴ, ὅπου ἡ ἀληθινὴ εὐτυχία, χαρὰ καὶ μακαριότης. Γιὰ νὰ εἴμαστε προσανατολισμένοι πρὸς τὴν αἰώνια πατρίδα μας, ἀφοῦ «δὲν ἔχουμε ἐδῶ μόνιμη πόλη, ἀλλὰ μὲ πολὺ πόθο ζητᾶμε τὴ μελλοντικὴ (τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ)».

Ἀγαπητὲ ἀδελφέ, ἂν ἀντιμετωπίζεις κάποια δοκιμασία καὶ μετὰ τούς παραπάνω ἀναφερόμενους λόγους δὲν βρίσκεις τὴν αἰτία τῆς καὶ συνεχίζεις νὰ διερωτᾶσαι ἐναγώνια «μὰ, γιατί Θεέ μου ἄφησες νὰ γίνει αὐτό;», τότε τὸ λόγο τὸν ἔχει μόνο ἡ πίστη. Ἄν καὶ δὲν εἶναι λίγες οἱ φορὲς, πού, μετὰ ἀπὸ λίγο ἢ πολὺ χρόνο, πήραμε ἀπάντηση στὸ γιατί· ἢ ποὺ ἐνῶ κάτι μᾶς λύπησε, ἔγινε ἐκ τῶν ὑστέρων ἀφορμὴ δοξολογίας καὶ εὐχαριστίας στὸ Θεό. Ἀκόμη, ἅς σημειώσουμε καὶ τοῦτο: Ὅτι σύγχυση καὶ ἀδυναμία δημιουργεῖ ὁ πόνος σ' ἐκείνους, ποὺ δὲν ἀγαποῦν τὸ Θεὸ «μὲ ὅλη τὴν

καρδιά τους καὶ μὲ ὅλη τὴν ψυχὴ τους καὶ μὲ ὅλη τὴ διάνοιά τους καὶ μὲ ὅλη τὴ δύναμή τους».

Ἐκεῖνοι ὅμως, ποὺ ἔτσι Τὸν ἀγαποῦν ἀφήνουν τὸν ἑαυτὸ τους ἐργαλεῖο στὰ χέρια Του. Ἀναγνωρίζουν καὶ στὴ θλίψη τὴν παρουσία Του καὶ τὴν ἀγάπη Του. Ἔχουν ἀπόλυτη τὴ βεβαιότητα, ὅτι ὅταν ὁ Θεὸς βάζει τὸ χέρι Του μπροστὰ ἀπὸ τὴ ζωὴ τους καὶ τοὺς φράζει κάποιον δρόμο, τότε σίγουρα τὸ ἐμπόδιο καὶ ἡ στέρηση καὶ ὁ πόνος θὰ εἶναι γιὰ τὸ καλὸ τους· ἀφοῦ ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη καὶ στοργὴ κι ὅταν κτυπάει κι ὅταν χαϊδεύει, κι ὅταν μιλάει κι ὅταν σωπαίνει, κι ὅταν κρύβεται κι ὅταν προβαίνει· ἀφοῦ δὲν παίρνει κανένα πρᾶγμα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, χωρὶς νὰ τοῦ δώσει κάτι καλύτερο καὶ εὐγενέστερο. (ὁ Μπετόβεν ἔγραψε τὴν πιὸ φημισμένη μουσικὴ του, ἀφοῦ ἔμεινε κουφός. Καὶ ὁ Μίλτων ἔγραψε τὰ καλύτερα ποιήματά του μετὰ τὴν τύφλωσή του). Ἔχουν, ἀκόμη, ὅσοι ἀπὸ καρδιάς ἀγαποῦν τὸν Κύριο, ἐμπιστοσύνη στὸ λόγο Του: «Στὸν κόσμον αὐτὸ θὰ ἔχετε θλίψη. Ἀλλὰ ἔχετε θάρρος. Ἐγὼ ἔχω νικήσει τὸν κόσμον»· καθὼς καὶ στὸν ἄλλο (λόγο Του) διὰ τοῦ Ἀπ. Παύλου: «Πρέπει νὰ ὑποστοῦμε πολλές θλίψεις γιὰ νὰ μποῦμε στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ». Πῶς γίνεται ὅμως αὐτό; θὰ ρωτήσῃ ἴσως κάποιος. Τί ἀγάπη, τί λογικὴ εἶναι αὕτη, ποὺ βασανίζει; Καὶ πρέπει, λοιπόν, νὰ ὁμολογήσουμε, ὅτι αὐτὸ εἶναι πάνω ἀπὸ τὴ λογικὴ καὶ τὴν τάξη τοῦ κόσμου αὐτοῦ καὶ ἀναφέρεται σ' ἓνα ἄλλο κόσμον, ποὺ τὸ Πνεῦμα ἔχει τοὺς δικούς του νόμους καὶ τὴ δική του λογική. Μιὰ λογικὴ, ποὺ δοκιμάστηκε στὶς ψηλότερες πνευματικὲς κορυφὲς τῆς ἀνθρωπότητας καὶ μᾶς προσεγγίζει στὶς πύλες τῶν μεγάλων μυστηρίων, ποὺ περιβάλλουν τὴν ὑπαρξή μας καὶ τὴ ζωὴ μας. Ἕνας διάσημος γλύπτης κτυποῦσε μὲ τὴ σμίλη του ἓναν ἀκατέργαστο μαρμάρينو ὄγκον, ἐνῶ συγχρόνως «μιλοῦσε» μαζί του: Τί ἔχεις; Γιατί γογγύζεις; Γογγύζω, γιατί μὲ κτυπᾷς χωρὶς οἶκτον καὶ σκορπίζεις τὰ κομμάτια τοῦ κορμιοῦ μου κατὰ γῆς. Ἀνόητο, ἀπάντησε στοργικὰ ὁ καλλιτέχνης, δὲν ξέρεις πῶς γιὰ νὰ ἐλκύσεις τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων, πρέπει νὰ ὑποστείς αὐτὰ τὰ σκληρὰ

κτυπήματα; Ἡ σμίλη τοῦ πόνου δοκιμάζει πολλές φορές τὶς ψυχές μας. Σείονται δὲ τότε καὶ ραγίζουν οἱ βράχοι καὶ τῶν πιὸ σκληρῶν καρδιῶν, γιὰ νὰ ἀναδειχθοῦν σὲ αἰώνια πνευματικὰ καλλιτεχνήματα. Βεβαίως, ἀρκούμενοι οἱ ἄνθρωποι στὶς δυνάμεις μας, δὲν εἶναι εὐκόλο αὐτό. Ὅμως ἐνωμένοι ὀργανικὰ μὲ τὸν Κύριο, ὅπως τὸ κλῆμα μὲ τὸ ἀμπέλι, διὰ τῆς προσευχῆς, τῆς νηστείας, τῆς μελέτης τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, τῆς λατρευτικῆς καὶ μυστηριακῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας (Ἐξομολογήσεως καὶ Θείας Κοινωνίας), τότε, ἐνισχυόμενοι δηλαδὴ στὸν ἀγώνα μας ἀπὸ τὴν πανσθενουργὸ καὶ παντοδύναμη Χάρη καὶ παρουσία τοῦ Χριστοῦ στὴν καρδιά μας, «ἐκεῖνα, ποὺ εἶναι ἀδύνατο νὰ γίνουν μὲ τὶς ἀσθενικὲς δυνάμεις μας, γίνονται κατορθωτὰ καὶ δυνατὰ μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ». Τότε ἐπαληθεύεται καὶ σ' ἐμᾶς ὁ λόγος τοῦ Ἀπ. Παύλου: «Τὰ πάντα κατορθώνω μὲ τὴ δύναμη, ποὺ μοῦ δίνει ὁ Χριστός». Τότε ὄχι μόνο ἀναδεικνυόμαστε διὰ τῶν θλίψεων σὲ αἰώνια πνευματικὰ ἀριστουργήματα, ἀλλὰ καὶ στὴ ζωὴ αὐτὴ χαρὰ καὶ δύναμη αἰσθανόμαστε στὴν καρδιά μας, σύμφωνα καὶ πάλι μὲ τὴν ὁμολογία τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν Παύλου: «Χαίρομαι γιὰ τὰ παθήματά μου, ποὺ ὑποφέρω γιὰ τὴ σωτηρία σας». Καὶ πάλι: «Χαίρομαι ἰδιαίτερα γιὰ τὶς ἀσθένειες, τὶς ὕβρεις, τὶς στερήσεις, τοὺς διωγμούς, τὶς στενοχώριες, ποὺ ὑπομένω γιὰ χάρη τοῦ Χριστοῦ. Γιατί, ὅταν μὲ τὶς θλίψεις καὶ περιπέτειες περιέρχομαι σὲ κατάστασι ἀδυναμίας, τότε εἶμαι δυνατός, ἐπειδὴ ὁ Χριστός μοῦ δίνει περισσότερη χάρη». Μετὰ τὶς παραπάνω λίγες αὐτὲς γραμμὲς γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ θέμα τῶν θλίψεων στὴ ζωὴ μας, τελειώνοντας, πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ἀνεπιφύλακτα, ὅτι ὀφείλουμε εὐχαριστίες καὶ ὕμνους καὶ δοξολογίες στὸν Κύριό μας γιὰ ὅλα· καὶ γιὰ τὰ εὐχάριστα, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ νομιζόμενα δυσάρεστα τῆς ζωῆς μας πράγματα. Εὐχαριστίες καὶ δοξολογίες καὶ γιὰ ἐκεῖνες τὶς πληγές, ποὺ ἡ σαῖτα τῆς Θείας ἀγάπης Του ἀνοίγει στὴν καρδιά μας.

24. Η ΒΑΣΚΑΝΙΑ, ΚΟΙΝΩΣΜΑΤΙΑΣΜΑ

Ἡ λέξη «βασκανία» εἶναι ἀρχαία ἑλληνική καὶ προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα «βασκαίνω», ποὺ σημαίνει «ἀρχικῶς τὸν φθόνον καὶ τὴν κακολογίαν ἢ συκοφαντίαν, ἔπειτα δὲ καὶ τὸ διὰ τῆς ἐπηρείας τοῦ βλέμματος προξενούμενον κακὸν εἰς κάποιον πρόσωπον, ζῶον ἢ ἀντικείμενον, κοινῶς μάτιασμα». Θεωρεῖται δὲ ὅτι ἡ ὠραιότητα καὶ ἡ ἀνωτερότητα προκαλοῦν τὸ φθονερὸ καὶ βάσκανο μάτι.

Στὴν Π. Διαθήκη συναντοῦμε ἐλάχιστες ἀναφορὲς σχετικὰ μέ τὴ βασκανία. Στὴν Κ. Διαθήκη μία καὶ μοναδική ἀναφορὰ ὑπάρχει. Εἶναι ἐκείνη, ποὺ ὁ Ἀπ. Παῦλος γράφοντας τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τοὺς Γαλάτας, τοὺς ἐρωτᾷ: «ᾧ ἀνόητοι Γαλάτες τίς ὑμᾶς ἐβάσκανε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθε;». Δηλαδή, ποιὸς σᾶς βάσκανε (γιὰ τίς προόδους σας στὴν πίστη καὶ στὴν ἀρετή), ὥστε τώρα νὰ μὴν πείθεσθε στὴν ἀλήθεια;

Οἱ ἱεροὶ Πατέρες, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀρνοῦνται τὴν ὑπαρξὴ τῆς βασκανίας, διδάσκουν, ὅτι τὸ μάτιασμα εἶναι ἔργο τοῦ σατανᾶ καὶ φθονερῶν ἀνθρώπων. Ὁ Μ. Βασίλειος ἔχει γράψει λόγον «περὶ φθόνου καὶ βασκανίας», ὁ ὁποῖος περιλαμβάνεται στὸ ἀνθολόγιον τῶν λόγων του, ποὺ κατάρτισε ὁ ὁσιος Συμεὼν ὁ Μεταφραστής. Στὸ Μεγάλον δέ, ἀλλὰ καὶ Μικρὸ Εὐχολόγιον καὶ συγκεκριμένα στὴ δεύτερη εὐχὴ τῶν ἐξορκισμῶν τοῦ Μεγάλου Πατρὸς διαβάζουμε, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι «ὁ δεσμεύων πάντας τοὺς βασκαίνοντας».

Ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία, ἐνῶ διδάσκει καὶ αὐτὴ αὐτὸ ποὺ λένε οἱ ἅγιοι Πατέρες, ὅτι δηλαδή ἡ βασκανία εἶναι ἐπήρεια τοῦ πονηροῦ πνεύματος καὶ τοῦ ἀνθρώπινου φθόνου, συνιστᾷ στὸν Χριστιανό, ποὺ σκέπτεται, φοβᾶται ἢ ἔχει πράγματι ὑποστῆ βασκανία, τὴν προσευχή, τὸν ἀγιασμὸ καὶ πρὸ πάντων τὰ ἱερὰ Μυστήρια καὶ τὴν «εὐχὴ ἐπὶ βασκανίαν». Στὴν εὐχὴ αὕτη παρακαλεῖται ὁ Θεὸς νὰ ἀποστείλῃ Ἀγγελο εἰρηνικό, ὁ ὁποῖος θὰ ἀπομακρύνῃ «πᾶσαν πονηρὰν βουλὴν, πᾶσαν φαρμακείαν καὶ βασκανίαν τῶν φθοροποιῶν καὶ φθονερῶν

άνθρώπων».

Στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ μετὰ τὴν σωστὴ ἀντιμε-
τώπιση τῆς βασκανίας ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, πρέπει
νὰ ἐπισημάνουμε, ὅτι, δυστυχῶς, ἡ λαϊκὴ ἀμάθεια,
ἡ δεισιδαιμονία, ἡ προληπτικότητα καὶ ἡ ἀπι-
στία δημιούργησαν τὰ λεγόμενα «φυλαχτὰ» γιὰ
τὸ μάτι. Καὶ ὑπάρχουν πολλὰ τέτοια «φυλαχτὰ»,
ὅπως: Τὸ ματόχαντρο, τὸ κοκκαλάκι τῆς νυχτε-
ρίδας, τὸ σκόρδο, τὸ μουντζούρωμα, κόμποι ἀπὸ
κόκκινη κλωστή, ὁ καλαμένιος σταυρὸς δεμένος μὲ
κόκκινη κλωστή, ὁ ἀπήγανος (δύσοομο φυτό), τὸ
ἀλάτι κ.λ.π. Ἀκόμη ἄλλες ἀφελεῖς λαϊκὲς δοξασί-
ες εἶναι: Τὸ φασκέλωμα, τὸ φτύσιμο ἀπὸ τὸν ἴδιο
ἄνθρωπο στὸ στήθος του τρεῖς φορές γιὰ νὰ μὴν
τὸν πιάσει ἡ βασκανία. Συνήθως ὅμως φτύνουν
τὸν θαυμαζόμενο, λέγοντας «νὰ μὴ βασκαθεῖ».
Γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν μας ὅλα αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα
παρόμοια εἶναι ἀπαράδεκτα. Ὅχι μόνο δὲν ὠφε-
λοῦν, ἀλλὰ καὶ κάνουν καὶ προληπτικοὺς αὐτοὺς
ποὺ τὰ χρησιμοποιοῦν.

Τὸ κακὸ ὅμως δὲν σταματᾷ μέχρις ἐδῶ. Ὑπάρ-
χουν καὶ οἱ ἀμαθεῖς ἐκεῖνοι, ποὺ ἔχουν κατασκευ-
άσει καὶ «εὐχὲς» γιὰ τὸ ξεμάτιασμα. Ἔτσι, πα-
ντοῦ ὑπάρχουν καὶ οἱ «ξεματιάστρες». Δηλαδή, οἱ
γυναῖκες ἐκεῖνες ποὺ μὲ διάφορα ἀντιχριστιανικὰ
μέσα καὶ τρόπους, ὅπως λάδι καὶ νερό, ἀλάτι καὶ
πετσέτα, χασμουρητά, «εὐχὲς» καὶ ἄλλα, προσπα-
θοῦν νὰ ξεματιάσουν τοὺς ματιασμένους. Ὅμως,
τόσο οἱ «εὐχὲς» αὐτές, ὅσο καὶ οἱ διάφοροι τρόποι
ξεματιάσματος, καταδικάζονται καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὴν
Ἐκκλησίαν, γιὰ τὸν ἀπλὸ λόγο, ὅτι εἶναι ἀυθαίρε-
τα κατασκευάσματα, ποὺ ἔχουν ἀνακατέψει, κατὰ
ἀνεπίτρεπτο τρόπο, χριστιανικὰ μὲ εἰδωλολατρικὰ
καὶ μαγικὰ στοιχεῖα. Ἄλλωστε ὅλα αὐτὰ ἐμπίπτουν
στὸ πνεῦμα τῶν ἀπαγορεύσεων τοῦ 61ου κανόνα
τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὅπου σα-
φέστατα καταδικάζονται ὅσοι χρησιμοποιοῦν «τὰ
ὀλέθρια ταῦτα καὶ ἑλληνικὰ εἰδωλολατρικὰ ἐπιτη-
δεύματα», τὰ ὁποῖα ἐλαττώνουν τὴν ἐμπιστοσύνη
τοῦ Χριστιανοῦ στὴ Θεία πρόνοια.

Ὁ Χριστιανός, ποὺ πιστεύει στὴν πρόνοια
τοῦ Θεοῦ καὶ ἀναφέρει τὴ ζωὴ του μὲ πίστη στὸ
Χριστὸ, ἀλλὰ καὶ τρέφεται μὲ τὰ ἅγια Μυστήρια

τῆς Ἐκκλησίας μας δέν φοβᾶται κανένα φθονερό
μάτι καὶ καμία δαιμονικὴ ἐπιρροή καὶ ἐπιβουλή.
Ἐάν δέ καί συμβεῖ νά ματιαστεῖ, τότε καταφεύγει
στά πιά πάνω ἀναφερόμενα καὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησί-
ας μας συνιστώμενα πνευματικά μέσα, τά ὁποῖα
καί εἶναι ἀποτελεσματικότερα.

25. ΕΝΑΣ ΠΑΡΑΞΕΝΟΣ ΕΓΩΪΣΜΟΣ

Δέν είναι διόλου εύχάριστο πράγμα να υποβάλ-
λεται κανείς σε έγχειρηση, ἔστω καὶ ἂν τὸν
ἔχουν ἀναισθητοποιήσει. Πάντα ὑπάρχουν στιγμές
όδυνηρές καὶ ἐπικίνδυνες. Ὡστόσο, ἡ έγχειρηση σὲ
πολλές περιπτώσεις εἶναι τὸ μοναδικὸ μέσο της
θεραπείας μας· καὶ γι' αὐτὸ οἱ ἐνδιαφερόμενοι
καθόλου δὲν διστάζουμε νὰ τὸ χρησιμοποιοῦμε.
Κατὰ παρόμοιο τρόπο πρέπει νὰ δεχόμαστε τὸν
πόνο καὶ ἀπὸ πλευρᾶς ψυχικῆς ὠφέλειας καὶ σω-
τηρίας. Κάθε πόνο, ποὺ σκοπὸ ἔχει νὰ φωτίζει τὴν
ψυχὴ μας, νὰ μᾶς ὁδηγεῖ στὸ Θεό. Μ' αὐτὴ δὲ τὴν
ἐννοια ἕνας Χριστιανὸς συγγραφέας τὸν ὀνομάζει
«ὁ καλὸς ὁ πόνος».

Δυστυχῶς, πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε, ὅτι οἱ
περισσότεροι ἄνθρωποι δὲν βλέπουμε ἔτσι τὸν
πόνο. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἕνα πρόβλημα. Πρόβλημα,
ὄχι γιὰ τὴν τραγωδία του, ἀλλὰ γιὰ τὴν στάση ποὺ
παίρνουμε ἀπέναντί του. Μία στάση ἐγωϊστική.
Σὲ πολλὰ πράγματα καὶ γεγονότα δείχνουμε
τὸν ἐγωϊσμό μας. Στὸν πόνο ὅμως, νομίζω, περισ-
σότερο. Τὸ παραμικρὸ κτύπημα τοῦ πόνου στὴ ζωὴ
μας δημιουργεῖ πανικὸ καὶ ἕνα παράξενο ἐγωϊσμό.
Πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ ὑποφέρουν ἀπὸ ψυχικὲς
παθήσεις, ἐπειδὴ δὲν ἀντιμετώπισαν χριστιανικά
τὸν πόνο. Τὸ ἐρώτημα, «γιατί ἐγὼ νὰ ὑποφέρω;
Δὲν ἔκανα κανένα κακό», τοὺς βασανίζει. Ἡ ἐγω-
ϊστικὴ αὐτὴ ἀντιμετώπιση τοῦ πόνου εἶναι ἕνας
περίεργος ἐγωϊσμός. Δίνουμε συνταγές, στολίζου-
με μὲ κάθε λογοτεχνικὴ ὁμορφιὰ τὶς συμβουλές
μας στοὺς ἄλλους, ποὺ πονοῦν. Ἀλλά, ὅταν ὁ πό-
νος ἐπισκεφθεῖ κι' ἐμᾶς, τότε δὲν κατορθώνουμε ν'
ἀφαιρέσουμε τὸ «ἐγὼ» ἀπὸ τὸν πόνο μας. Ὅμως,
ἐκεῖνος ποὺ πονᾷ πρέπει νὰ ξεχνᾷ τὸ «ἐγὼ». Πρέ-
πει νὰ σκέπτεται καὶ τὸ «ἐσύ». Νὰ συλλογιέται
δηλαδή πὼς καὶ ἄλλοι πονοῦν καὶ μάλιστα περισ-
σότερο ἀπ' αὐτόν. Καὶ ἀκόμη νὰ μὴ θεωρεῖ τὸν
ἑαυτὸ του σὰν ἕνα ἀπόρθητο ἀπὸ τὸν πόνο φρού-
ριο. Γιὰ τὸν πόνο δὲν ὑπάρχουν ἀπόρθητα φρού-
ρια. Ὅλοι εἴμαστε κάτω ἀπὸ τὴν προσβολή του.
Ἐκεῖνο ποὺ μένει καὶ ποὺ εἶναι ἀπόρθητο εἶναι ἡ

υπομονή, ή χριστιανική θεώρηση του πόνου. Γνωρίζουμε, ότι κάθε πόνος είναι πραγματικός για 'κεῖνον που τον ζεῖ· ἐνῶ ἕνας ἄλλος μόνο νὰ τον φαντασθεῖ μπορεῖ, δὲν τον αἰσθάνεται. Ἀλλὰ ἀκόμη ξέρουμε πὼς ὅταν ὁ «ἄλλος» γίνει «ἐγώ» καὶ ὅταν τὸ «ἐγώ» γίνει ὁ «ἄλλος», τότε ὃχι μόνο κατανόηση ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ κάθε πονεμένος μπορεῖ νὰ βλέπει σὰν φυσιολογική τὴν παρουσία τοῦ πόνου στὴ ζωὴ του.

Ὅλοι γνωρίζουμε, ὅτι ὅλα τα πράγματα τῆς ζωῆς αὐτῆς ὑπόκεινται στὴ φθορά, σβήνουν, χάνονται· καὶ πλοῦτη καὶ μόρφωση καὶ ἀξιώματα καὶ δόξες καὶ τιμὲς καὶ αὐτὸς ὁ πόνος. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ παρανάλωμα τῶν βιοτικῶν πραγμάτων καὶ ἐπομένως καὶ τοῦ πόνου, ὁ Χριστιανός, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, μένει ἀκέραιος, ἀναγνωρίζοντας σὲ κάθε ἵχνος τοῦ πόνου τὸν ἱερὸ σκοπὸ τῆς ψυχικῆς του κατάρτισης καὶ σωτηρίας. Ἔτσι, στέκει ἀγέρωχος, γίνεται βράχος, πάνω στὸν ὁποῖο διαλύονται τὰ κύματα τῆς ζωῆς. Ὁ ἴδιος δὲν συντρίβεται. Κι ὅμως, πόσους συντρίβει ὁ πόνος! Καὶ τοὺς συντρίβει γιατί δὲν τον βλέπουν εὐαγγελικά, σωτηριολογικά. Τὸν βλέπουν ἐγωϊστικά.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀναφέρω μιὰ συγκινητικὴ ἱστορία, τὴν παρακάτω: Μιὰ πλούσια κοπέλα παντρεύτηκε τὸ γιὸ ἐνὸς βαθύπλουτου. Ἐνιωθε εὐτυχισμένη. Ὁ πόνος, ὁ ὁποιοσδήποτε πόνος δὲν τὴν εἶχε ποτὲ ἐπισκεφθεῖ. Ξαφνικά ὁ μοναχογιὸς τῆς πέθανε. Πουθενὰ παρηγοριά. Ἡ ζωὴ τῆς τυλίχτηκε σὲ μιὰ ἀπέραντη θλίψη. Ἄρχισε νὰ ψάχνει νὰ βρεῖ ἐκεῖνον, πού θὰ τῆς ἀνάσταине τὸ παιδί τῆς. Τὸ κρατοῦσε σφιχτὰ στὴν ἀγκαλιά τῆς, γυρίζοντας στοὺς μάγους καὶ στοὺς γιατροὺς. Πῆγε τελικὰ καὶ σὲ κάποιον ἐκπρόσωπο τῆς θρησκείας τῆς κι ἐκεῖνος τῆς εἶπε: «Θέλω νὰ μοῦ φέρεις μιὰ φούχτα σιναπόσπορο». Κάποια χαρὰ ἔλαμψε στὸ θλιμμένο της πρόσωπο. Ἦταν εὐκόλο νὰ βρεθεῖ αὐτὸ τὸ φάρμακο. Ἡ ἐλπίδα τῆς ὅμως ἄρχισε νὰ σβήνει ὅταν τὸν ἄκουσε στὴ συνέχεια νὰ τῆς λέει: «Οἱ σπόροι αὐτοὶ πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ σπῖτι, πού δὲν ἔχει χάσει παιδί, σύζυγο, συγγενή ἢ φίλο». Ἐξαντλημένη, κρατώντας τὸ παιδί τῆς στὴν ἀγκαλιά τῆς, ἄρχισε νὰ γυρίζει ἀπὸ σπῖτι σὲ σπῖτι, ζητώ-

ντας σπόρους σιναπιοῦ. Ὅλοι τὴν λυπόντουσαν καὶ τῆς ἔλεγαν: «Νὰ οἱ σπόροι, πάρτους». Ὅταν ὁμως τοὺς ρωτοῦσε ἂν εἶχε πεθάνει στὸ σπίτι τους σύζυγος, παιδί, συγγενής, φίλος, οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀπαντοῦσαν: «Ἀλλοίμονο! Οἱ ζωντανοὶ εἶναι λίγοι, οἱ νεκροὶ εἶναι πολλοὶ»· καὶ ἔλεγαν μέσα τους: «Ἡ νεαρὴ μητέρα τρελάθηκε, ποὺ ἔχασε τὸ παιδί της». Κουρασμένη, κάποιο δειλινό, κάθισε κατὰ γῆς βλέποντας τὰ φῶτα τῆς πόλης, ποὺ τρεμόσβηναν. Συνῆλθε καὶ μόνη της εἶπε: «Τί ἐγώϊστρια ποὺ εἶμαι στὴ θλίψη μου! Ὁ θάνατος εἶναι γιὰ ὅλους». Μὲ τὶς σκέψεις αὐτὲς ἡσύχασε, λυτρώθηκε. Τὶς ἴδιες σκέψεις ἄς κάνει καὶ ὁ καθένας μας κάθε φορά, ποὺ μᾶς ἐπισκέπτεται ὁ πόνος. Νὰ λέμε: «Ὁ πόνος, οἱ δοκιμασίες, οἱ ἀρρώστιες, ὁ θάνατος εἶναι γιὰ ὅλους». Μὴν εἵμαστε ἐγώϊστὲς στὸν πόνο μας. Μὴ ξεχνᾶμε τὰ λόγια τοῦ Κυρίου μας: «Στὸν κόσμον αὐτὸ θὰ ἔχετε θλίψη»· καὶ ἀκόμη ἐκεῖνο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Πρέπει νὰ ὑποστοῦμε πολλὰς θλίψεις γιὰ νὰ μποῦμε στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ».

26. Σ Ε Π Ν Ι Γ Ε Ι Τ Ο Α Γ Χ Ο Σ ; Υ Π Α Ρ Χ Ε Ι Θ Ε Ρ Α Π Ε Ι Α

Είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα πολλών ανθρώπων τῆς ἐποχῆς μας τὸ ἄγχος. Αὐτὸ βασανίζει μικροὺς καὶ μεγάλους, πτωχοὺς καὶ πλούσιους, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, μορφωμένους καὶ ἀμόρφωτους, ἀξιωματούχους καὶ μὴ. Ἄγχος πολλῶν γονιῶν, ποὺ ζητοῦν, ὅχι νὰ πάρουν τὰ παιδιὰ τους τὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ, νὰ γίνουν τίμια καὶ ἠθικά, ἀλλὰ νὰ ἀναδειχθοῦν κοινωνικὰ ὅπως - ὅπως. Καὶ μαραίνονται ὅταν δὲν παρουσιαστοῦν στὴν κοινωνία μὲ κάποια λάμψη, ἔστω καὶ ψεύτικη. Ἄγχος τοῦ νέου, ποὺ ἐπιζητεῖ ὅχι μιὰ προοδευτικὴ ἀνάδειξη, ἀλλὰ χωρὶς πολλοὺς κόπους ν' ἀνέβει ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια σὲ ψηλότερες θέσεις. Ἄγχος ἄλλων γιὰ τὴν κατάκτηση περισσοτέρων διασκεδάσεων, μεγαλυτέρων ἀνέσεων, πολλῶν χρημάτων καὶ πλουσιοτέρων ὑλικῶν ἀγαθῶν. Ἄγχος, σχετικὰ μὲ τὴν ὑπάρχουσα οἰκονομικὴ κρίση καὶ τὶς γνωστὲς συνέπειές της. Ἄγχος γιὰ χίλια δυὸ πράγματα, περὶ τὰ καὶ ἁμαρτωλὰ πολλὰς φορές.

Ἐνα ἄγχος ποὺ φθείρει, ἐξαντλεῖ τὸν ἄνθρωπο, τὸν ἐκνευρίζει, τὸν κάνει δυστυχισμένο. Δυστυχισμένο ὅταν στερεῖται. Δυστυχισμένο καὶ ὅταν ἔχει πλούσια τὰ ὑλικά ἀγαθὰ καὶ ὅχι μόνο. Ἐνα ἄγχος, ποὺ τὸν παρακολουθεῖ ἀπὸ τὸ πρωῒ ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὸ σπίτι του, μέχρι τὸ βράδυ ποὺ ἐπιστρέφει. Δὲν τὸν ἀφήνει οὔτε καὶ αὐτὴ τῇ νύκτα. Διακόπτει καὶ ταρασσει ἀκόμη καὶ τὸν ὕπνο του. Πόσες φορές δὲν ἔχουμε ἀκούσει συνανθρώπους μας νὰ λένε: «Εἶμαι τρομερὰ ἀγχωμένος σήμερα». Καὶ τὸ σήμερα θὰ εἰπωθεῖ καὶ αὔριο καὶ μεθαύριο καὶ θὰ λέγεται κάθε καινούργια μέρα, καὶ κάθε καινούργια νύχτα, γιὰ νὰ τὸν βασανίζει καὶ κλυδωνίζει ὁ παφλασμός τῶν κυμάτων τῶν ὧσων σκέπτεται ἢ τὸν ἀπασχολοῦν.

Καὶ τώρα τὸ ἐρώτημα: Σὲ τί ὀφείλεται, ἄραγε, τὸ ἄγχος πολλῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς μας; Καὶ ἡ ἀπάντηση: Ὅφείλεται στὸ ὅτι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, σὰν τὸν ἄφρονα πλούσιο, βύθισε τὴν ψυχὴ του στὴν ὕλη. Λησμόνησε ὅτι ἡ ψυχὴ, μὲ τὶς

ἄπειρες ἐφέσεις της, μὲ τὶς ἐσώτατες νοσταλγίες της, ζητεῖ κάτι ὑψηλότερο καὶ ἀνώτερο. Στάθηκε μὲ τὴν ἁμαρτία καὶ μὲ τὴν ἀδιαφορία μακριὰ ἀπὸ τὸ Χριστό, ποὺ εἶναι ἡ «ἐπὶ γῆς εἰρήνη»· ποὺ ἦλθε νὰ διώξει τὴν ἀγωνία καὶ τὸ ἄγχος καὶ νὰ μᾶς προσφέρει τὴν ἀληθινὴ χαρά. Δὲν ἄκουσε τὴ γλυκεῖα φωνή Του, ποὺ λέει: «Ἄς μὴν ταράσσεται ἡ καρδιά σας. Πιστεύετε στὸ Θεὸ καὶ σὲ Μένα πιστεύετε». Ἀδιαφόρησε γιὰ τὴ στροφή τῆς προσοχῆς του, τῆς φροντίδας του, τῆς σκέψης του στὸ Θεό, πλησίον τοῦ ὁποῖου ἡ ψυχὴ βρίσκει τὴν ἀνάπαυσή της καὶ τὸν χορτασμό της.

Μετὰ τὰ παραπάνω ἀντιλαμβάνεται κανεῖς, ὅτι ἡ μοναδικὴ διέξοδος ἀπὸ τὸ ἄγχος, ποὺ πνίγει τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο, εἶναι ὁ Χριστός. Τὸ Χριστὸ πρέπει νὰ πλησιάσει, συνδεόμενος μαζί Του ὀργανικά, ὅπως τὸ κλίμα μὲ τὸ ἀμπέλι, διὰ τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας Του καὶ γενικὰ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς στὴ ζωὴ του, τῶν πασίχαρων καὶ σωτηριωδῶν προσταγμάτων Του. Νὰ ἐμπιστευθεῖ τὸν ἑαυτό του στὸν Ἰησοῦ μας. Ν’ ἀνοίξει τὴν καρδιά του νὰ ποτισθεῖ μὲ τὰ νάματα τῆς θείας ἀλήθειας Του. Ἐπὶ δύο χιλιάδες τώρα χρόνια ἀκούεται ἔντονη, σαφὴς ἡ θεία φωνὴ Του: «Ἐὰν κανεῖς διψᾷ (γιὰ ἐσωτερικὴ γαλήνη καὶ Θεία μακαριότητα) ἄς ἔλθει σὲ Μένα καὶ ἄς πιεῖ». Μονάχα ὁ Θεάνθρωπος Κύριός μας ἔχει τὴ δύναμη νὰ ἱκανοποιεῖ τοὺς βαθεῖς πνευματικοὺς πόθους τῆς ψυχῆς, νὰ τὴν εἰρηνεύει καὶ χαροποιεῖ. Χωρὶς τὸ Νυμφίον της Ἰησοῦ ἡ ψυχὴ πάσχει, ἀσφυκτιά, ὑποφέρει, ἀγχώνεται, ταλαιπωρεῖται. Κινδυνεύει, βυθισμένη στὴν ὕλη καὶ τὸν ὑλιστικὸ πολιτισμὸ τῆς ἐποχῆς μας, νὰ κάνει ἀχώριστο σύντροφό της τὸ ἄγχος, τὴν ἀνία, τὴν πλήξη, τὴν ἀπόγνωση.

Καιρὸς νὰ τὸ νιώσει αὐτὸ βαθεῖα κάθε ἄνθρωπος. Νὰ συνειδητοποιήσουμε, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψουμε στὸ Χριστὸ καὶ αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ σωτηριώδης στροφή. Νὰ γυρίσουμε σ’ Ἐκεῖνον, ποὺ εἶναι καὶ θὰ μένει γιὰ πάντα «ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ». Νὰ ὑπακούσουμε στὸ κάλεσμα Του: «Ἐλᾶτε σ’ Ἐμένα ὅλοι, ὅσοι εἴσθε κουρασμένοι καὶ φορτωμένοι μὲ προβλήματα κι ἐγὼ θὰ σᾶς ἀναπαύσω». Καὶ τότε, μόνον τότε, θὰ

ὑποχωρήσει τὸ ἄγχος, γιὰ νὰ πάρει τὴ θέση του «ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ποὺ ξεπερνάει κάθε νοῦ»· καὶ «ἡ χαρὰ τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποῖαν κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀφαιρέσει... καὶ ἡ ὁποία εἶναι τελεία, πλήρης καὶ ὁλοκληρωμένη».

Τὴν ἀλήθεια αὐτὴ ἐπιβεβαιώνουν οὐκ ὀλίγοι συνάνθρωποί μας, μεταξύ των ὁποίων καὶ ἓνας πρῶην ἄθεος Ρῶσος καὶ σήμερα συνειδητὸς Χριστιανός. Πρόκειται γιὰ συγκλονιστικὴ ὁμολογία του, τὴν ὁποία ἐμπιστεύθηκε στὸν ἄξιο ἀγωνιστὴ ἱερέα Δημήτριο Ντοῦνκτο, δέσμιό γιὰ τὸ Χριστὸ στὴν κομμουνιστικὴ Ρωσία. Λέει, λοιπόν: «Τὸν καιρὸ, ποὺ ζοῦσα στὴν ἄρνηση τοῦ Θεοῦ καταλήφθηκα ἀπὸ ἓνα φοβερὸ ἄγχος. Ἦμουν τόσο ἀπογοητευμένος, ποὺ δὲν ἤξερα τί νὰ κάνω. Ρώτησα πολλούς, πῆγα σὲ ψυχιάτρους. Μοῦ ἔδωσαν ὑπνωτικὰ χάπια. Ὅταν τὰ ἔπαιρνα κοιμόμουν πολὺ. Ὅταν ξυπνοῦσα ἦμουν ὀλότελα τσακισμένος καὶ τὸ ἄγχος, ποὺ μὲ κατέτρωγε, ἦταν μεγαλότερο. Ἀρχισα νὰ πίνω, νὰ μεθῶ μέχρι ἀναισθησίας γιὰ νὰ λυτρωθῶ. Ἀλλὰ ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ τὰ μεθύσια τὸ ἄγχος μου διπλασιαζόταν. Ὅς τὸ πῶ καθάρᾳ ἦμουν στὰ πρόθυρα τῆς τρέλας. Εὐτυχῶς αὐτὸ δὲν ἔγινε, γιατί μοῦ συνέβη ὅ,τι καλύτερο θὰ μπορούσε νὰ μοῦ συμβεῖ. Ἐπese στὰ χέρια μου ἓνα βιβλίο. Ἦταν ἡ Καινὴ Διαθήκη τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀρχισα νὰ τὴ διαβάζω. Διάβαζα, διάβαζα καὶ δὲν μπορούσα νὰ χορτάσω αὐτὸ τὸ διάβασμα. Κάθε λέξη αὐτοῦ τοῦ βιβλίου τοῦ Θεοῦ διαπότιζε τὴν ψυχὴ μου. Πίστεψα στὸ Χριστό, βαπτίστηκα καὶ ἄρχισα νὰ ζῶ τὴ ζωὴ τῆς πίστεως, τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα; Τὸ ἄγχος μου, συνέπεια τῆς ἀπιστίας μου, ἐξαφανίστηκε ὁλοκληρωτικά. Ἐνας ἄλλος κόσμος φανερώθηκε μπροστὰ μου. Ἐνας κόσμος χαρᾶς καὶ εὐτυχίας».

27. ΠΑΣΧΕΙΣ ΑΠΟ ΜΟΝΑΞΙΑ; ΥΠΑΡΧΕΙ ΔΙΕΞΟΔΟΣ

Υποφέρω από μοναξιά είναι τὸ παράπονο πολλῶν ἀνθρώπων· καὶ νέων καὶ ἡλικιωμένων. Καὶ ὄχι μόνο μοναχικῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλων, ποὺ ζοῦν μέσα στὸν κόσμο.

Ἀναφερόμενοι, ἀρχικά, στὰ αἷτια τοῦ αἰσθήματος αὐτοῦ τῆς μοναξιᾶς, ποὺ νιώθουν μέσα τους τόσοι ἄνθρωποι καὶ ποὺ καθημερινὰ ἡ ἀνία αὐτὴ αὐξάνει, πρέπει νὰ σημειώσουμε, ὅτι ὑπάρχουν δι-ἀφορες ἀπόψεις. Ἐκείνη ὅμως ἡ αἰτία, ποὺ ὑποστηρίζεται ἀπὸ πολλούς, εἶναι ὅτι φταίει τὸ περιβάλλον. Ἀλλὰ ὁ ἀλάνθαστος λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς λέει, ὅτι ἡ αἰτία βρίσκεται μέσα στὸν ἄνθρωπο, ἀφοῦ «καρδίας εὐφραινομένης τὸ πρόσωπον θάλλει». Ἄς δοῦμε ὅμως μερικὲς παραμέτρους τῆς ἀλήθειας αὐτῆς.

Πρῶτιστα, μία σοβαρὴ αἰτία τῆς μοναξιᾶς εἶναι ὁ ἐγωϊσμός, ποὺ δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ ἐπικοινωνήσουμε μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἔχουμε μεγάλη ἰδέα γιὰ τὸν ἑαυτὸ μας. Γι' αὐτὸ προτιμοῦμε τὴ μοναξιά, τὴν ἀπομόνωση. Μόνο ὅταν ἀναγνωρίσουμε ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι, ποὺ ἀξίζουν ὅσο κι ἐμεῖς ἢ καὶ περισσότερο ἀπὸ ἐμᾶς, τότε μόνο θὰ ἐλευθερωθοῦμε ἀπὸ τὴ μοναξιά. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς δίνει τὴν παρακάτω συμβουλή: «Νὰ ἔχετε ἀρμονικὲς σχέσεις μεταξύ σας. Νὰ μὴν εἴστε ὑπερήφανοι, ἀλλὰ νὰ συναναστρέφεστε μὲ ἀπλότητα τοὺς ταπεινοὺς καὶ ἀπλοϊκοὺς. Μὴν ἔχετε τὴ γνώμη ὅτι τὰ ξέρετε ὅλα, ὥστε νὰ μὴν σᾶς χρειάζεται ἀπὸ ἄλλον συμβουλή».

Μία ἄλλη αἰτία εἶναι ὅτι πολλοὶ ζοῦν χωρὶς κανένα σκοπὸ στὴ ζωὴ τους. Ἴσως νὰ εἶχαν κάποτε κάποιο σκοπὸ, γιὰ τὸν ὁποῖον ἀγωνίστηκαν, ἐμόχθησαν, ἀλλὰ ἀπέτυχαν. Αὐτὸ τοὺς κάνει νὰ αἰσθάνονται μόνοι, γι' αὐτὸ καὶ ζοῦν πλέον ἀπομονωμένοι. Ὅμως στὴ ζωὴ ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι σκοποί, ποὺ μπορεῖ κανεὶς νὰ ἐπιδιώξει. Ἐνας ἀπ' αὐτούς, ποὺ ποτὲ δὲν ἀποτυγχάνει, εἶναι νὰ θέσουμε τὸν ἑαυτὸ μας στὴν ὑπηρεσία τῶν ἄλλων, νὰ παύσουμε νὰ ζοῦμε μόνο γιὰ τὸν ἑαυτὸ μας. Ἄς μὴν ξεχνοῦμε, ὅτι στὸν κόσμο αὐτὸ δὲν εἶμα-

στε μόνοι. Γύρω μας υπάρχουν και άλλοι άνθρωποι, που χρειάζονται την συμπαράστασή μας. Είναι και ο καθένας μας ένας παράγοντας της κοινωνίας, που μπορεί να προσφέρει πολλά· μην υποτιμοῦμε τὸν ἑαυτό μας. Τὸ περιβάλλον μας, ἡ κοινωνία μᾶς ἔχουν ἀνάγκη, ὅπως κι ἐμεῖς ἔχουμε ἀνάγκη τοὺς ἄλλους. Καὶ πάλι ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος θὰ μᾶς πεῖ: «Ἄς μὴ ζητάει κανεῖς ἐγωϊστικά ὅ,τι τοῦ ἀρέσει ἢ ὅ,τι τὸν συμφέρει. Ἀλλὰ ἄς ζητάει ὁ καθένας τὸ συμφέρον καὶ τὴν πνευματικὴ ὠφέλεια τοῦ ἄλλου».

Ἀκόμη, ἄλλη αἰτία τῆς μοναξιάς πολλῶν ἀνθρώπων εἶναι ἡ ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης στοὺς ἄλλους. Ἔχουν ἀπογοητευθεῖ ἀπὸ τοὺς συνανθρώπους τους. Δὲν βρίσκουν ἀνθρώπους ὅπως τοὺς θέλουν. Φοβοῦνται νὰ ἀνοίξουν τὴν καρδιά τους καὶ προτιμοῦν τὴ μοναξιά. Ἡ αἰτία αὕτη εἶναι, στ' ἀλήθεια, σοβαρὴ. Σπάνια μπορεῖ νὰ βρεῖ κανεῖς ἀνθρώπους, πού νὰ τὸν καταλαβαίνουν καὶ ἀνυπόκριτα νὰ τὸν ἀγαποῦν. Ὁ πολὺς κόσμος φέρει μάσκα, ὑποκρίνεται. Ἀλλὰ ἄς μὴν ἀπογοητευόμαστε. Ὑπάρχουν ἀκόμη ἄνθρωποι, πού εἶναι ἀληθινοὶ καὶ ἀξίζουν νὰ τοὺς ἐμπιστευόμαστε· ἀρκεῖ νὰ ψάξουμε νὰ τοὺς βροῦμε.

Ὅμως ὁ σοβαρότερος λόγος τῆς μοναξιάς εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀπέκοψε τὴν ἐπαφή του μὲ τὸ Θεό. Ἐμεινε μόνος του, γιατί ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς ζωῆς, πού εἶναι ὁ Χριστός. Ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου εἶναι πλασμένη γιὰ τὸ Θεό. Ἐκεῖ ἔχει τὶς ρίζες της· καὶ ὅταν οἱ ρίζες αὐτὲς ἀποκοποῦν ὁ ἄνθρωπος μαραίνεται, ἀπομονώνεται. Μόνο ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ γεμίσει τὸ κενό τῆς ζωῆς μας. Αὐτὸς μᾶς δίνει τὴ χαρά, τὴν εἰρήνη, τὴ ζωὴ. Σ' Αὐτὸν πρέπει νὰ στραφοῦμε. Ὁ Θεὸς πρέπει νὰ ἀποτελέσει τὸν μοναδικὸ στόχο τῆς ζωῆς μας. Νὰ Τὸν γνωρίσουμε. Νὰ Τὸν πλησιάσουμε. Νὰ Τὸν ζήσουμε. Νὰ ἐνωθοῦμε μαζί Του. Οἱ ἄνθρωποι γύρω μας μπορεῖ νὰ μᾶς ἀπογοητεύσουν. Ὁ Θεὸς ὅμως ποτέ. Κοντὰ Του βρίσκει κανεῖς τὸ σκοπὸ καὶ τὸ νόημα τῆς ζωῆς· καὶ ἐπομένως ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὴ μοναξιά καὶ τὴν ἀνία καὶ ὄχι μόνο.

Ἀδελφέ μου, πάρε στὰ χέρια σου τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ. Γονάτισε, προσευχήσου. Προσπάθησε νὰ συν-

δεθεῖς με τὴν Ἐκκλησίᾳ. Ἄνοιξε τὴν καρδιά σου σ' ἑκεῖνον. Ἀπαρνήσου τὸ ἁμαρτωλὸ παρελθὸν σου με πραγματικὴ μετάνοια καὶ εἰλικρινὴ ἐξομολόγησι. Πρόσελθε στὴ Θεία Κοινωνία καὶ μάλιστα ὅσο τὸ δυνατόν συχνότερα, με τὴν ἄδεια καὶ εὐλογία τοῦ Ἐξομολόγου σου. Ἐμπιστεύσου ἔτσι τὸν ἑαυτό σου στὸ Δημιουργό μας καὶ νὰ εἶσαι βέβαιος, ὅτι θὰ ἀπαλλαγεῖς ἀπὸ τὴ μοναξιά καὶ γενικὰ ἀπ' ὅλες τὶς παγίδες τοῦ μισόκαλου, τοῦ μισάνθρωπου καὶ ἀνθρωποκτόνου διαβόλου.

28. Β Λ Α Σ Φ Η Μ Ε Ι Σ ;

Φοβερή άμαρτία και μεγάλη άσέβεια είναι ή βλασφημία. Βλασφημοϋν πολλοί τό Θεό, τό Χριστό, τόν Τίμιο Σταυρό Του, τήν Παναγία μας, άλλα και άλλα ιερά τής πίστεώς μας πρόσωπα και πράγματα. Βλασφημοϋν όχι μόνο άμόρφωτοι, άλλα, δυστυχώς και μορφωμένοι, με θέσεις μεγάλες και άξιώματα ύψηλά. Βλασφημοϋν ακόμη και μικρά παιδιά, παρασυρόμενα από τή γειτονιά, από τούς γονείς τους και γενικά τούς μεγαλυτέρους τους. Βλασφημοϋν μικροί και μεγάλοι, όχι μόνο όταν θυμώνουν, άλλα και για άσήμαντες άφορμές, ακόμη και στις συζητήσεις τους και στα άστεϊα τους. Βλασφημοϋν, συνδυάζοντας τις βλασφημίες τους με λόγια άισχρά. Πολλοί συναισθάνονται τό κακό που κάνουν από κακή, όπως λένε, συνήθεια. Άλλοι όμως, σκληροί και πορωμένοι, καθώς είναι, δέν άνέχονται ούτε καν συμβουλή, πολύ περισσότερο παρατήρηση. Είναι έτοιμοι να ξαναβλασφημήσουν. Όμως θα τούς ρωτήσει κανείς: Άν έκανε μιá ζημιá τό παιδί σας, αν καθυστέρησε τό λεωφορεϊο, αν ξέχασε ό υπάλληλός σας να έκτελέσει μιá έντολή σας, αν κόπηκε τό κουμπι τοϋ ύποκαμίσου σας, αν σταμάτησε τό αυτόκίνητό σας από κάποια βλάβη τής μηχανής, αν...αν, για όλα αυτά φταίει ή Παναγία, ό Χριστός, ό Τίμιος Σταυρός Του; Ή μήπως με τις βλασφημίες διορθώνεται ή άνωμαλία, ή άταξία, ή βλάβη, ή ζημιá; Άντίθετα, με τις ύβριστικές φράσεις κατά τών Θείων αύξάνει ή ένταση και ό βλάσφημος βυθίζεται σε μιá άλλόφρονη κατάσταση. Είναι ντροπή ή όρθόδοξη πατρίδα μας να κρύβει μέσα της τό σαράκι τής βλασφημίας. Είναι βαρύτατο τό άμάρτημα, ώστε στην Παλαιά Διαθήκη έπιβαλλόταν στους βλάσφημους ή ποινή τοϋ θανάτου δια λιθοβολισμοϋ. Στην Καινή Διαθήκη δέ ό Άπ. Παϋλος στην προς Κολασσαείς έπιστολή του καταδικάζει τή βλασφημία, όταν τούς γράφει: «Τώρα όμως πετάξτε κι έσεϊς από πάνω σας όλα αυτά τα κακά, τήν όργή, τό θυμό, τήν κακία, τή βλασφημία και τήν άισχρολογία από τό στόμα

σας». Στην Ἀποκάλυψη τοῦ Εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη, τελευταῖ ο βιβλίο τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὑπάρχει τὸ παρακάτω ὄραμα γιὰ τοὺς βλάσφημους. Εἶδε ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος πολλοὺς ἀνθρώπους, ποὺ μασοῦσαν διαρκῶς τὴ γλῶσσα τους. Ρώτησε ποιοὶ εἶναι αὐτοί; καὶ πῆρε τὴν ἀπάντηση, πὼς εἶναι οἱ βλάσφημοι.

Ὁ εὐσεβὴς ἄνθρωπος αἰσθάνεται πόνο πολὺ καὶ ἱερὴ ἀγανάκτηση ὅταν ἀκούει νὰ βλασφημοῦνται ἅγια καὶ ἱερά τῆς πίστεώς μας Πρόσωπα καὶ πράγματα. Τότε, ἐνῶ δὲν προσφέρεται τὴν ὥρα αὐτὴ τῆς ὀργῆς τοῦ βλάσφημου νὰ τὸν συμβουλεύσει κανεὶς, ἀπαραίτητο εἶναι νὰ κάνει προσευχὴ νὰ τοῦ δώσει ὁ Θεὸς μετάνοια. Ὅταν ὅμως ἡρεμήσει νὰ τοῦ μιλήσει μὲ ἀγάπη καὶ μὲ τρόπο καλὸ καὶ εὐγενικὸ γιὰ τὸ πόσο μεγάλο εἶναι τὸ ἁμάρτημα τῆς βλασφημίας. Νὰ τοῦ πεῖ νὰ προσπαθήσει νὰ βάλλει, ὅπως λέει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, «Θύραν καὶ φραγμὸν καὶ μοχλὸν εἰς τὰ χεῖλη του, γιατί καμιὰ ἁμαρτία δὲν συγκρίνεται μαζί της. Οὔτε τίποτ' ἄλλο παροργίζει τόσο τὸ Θεό, ὅσο τὸ νὰ βλασφημεῖται τ' ὄνομά Του». Νὰ τοῦ τονίσει, ὅτι δὲν συμβιβάζεται σὲ ὥρες δύσκολες νὰ ἐπικαλεῖται τὴ βοήθεια τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ τῶν Ἀγίων καὶ σ' ἄλλες στιγμὲς νὰ τοὺς βλασφημεῖ. Κάτι τέτοιο εἶναι ἀνακόλουθο, ἀντιφατικὸ καὶ ἀπαράδεκτο. Νὰ τοῦ ὑπογραμμίσει, ὅτι ὁ Χριστιανὸς πρέπει μόνο νὰ δοξολογεῖ, νὰ εὐχαριστεῖ καὶ νὰ παρακαλεῖ τὸ Χριστὸ καὶ ὄχι νὰ τὸν βλασφημεῖ, ὅπως ὁ ἀμετανόητος ληστής πάνω ἀπὸ τὸ σταυρὸ του. Νὰ τοῦ ἀναφέρει περιπτώσεις βλασφημῶν, ποὺ κατὰ τὴν ὥρα τῆς βλασφημίας τους ἦλθε τιμωρητικὰ πάνω τους ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. Νὰ τοῦ ἐπισημάνει, ὅτι ἡ βλασφημία εἶναι τὸ μεγάλο δίκτυ τοῦ διαβόλου, ποὺ ὅταν πιάσει τὸν ἄνθρωπο τὸν πηγαίνει ὅπου θέλει καὶ τὸν κάνει ὅ,τι θέλει. Νὰ τοῦ θέσει ὑπ' ὄψη ἀκόμη τὰ ὅσα γράφει ἓνας εὐσεβὴς εἰσαγγελέας ἐφετῶν: « Ἡ βλασφημία τῶν Θείων, σημειώνει, εἶναι κατὰ τὴν θρησκεία ἀσέβεια μεγάλη, κατὰ τὴν ἐπιστήμη ἐκφυλισμὸς καὶ φρενοβλάβεια, κατὰ τὴν ἠθικὴ προστυχιά καὶ ποταπότητα καὶ κατὰ τὸν πολιτισμὸ βαρβαρότητα. Δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερη ἀκοσμία καὶ ἀσχημοσύνη

για ἓνα μέλος τῆς κοινωνίας, δὲν ὑπάρχει θλιβε-
ρώτερη συνήθεια γιὰ ἓνα Χριστιανό, δὲν ὑπάρχει
πιὸ δηλητηριώδης καὶ πιὸ καταστρεπτικὴ ἐνέργεια
τῆς γλώσσας γιὰ ἓνα πιστὸ ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξαπολύ-
ει ἀπὸ τὸ στόμα του ἀνομολόγητες, δυσώδεις καὶ
ἀνήκουστες φράσεις κατὰ τοῦ Θεοῦ».

Τέλος, παραθέτουμε τὰ ὅσα ἐπιγραμματικὰ
γράφει καὶ ἓνας ἄλλος ἐπίσης ἀγωνιστῆς Χρι-
στιανὸς ἀδελφός μας γιὰ τοὺς βλάσφημους: «Βλα-
σφημεῖς; Δὲν εἶσαι Χριστιανός. Εἶσαι ἐχθρὸς τοῦ
Χριστοῦ. Ποτίζεις μὲ ξύδι καὶ χολὴ τὸν Ἐσταυ-
ρωμένο. Βλασφημεῖς; Δὲν εἶσαι Ἕλληνας· γιατί ἡ
Ἑλλάδα ἀνέκαθεν σεβόταν τὰ Θεῖα καὶ τιμωροῦσε
τοὺς βλάσφημους μὲ θάνατο. Βλασφημεῖς; Δὲν
εἶσαι ἄνθρωπος· γιατί καὶ οἱ ἄγριοι στὴ ζούγκλα
πέφτουν καὶ προσκυνοῦν τὴ Θεότητα. Βλασφημεῖς;
Φρικτὸ καὶ νὰ τὸ ποῦμε. Καὶ ἀπὸ τὸν διάβολο γί-
νεσαι χειρότερος· γιατί ὁ διάβολος δὲν βλασφημεῖ.
Ἀντίθετα φρίττει καὶ τρέμει ὅταν ἀκούει τὸ Ὄνομα
τοῦ Χριστοῦ καὶ βλέπει τὸν Τίμιον Σταυρό Του».

29. ΜΗ ΠΩΣ ΣΚΑΝΔΑΛΙΖΕΙΣ;

Σκάνδαλο ονομάζεται στην πνευματική ζωή

κάθε ενέργεια ή συμπεριφορά, που μπορεί να παρασύρει κάποιον στην άμαρτία.

Υπάρχουν πολλοί τρόποι και ενέργειες, που μπορεί κανείς να σκανδαλίσει. Μερικές απ' αυτές: Κάποιοι σύζυγοι, που συχνά μαλώνουν και λένε απaráδεκτες λέξεις ή βρισιές μπροστά στα παιδιά τους, τὰ σκανδαλίζουν. Ένας δάσκαλος ή καθηγητής, ένας κοινωνικός λειτουργός ή πνευματικός ήγέτης με ανάρμοστη ζωή και συμπεριφορά, προκαλεί και αυτός σκανδαλισμό. Μια γυναίκα με προκλητική εμφάνιση γίνεται και αυτή αίτια σκανδάλου· όπως και ένας άνδρας ντυμένος με απaráδεκτο τρόπο.

Όμως υπάρχει και μια άλλη μορφή σκανδάλου. Πρόκειται για πράξεις, που άλλοι τις χαρακτηρίζουν έπιτρεπτές, ενώ άλλοι τις καταδικάζουν. Και βέβαια, εύλογα θα ρωτήσει κανείς: Στην προκειμένη περίπτωση τί πρέπει να γίνει; Τήν απάντηση μάς τή δίνει τὸ φωτεινὸ παράδειγμα τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν Παύλου.

Πρόκειται για τὰ ζῶα ἐκεῖνα, που οἱ εἰδωλόλατρες τὰ πρόσφεραν θυσία στοὺς ἀνὺπαρκτους θεοὺς τους καὶ τὰ ὁποῖα ὀνόμαζαν «εἰδωλόθυτα». Τὰ κρέατα τῶν θυσιασθέντων αὐτῶν ζώων τὰ πουλοῦσαν στὴν ἀγορὰ καὶ πολλοὶ Χριστιανοὶ τὰ ἀγόραζαν. Τότε δημιουργήθηκε ἓνα σοβαρὸ ζήτημα. Ἄλλοι ἀπ' αὐτοὺς ἔλεγαν, ὅτι δὲν πειράζει νὰ τρῶμε «εἰδωλόθυτα» καὶ ἄλλοι, ἀστήρικτοι στὴν πίστη, ὑποστήριζαν, ὅτι εἶναι ἁμαρτία νὰ τρῶμε οἱ Χριστιανοὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ κρέατα. Σκανδαλίζονταν δὲ οἱ δεῦτεροι μὲ τοὺς πρώτους που ἔτρωγαν. Τότε ἐπεμβαίνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ γράφει στοὺς Κορινθίους: «Ἐὰν σκανδαλίζουν τὸν ἀδελφὸ μου τὰ εἰδωλόθυτα κρέατα, δὲν θὰ φάω κρέας ποτὲ στὴ ζωή μου, γιὰ νὰ μὴν σκανδαλίσω τὸν ἀδελφὸ μου». Ἦταν ἐλεύθερος νὰ ζήσει χωρὶς δεσμεύσεις, τρώγοντας εἰδωλόθυτα. Όμως ἡ μεγάλη ἀγάπη του στοὺς Χριστιανούς φτάνει μέχρι τὴ θυσία τῶν δικαιωμάτων του, γιὰ νὰ μὴν

δώσει άφορμή σκανδάλου. Τò χριστιανικό δέ αυτό πνεῦμα έχοντας ό άγιος αυτός Άπόστολος τών Έθνών, συνιστοῦσε στοὺς Χριστιανοὺς τών Φιλίππων: «Μή τὰ έαυτῶν έκαστος σκοπεΐτε, άλλα καὶ τὰ έτέρων έκαστος». Δηλαδή, μήν κοιτάζε-τε καὶ μήν έπιδιώκετε ό καθένas τὰ άτομικά του συμφέροντα, άλλα ἄς ζητᾶτε καὶ ἄς έξυπηρετεΐτε καὶ τὰ συμφέροντα τών ἄλλων. Μὲ ἄλλα λόγια, σὺ ποὺ κατέχεις περισσότερη γνώση καὶ περισσότερη πνευματικότητα, μήν χρησιμοποιεῖς τὰ προσόντα σου αὐτὰ άπερίσκεπτα, άποβλέποντας μόνο στὸν έαυτό σου. Νὰ ὑπολογίζεις καὶ τὴ θέση τοῦ ἄλλου Χριστιανοῦ, τὴ λιγότερη μόρφωσή του, τὶς κάποιες άδυναμίες του.

Ό Κύριός μας ἔχει μιλήσει πολλές φορές γιὰ τὰ σκάνδαλα καὶ τὴν εὐθύνη, ποὺ έπωμίζονται οἱ σκανδαλοποιοί. Μεταξύ τών ἄλλων ἔχει τονίσει καὶ τὰ παρακάτω: «Εκεῖνος ποὺ θὰ σκανδαλίσει ἓνα άπό τοὺς ταπεινοὺς καὶ άπλούς, ποὺ πιστεύουν σὲ μένα, συμφέρει σ'αὐτὸν νὰ κρεμαστεῖ γύρω άπό τὸ λαιμό του μυλόπετρα άπό εκείνη ποὺ στρέφει στό μύλο ό ὄνος καὶ νὰ βουλιάξει στὴν άνοικτὴ καὶ βαθειὰ θάλασσα. Ἀλλοίμονο στὸν κόσμο άπό τὰ σκάνδαλα· διότι κατ' ανάγκη θὰ ἔλθουν τὰ σκάνδαλα. Ἀλλ' ὅμως ἄλλοίμονο στὸν ἄνθρωπο εκείνο, ποὺ γίνεται αἰτία σκανδάλου».

Τὶς φοβερὲς αὐτὲς συνέπειες γιὰ τοὺς σκανδαλοποιοὺς έχοντας κατὰ νοῦν ό Άπόστολος Παῦλος, γράφοντας τὴν έπιστολή του πρὸς Ρωμαίους, τοὺς προτρέπει: «Νὰ προτιμᾶτε τοῦτο, τὸ νὰ μὴ βάζετε στὸν άδελφὸ έμπόδιο ἢ σκάνδαλο, ποὺ θὰ κλονίσει τὴν πίστη του». Ἐπὶ πλέον ό σκανδαλοποιὸς Χριστιανὸς δίδει τροφή στοὺς έχθρούς τῆς πίστε-ώς μας καὶ μάλιστα τοὺς αἱρετικούς νὰ γενικεύουν τὰ σκάνδαλα καὶ νὰ ισχυρίζονται, ὅτι δὲν ὑπάρχει κανένας πραγματικὰ ένάρετος, τόσο μεταξύ τών κληρικῶν, ὅσο καὶ μεταξύ τών Χριστιανῶν.

Τέλος, ἓνας έκκλησιαστικὸς συγγραφέας γρά-φει: «Τὸ σκάνδαλο σπείρεται μὲν άπό τὸν διάβο-λο, τρέφεται δὲ καὶ αύξάνεται καὶ πραγματοποιεῖται άπό τὴ φαύλη καὶ διεφθαρμένη προαίρεση τοῦ ἀνθρώπου».

30. Π Ε Ρ Ι Ο Ρ Κ Ο Υ

Μελετώντας τὸ πρῶτο βιβλίο τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, βλέπουμε, ὅτι ὁ Θεὸς νομοθέτησε στοὺς Ἑβραίους τὸν ὄρκο, λέγοντάς τους, περιορίζοντας τὴν πολιορκία τους, νὰ ὀρκίζονται μόνο στὸ Ὄνομά Του. «Κύριο τό Θεό σου νὰ σέβεσαι καὶ Αὐτὸν μόνο νὰ λατρεύεις... καὶ στὸ Ὄνομά Του νὰ ὀρκίζεσαι», εἶναι ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ προφητὰναξ Δαυΐδ θεωρεῖ ἄξιον ἐπαίνου ἐκεῖνον, ποὺ ὀρκίζεται στὸ Θεό. «Καὶ θὰ ἐπαινεθεῖ (λέει) κάθε ἕνας ποὺ ὀρκίζεται στὸ Θεό». Ἀλλά, στὴν Καινὴ Διαθήκη ὁ Κύριός μας ἀπαγορεύει παντελῶς τὸν ὄρκο, λέγοντας: «Εγώ, ὅμως, σᾶς λέω νὰ μὴν ὀρκίζεσθε καθόλου· οὔτε στὸν οὐρανό, διότι εἶναι θρόνος τοῦ Θεοῦ, οὔτε στὴ γῆ, γιατί εἶναι ὑποπόδιο τῶν ποδιῶν Του, οὔτε στὰ Ἱεροσόλυμα, γιατί εἶναι ἡ πόλη τοῦ Μεγάλου Βασιλέως (τοῦ Θεοῦ), οὔτε στὸ κεφάλι σου νὰ ὀρκίζεσαι, γιατί δὲν εἶσαι σὲ θέση νὰ κάνεις μία τρίχα ἄσπρη ἢ μαύρη. Ἄς εἶναι δὲ ὁ λόγος σας ναὶ ναί, ὄχι ὄχι. Τὸ δὲ ἐπὶ πλέον προέρχεται ἀπὸ τὸν πονηρό».

Ἀπαγορεύει, λοιπόν, τελείως τὸν ὄρκο ἡ Καινὴ Διαθήκη σὲ ἀντίθεση πρὸς τὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Καὶ ἐπομένως φαίνονται ἀντίθετα καὶ ἀσύμφωνά τοῦ Θεοῦ τὰ προστάγματα. Ἀλλ' ὄχι. Δὲν εἶναι ἀντίθετες οἱ ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν δὲ ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε στὴν Παλαιὰ Διαθήκη τὸν ὄρκο, ὁ λόγος εἶναι, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι, ποὺ ἦταν σαρκικοὶ καὶ παχυλοὶ στὸ πνεῦμα, δὲν θὰ δέχονταν τὸν τέλειο περὶ ὄρκου νόμο. Ἔτσι, τοὺς τὸν ἔδωσε ἀτελῆ, ὅπως καὶ ἄλλους: περὶ ἀγάπης, περὶ διαζυγίου κ.λ.π. «Διότι τίποτε δὲν μπόρεσε νὰ τελειοποιήσῃ ὁ Μωσαϊκὸς νόμος», «ὁ ὁποῖος ἔγινε παιδαγωγός μας, προετοιμάζοντάς μας δηλαδὴ νὰ γνωρίσουμε τὸ Χριστό». Ἐκανε δηλαδὴ ὁ Θεὸς ὅ,τι κάνει ἡ μητέρα, ποὺ δίνει στὸ νήπιο ὑγρὴ τροφή καὶ μεγαλώνοντας τοῦ δίνει στερεά. Ἡ, ὅπως κάνει ὁ δάσκαλος στοὺς μικροὺς μαθητὲς του: Πρῶτα τοὺς διδάσκει τὰ εὐκόλα καὶ ἀργότερα τὰ ὑψηλότερα καὶ δυσκολότερα μαθήματα. Ἔτσι καὶ ὁ Θεός.

Πρῶτα δίδασκε στοὺς ἀνθρώπους, ποὺ βρίσκονταν σὲ νηπιακὴ πνευματικῶς κατάσταση, τὸ Μωσαϊκὸ νόμο, ποὺ ἦταν ἀτελής, ἀλλ' ὅμως εὐκολοεφάρμοστος καὶ ἔπειτα, ἀφοῦ τοὺς προετοίμασε μ' αὐτόν, τοὺς ἔδωσε τὴν τελειότητα τοῦ Εὐαγγελίου διδασκαλία, μὲ τὴν ὁποία, ὡς πρὸς τὸν ὄρκο, μᾶς παραγγέλλει «μὴ ὁμόσαι ὅλως», νὰ μὴν ὀρκιζόμαστε καθόλου.

Ὅμως, εὐλόγα μπορεῖ νὰ ρωτήσῃ κανεὶς: Εἶναι δυνατόν νὰ μὴν ὀρκιζόμαστε καθόλου, τῇ στιγμῇ μάλιστα ποὺ ἡ πολιτεία ἐπιβάλλει, σὲ κάποιες περιπτώσεις, τὸν ὄρκο; Ἐδῶ πρέπει νὰ ποῦμε, πῶς ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ νὰ μὴν ὀρκιζόμαστε καθόλου ἀναφέρεται στὸ ὕψος τῆς τελειότητος, πρᾶγμα ποὺ ἐπιβάλλεται νὰ ἐπιδιώκουμε, σύμφωνα καὶ μὲ τὸ λόγο τοῦ Κυρίου μας «πρέπει νὰ γίνετε τέλειοι, καθὼς εἶναι τέλειος καὶ ὁ Οὐράνιος Πατέρας σας». Ὅταν ὅμως «σὲ ἀνώτερες ἐξουσίες ὑποτασσόμενοι» παίρνουμε ἀναγκαστικὸ ὄρκο, τότε δὲν ἐκτελοῦμε, βέβαια, ἀπόλυτα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅμως δὲν εἴμαστε καὶ καταδίκης ἄξιοι, ἀρκεῖ νὰ τηροῦμε τοὺς ὄρκους ποὺ δίνουμε, ἀναλαμβάνοντες κάποια δημόσια ὑπηρεσία καὶ νὰ μὴ γινόμαστε ἐπίορκοι· καθὼς καὶ νὰ λέμε στὸ δικαστήριον, καλούμενοι ὡς μάρτυρες, τὴν ἀλήθεια, ἀποφεύγοντας τὴν ψευδορκία.

Ἐπομένως τὸ βάρος πέφτει κυρίως στοὺς ὄρκους, ποὺ παίρνουν πολλοί, χωρὶς κανεὶς νὰ τοὺς ἐξαναγκάζει. Ὀρκίζονται στὴν Παναγία μας, στὸ Χριστὸ μας, στὸ Θεό μας, στὴν ὑγεία τους, στὰ μάτια τους, στὴ ζωὴ τους, στὴ ζωὴ τῶν παιδιῶν τους, (νὰ μὴ χαρῶ τὰ παιδιὰ μου, λένε κάποιοι), στὴ ζωὴ τῆς μητέρας τους, ἀκόμη καὶ στὴν ψυχὴ τῆς μάνας τους, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλα πρόσωπα καὶ πράγματα. Καὶ θὰ τοὺς ποῦμε: Στὸ δικαστήριον ἢ ἀναλαμβάνοντες μία δημόσια ὑπηρεσία, ὑπάρχει κάποιος ἐξαναγκασμός, κάποια ἀπειλὴ τοῦ νόμου, ὅτι θὰ τιμωρηθεῖτε ἂν δὲν ὀρκισθεῖτε. Στὶς περιπτώσεις ὅμως, ποὺ ὀρκίζεσθε μὲ τοὺς παραπάνω ὄρκους, γιὰ νὰ γίνετε πιστευτοὶ ἢ γιὰ κάποιο ἄλλο λόγο, ποιὸς σᾶς ἀναγκάζει; Ποιὸς σᾶς πιέζει; Κανεὶς. Ἔτσι, θ' ἀκούσουμε, μετὰ τὸν Κύριόν μας καὶ τὸν Ἅγιον Ἀπόστολον Ἰάκωβον τὸν Ἀδελφόθεον

**νὰ μᾶς λέει: «Προπαντὸς δέ, ἀδελφοί μου, νὰ μὴν
ὀρκίζεσθε οὔτε στὸν οὐρανὸ οὔτε στὴ γῇ, οὔτε νὰ
κάνετε κανένα ἄλλο ὄρκο. Ὅτι εἶναι δὲ τὸ ναὶ ποὺ
λέτε ἀληθινὸ καὶ πραγματικὸ ναὶ καὶ τὸ ὄχι σας
ἀληθινὸ καὶ πραγματικὸ ὄχι, γιὰ νὰ μὴν πέσετε σὲ
ὑποκρισίᾱ καὶ ψευδολογίᾱ».**

31. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΥΠΑΡΚΤΗΣ ΤΥΧΗΣ

Τύχη ἢ ἀλλιῶς μοῖρα, πεπρωμένο, εἰμαρμένη, σημαίνει ὅτι, ἀνεξαρτήτως ἀπ' αὐτὸ ποὺ θέλει ὁ Θεὸς ἢ καὶ ποὺ προσπαθεῖ καὶ ἐπιδιώκει ὁ ἄνθρωπος, θὰ γίνεῖ αὐτὸ ποὺ εἶναι τυχερό του, ποὺ εἶναι γραμμένο του.

Ὅμως μὲ αὐτὴ τὴ λογικὴ, μὲ τὴν πίστη δηλαδὴ στὴν τύχη, θὰ μᾶς πεῖ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος: « Πιστεύοντας στὴ μοῖρα, κανεῖς νὰ μὴ προτρέπει κανένα σὲ κάτι χρήσιμο. Κανεῖς νὰ μὴν ὑπακούει σὲ καλὲς συμβουλές, ἀφοῦ ἔτσι κι ἀλλιῶς θὰ γίνουν τῆς τύχης τὰ γραμμένα. Οὔτε ἐὰν ἐπιδείξεις προθυμία θὰ ὠφεληθεῖς, οὔτε ἐὰν ἀμελήσεις θὰ ζημιωθεῖς. Τὰ δικαστήρια δὲν πρέπει νὰ λειτουργοῦν, ἀφοῦ, ἐξαρτώμενοι ἀπὸ τὴ μοῖρα, δὲν ἐνεργοῦμε ἐλεύθερα καὶ ἐπομένως δὲν φέρουμε εὐθύνη γιὰ τὶς πράξεις μας. Τὸν κλέφτη νὰ μὴν τὸν συλλάβεις καὶ γιὰ τὶς ὑποθέσεις τοῦ σπιτιοῦ σου νὰ μὴ φροντίσεις, ἀφοῦ θὰ συμβοῦν αὐτὰ ποὺ εἶναι γραμμένα καὶ ὅχι ὅ,τι θέλεις ἐσύ. Τὸ παιδί σου μὴ τὸ στέλνεις στὸ σχολεῖο. Ὁ κόπος τί θὰ τὸ ὠφελήσῃ, ἀφοῦ ὅλα τὰ κυβερνᾷ τὸ πεπρωμένο; Ἀκόμῃ ἄφησε τὸ παιδί σου νὰ συναναστρέφεται ἀδιάκριτα καὶ μὲ καλοὺς καὶ μὲ κακοὺς. Ἐφ' ὅσον τὸ μέλλον του εἶναι καθορισμένο ἀπὸ τὴ μοῖρα, θὰ γίνεῖ ὅπως εἶναι γραμμένο. Ὅμως, δὲν τὸ κάνεις αὐτό, ὅχι μόνο γιὰ τὸ παιδί σου, ἀλλὰ οὔτε καὶ γιὰ τὸ δοῦλο σου. Ὡστόσο, θὰ σὲ ρωτήσω: Γιατί τιμωρεῖς τὸ παιδί σου ὅταν κάνει κάτι κακό, ἀφοῦ ἦταν γραφτό; Δὲν φταίει τὸ ἴδιο, ἀλλὰ ἀναγκάστηκε ἀπὸ τὴ μοῖρα. Γιατί τὸ ἐπαινεῖς ὅταν κάνει κάτι καλὸ, ἀφοῦ δὲν εἶναι δικό του κατόρθωμα, ἀλλὰ τῆς μοίρας; Ἐάν, λοιπόν, παραδεχθοῦμε τὸ γραμμένο, τότε καταλήγουμε στὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ κάνει καλὸ, οὔτε κακὸ ἀπὸ μόνος του. Τότε γιατί τὸν ἐπαινοῦμε ἢ γιατί τὸν καταδικάζουμε; Ἐὰν ὑπάρχει μοῖρα δὲν ὑπάρχει ἀρετὴ, δὲν ὑπάρχει κακία. Ἐὰν ὑπάρχει μοῖρα δὲν ὑπάρχει ἔπαινος, δὲν ὑπάρχει ντροπὴ, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχουν νόμοι, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχουν δικαστήρια. Αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα κακὰ προκαλεῖ

ή είμαρμένη».

Μετά τις εϋστοχες αυτές έπισημάνσεις τοϋ χρυσορρήμονα αϋτοϋ πατέρα τῆς Εκκλησίας μας, ἀντιλαμβάνεται κανείς, ὅτι μὲ τὴν πίστη στὴν τύχη καταργεῖται ἡ ἐλευθερία τοϋ ἀνθρώπου, δῶρο τοϋ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο. Καὶ γιὰ νὰ ἀναφέρουμε ἓνα παράδειγμα, ὁ Θεὸς λέει διὰ τοϋ προφήτη Ἡσαΐα: «Ἐὰν θελήσετε καὶ μὲ ἀκούσετε θὰ φᾶτε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς. Ἐὰν δὲ δὲν θελήσετε καὶ δὲν μὲ ἀκούσετε θὰ σᾶς ἀφανίσει ἡ μάχαιρα. Αὐτὰ εἶπε τὸ στόμα τοϋ Κυρίου». Ἡ τύχη ὅμως, ἐφεύρεση καὶ μέθοδος τοϋ διαβόλου, λέει: Δὲν μπορούμε νὰ ἀποφύγουμε τὸ πεπρωμένο, εἴτε τὸ θέλουμε, εἴτε δὲν τὸ θέλουμε. Δὲν ὠφελεῖ σὲ τίποτε ἡ θέλησή μας. Ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ λέει ὅτι θὰ σᾶς ἀφανίσει ἡ μάχαιρα, ἂν ὅμως εἶναι διαφορετικὰ γραμμένο, θὰ γλυτώσετε. Αὐτὰ λέει ὁ διάβολος, πολεμώντας καὶ συκοφαντώντας τὸ Θεό.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἔχει δυνατότητα ἐπιλογῆς μεταξὺ καλοῦ καὶ κακοῦ. Δυνάμεις, ποὺ τὸν ἐκβιάζουν στὸ ἓνα ἢ στὸ ἄλλο, ὑπάρχουν, ἀλλὰ δὲν τὸν ἀναγκάζουν. Στὴ θέληση τοϋ ἀνθρώπου ἀνήκει ὁ τελευταῖος λόγος. Ἔτσι, ἡ μοῖρα, ἡ τύχη, τὸ πεπρωμένο, ἡ είμαρμένη δὲν ἔχουν καμία δύναμη καὶ σημασία γιὰ τὸν Χριστιανό, ποὺ πιστεύει στὸ Θεὸ καὶ τὴν πρόνοιά Του. Δὲν ὑπάρχει τυφλὴ καὶ σκληρὴ τύχη. Εἶναι ἀντιχριστιανικὴ πέρα ἕως πέρα ἡ πίστη μερικῶν στῆς μοίρας τὰ γραμμένα. Ὑπάρχει μόνο ἡ σοφὴ καὶ ἀγαθὴ πρόνοια τοϋ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἀφήνει στὴν τύχη. Ἀλλὰ ὁ Ἰδιος κυβερνᾷ τὴ ζωὴ μας. Ὁ Ἰδιος «φροντίζει γιὰ ὅλα».

32. Π Ε Ρ Ι Ο Ν Ε Ι Ρ Ω Ν

Στὴν Ἁγία Γραφή ὑπάρχουν περιπτώσεις, ποὺ ὁ

Θεὸς μὲ ὄνειρα, σὲ δίκαιους ἀνθρώπους, φανέρωσε τὰ ὅσα ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν.

Ἀναφέρομε μερικὰ τέτοια ἀποκαλυπτικὰ ὄνειρα, τὰ παρακάτω: Στὴν Π. Διαθήκη εἶναι ἐκεῖνο τοῦ πάγκαλου καὶ ἐνάρετου Ἰωσήφ, ποὺ τοῦ φανέρωσε ὁ Θεὸς τὴ μελλοντικὴ δόξα του, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία θὰ τὸν προσκυνοῦσαν τ' ἀδελφία του καὶ ὁ πατέρας του. Ἀποκαλυπτικὰ ἐπίσης εἶναι τὰ ὄνειρα ποὺ εἶδαν ὁ ἀρχισιτοποιὸς καὶ ὁ ἀρχιονοχόος τοῦ Πετεφρῆ, συνδεσμῶτες τοῦ Ἰωσήφ στὴ φυλακὴ . Ἀκόμη, προειδοποιητικὰ ἦταν τὰ ὄνειρα τοῦ Φαραὼ γιὰ τὴ μελλοντικὴ ἐπὶ ἑπτὰ χρόνια καρποφορία τῶν ἀγρῶν τῆς Αἰγύπτου, καθὼς καὶ γιὰ τὰ ἄλλα ἑπτὰ χρόνια τῆς ἀφορίας, ποὺ θὰ μάστιζε τὴν Αἴγυπτο καὶ τὶς γύρω χῶρες.

Στὴν Κ. Διαθήκη ὑπάρχουν ἐπίσης ἀποκαλυπτικὰ ὄνειρα, ποὺ ἐξαγγέλλουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι, Ἄγγελος Κυρίου φανέρωσε τὴν ἀγνόητα τῆς Παρθένου μὲ ὄνειρο στὸν Ἰωσήφ τὸν μνηστορα, λέγοντάς του: «Ἰωσήφ, ἀπόγονε τοῦ Δαυΐδ, μὴ διστάσεις νὰ παραλάβεις στὸ σπίτι σου τὴ Μαριάμ, διότι τὸ παιδί ποὺ κυοφορεῖται στὰ σπάγχνα τῆς ἔχει δημιουργηθεῖ ἀπὸ τὴ δημιουργικὴ ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Στὴ συνέχεια, μὲ ὄνειρο πληροφορήθηκαν οἱ τρεῖς Μάγοι τὶς φονικὲς διαθέσεις τοῦ Ἡρώδη γιὰ τὸ Θεῖο Βρέφος καὶ δὲν ἐπέστρεψαν στὴ χώρα τους ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀλλὰ ἀπὸ ἄλλο δρόμο, γιὰ νὰ μὴ τοῦ δώσουν συγκεκριμένες πληροφορίες γιὰ τὸ Νήπιο τῆς Βηθλεέμ. Πάλι, τὴν ἀπόφαση τοῦ Ἡρώδη νὰ θανατώσει τὸν Ἰησοῦ, μὲ ὄνειρο φανέρωσε ὁ Θεὸς στὸν Ἰωσήφ, λέγοντάς του: «Σήκω καὶ παράλαβε τὸ Παιδί καὶ τὴ Μητέρα Του καὶ φύγε στὴν Αἴγυπτο καὶ μέινε ἐκεῖ μέχρις ὅτου σοῦ πῶ. Διότι πρόκειται ὁ Ἡρώδης νὰ ζητήσῃ τὸ Παιδί μὲ σκοπὸ νὰ τὸ θανατώσῃ». Τέλος μὲ ὄνειρο ἀποκάλυψε ὁ Θεὸς στὸν Ἰωσήφ τὸν θάνατο τοῦ Ἡρώδη, λέγοντάς του δι' Ἀγγέλου: «Σήκω καὶ πάρε τὸ Παιδί καὶ τὴ Μητέρα Του καὶ πηγαινέτε στὴ χώρα τῶν

Ἰσραηλιτῶν, γιατί ἔχουν πλέον πεθάνει ἐκεῖνοι, ὄνειρα, ἀλλά καὶ ἄλλα, ποὺ ἀναφέρονται στὴν Ἀγ. Γραφή, ὑπάρχουν πολλοὶ συνάνθρωποί μας, ποὺ πιστεύουν στὰ ὄνειρα καὶ προσπαθοῦν νὰ μαντέψουν μελλοντικὰ γεγονότα ἀπὸ αὐτὴ ἢ τὴν ἄλλη ἐξήγηση τῶν ὁνείρων τους. Ἀρχικὰ πρέπει νὰ ἀναφέρουμε, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποκαλυπτικῶν ὁνείρων ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, γιὰ ὅσα πρόκειται νὰ συμβοῦν, εἶναι πολὺ περιορισμένος· ἐνῶ αὐτὰ ποὺ βλέπομε οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀπροσμέτρητα. Χρειάζεται δὲ πολλὴ προσοχὴ καὶ διάκριση στὴν ἐξήγησή τους, γιατί ὅλα σχεδὸν τὰ ὄνειρά μας, ἐκτὸς ἐλαχίστων, δὲν προέρχονται ἀπὸ τὸ Θεό, ἀλλὰ ὀφείλονται σὲ πολυφαγία, πολυποσία, ἔμμονες ιδέες, ἄσωτη ζωὴ, σὲ ἰσχυρὲς ἐντυπώσεις ἀπὸ γεγονότα, ποὺ ζήσαμε κατὰ τὸ διάστημα τῆς μέρας καὶ τῆς νύκτας καὶ δημιουργήσαν ταραγμένο καὶ ἐφιαλτικὸ ὕπνο. Ἀκόμη καὶ σὲ τόσα ἄλλα φυσιολογικὰ αἵτια. Ὡστόσο ἐπεμβαίνει καὶ ὁ παμπόνηρος, μισόκαλος, μισάνθρωπος καὶ ἀνθρωποκτόνος διάβολος, ὁ ὁποῖος καὶ σὲ ἄγγελο φωτὸς μετασχηματίζεται, προκειμένου νὰ παραπλανᾷ καὶ ἐξαπατᾷ τὸν ἄνθρωπο, ὥστε νὰ δίνει πίστη στὰ ὄνειρα καὶ ἔτσι, κάνοντάς τον προληπτικὸ καὶ δεισιδαίμονα, νὰ δημιουργεῖ θλίψεις καὶ ταλαιπωρίες στὴ ζωὴ του. Σχετικὰ μὲ τὰ ὄνειρα στὸ βιβλίο Σοφία Σειράχ τῆς Π. Διαθήκης, συναντοῦμε τὴν παρακάτω συμβουλή: «Μὴ δώσεις τὴν καρδιά σου στὰ ὄνειρα, ποὺ δὲν στάλθηκαν ἀπὸ τὸν Ὑψιστο μὲ κάποια ἐπίσκεψή Του, γιατί πλάνησαν πολλοὺς τὰ ὄνειρα καὶ διαψεύστηκαν ὅσοι στήριξαν σ' αὐτὰ τὶς ἐλπίδες τους». Ἀκόμη, τὸ ἴδιο βιβλίο γιὰ τὰ ὄνειρα, ποὺ δὲν προέρχονται ἀπὸ τὸ Θεό, ἀλλὰ τὶς παραπάνω αἰτίες, διακηρύττει, ὅτι «ἐκεῖνος ποὺ δίνει σημασία στὰ ὄνειρα αὐτὰ μοιάζει μὲ αὐτὸν ποὺ προσπαθεῖ νὰ πιάσει τὴ σκιά καὶ σ' ἐκεῖνον ποὺ καταδιώκει τὸν ἄνεμο».

Τέλος, γι' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις τῶν ὁνείρων, ὁ Προφήτης Ἰερεμίας, στὸ ὁμώνυμο βιβλίο του, ἀναφέρει τὴν παρακάτω ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ: «Μὴ δίνετε σημασία στὰ ὄνειρα, τὰ ὁποῖα βλέπετε στὸν ὕπνο σας».

33. ΟΤΑΝ ΑΣΘΕΝΟΥΜΕ

Ἡ ἀσθένεια εἶναι κάτι τὸ τόσο κοινό, τόσο καθημερινὸ στὴ ζωὴ μας. Δὲν ὑπάρχει σπίτι, ποὺ νὰ μὴν ἔχει δοκιμασθεῖ ἀπὸ κάποια ἀρρώστια, ποὺ νὰ μὴν εἶχε ἢ ἔχει κάποιον ἄρρωστο. Πῶς ὅμως, ὡς χριστιανοί, πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζουμε τὶς ἀρρώστιες μας, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνες τῶν δικῶν μας ἀνθρώπων;

Τὸ πρῶτο, ποὺ ἔχουμε νὰ κάνουμε, εἶναι νὰ καταφύγουμε στὸν Κύριό μας καὶ Θεό μας. Ἡ πρώτη κίνηση τῆς ψυχῆς τοῦ πιστοῦ εἶναι νὰ στραφεῖ πρὸς τὸν Ἰησοῦ, ποὺ εἶναι «ὁ Ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν». Στὴν πρώτη αὐτὴ κίνησή μας τὸ βιβλίο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης Σοφία Σειράχ μᾶς προτρέπει μὲ τὰ παρακάτω: «Τέκνον ἐν ἀρρωστήματί σου μὴ παράβλεπε, ἀλλ' εὕξαι Κυρίῳ καὶ αὐτὸς ἰάσεται σε». Δηλαδή, παιδί μου, μὴν ἀδιαφορεῖς στὴν ἀσθένειά σου, ἀλλὰ προσευχήσου στὸν Κύριο καὶ Αὐτὸς θὰ σὲ θεραπεύσει. Ἀλλὰ καὶ ἡ καταφυγὴ μας στὶς πρεσβεῖες τῆς Παναγίας μας, καθὼς καὶ τῶν Ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, πόσες θεραπείες ἀσθενῶν δὲν ἔχει νὰ μᾶς παρουσιάσει! Ὡς πρὸς στὴν προσφυγὴ μας στὸ Θεό, ὅταν ἀσθενοῦμε, ὁ Κύριος ἔδωσε στὴν Ἐκκλησία Του, διὰ τοῦ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου τὸ Μυστήριον τοῦ Εὐχελαίου. Μᾶς λέει, λοιπόν, ὁ Ἅγιος αὐτὸς τοῦ Θεοῦ Ἀπόστολος: «Εἶναι κανεῖς μεταξὺ σας ἄρρωστος; Ἄς προσκαλέσει τοὺς Πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἅς προσευχηθοῦν πάνω του· συγχρόνως δὲ ἅς τὸν ἀλείψουν μὲ λάδι, ἐπικαλούμενοι τὸ Ὄνομα τοῦ Κυρίου. Καὶ ἡ προσευχὴ αὐτή, ποὺ γίνεται μὲ πίστη, θὰ σώσει ἀπὸ τὴν σωματικὴ ἀσθένεια τὸν ἄρρωστο καὶ θὰ τὸν σηκώσει ὁ Κύριος ἀπὸ τὸ κρεβάτι τῆς ἀσθένειας».

Βεβαίως, τὰ παραπάνω δὲν σημαίνουν ὅτι ὁ Χριστιανὸς δὲν θὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ τὴν ἰατρικὴ ἐπιστὴμὴν στὴν ἀρρώστια του, ἀφοῦ, ὅπως πάλι μᾶς λέει ἡ Σοφία Σειράχ, «ὁ Θεὸς ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην»· καὶ «τὸν ἰατρὸν ὁ Κύριος ἔκτισεν», καθὼς καὶ «ἐκ γῆς φάρμακα». Ἐπίσης «ἰατρῷ δὸς τόπον» καὶ «τίμα ἰατρὸν». Θὰ χρησιμοποιήσῃ,

λοιπόν, ὁ πιστὸς καὶ τὸν ἰατρὸ καὶ τὰ φάρμακα·
θὰ ἔχει ὅμως πάντοτε τὴν πεποίθηση, ὅτι «παρὰ
Ῥψίστου ἐστὶν ἴασις». Διὰ μέσου δηλαδή τοῦ ἱα-
τροῦ, ὁ Ῥψιστος εἶναι Ἐκεῖνος ποὺ θὰ δώσει τὴ
θεραπεία.

Ὡστόσο, ἐνδεχομένως νὰ παρατείνει ὁ Κύρι-
ος, γιὰ κάποιο χρονικὸ διάστημα, τὴ θεραπεία τοῦ
ἀσθενοῦς. Ἐδῶ χρειάζεται ἐμπιστοσύνη στὸ Θεό·
πεποίθηση, ὅτι ἡ παράταση αὐτὴ στοχεύει σὲ με-
γαλύτερη ψυχικὴ ὠφέλεια τοῦ ἀρρώστου καὶ τῶν
δικῶν του· σὲ περισσότερη δηλαδή ὑπομονή, τα-
πείνωση, γενικὰ ἀρετὴ καὶ μετάνοια μὲ εἰλικρινῇ
ἐξομολόγηση· ἀλλὰ καὶ συνειδητοποίηση τῆς ἀλή-
θειας, ὅτι «δὲν ἔχομε ἐδῶ μόνιμη καὶ διαρκὴ πα-
τρίδα καὶ πόλη, ἀλλὰ μὲ πόθο πολὺ ζητοῦμε τὴ
μέλλουσα, τὴν αἰώνια ζωή».

Ὅμως ὑπάρχει καὶ ἡ ἄλλη παράμετρος. Νὰ μὴ
δώσει δηλαδή ὁ Χριστὸς μας τὴν θεραπεία γιὰ ὅσο
παραμείνει στὴ ζωὴ ὁ ἀσθενής, λίγο ἢ πολὺ, για-
τί διακρίνει ὅτι αὐτὸ ἀπαιτεῖ τὸ πνευματικὸ του
συμφέρον. Ἐξαίρετο παράδειγμα στὸ σημεῖο αὐτὸ
ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ὁποῖος εἶχε κάποια χρόνια
ἀρρώστια ποὺ τὸν ταλαιπωροῦσε πολὺ. Καὶ ὅπως
γράφει ὁ ἴδιος «τρεῖς φορές παρεκάλεσα τὸν Κύ-
ριο νὰ μοῦ τὴν ἀπομακρύνει». Ὅταν δὲ ὁ Ἰησοῦς
τοῦ φανέρωσε ὅτι τοῦ δόθηκε ἡ ἀθεράπευτη αὐτὴ
ἀσθένεια «γιὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεύεται ἐξ αἰτίας
τοῦ πλήθους τῶν ἀποκαλύψεων», τότε ἔδειξε
ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στὸ Ἅγιο θέλημά Του· τότε
διέκρινε, ὅτι αὐτὸ ἦταν γιὰ τὸν ἴδιο το συμφερό-
τερο. Καὶ μᾶς διδάσκει, λοιπόν, ὁ μέγας αὐτὸς
Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν, ὅτι πρέπει καὶ ἐμεῖς στὴν
ἀρρώστια μας, ἔστω καὶ ἂν δὲν μᾶς θεραπεύσει
ὁ Κύριος, νὰ Τοῦ δείχνουμε ἐμπιστοσύνη, λέγο-
ντες ὅ,τι καὶ οἱ Ἅγιοί μας στὶς ἀρρώστιες τους καὶ
γενικὰ στὰ προβλήματά τους: «Λάλει Κύριε καὶ
ὁ δοῦλος Σου ἀκούει»· «Κύριε ὡς οἶδας (καθὼς
γνωρίζεις) καὶ ὡς θέλεις ἐλέησέ με»· «ἐργαλεῖο
στὰ χέρια Σου· χρησιμοποίησέ με ὅπου, ὅπως καὶ
ὅταν θέλεις»· «Πάτερ ἡμῶν... γεννηθήτω τὸ θέλημά
Σου». Μὲ μιὰ τέτοια στάση μπροστὰ στὶς ἀσθέ-
νειές μας, ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε ἄλλη δοκιμασία μας,
εἰρηνεύουμε μέσα μας, πιστεύοντες, ὅτι, ὅτιδῆποτε

**ἐπιτρέψει ὁ Κύριός μας, αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ καλύτε-
ρο γιὰ τὴ ζωὴ μας καὶ προπάντων καὶ κυρίως γιὰ
τὴν ψυχὴ μας.**

34. ΜΑΓΕΙΑ, ΑΛΗΘΙΝΗ ΕΠΙΔΗΜΙΑ

Φαινόμενο άνησυχητικό για την τεχνολογική

έποχή μας ή αστρολογία, ή χαρτομαντεία, τὰ μέντιουμ, οἱ μάγοι καὶ οἱ μάγισσες. Τέτοιος σκοταδισμός καὶ μωροπιστία ἀποτελοῦν ξεπεσμό γιὰ τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο. Γέμισε ὁ τόπος ἀπὸ τοὺς τσαρλατάνους τῆς εὐπιστίας, ποὺ ἐκμεταλλεύονται τὴν ἀφέλεια καὶ τὸ ψυχικὸ κενὸ ἀνεργμάτων πνευματικὰ ἀνθρώπων. Διαβάζουμε σὲ διαφημιστικὸ ἔντυπο: «Λύνω καὶ τὰ πιὸ δύσκολα προβλήματα, εἴτε αἰσθηματικά, εἴτε ἐπαγγελματικά. Γίνονται καθαρισμοὶ καὶ λυσίματα. Φτιάχνω φυλαχτὰ πολὺ ἰσχυρά, ποὺ σᾶς προφυλάσσουν ἀπὸ μάγια, γλωσσοφαγιά, κακοτυχίες καὶ γιὰ νὰ τραβᾶτε τὴν τύχη κοντὰ σας...».

Πρόκειται γιὰ ἀληθινὴ ἐπιδημία. Καὶ γιὰ τοὺς μακρὰν τοῦ Χριστοῦ, εὐκόλο εἶναι νὰ πέφτουν στὶς παγίδες τοῦ πονηροῦ καὶ τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων του. Ὁ πιστὸς ὅμως δὲν πρέπει νὰ δίνει πίστη στὰ τεχνάσματα τῆς μαγείας καὶ στὰ τυφλὰ ὄργανά της. Ὁ Χριστιανὸς σὲ καμία περίπτωση δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ προσφύγει σ' αὐτά. Ὅποιαδήποτε δυσκολία, ὁποιοδήποτε πρόβλημα, ἔχει τὴ δύναμη, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, νὰ τὸ ἀντιμετωπίζει ἀποτελεσματικά. Μὲ τὸ Χριστὸ μαζὶ εἶναι ὄχι ἀπλᾶ δυνατός, ἀλλὰ παντοδύναμος. Τὴν ἀλήθεια αὐτὴ ὑπογραμμίζει ὁ Ἀπ. Παῦλος, ὅταν γράφει στοὺς Φιλιππησίους: «Τὰ πάντα κατορθώνω χάρις στὸ Χριστὸ, ποὺ μὲ ἐνδυναμώνει».

Μὰ θὰ πεῖ κανεὶς: Μοῦ ἔχουν κάνει μάγια, μὲ ἐπιβουλεύονται πονηρὲς δυνάμεις, μὲ πολεμᾷ ὁ ἀντίδικος διάβολος, ποὺ «σὰν λιοντάρι ποὺ βρυχᾶται περιφέρεται ζητώντας κάποιον νὰ τὸν καταβροχθίσει». Ὡστόσο καὶ πάλι ὁ πιστὸς δὲ φοβᾶται. Γνωρίζει ὅτι «εἶναι ἰσχυρότερος ὁ Θεός, ποὺ ἐνεργεῖ μέσα μας, ἀπὸ τὸ διάβολο, ποὺ κυριαρχεῖ μέσα στὸν κόσμος». Οἱ ψυχές, ποὺ ἀγαποῦν τὸ Θεὸ καὶ εἶναι ἐνωμένες ὀργανικὰ μαζὶ Του, ὅπως τὸ κλῆμα μὲ τὸ ἀμπέλι, μὲ τὴν προσευχὴ καὶ τὴ μυστηριακὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀντλοῦν δύναμη ἀπὸ τὴν παντοδυναμία Του καὶ μένουν

ἀπρόσβλητες ἀπὸ τὶς ἐπιθέσεις τοῦ πονηροῦ καὶ τὰ τεχνάσματα τῶν μάγων. Ἔρχεται ὁ ἄρχοντας τοῦ σκότους καὶ δὲ βρίσκει καμία θέση σ' αὐτές. Ὅλες οἱ μεθοδεῖες του τίποτε δὲν κατορθώνουν στὶς ψυχές, ποὺ εἶναι δοσμένες στὸν ἀληθινὸ Θεό. Ὁ Χριστιανός, θεμελιωμένος πάνω στὸν ἀσάλευτο βράχο τῆς ἀγάπης τοῦ οὐρανίου Πατέρα, ἐπαναλαμβάνει τὰ θεόπνευστα λόγια τοῦ ψαλμωδοῦ: «Δὲν θὰ φοβηθεῖς ἀπὸ κίνδυνο νυχτερινὸ καὶ ἀπὸ βέλος, ποὺ ρίχνουν ἐναντίον σου τὴν ἡμέρα, οὔτε ἀπὸ τὰ φόβητρα τῆς νύχτας, ἀπὸ ἀπροσδόκητα συμβάντα τῆς ἡμέρας καὶ ἀπὸ μεσημβρινὸ δαιμόνιο». Ἐπομένως ὁ πιστὸς χριστιανὸς δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ καταφεύγει στοὺς χαρτομάντις, στὰ μέντιουμ, στοὺς μάγους καὶ στοὺς ἀστρολόγους. Δὲν εἶναι δυνατόν, χωρὶς νὰ ἁμαρτάνει, «νὰ πίνει καὶ ἀπὸ τὸ ποτήρι τοῦ Κυρίου καὶ ἀπὸ τὸ ποτήρι τῶν δαιμονίων. Δέ μπορεῖ νὰ μετέχει καὶ στὴν τράπεζα τοῦ Κυρίου καὶ στὴν τράπεζα τῶν δαιμονίων». Γίνεται δὲ συγκοινωνὸς καὶ συμμέτοχος τῶν δαιμονίων, μᾶς λέει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁποῖος θέλει νὰ συμβιβάζει τὰ ἀσυμβίβαστα. Νὰ εἶναι δηλαδὴ χριστιανὸς καὶ νὰ ἐπισκέπτεται τὰ στέκια αὐτὰ τοῦ σατανᾶ. Στοὺς χριστιανούς, ποὺ πηγαίνουν σ' αὐτές τὶς δαιμονικὲς πόρτες, ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης λέει ὅτι, «κατὰ κάποιον τρόπο, ξεβαφτίζονται. Ὄταν, (ἐξηγεῖ ὁ Ἅγιος), βαφτιστήκαμε, εἶπε ὁ καθένας μας μὲ τὸ στόμα τοῦ ἀναδόχου του «ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾶ καὶ συντάσσομαι τῷ Χριστῷ»· φύσηξε δὲ καὶ ἔφτυσε τὸ διάβολο. Ὄταν τώρα μεγαλώνοντας καταφύγει γιὰ κάποια προβλήματά του στὰ ὄργανα αὐτὰ τοῦ σατανᾶ, εἶναι σάν νὰ «ἀποτάσσεται τῷ Χριστῷ καὶ συντάσσεται τῷ διαβόλῳ». Καὶ ἀπαιτοῦνται δάκρυα μετανοίας καὶ καταφυγὴ στὸ δεύτερο βάπτισμα, ποὺ εἶναι τὸ φιλανθρωπότατο μυστήριον τῆς θείας καὶ ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως, γιὰ νὰ συγχωρηθεῖ καὶ καταστεῖ ὑγιὲς μέλος τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Σώματος αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ».

Ὡστόσο ὑπάρχουν κάποιοι Χριστιανοί μας, ποὺ ρωτοῦν: Μπαίνοντας κανεὶς στοὺς χώρους ποὺ δέχονται τὰ μέντιουμ, οἱ μάγοι καὶ οἱ μάγισσες, βλέπει σταυροὺς, εἰκόνες, καντήλια καὶ ἄλλα ἱερά

τῆς πίστεώς μας πράγματα. Καὶ ἐπομένως, πῶς εἶναι δυνατό νὰ εἶναι ὄργανα τοῦ διαβόλου; Τὴν ἀπάντησιν μᾶς τὴν δίνει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὅταν ἐπισημαίνει, ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι δολώματα γιὰ ἐξαπάτησιν. Ὅπως ὁ ψαράς, διδάσκει ὁ ἱερὸς Πατέρας, βάζει δόλωμα στ' ἀγκίστρι καὶ ξεγελάει τὸ ψάρι, ἔτσι καὶ οἱ σατανικοὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι χρησιμοποιοῦν ἅγια τῆς θρησκείας μας πράγματα σὰ δολώματα γιὰ νὰ παραπλανοῦν, ἐξαπατοῦν καὶ συλλαμβάνουν στὰ σατανικὰ ἀγκίστρια τοὺς τοὺς ἀφελεῖς.

Ἀκόμη εἶναι καὶ ἐκεῖνοι ποὺ λένε: Πηγαίνοντας κανεὶς σὲ μέντιουμ ὑπάρχει περίπτωση νὰ τοῦ πεῖ τις ἁμαρτίες, ποὺ ἔχει διαπράξει, ἢ καὶ ἐνῶ ὑποπτεύεται, ὅτι τοῦ ἔχουν κάνει μάγια, νὰ τοῦ τὸ ἐπιβεβαιώσει καὶ μάλιστα νὰ τοῦ ὑποδείξει καὶ τὸ σημεῖο ποὺ βρίσκονται αὐτά, μέσα στὸ σπίτι του ἢ στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ του ἢ κάπου ἄλλοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ τὰ βρίσκει ἀκριβῶς στὸ χῶρο, ποὺ τοῦ ὑπέδειξε. Πῶς, λοιπόν, μπορούμε νὰ ποῦμε, ὅτι πρόκειται περὶ ἀνθρώπων – ὀργάνων τοῦ σατανᾶ; Τὴν ἀπάντησιν στὴν ἀπορία αὐτὴ θὰ μᾶς τὴν δώσει ἓνας πρῶην μάγος στὴν Ἀφρικὴ καὶ τώρα Ὁρθόδοξος Χριστιανὸς ἀδελφός μας. Γράφει, λοιπόν, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα, στὸ ἱεραποστολικὸ περιοδικό: «Πάντα τὰ Ἑθνη», τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ ἐξῆς: «Δὲν θὰ μπορούσα νὰ ἔκανα ὅτιδήποτε δίχως τὴ βοήθεια τοῦ σατανᾶ. Γιὰ μένα ἦταν ἀποφασιστικὰ ἀναγκαῖο νὰ βρίσκομαι μαζί του σὲ ἄμεση σχέση. Μπορούσα νὰ ρωτήσω τὸ σατανᾶ γιὰ ὅλα καὶ αὐτός μοῦ ἀπαντοῦσε. Ὅταν μὲ ρωτοῦσαν οἱ ἄλλοι ἔπρεπε νὰ τὸν ρωτήσω πρὶν ἀπαντήσω. Γιατί αὐτό, ποὺ κάνει κάποιον μάγο, εἶναι μόνο ἡ δύναμη τοῦ διαβόλου. Ἄν ὁ διάβολος τὸν ἀφήσει θὰ γίνῃ ἓνας συνηθισμένος ἄνθρωπος». Ἐπομένως, ὅταν ὁ μάγος ἀποκαλύπτει στοὺς δυστυχεῖς πελάτες του τίς ἁμαρτίες τοὺς ἢ ἐντοπίζει ἀκριβῶς τὰ μάγια ποὺ τοὺς ἔκαναν, τὰ φανερῶναι ὅλα αὐτὰ μὲ ὑπαγόρευση τοῦ σατανᾶ, ὁ ὁποῖος γνωρίζει τίς ἁμαρτίες μας, ἀφοῦ αὐτός μᾶς παρακινεῖ νὰ ἁμαρτάνουμε. Ἀγαπητὴ ἀναγνώστη, ὁ διάβολος εἶναι πολυμήχανος. Πολλὰ τὰ τεχνάσματα καὶ πολλὰ οἱ μεθο-

δείες, πού χρησιμοποιεῖ πρὸς ἐξαπάτησή μας καὶ διάπραξη ἀπὸ τὸν καθένα μας τῆς πλανεύτρας, ἀνικανοποίητης, φόνισσας τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀμαρτίας. Μία, μεταξὺ τῶν πολλῶν μεθοδειῶν του, εἶναι καὶ ἡ τῆς ὑποκρισίας. Δὲν διστάζει, ὑποκρινόμενος, νὰ «μετασχηματίζεται καὶ εἰς ἄγγελον φωτός».

Ἄς προσπαθοῦμε, λοιπόν, μὲ τὸ φωτισμὸ τοῦ Θεοῦ πάντοτε, νὰ διακρίνουμε τὶς ὑποκρισίες του, καθὼς καὶ τῶν προαναφερθέντων σατανικῶν ὀργάνων του, ὥστε νὰ μὴν καταφεύγουμε σ' αὐτὰ, ζητώντας βοήθεια καὶ λύση τῶν τυχόν προβλημάτων μας. Μὲ τέτοιες δαιμονικὲς κινήσεις μας περιπλέκονται τὰ προβλήματα μας ἢ καὶ καταλήγουν, ὅχι λίγες φορές, σὲ πραγματικὴ καταστροφή· γιὰ νὰ λυπᾶται ὁ Θεὸς καὶ νὰ χαίρεται ὁ μισόκαλος, μισάνθρωπος καὶ ἀνθρωποκτόνος διάβολος. Μοναδικὴ καταφυγὴ μας ἄς εἶναι Ἐκεῖνος, ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Ὅποῖος συνεχῶς μᾶς προσκαλεῖ, λέγοντας: «Δεῦτε, πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς». Δηλαδή, ἐλᾶτε κοντά μου ὅλοι οἱ κουρασμένοι καὶ καταπονημένοι ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἀμαρτίας καὶ τῶν θλίψεων κι ἐγὼ θὰ σᾶς ξεκουράσω.

35. ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΕΣ

Πρῶτα – πρῶτα πρέπει νά σημειώσουμε, ὅτι οἱ προλήψεις καί οἱ δεισιδαιμονίες εἶναι τόσες πολλές καί παρουσιάζουν τόση ποικιλία κατὰ τόπους, ὥστε, ἐάν θελήσει κανεῖς νά τίς συγκεντρώσει ὅλες, εἶναι δυνατόν νά γράψει ὁλόκληρο βιβλίο.

Ἔτσι, ἐνδεικτικά ἀναφέρουμε ἀμέσως παρακάτω μερικές ἀπ'αὐτές:

Ὅταν ὁ προξενητής ἢ ἡ προξενήτρα πηγαίνουν νά συζητήσουν γιά τό συνοικέσιο, πρέπει νά φοροῦν τή μιά κάλτσα...ἀνάποδα, γιατί διαφορετικά τό συνοικέσιο θά ἀποτύχει.

Νά μήν παντρευτοῦν δύο ἀδέλφια τόν ἴδιο χρόνο, διότι ὁ ἕνας ἀπό τούς δύο γάμους δέν θά προκόψει.

Νά μή γίνονται γάμοι σέ χρόνο δίσεκτο, διότι οἱ νεόνυμφοι θά δυστυχήσουν.

Νά μήν παντρεύονται οἱ μελλονύμφοι τό μήνα Μάϊο, διότι ὁ μήνας αὐτός «μαγεύει» τούς νεόνυμφους.

Ἡ χήρα γυναίκα δέν πρέπει νά ἀνακατεύεται στό ράψιμο τῆς προίκας, οὔτε στήν παρασκευή γλυκισμάτων γιά τό γάμο, γιατί θά χηρέψουν οἱ νεόνυμφοι.

Ὅποιοι θά πᾶνε νά παραλάβουν τόν παρόνυμφο, τόν κουμπάρο, θά πρέπει νά γυρίσουν ἀπό ἄλλο δρόμο. Ἀλλιῶς ριψοκινδυνεύεται ἡ στερεότητα τοῦ γάμου.

Ἡ νύφη τήν ὥρα, πού φεύγει ἀπό τό πατρικό σπίτι, σέρνει τά πόδια της πάνω στό ἔδαφος, γιά νά παρασύρει κι ἄλλες νέες στό γάμο.

Τήν ὥρα, πού ἡ νεόνυμφη μπαίνει στό νέο της σπίτι, ἀλείφει τήν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ μέ μέλι ἢ βούτυρο, γιά νά εἶναι γλυκιά καί εὐτυχισμένη ἡ οἰκογενειακή της ζωή.

Τήν πρώτη ἐβδομάδα τοῦ γάμου της δέν πρέπει νά σκουπίσει, γιατί θά συμβεῖ θάνατος στό σπίτι.

Οἱ νεόνυμφοι δέν πρέπει νά πᾶνε σέ κηδεῖα οὔτε σέ μνημόσυνο, οὔτε νά φᾶνε κόλλυβα, γιατί ἐκθέτουν σέ κίνδυνο τήν εὐτυχία τους.

Ἡ ὑποψήφια μητέρα ἄκουσε νά λαλεῖ κου-
κουβάγια; Κορίτσι θά γεννήσει. Ἄν ὅμως λαλήσει
μποῦφος θά γεννήσει ἀγόρι.

Ἡ γαλάζια χάντρα στό περίφημο «χαῖμαλί»
(ὄχι βέβαια τό φυλαχτό, πού περιέχει ἱερά ἀντι-
κείμενα), γιά νά προφυλάγεται τό παιδί ἀπό τό
κακό μάτι.

Τό σπάσιμο κάποιου πήλινου ἀγγείου κατά
τήν ἔξοδο τοῦ νεκροῦ ἀπό τό σπίτι, γιά νά μήν
ξαναπατήσῃ ὁ Χάρος.

Τό κλείσιμο θυρῶν σπιτιῶν καί καταστημάτων
κατά τή διέλευση ἀπό μπροστά τους κηδείας, γιά
νά μήν μπεῖ ὁ Χάρος.

Ἐπιστρέφοντας στό σπίτι τους οἱ πενθοῦντες
πρέπει νά γυρίσουν ἀπό ἄλλο δρόμο. Ἀλλιῶς θά
δευτερώσῃ τό κακό.

Οἱ πενθοῦντες ἀπαγορεύεται νά ἐκκλησια-
στοῦν γιά σαράντα μέρες· καί σέ κάποια μέρη γιά
ἓνα ὁλόκληρο χρόνο.

Γεράκι ἢ κόρακας πετάει πάνω ἀπό τό σπίτι;
Κακό θά συμβεῖ. Θάνατος ἔρχεται.

Τό κλάμα τοῦ σκύλου προμηνύει θάνατο.
Εἶδες τό πρωῒ μαύρη γάτα στό δρόμο νά τρέ-
χει; Κακά μαντάτα.

Ἄκουσες κουκουβάγια νά κλαίει τή νύχτα; Θά-
νατο νά περιμένεις. Ἄκουσες κότα νά λαλεῖ σάν
πετεινός; Κακός οἶωνός.

Ἡ τοποθέτηση σκόρδου ἢ κρεμμύδας στό ἀνώ-
φλι τοῦ σπιτιοῦ, γιά νά διώχνει τό κακό.

Ἡ πίστη στό καλό ἢ κακό ποδαρικό, κατά τήν
Πρωτοχρονιά.

Ἄν χυθεῖ καφές κακό προμήνυμα. Ἄν ὅμως
χυθεῖ κρασί ἔρχεται εὐτυχία.

Βρίσκονται δύο κρόκοι σ' ἓνα αὐγό; Θά πλου-
τίσει ὁποῖος τό βρῆκε.

Τό σαποῦνι νά μή δίδεται στό χέρι, γιατί οἱ
δύο θά μαλώσουν.

Ἡ πετσέτα στό τραπέζι νά μή διπλώνεται ἀπό
τόν ἐπισκέπτη, γιατί δέν θά ξανάρθει.

Τό ψαλίδι, ἐάν μείνει ἀνοικτό, προμηνύει ἔρι-
δες.

Προζύμι, ἀλάτι, αὐγά, ξύδι, φωτιά, σπίρτα,
λάδι, κρησάρα, νά μή βγαίνουν ἀπό τό σπίτι μετά

τό ήλιοβασίλεμα.

Τρίζουν τά ξύλα στό τζάκι; Κάποιος έχθρός
μας κακομελετᾷ.

Ἀκόμη νά ἀναφέρουμε τόν ἀριθμό 13 ἢ τήν
ἡμέρα Τρίτη, πού κατατρομάζουν τούς προληπτι-
κούς;

Ἦ τό πέταλο, πού πολλοί τό χρυσώνουν καί τό
κρεμοῦν στήν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ τους ἢ στό αὐτο-
κίνητό τους, γιά νά τούς φέρει γούρι;

Νά θυμηθοῦμε τόν καθρέφτη, πού, ἂν τύχει
καί σπάσει, σημαίνει, ὅτι ἡ οἰκογένεια πρέπει νά
περιμένει μεγάλη δυστυχία;

Ἀλλά, ἄς σταματήσουμε ἐδῶ, γιατί, ὅπως ἀνα-
φέρθηκε στήν ἀρχή, οἱ προλήψεις καί οἱ δεισιδαι-
μονίες δέν ἔχουν τελειωμό. Ὡστόσο, ἄς ἀναφέρου-
με μία ἀκόμη: Τό κλαψοπούλι. Ὡρα δύο μετά τά
μεσάνυχτα. Κάποιος γιατρός, κατάκοπος ἀπό τήν
ἀδιάκοπη ἐργασία τῆς ἡμέρας, μόλις κατά τή δω-
δεκάτη νυκτερινή κατορθώνει νά ἀποσυρθεῖ γιά
ὕπνο. Στίς δύο ἀκούει τό τηλέφωνο νά κτυπάει
ἐπίμονα. Ρωτᾷ τί συμβαίνει καί τοῦ ἀπαντοῦν, ὅτι
μία κυρία πεθαίνει ἀπό τήν καρδιά της καί πρέπει
νά σπεύσει νά τήν προλάβει. Τρέχει ὁ γιατρός μέ
τό αὐτοκίνητό του στό ἀναστατωμένο σπίτι, ἐξε-
τάζει μέ προσοχή τήν «ἀσθενῆ» καί δέν τῆς βρί-
σκει τίποτε! Τήν ρωτᾷ: Πῶς σᾶς πέρασε ἡ ἰδέα ἢ
ποιός σᾶς εἶπε, ὅτι εἶστε ἄρρωστη; Καί ἐκείνη τοῦ
ἀπαντᾷ φοβισμένη: «Τό κλαψοπούλι, γιατρέ μου,
τό κλαψοπούλι. Αὐτό εἶχε λαλήσει πάλι ἐδῶ καί
δύο μῆνες καί πέθανε ὁ πατερούλης μου. Αὐτό
λάλησε τούτη τή νύχτα καί γιά μένα. Πρόλαβέ με,
γιατρέ μου, γιά νά σκάσει τό καταραμένο πουλί.»
Τί νά πεῖ ὁ γιατρός; Νά γελάσει, νά θυμώσει, ἢ νά
λυπηθεῖ, γιά τήν ἀγωνία, στήν ὁποία βυθίζεται ὁ
ἄνθρωπος, πού πιστεύει στίς προλήψεις;
Καί δυστυχῶς δέν εἶναι λίγοι οἱ δοῦλοι τῶν
προλήψεων. Καί μάλιστα ὄχι μόνον ἀμόρφωτοι,
ἀλλά καί μορφωμένοι. Καί οἱ μέν ἀμόρφωτες καί
ἀδιαφώτιστες λαϊκές μάζες ἔχουν τά ἐλαφρυντι-
κά τους. Ἐκεῖνοι ὅμως, πού διαθέτουν ἀρκετή
κατά κόσμον μόρφωση, τί ἐλαφρυντικά μποροῦν νά
ἔχουν; Σέ μερικούς ξηρούς θρησκευτικούς τύπους
ἀρκοῦμενοι, δίδουν προσοχή καί πίστη στίς προ-

λήψεις καί τίς δεισιδαιμονίες, ἀρνούμενοι ν' ἀκού-
σουν τή φωνή τῆς Ἐκκλησίας, πού εἶναι κατάδικα-
στική. Δέν θέλουν ν' ἀκούσουν τή φωνή τοῦ Κυρί-
ου: «Γνωρίστε τήν ἀλήθεια καί ἡ ἀλήθεια θά σᾶς
ἐλευθερώσει»· μέ ἀποτέλεσμα νά ἀμαρτάνουν
καί νά ταλαιπωροῦνται, δημιουργώντας στόν ἑαυ-
τό τους συνεχεῖς φόβους, μελαγχολίες καί πικρίες.
Τέλος, πρέπει νά ἐπισημάνομε, ὅτι, ὅπως κάθε
τι ἀντιχριστιανικό, ἔτσι καί οἱ προλήψεις καί οἱ
δεισιδαιμονίες, εἶναι ἔργα τοῦ διαβόλου. Σκοπός
του πάντοτε εἶναι νά θολώνει τά νερά καί νά δια-
στρέφει τήν ἀλήθεια. Εἶναι δέ τόσο μεγάλη ἡ ἀπό-
σταση, πού χωρίζει τήν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἀπό τά
ψεύδη τοῦ σατανᾶ, ὅσο μεγάλη εἶναι ἡ διαφορά,
πού χωρίζει τό κίβδηλο νόμισμα ἀπό τό γνήσιο.
Χριστιανισμός καί προλήψεις, δεισιδαιμονίες καί
τά ὅμοιά τους, καθώς καί τόσα ἄλλα ἔργα τοῦ δια-
βόλου, εἶναι ξένα σώματα, πού δέν συγκολλοῦνται,
πού δέν εἶναι δυνατόν νά συνυπάρχουν. Γι' αὐτό
χρειάζεται προσπάθεια ἀπό κάθε συνειδητό μέλος
τῆς Ἐκκλησίας μας νά ἀπαλλαγεῖ ὁ λαός μας ἀπό
τά ἔργα αὐτά τοῦ σατανᾶ, ὥστε, ἐνῶ εἵμαστε Χρι-
στιανοί, νά μή ζοῦμε σάν εἰδωλολάτρες.

36. Η «ΓΙΟΡΤΗ» ΤΟΥ «ΑΓΙΟΥ ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΥ»

Όπως είναι γνωστό, ή 14η Φεβρουαρίου λογα-
ριάζεται, δυστυχώς, σαν μέρα τοῦ ἁγίου Βα-
λεντίνου, πού θεωρεῖται, ἀπό πολλούς, γιορτή τῶν
ἐρωτευμένων, γιατί ὁ ἅγιος Βαλεντίνος, λένε, εἶναι
ὁ προστάτης τους. Καὶ γράφομε «δυστυχώς», για-
τί τὸ «φροῦτο» αὐτό, πού μᾶς ἦρθε ἀπὸ τὴ Δύση,
τελικά ἐπικράτησε.

Ἀλλὰ ποιὸς εἶναι ὁ ἅγιος αὐτός; Ὁ ἅγιος Βα-
λεντίνος εἶναι ἅγιος τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν. Ὑπῆρξε
ἐπίσκοπος στό Τέρνι τῆς Ἰταλίας. Λατρεύεται ἀπὸ
τὸν τέταρτο αἰῶνα στὴ Ρώμη. Θεωρεῖται προστά-
της τῶν ἐπιληπτικῶν. Καὶ δὲν ἔχει καμιὰ ἀπολύ-
τως σχέση μὲ τὴ «γιορτή» αὐτή. Πάνω σ' αὐτὸ
σημειώνει ἡ Βρετανικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια: «Ἡ μέρα
τοῦ ἁγίου Βαλεντίνου σὺν γιορτῇ τῶν ἐρωτευμέ-
νων, ἡ ἐκλογή ἐρωμένων καὶ ἡ ἀνταλλαγή καρτῶν,
λουλουδιῶν καὶ ἄλλων δώρων ἀπὸ τοὺς ἐρωτευ-
μένους, δὲν ἔχει καμιὰ σχέση μὲ τὸν ἅγιο αὐτὸ ἢ
κάποιο γεγονὸς τῆς ζωῆς του». Ἔτσι, ἐξετάζοντας
τὸ πρᾶγμα, διαπιστώνουμε πὼς ἡ «γιορτή» αὐτὴ
εἶναι κατάλοιπο ἀρχαίων εἰδωλολατρικῶν ἐθίμων.
Αἰῶνες πρὸ Χριστοῦ, οἱ Ρωμαῖοι γιόρταζαν τὴν ἴδια
ἐποχὴ (14-15 Φεβρ.) μιὰ εἰδωλολατρικὴ αἰσθησι-
ακὴ γιορτῇ, πρὸς τιμὴν κάποιου Λούπερκους, κυ-
νηγοῦ λύκων, πού τὴν ἔλεγαν Λουπερκάλια. Συ-
νηθιζόταν δὲ στὴ γιορτῇ αὐτῇ ἡ ἀνταλλαγή δώρων
μεταξὺ τῶν «ἀγαπημένων». Βλέπουμε, λοιπόν, ὅτι
ἡ σύγχρονη αὐτὴ «γιορτή» τῶν ἐρωτευμένων, δὲν
εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ἓνα πανάρχαιο εἰδωλολα-
τρικὸ ἔθιμο, πού ὁ διάβολος πέρασε καὶ στὶς μέρες
μας, ἐπικαλύπτοντάς το μὲ κάποιο ὄνομα ἁγίου
τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν.

Ἀναφερόμενοι τώρα στὶς ἐπιπτώσεις τοῦ εἰδω-
λολατρικοῦ αὐτοῦ ἐθίμου, αὐτὲς ὅπωςδήποτε εἶναι
ἀρνητικέες.

Πρωτίστως, στοὺς πνευματικὰ ἀστήρικτους
νέους, πού ὅμως δὲν ἔχουν ἐρωτικούς δεσμούς,
δημιουργεῖ αἴσθημα μειονεκτικότητας. Ἐνῶ στὴν
οὐσία, αὐτοὶ πού πρέπει νὰ μειονεκτοῦν δὲν εἶναι
οἱ ἀγνοὶ καὶ ἀγωνιζόμενοι νέοι, ἀλλὰ ἐκεῖνοι, πού

ἔχουν ἐμπλακεῖ στὰ δίχτυα τῆς ἀμαρτίας. Δηλαδή, παρουσιάζεται μία ἀντιστροφή τῶν πραγμάτων καὶ ἐπιχειρεῖται ἓνα ἀντιμῆνυμα.

Κατόπιν, ἀναπτύσσει τὸν ἐρωτισμό. Δημιουργεῖ δηλαδή σ' αὐτοὺς, ποὺ ἔχουν δεσμοὺς τὴν ἐντύπωση ὅτι, ὄχι μόνον κάνουν καλὰ, ἀλλὰ μποροῦν νὰ κάνουν κι ἀκόμη περισσότερα.

Στὴ συνέχεια, ἐντείνει τὸ λίβρα τοῦ πανσεξουαλισμοῦ. Δὲν φτάνει ἡ ἤδη φορτισμένη ἀπὸ ἀνηθικότητα ἀτμόσφαιρα. Ἔρχεται τώρα καὶ ἡ «γιορτὴ» αὐτὴ νὰ κάνει ἀκόμη πιὸ φοβερὸ τὸ ὅλο πρόβλημα.

Τέλος, ἡ «γιορτὴ» αὐτὴ ἀμβλύνει τὴ συνείδηση.

Ὅταν οἱ ἐρωτικές σχέσεις εἶναι ἔξω ἀπὸ τὰ πλαίσια τοῦ χριστιανικοῦ γάμου, οἱ ἄνθρωποι, ποὺ τοιουτοτρόπως ἀμαρτάνουν καὶ ἐνῶ ἔχουν χριστιανικὴ συνείδηση, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἐλέγχονται ἐσωτερικά. Αὐτοὶ ὅμως οἱ ἔλεγχοι καὶ αὐτὲς οἱ τύψεις τῆς συνείδησης κινδυνεύουν νὰ παραμεριστοῦν ἀπὸ τὴ «γιορτὴ» αὐτὴ τῶν ἐρωτευμένων, βάζοντας γιὰ προστάτη τῆς ἑνῶς...ἁγιο!

Συμπερασματικά, ἀντιλαμβάνεται κανεὶς, ὅτι μία τέτοια «γιορτὴ» εἶναι ἐντελῶς ξένη μὲ τὴν ιδιότητα τοῦ χριστιανοῦ. Ἐντελῶς ἔξω ἀπὸ τὶς παραδόσεις μας. Τὸ «φροῦτο» αὐτὸ προσπάθησαν κάποιοι νὰ θρονιάσουν καὶ στὴ χώρα μας, γιὰ ἰδιοτελεῖς σκοποὺς καί, δυστυχῶς, τὸ κατάφεραν.

37. ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΦΟΡΑ
ΣΤΟΥΣ ΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ ΧΙΛΙΑΣΤΕΣ
’Η «ΜΑΡΤΥΡΕΣ» ΤΟΥ ΙΕΧΩΒΑ
’Η «ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ» ΤΩΝ ΓΡΑΦΩΝ

Αγαπητέ αναγνώστη, ἴσως νά σέ ἐπισκέφθηκαν

στό σπίτι σου δύο καλοβαλμένοι κύριοι ἢ κυ-
ρίες. Ἐνδεχομένως νά μή διέκρινες τήν ταυτότητά
τους. Πρόκειται γιά τούς μεγάλους αἰρετικούς Χι-
λιαστές ἢ «Μάρτυρες» τοῦ Ἰεχωβά. Τά φυλλάδια,
πού αὐτοί κυρίως διανέμουν εἶναι: «Σκοπιά» καί
«Ξύπνα». Ἀπό τούς τίτλους των ἀμέσως καταλα-
βαίνει κανεῖς, ὅτι πρόκειται γιά Χιλιαστές. Εἶναι
δὲ ὁ Χιλιασμός ἓνας μεταμφιεσμένος Ἰουδαϊσμός,
ἀλήθεια, πού συμπεραίνεται καί ἀπό τούς ἰδρυτές
του: Κάρολο Ρῶσσελ, Ρούδερφορντ, Νάθαν Νόρ,
ὅλους Ἑβραιοαμερικάνους. Γι’ αὐτὸ καί ἔχει στε-
νότερες σχέσεις καί χρηματοδοτεῖται πλουσιοπά-
ροχα ἀπὸ τὶς παγκόσμιες σιωνιστικὲς ὀργανώσεις.
Τὸ ὄνομά του προέρχεται ἀπὸ τὴν διδασκαλία
του, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ὁ Χριστὸς θὰ βασιλεύ-
σει στὴ γῆ χίλια χρόνια, σὰν κοσμικὸς ἄρχοντας.
Ἀλλὰ ὁ Κύριός μας λέει ξεκάθαρα, ὅτι «ἡ Βασι-
λεία Του δὲν εἶναι κοσμική», ἀλλὰ πνευματικὴ
καί οὐράνια. Τὴν κακοδοξία αὐτὴ προσπαθεῖ νὰ
στηρίξει ὁ Χιλιασμός παρερμηνεύοντας τὸ εἰκοστὸ
κεφάλαιο τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου, στίχοι
1-6. Ἀλλὰ οἱ στίχοι αὐτοί, ὅπως καί ὁλόκληρη ἡ
Ἀποκάλυψη, εἶναι προφητικοὶ καί ὁμιλοῦν ἀλλη-
γορικὰ γιά τὴν τελικὴ νίκη τοῦ Χριστοῦ ἐναντίον
τοῦ Ἀντιχρίστου. Οἱ Χιλιαστές ὅμως τούς ἐρμηνεύ-
ουν κατὰ γράμμα· καί σὲ συνδυασμὸ μὲ αὐθαίρε-
τη πάλι ἐρμηνεία μιᾶς προφητείας τοῦ Δανιὴλ
εἶπαν, ὅτι ἡ ἐπίγειος χιλιετής βασιλεία τοῦ Χρι-
στοῦ θὰ ἀρχίσει τὸ 1914. Ξέχασαν, φαίνεται, τὰ
λόγια τοῦ Κυρίου μας: «Ἡ δική μου βασιλεία δὲν
προέρχεται ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτό»· καί ὅτι: «γιά
τὴν ἡμέρα ἐκείνη καί τὴν ὥρα κανεῖς δὲν γνωρί-
ζει τίποτε, οὔτε οἱ οὐράνιοι ἄγγελοι». Ἔτσι,
δὲν ἦλθε ὁ Χριστὸς τὸ 1914. Εἶπαν τότε, ὅτι ἦλθε
ἀοράτως καί ὅτι θὰ ἐρχόταν καί θὰ ἦταν ὁρατός

ὁ Κύριος τὸ 1918, ἀλλὰ καὶ πάλι διαψεύστηκαν. Ὅρισαν στὴ συνέχεια καὶ ἄλλες χρονολογίες, ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ Χριστὸς δὲν ἐμφανίστηκε. Τότε, γιατί γελοιοποιήθηκαν, ἀπεφάσισαν στὶς 26 Ἰουλίου 1931 στὴν Ἀμερική, νὰ ἀλλάξουν τὴν ὀνομασία τους. Καὶ ὀνομάστηκαν «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά». Θὰ ἔπρεπε ὅμως νὰ ὀνομαστοῦν Μάρτυρες τοῦ σατανᾶ ἢ Ψευδομάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά, γιατί εἶναι πραγματικὰ ἀντίχριστοι, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει αἵρεση ἢ κακοδοξία ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν πρώτων αἰρετικῶν, τοῦ Κηρύνθου καὶ τοῦ Ἀρείου, ὡς τὴν ἐποχὴ μας, ποὺ νὰ μὴν τὴν ἔχουν δεχθεῖ. Καὶ δὲν ὑπάρχει Χριστιανικὴ διδασκαλία, ποὺ νὰ μὴν τὴν διαστρέφουν καὶ νὰ μὴν τὴν ἀρνοῦνται, ὑποστηρίζοντες μάλιστα, ὅτι βασίζονται στὴν Ἀγία Γραφή, τὴν ὁποία ὅμως παρερμηνεύουν ἢ καί, σέ ἄλλες περιπτώσεις, ἀποσιωποῦν σκόπιμα τὴν ἀλήθεια. Ἀπὸ τίς πολλές αἰρετικές δοξασίες τους ἀντι-κρούμε μερικές καὶ αὐτές, μέ λίγα, ἀπὸ τὰ πολλά, ἀγιογραφικά ἐπιχειρήματα.

Καὶ πρώτα-πρώτα ἀρνοῦνται τὸ δόγμα τῆς Ἀγίας Τριάδος καὶ ἅς ἀναφέρει ἡ Ἀγία Γραφή τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ μας στοὺς Μαθητές του: «Πηγαίνετε, λοιπὸν καὶ κάνετε ὅλα τὰ ἔθνη μαθητές Μου, βαπτίζοντες αὐτοὺς στὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος». Τρανότατα δέ κηρύττεται τὸ κυριώτερο αὐτὸ δόγμα τῆς πίστεως μας τόσο κατὰ τὴ Βάπτισι, ὅσο καὶ κατὰ τὴ Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου μας.

Ἀρνοῦνται τὴ Θεότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἅς τονίζει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος: «Εγὼ καὶ ὁ Πατέρας μου εἴμαστε ἓνα»· καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Σ' αὐτὸν (τὸν Χριστό) κατοικεῖ ὁλόκληρη ἡ Θεότης μέσα στὸ σῶμα». Ἀλλὰ ἅς ἀναφέρουμε καὶ τὴν ὁμολογία τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ, ὅταν ἀτένισε τὸν Ἀναστάντα Κύριό μας. Ὁμολόγησε, λοιπὸν, τὴν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ μας, ἀναφωνώντας: «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου».

Ἀρνοῦνται τὴ σωματικὴ Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ, ἰσχυριζόμενοι ὅτι ὁ Κύριος πέθανε σωματικὰ καὶ ἀναστήθηκε πνευματικὰ (ὡς πνεῦμα). Ἀπὸ τὰ πάμπολλα χωρία τῆς Καινῆς Διαθήκης, ποὺ θὰ μπορούσαμε νὰ ἐπιστρατεύσουμε, ἐνδεικτικὰ καὶ

για τήν πλάνη αὐτή τῶν Χιλιαστῶν, περιοριζόμεστε μόνο στὰ πιὸ κάτω: «Αὐτὸς (ὁ Ἄγγελος) ὅμως εἶπε (στὶς Μυροφόρες): Μὴν ἐκπλήττεστε καὶ μὴ φοβᾶστε. Ζητᾶτε τὸν Ἰησοῦ ἀπὸ τῆ Ναζαρέτ, τὸ σταυρωμένο; Ἀναστήθηκε. Δὲν εἶναι ἐδῶ. Νὰ ὁ τόπος ποὺ Τὸν ἔβαλαν». Τί ἔβαλαν στὸν Τάφο; Τὸ Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Αὐτὸ ἐπομένως καὶ ἀναστήθηκε. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰδιος ὁ Κύριος εἶπε στοὺς Μαθητές Του: «Κοιτάξτε τὰ χέρια Μου καὶ τὰ πόδια Μου, (ποὺ ἔχουν τὰ σημάδια ἀπὸ τὰ καρφιά), γιὰ νὰ βεβαιωθεῖτε, ὅτι εἶμαι Ἐγὼ ὁ Ἰδιος. Ψηλαφίστε Με καὶ δεῖτε ὅτι δὲν Εἶμαι ἄσαρκο πνεῦμα. Διότι ἡ ψυχὴ καὶ τὸ φάντασμα τοῦ πεθαμένου δὲν ἔχει σῶμα καὶ ὅστ᾽, καθὼς βλέπετε νὰ ἔχω Ἐγώ». Ἀλλὰ καὶ ἡ πρόσκληση τοῦ Ἰησοῦ στὸν Ἀπόστολο Θωμᾶ νὰ Τὸν ψηλαφίσει εἶναι τρανὴ μαρτυρία καὶ αὐτὴ ὅτι τὸ Σῶμα ποὺ ἔφερε δὲν ἦταν ἄλλο παρὰ τὸ τρυπημένο ἀπὸ τὴ λόγχη καὶ τὰ καρφιά. Ἀρνοῦνται τὴν ὕπαρξη καὶ τὴ Θεότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀλλὰ στὴν Ἁγία Γραφὴ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀναφέρεται στὴν ἴδια γραμμὴ μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν. Καὶ μάλιστα ὀνομάζεται «ἄλλος Παράκλητος», ποὺ διδάσκει, ὑπενθυμίζει, μαρτυρεῖ, ἐλέγχει, παρηγορεῖ, ὁδηγεῖ, ἀκούει, «ἐρευνᾷ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ». Εἶναι, ἐπομένως, Πρόσωπο μὲ ἰδιαίτερη προσωπικότητα καὶ ιδιότητα, καθὼς φαίνεται καὶ ἀπὸ τὰ παρακάτω χωρία: «Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον», εἶπε ὁ Κύριός μας στοὺς Ἁγίους Μαθητές καὶ Ἀποστόλους Του. Καὶ τὸ ἄλλο: «εἶπε δέ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα: Ξεχωρίστε μου τὸν Βαρνάβα καὶ τὸν Σαῦλο γιὰ τὸ ἔργο γιὰ τὸ ὁποῖο τοὺς ἔχω προσκαλέσει». Ἐπίσης, ἀρνοῦνται αἰώνιο Παράδεισο καὶ αἰώνια Κόλαση. Ὅμως καὶ ἐδῶ παραβλέπουν οἱ Χιλιαστὲς τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ: «Καὶ θὰ μεταβοῦν αὐτοὶ (οἱ ἁμαρτωλοὶ) στὴν αἰώνια κόλαση, οἱ δὲ δίκαιοι στὴν αἰώνια ζωὴ». Δὲν τιμοῦν τὸν Τίμιον Σταυρόν. Τὸν καταπατοῦν, Τὸν πετοῦν στὰ σκουπίδια καὶ ἐκφράζονται γι' Αὐτὸν μὲ τὰ αἰσχροτέρα λόγια. Καὶ ὅλα αὐτὰ τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφει: «Σ' ἐμένα δὲ μὴ γένοιτο νὰ καυχηθῶ γιὰ τίποτε ἄλλο, παρὰ γιὰ τὸ Σταυρὸ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χρι-

στοῦ».

Ἀκόμη περιφρονοῦν καί βεβηλώνουν, μέ ἀκατανόμαστους πολλές φορές τρόπους καί τίς ἱερές εἰκόνες, ἐνῶ ὑπάρχει στό βιβλίο τῆς Ἐξόδου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐντολή τοῦ Θεοῦ στόν Μωϋσῆ «νά κατασκευάσει δύο χρυσᾶ Χερουβίμ καί νά τά τοποθετήσει στά δύο ἄκρα τοῦ ἱλαστηρίου ἐπιθήματος τῆς κιβωτοῦ». Εἶναι, κατ'ἀντιστοιχία, οἱ δύο Ἀρχάγγελοι Μιχαήλ καί Γαβριήλ, πού ὑπάρχουν στή βόρεια καί τή νότια πύλη τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τῶν ἱερῶν Ναῶν μας. Ἔτσι, εἶναι ἐντολή καί θέλημα τοῦ Θεοῦ νά ὑπάρχουν ἱερές εἰκόνες στούς Ναούς μας, ἀλλά, κατ'ἐπέκταση καί στά σπίτια μας.

Ἀρνοῦνται ἐπίσης τήν ἱερή Παράδοση καί ἄς γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στούς Θεσσαλονικεῖς: «Ἄρα, λοιπόν, ἀδελφοί νά εἴστε σταθεροί καί νά κρατᾶτε τίς παραδόσεις, πού διδαχτήκατε εἴτε μέ προφορικό μας λόγο εἴτε μέ ἐπιστολή μας».

Ὡς πρός τόν πόλεμο τοῦ Ἀρμαγεδῶνος, παρερμηνεύοντας καί πάλι οἱ Χιλιαστές, τά χωρία 14-16 τοῦ 16 κεφ. τῆς Ἀποκαλύψεως, ὑποστηρίζουν, ὅτι θά λάβει χώρα στό ὄρος Μαγεδών, πού ἐντοπίζεται στό Καρμήλιο ὄρος, ὁ καταστρεπτικότερος πόλεμος μεταξύ τοῦ Χριστοῦ καί τῶν ἀγαθῶν Ἀγγέλων ἀπό τή μία μεριά καί τοῦ σατανᾶ μέ τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώπους ἀπό τήν ἄλλη. Κατὰ τόν πόλεμο αὐτό, ἰσχυρίζονται, θά καταστραφοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὡς ἀσεβεῖς, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτούς, τοὺς εὐσεβεῖς (!), ὁ δὲ ἀρχισατανᾶς καί οἱ δαίμονες ὅλοι θά δεθοῦν καί θά ριχτοῦν στήν ἄβυσσο γιὰ χίλια χρόνια· ὁπότε καί θά ἐπικρατήσῃ ἡ χιλιετής ἐπίγεια Βασιλεία τοῦ Χριστοῦ (!). Ὡς χρονολογία πού θά συνέβαινε ὁ πόλεμος αὐτός, διέδιδαν πρὶν ἀπὸ χρόνια, ὅτι θά ἦταν τὸ ἔτος 1975. Βέβαια δὲν πραγματοποιήθηκε οὔτε αὕτη «ἡ προφητεία» τους. Καί ἡ διάψευσή τους αὕτη εἶναι ἀρκετὴ γιὰ νά καταλάβει κανεὶς πόσο καὶ ἐδῶ πλανῶνται. Ὡστόσο, συμπληρωματικὰ γράφουμε, ὅτι κάθε φορὰ πού στήν Ἁγία Γραφή συναντοῦμε πολεμικὴ φρασεολογία, ἡ σημασία της εἶναι πνευματικὴ. Εἶναι μάχη καὶ νίκη τοῦ Θεοῦ πνευματικὴ ἐναντίον τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους. Ὁ Θεὸς δὲν διεξάγει πολέμους στήν

κυριολεξία· σὲ ὑλικά δηλαδή πεδία μαχῶν, ἀφοῦ ἡ Βασιλεία Του ἔχει πνευματικὸ χαρακτήρα, καθὼς ὁ Ἰδιος τονίζει, λέγοντας: «Ἡ δική μου Βασιλεία δὲν προέρχεται ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτό. Ἐὰν ἦταν ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτό ἡ Βασιλεία μου, οἱ ὑπηρέτες μου θὰ ἀγωνίζονταν γιὰ νὰ μὴν παραδοθῶ στοὺς Ἰουδαίους. Ἡ δική μου Βασιλεία ὅμως δὲν εἶναι ἀπ' ἐδῶ». Καὶ γι' αὐτὸ οὔτε μὲ ἐπανάσταση καὶ πολέμους ἐπιβάλλεται, οὔτε καὶ τῇ δύναμει τῆς βίας καὶ τῶν ὑλικῶν ὅπλων χρησιμοποιεῖ. Ἔτσι, ὁ πόλεμος τοῦ Ἀρμαγεδῶνος ἔχει πνευματικὴ ἔννοια καὶ ἀναφέρεται στὸν πνευματικὸ «πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ τοῦ Παντοκράτορος»· δηλαδή στὴ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου, ὁπότε θὰ συντρίψει τὸν Ἀντίχριστο καὶ τὰ ἀσεβῆ ὄργανά του.

Τέλος, ἐπειδὴ ἀναφέραμε ἀρκετές κακοδοξίες τῶν Χιλιαστῶν, ἀπὸ τίς ὁποῖες φαίνεται τό πλῆθος καὶ τό μέγεθος τῶν πλανῶν τους, γι' αὐτὸ ἀφήνου-με ἀσχολίαστες τίς ὑπόλοιπες αἰρετικές δοξασίες τους, κατὰ τίς ὁποῖες ἀπορρίπτουν: Ὅλα τὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας, τό ἀειπάρθενο τῆς Θεοτόκου, τὴ νηστεία, τὴν περὶ Ἐκκλησίας διδασκαλία τῆς ὀρθόδοξης πίστεώς μας, τὴν ὑπαρξὴ καὶ τίς μεσιτεῖες (πρεσβεῖες) τῶν Ἀγίων στό Θεό γιὰ τοὺς ζῶντας στὸν κόσμον αὐτό, τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς, καθὼς καὶ τὴ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου μας, ἀλήθειες ὅλες καὶ αὐτές, πού βασιζονται σὲ συγκεκριμένους λόγους τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Ὅμως μὲ ὅσα κηρύττουν αὐτοὶ οἱ ἀντίχριστοι δὲν στρέφονται μόνο ἐναντίον τῆς Ὀρθόδοξης Πίστεώς μας, ἀλλὰ καὶ ἐναντίον τῆς Πατρίδος μας. Καὶ οἱ λόγοι, γιατί ἀρνοῦνται νὰ ἐκτελέσουν τὴ στρατιωτικὴ τους θητεία· εἰρωνεύονται τοὺς ἥρωες ποὺ θυσιάστηκαν γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς πατρίδος· ὑβρίζουν τὸν Ἐθνικὸ Ὑμνον καὶ ὀνομάζουν τὴ σημαία «κουρελόπανο». Ἀκόμη, στρέφονται ἐναντίον καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς, ἀφοῦ, ἐπικαλούμενοι κάποια χωρία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀπαγορεύουν τὴ μετάγγιση αἵματος στοὺς ἀσθενεῖς. Ἀλλὰ τὰ χωρία αὐτὰ ἀπαγορεύουν τὴν πόση καὶ ὄχι τὴ μετάγγιση αἵματος. Ὡστόσο, ὁ Κύριός μας, ὁ Ὅποῖος «δὲν ἦλθε γιὰ νὰ καταργήσῃ τὸ νόμο

ἢ τοὺς Προφῆτες, ἀλλὰ γιὰ νὰ τοὺς συμπληρώσει», στήν Καινὴ Διαθήκη συνιστᾷ τὴ συχνὴ μετάληψη ὅχι μόνο τοῦ Παναγίου Σώματός Του, ἀλλὰ καὶ τοῦ Τιμίου Αἵματός Του «εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον». Καὶ εἶναι, λοιπόν, ὁ Χριστός μας ὁ Πρῶτος καὶ Μεγαλύτερος Αἰμοδότης καὶ Ζωοδότης. Ἐπιπλέον, ἅς θυμηθοῦμε στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ τὴν ἐρώτηση, ποὺ ὑπέβαλε ὁ Ἰησοῦς στοὺς Γραμματεῖς καὶ τοὺς Φαρισαίους, πού θεωροῦσαν ἁμαρτία τὴ θεραπεία ἀσθενῶν κατὰ τὸ Σάββατο: «Ὁ Ἰησοῦς τότε τοὺς εἶπε: Θὰ σᾶς ρωτήσω: Τί ἐπιτρέπεται νὰ κάνει κανεὶς τὸ Σάββατο; Νὰ κάνει καλὸ ἢ κακό; Νὰ σώσει μία ζωὴ ἢ νὰ γίνει αἰτία θανάτου ἐνὸς ἀνθρώπου;». Μὲ τὴ μετάγγιση αἵματος σώζουμε ζωὴ, ἐνῶ μὲ τὴν ἀπαγόρευσὴ της σκοτώνουμε ζωὴ.

Ἀδελφέ μου, μὲ ὅσα παραπάνω διάβασες ἔμαθες σὲ γενικὲς γραμμὲς ποιοὶ εἶναι οἱ Ψευδομαρτυρεῖς τοῦ Ἰεχωβά ἢ Χιλιαστὲς ἢ Σπουδαστὲς τῶν Γραφῶν. Ἄν ἐνδιαφέρεσαι γιὰ τὸ καλὸ σου, γιὰ τὸ καλὸ τῆς οἰκογένειάς σου καὶ τῆς Πατρίδος μας, φρόντισε νὰ τοὺς κρατήσεις μακριὰ σου. Εἶναι λύκοι μὲ ἔνδυμα προβάτου. Εἶναι πολιτικοοικονομικὴ ὀργάνωση, πού προσπαθεῖ νὰ καλύπτεται κάτω ἀπὸ τὸ μανδύα τῆς θρησκείας. Μὴν τοὺς δεχτεῖς στὸ σπίτι σου καὶ ἀνοίξεις διάλογο μαζί τους. Δὲν ὑπάρχει περίπτωση νὰ τοὺς πείσεις γιὰ τὴν Ἀλήθεια, ὅ,τι κι ἂν τοὺς πεῖς· ὅσα πειστικὰ ἐπιχειρήματα καὶ ἂν ἐπιστρατεύσεις. «Ὅσο θέλεις βρόντα στοῦ κουφοῦ τὴν πόρτα». Ἀλλὰ καὶ διότι, συζητώντας μαζί τους, ὑπάρχει κίνδυνος νὰ παρασυρθεῖς ὡς πρὸς τίς πλάνες καὶ κακοδοξίες τους, ἐφ' ὅσον δὲν γνωρίζεις τίς Ἀγιογραφικὰ κατοχυρωμένες ἀλήθειες τῆς πίστεώς μας.

Ἀκόμη, ἂν ἀντιληφθεῖς κάποιον Χιλιαστὴ νὰ τριγυρνᾷ στὴ γειτονιά σου ἢ ἂν βρεῖς κάτω ἀπὸ τὴν πόρτα σου ἔντυπα χιλιαστικά, ἐνημέρωσε τὸν ἱερέα τῆς ἐνορίας σου ἢ κάποιον, πού γνωρίζει τὰ τῆς αἵρέσεως αὐτῆς, προκειμένου νὰ σέ κατατοπίσει σχετικά. Μὴν ἀφήσεις τὸ δηλητήριο τοῦ Χιλιασμοῦ νὰ μπεῖ στὸ σπίτι σου.

Τέλος, μὴν παραλείπεις νὰ προσεύχεσαι συχνὰ γιὰ ὅσους πλανήθηκαν, ὥστε νὰ ξαναβροῦν τὴν

**Ἀλήθεια καὶ νὰ ἐπιστρέψουν στὴν ἀγκαλιὰ τῆς
Ἐκκλησίας μας, γιὰ νὰ δεχθοῦν τὴ συγγνώμη καὶ
τὴ λύτρωση.**

38. Ο Ι Τ Ρ Ε Ι Σ Θ Α Ν Α Τ Ο Ι

Υπάρχουν τριῶν εἰδῶν θάνατοι: Ὁ φυσικός, ὁ

πνευματικός καὶ ὁ αἰώνιος.

Στὸ φυσικὸ θάνατο ὑποκύπτει κάθε ἄνθρωπος, πλούσιος ἢ πτωχός, μορφωμένος ἢ ἀμόρφωτος, ἀξιωματοῦχος ἢ μή. Κανένας δὲ μπορεῖ ν' ἀντισταθεῖ καὶ νὰ ματαιώσῃ τὸ σκληρὸ γεγονὸς τοῦ θανάτου. Καμιὰ ἐπιστήμη, καμιὰ καλοπέραση, κανένα μέσο δὲν ἔχει τὴ δύναμη νὰ θέσῃ τὸ θάνατο σὲ ἀνυπαρξία. Καὶ δὲν εἶναι, βέβαια, ἔργο τοῦ Θεοῦ ὁ βιολογικὸς αὐτὸς θάνατος. Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Δημιουργὸς τῆς ζωῆς καὶ προώρισε τὸν ἄνθρωπο γιὰ τὴν ἀθανασία. Ἀλλὰ εἶναι ἔργο τοῦ ἀνθρώπου, τῆς προπατορικῆς πτώσης. Μὲ τὸ ἀμάρτημα τοῦ πρώτου, «τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου, ἁμαρτωλοὶ κατασταθήκαμε ὅλοι οἱ μεταγενέστεροι ἄνθρωποι». Ἡ ἁμαρτία, μπαίνοντας στὸν κόσμον, εἶχε σὰν φυσικὴ συνέπεια νὰ φέρῃ μαζί της καὶ τὸ θάνατο σ' ὅλο το ἀνθρώπινο γένος. Εἶναι μιὰ κατάρρα ὁ θάνατος μὲ ὑπαιτιότητα τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ἐνῶ προειδοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Θεὸ γιὰ τὶς συνέπειες τῆς παρακοῆς, πρώτη ἀπὸ τὶς ὁποῖες θὰ ἦταν ὁ θάνατος, ἐκεῖνος ἀδιαφόρησε, γιὰ νὰ πέσῃ στὴ λίμνη τῶν δακρύων. Ἔτσι, «ἡ ἁμαρτία μπῆκε στὸν κόσμον καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος». Ἡ θύμιση ὅμως τοῦ φυσικοῦ θανάτου δὲν πρέπει νὰ προκαλεῖ στὸ Χριστιανὸ φόβο καὶ τρόμο, ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ ὁ Θεάνθρωπος Κύριός μας σύντριψε μὲ τὴ λαμπροφόρο Ἀνάστασή Του «ἐκεῖνον, ποὺ εἶχε τὴ δύναμη καὶ τὸ κράτος τοῦ θανάτου, δηλαδὴ τὸ διάβολο». Μὲ τὴν ἔνδοξη Ἀνάστασή Του ὁ Χριστὸς μας ἐγκαινίασε, ὡς νέος Ἀδάμ, μιὰ καινούργια περίοδο ὡς περίοδο χάρις καὶ μακαριότητος γιὰ ὅσους θὰ ἤθελαν νὰ συμμετάσχουν σ' αὐτὴ τὴ νέα ζωή. Καὶ θέλει, ὅποιος, «ἔχοντας μνήμη θανάτου», κατὰ τοὺς ἱεροὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀγωνίζεται γιὰ τὴν πνευματικὴ του τελείωση, ἀποφεύγοντας τὴν ποικιλόμορφη ἁμαρτία, ποὺ, ἐνῶ κανεὶς ἀμετανόητα τὴν ὑπηρετεῖ, τὸν ὀδηγεῖ στὸν πνευματικὸ θάνατο.

Ὁ πνευματικὸς, λοιπόν, θάνατος εἶναι ἀποτέ-

λεσμα τῆς ἁμαρτίας, τῆς μακριὰ ἀπὸ τὸ Θεὸ ζωῆς, τῆς παράβασης τῶν σωστικῶν ἐντολῶν Του καὶ πασίχαρων προσταγμάτων Του. Καὶ εἶναι, βέβαια, σωματικὰ ζωντανὸς ὁ ἄνθρωπος, ποὺ ἁμαρτάνει ποικιλότροπα, ἀλλὰ γιὰ τὸ Θεὸ εἶναι πεθαμένος. Εἶναι ζωντανὸς νεκρὸς. Ὁ Κύριός μας στὸ μαθητὴ Του ἐκεῖνο, ποὺ ζήτησε τὴν ἄδειά Του νὰ πάει νὰ θάψει τὸν πατέρα του, εἶπε: «Ἀκολούθησέ Με καὶ ἄφησε τοὺς συγγενεῖς σου, οἱ ὅποιοι φαίνονται μὲν ζωντανοί, ἀλλὰ λόγῳ τῆς ἀπιστίας καὶ ἁμαρτίας τους εἶναι πνευματικῶς νεκροί, νὰ θάψουν τοὺς νεκροὺς τους». Καὶ ὁ πατέρας τοῦ ἄσωτου γιοῦ εἶπε γιὰ τὸ παραστρατημένο ἐκεῖνο παιδί του, ὅταν, μετανοημένο, ἐπέστρεψε στὸ πατρικὸ σπίτι, «ὁ γιός μου αὐτὸς ἦταν νεκρὸς καὶ ξαναζωντάνεψε καὶ ἦταν χαμένος καὶ βρέθηκε». Χαρακτηριστικὸ στὴν προκειμένη περίπτωση εἶναι τὸ ἐξῆς γεγονός: Ἕνας πατέρας 70 ἐτῶν, πολὺ ἄρρωστος, καταλαβαίνοντας ὅτι βρισκόταν στὸ τέλος τῆς ζωῆς του, παρακάλεσε τὰ παιδιά του νὰ γράψουν πάνῳ στὴν ἐπιτάφια πλάκα τοῦ μνήματός του: «Ἐνθάδε κεῖται ἕνας γέρων 10 ἐτῶν». Ὅταν δὲ ἕνα ἀπὸ τὰ παιδιά του εἶπε ὅτι ἦταν 70 χρόνων, ἐκεῖνος συμπλήρωσε: «Τὰ 60 χρόνια μου τὰ ἔζησα μακριὰ ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ τὸ θέλημά Του, ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, γενικὰ μέσα στὴν πλανεύτρα, ἀνικανοποίητη, φόνισσα τῆς ψυχῆς καὶ πολλὰς φορές καὶ τοῦ σώματος, ἁμαρτίας. Ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια ἤμουν ζωντανὸς σωματικά, ἀλλὰ νεκρὸς πνευματικά. Ἐδῶ καὶ 10 χρόνια ἐπέστρεψα στὸ Θεό, προσπαθώντας νὰ ἐφαρμόζω τὶς σωτήριες καὶ χαροποιὲς ἐντολές Του. Αὐτὰ τὰ χρόνια ὑπολογίζω. Ἦταν χρόνια ἀληθινὰ, ψυχοσωματικῶς ζωντανὰ. Τὰ ὑπόλοιπα 60 τὰ διαγράφω. Ἦμουν ζωντανὸς νεκρὸς».

Ἡ πνευματικὴ αὐτὴ νέκρωση, ὁ πνευματικὸς αὐτὸς θάνατος, εἶναι καὶ ἡ αἰτία τοῦ αἰώνιου θανάτου. Ὅχι μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἀπώλειας τῆς αὐτοσυνειδησίας καὶ ἀνυπαρξίας, γιατί καὶ ἡ δίκαιη καὶ ἡ ἄδικη ψυχὴ ἐπιβιώνουν μετὰ τὸ σωματικὸ θάνατο, ἀλλὰ μὲ τὴν ἔννοια τοῦ αἰώνιου χωρισμοῦ τῆς ἁμαρτωλῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ τὴν ἀνέκφραστη χαρὰ τῆς δόξας Του· τὴν αἰώνια δὲ διαμο-

νή της στὴ φρικτὴ Κόλαση, «ποὺ ἔχει ἐτοιμασθεῖ
γιὰ τὸ διάβολο καὶ τοὺς ἀγγέλους του». Εἶναι
δὲ ὁ τρίτος αὐτὸς αἰώνιος θάνατος ὁ φοβερότερος
καὶ ὀδυνηρότερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους δύο, τὸ φυσικὸ
καὶ τὸν πνευματικὸ * καὶ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τοὺς
ιεροὺς τῆς Ἐκκλησίας μας Πατέρες ὡς «θάνατος
ἀθάνατος».

Ὁ φυσικὸς θάνατος δὲν προλαμβάνεται. Ὁ
πνευματικὸς ὅμως καὶ ὁ αἰώνιος προλαμβάνονται
μὲ τὴν ὑπακοή μας στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

39. ΔΟΥΛΟΣ ἢ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ;

Οσοι ἔχουν παραμορφωμένα τὰ πνευματικὰ αἰσθητήρια, οἱ εὐαγγελικὲς ἐντολές, οἱ ἀνώτερες αὐτὲς πνευματικὲς ἀξίες, φαίνονται τυραννικὲς καὶ ἀποκρουστικὲς, ἐνῶ οἱ κατώτερες ἀξίες (οὐσιαστικὰ ἀπαξίες) φαίνονται ἐλκυστικὲς καὶ ἀξιοσυμπάθητες. Στὴν περίπτωσιν αὕτη ἀναπόφευκτη συνέπειά εἶναι ἡ ἐπιλογὴ τῆς ψυχοκτόνου καὶ σωματοκτόνου ἁμαρτίας καὶ ἐπομένως ἡ πνευματικὴ ὑποδούλωση. Τὴν ἀλήθεια αὕτη τονίζει ὁ Κύριός μας ὅταν λέει: «Σᾶς διαβεβαιώνω, ὅτι καθέννας ποὺ ἁμαρτάνει γίνεται δοῦλος τῆς ἁμαρτίας»· καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ὅταν σημειώνει: «...Στὸ πάθος ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο κανεὶς ἔχει νικηθεῖ, σ' αὐτὸ καὶ ἔχει γίνεῖ δοῦλος». Δοῦλος, λοιπόν, πνευματικὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ποὺ δουλεύει στὰ πάθη του, πού κινεῖται μέσα στὰ λασπόνερα τῆς πλανεύτρας, φόνισσας τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀνικανοποίητης ἁμαρτίας, μακριὰ ἀπὸ τὸ Χριστό καὶ τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Βέβαια, ἐξωτερικὰ κινεῖται ἐλεύθερα, πλὴν ὅμως, σὰν τὸ σκουλήκι, μέσα στὴ λάσπη. Ἡ ἐξωτερικὴ αὕτη ἐλευθερία εἶναι μία ἄσυνδοσία, ποὺ χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τοὺς δούλους πνευματικὰ ὡς «ἐπικάλυμμα τῆς κακίας τους, τῆς ἐσωτερικῆς δηλαδὴ πνευματικῆς τους δουλείας». Ἀποφεύγουμε τὴ θρησκευτικὴ ζωὴ γιὰ νὰ ζήσουμε τάχα ἐλεύθεροι καὶ γινόμαστε ποταποί δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, πέφτουμε στὴν πιὸ φοβερὴ δουλεία, ποὺ εἶναι βασανιστικότερη κι ἀπ' αὕτη τὴ σωματικὴ σκλαβιά. Ὑποφέρει, πράγματι, ὁ ἄνθρωπος, ποὺ εἶναι ὑποδουλωμένος στό κακό, τοῦ ὁποῖου οἱ πολλές καὶ φοβερὲς συνέπειες κορυφώνονται στὴν ἀπώλεια τῆς ψυχῆς του, ἂν δὲν μετανοήσει καὶ δὲν ἐξομολογηθεῖ. Δὲν εἶναι δὲ λίγες οἱ περιπτώσεις δούλων πνευματικὰ, πού ἐνῶ θέλουν νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τίς βαριές ἀλυσίδες τῆς πνευματικῆς δουλείας, ὅμως δὲν μποροῦν, «ἐπειδὴ σκληρύνεται κανεὶς ἐξαπατῶμενος ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν». Ἐδῶ καὶ εἴκοσι αἰῶνες ἓνας μέγας Λατίνος ποιητής, ὁ Ὀβίδιος, ἐξομολογεῖτο τὴν ἀδυναμία του αὕτη σέ

στίχους, όταν ἔλεγε: «Βλέπω καὶ αἰσθάνομαι τὰ καλύτερα κι ὁμως ἀκολουθῶ τὰ χειρότερα». Κάλεσε τὸ χαρτοπαίκτη, τὸ ναρκομανή, τὸν καπνιστή, τὸ μέθυσο, τὸ σαρκολάτρη νὰ κόψει τὸ πάθος του. Ἡ πιὸ συνηθισμένη ἀπάντηση εἶναι: «Θέλω, ἀλλὰ δὲ μπορῶ». Πρόκειται γιὰ συγκλονιστικὴ ὁμολογία ἀδυναμίας ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὸ κακό.

Σχετικὰ μὲ τὴν πνευματικὴ ἐλευθερία, αὕτὴ ὑπάρχει ἐκεῖ, ποὺ τὰ πνευματικὰ αἰσθητήρια τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὑγιῆ. Τότε μπορεῖ νὰ διακρίνει ὁ ἄνθρωπος τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακό, τὸ ψέμα ἀπὸ τὴν ἀλήθεια καὶ ἔτσι βοηθεῖται στὴν ἐπιλογὴ τοῦ καλύτερου ἀπὸ τὸ χειρότερο, μὲ ἀποτέλεσμα ν' ἀποφεύγει τὴν πνευματικὴ δουλεία καὶ νὰ εἶναι πνευματικὰ ἐλεύθερος. Καὶ ἐδῶ ἔχει θέση ὁ λόγος τοῦ Κυρίου μας: «Θὰ γνωρίσετε τὴν ἀλήθεια καὶ ἡ ἀλήθεια θὰ σᾶς ἐλευθερώσει ἀπὸ τὴ δουλεία τῆς ἁμαρτίας». Ἡ ἀλήθεια ἔχει τὴ δύναμη ν' ἀπομακρύνει τὴν πνευματικὴ δουλεία, γιατί θέτει τὴ λογικὴ στὴν ὑπηρεσία τοῦ αὐτεξουσίου τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ἐλεύθερης, δηλαδή, θέλησής του. Ἔτσι, ἐὰν θελήσει κάτι κακό, εἶναι ἐλεύθερος νὰ τὸ ἀποφύγει ἢ νὰ τὸ πράξει. Ἐὰν τὸ πράξει ὑποδουλώνεται πνευματικά. Ἐὰν ὁμως, βοηθούμενος ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, τὸ ἀποφύγει, ἐφαρμόζοντας ἔτσι τὰ χριστιανικὰ συνθήματα, τότε γίνεται καὶ εἶναι πνευματικὰ ἐλεύθερος, μοιάζοντας τοῦ ἀετοῦ, ποὺ μπορεῖ, ἀνοίγοντας τὶς πνευματικὲς φτεροῦγες του, νὰ πετάει πάνω ἀπὸ ἀνθισμένους πνευματικοὺς κάμπους καὶ νὰ φθάνει σὲ αἰθέρια πνευματικὰ ὕψη καὶ ἡλιόλουστες πνευματικὲς βουνοκορφές. Τὰ χριστιανικὰ συνθήματα, ἔστω κι ἂν φαίνονται περιοριστικά, στὴν πραγματικότητά δημιουργοῦν ἀνώτερη καὶ ἐλεύθερη θέληση. Δὲ βλάπτουν, ὅπως κάποιοι νομίζουν, τὴν ἐλευθερία μας. Ἀντίθετα βοηθοῦν καὶ ἐξασφαλίζουν τὴν ὁρμὴ τῆς ψυχῆς μας πρὸς τὰ ὕψη τὰ πνευματικά, ὅπως βοηθοῦν τὴν πρὸς τὰ ἄνω ἀνάπτυξη τῆς ἀμπέλου τὰ στηρίγματα της.

Πρὲπει νὰ ἐπισημάνουμε

ὅτι αὕτὴ ὁλοκληρώνεται στὴν ἐν Χριστῷ ἐλευθερία, ποὺ ἔχει ὡς θεμέλιό της τὴ Σταύρωση καὶ τὴν Ἀνάστασή Του καὶ βιώνεται μὲ τὴ λατρευτικὴ,

μυστηριακή, άσκητική και νηπτική ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας. Αὐτή τὴν ἐν Χριστῷ ἐλευθερία κήρυξε ὁ Κύριός μας κατὰ τὴν ἐπὶ γῆς παρουσία Του, ὅταν ἔλεγε: «Εάν, λοιπόν, ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ σᾶς ἐλευθερώσει (ἀπὸ τὴν ἁμαρτία), τότε θὰ εἴστε πραγματικὰ ἐλεύθεροι»· καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν διεκήρυττε: «Ὅπου ὑπάρχει τὸ πνεῦμα τοῦ Κυρίου, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ ἐλευθερία»· ἢ, ἀκόμη, ὁ ἴδιος Ἀπόστολος: «Μείνατε, λοιπόν, σταθεροὶ στὴν ἐλευθερία μὲ τὴν ὁποία ὁ Χριστὸς μᾶς ἐλευθέρωσε καὶ μὴν ὑποκύπτετε πάλι στὸ ζυγὸ τῆς δουλείας».

40. ΠΕΡΙ ΚΟΛΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ

Δέν είναι λίγες οι φορές, πού ἔχομε ἀκούσει

Χριστιανούς μας νά ἐρωτοῦν: Πῶς εἶναι ἡ Κόλαση καί πῶς ὁ Παράδεισος; Πρόκειται για καταστάσεις μέ γήϊνα πράγματα δυστυχίας ἢ εὐτυχίας ἀντίστοιχα;

Ἀπαντῶντες, ἄς πάρουμε τά πράγματα ἀπό τήν ἀρχή, τοποθετοῦντες αὐτά στή σωστή εὐαγγελική τους διάσταση, σύμφωνα καί μέ τή διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἡ χρονική περίοδος ἀπό τὸ θάνατο τοῦ ἀνθρώπου μέχρι τῆ γενικῆ ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, τῇ Δεύτερῃ δηλαδή Παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου μας, ἀποτελεῖ τῇ μέσῃ κατάστασι τῶν ψυχῶν. Σ' αὐτῇ οἱ ψυχές προγεύονται τῇ χαρᾷ τοῦ Παραδείσου ἢ τῇ θλίψει τῆς Κολάσεως, ἀνάλογα μέ τῇ ζωῇ τους στὸν κόσμον αὐτό. Ὅπως ἐκεῖνος, πού εἶναι προσκεκλημένος σὲ ἓνα βασιλικὸ δεῖπνον, πλέει σὲ πελάγη χαρᾶς, ἀπ' αὐτῇ τῇ μέρᾳ, πού πῆρε τὴν πρόσκληση, γιὰ τῇ μεγάλη τιμῇ, πού πλησιάζει, ἐνῶ, ἀντίθετα, πολὺ ὑποφέρει ἐκεῖνος, πού πρόκειται νὰ φυλακισθεῖ, ἔτσι καὶ ἡ καθεμιὰ ψυχὴ. Ἐὰν μὲν εἶναι ἐνάρετη, προαπολαμβάνει τὰ ἀγαθὰ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐὰν δὲ εἶναι ἀμαρτωλὴ, τρέμει γιὰ τὴν τιμωρία, πού ἔρχεται.

Τῇ μέσῃ κατάστασι τῆς ψυχῆς θὰ διαδεχτεῖ ὁ τελικὸς καθορισμὸς τῆς ψυχῆς τοῦ καθενός, πού θὰ γίνῃ κατὰ τὴ Β' Παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου μας καὶ πού τὸ 12ο ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεώς μας ἀποκαλεῖ «ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος». Ἡ ζωὴ αὐτῇ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, στήν ὁποία ὅλοι ἀνεξάριετα θὰ περιληφθοῦμε, εἶναι ζωὴ αἰώνια καὶ ὄχι πρόσκαιρη· ζωὴ ἀμετάβλητη καὶ ὄχι μεταβλητὴ· ζωὴ διπλῇ καὶ ὄχι ἀπλῇ.

Καὶ πρῶτα πρῶτα εἶναι ζωὴ αἰώνια, γιατί δὲν ἔχει τέλος, σὲ ἀντίθεσι πρὸς τὴ ζωὴ αὐτῇ, πού εἶναι πρόσκαιρη καὶ παροδική. Κυλάει ἀσταμάτητα τὸ ρεῦμα τῆς ἡ αἰώνια ζωὴ καὶ τὸ κυλάει σὰν ποτάμι χωρὶς ἐκβολές, ἐπ' ἄπειρον.

Κατόπιν, ἡ «ζωὴ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος» εἶναι ἀμετάβλητη. Ἐδῶ στή γῇ οἱ καταστάσεις, ἠθικὲς

καὶ ὑλικές, ἐναλλάσσονται. Ἕνας πτωχὸς γίνεται πλούσιος, ἕνας ἄσοφος γίνεται σοφός, ἕνας ἀσθενής γίνεται ὑγιής, ἕνας αἰχμάλωτος τοῦ σατανᾶ γίνεται «ἀπελεύθερος Κυρίου» καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἀλλὰ στὴν αἰωνιότητα σφράγισε τὴ θέση μας ὁ Θεὸς καὶ νέες ἀφορμὲς πλέον γιὰ νέες ἀπόπειρες δὲν μᾶς προσφέρονται. Ὅποιος κέρδισε, κέρδισε. Ὅποιος ζημιώθηκε, ζημιώθηκε. Ὅπου ἔπεσε τὸ δένδρο ἐκεῖ καὶ θὰ μείνει.

Καὶ τέλος, ἡ ζωὴ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος εἶναι διπλῇ καὶ ὄχι ἀπλῇ. Εἶναι ἄλλη γι' αὐτοὺς ποὺ ἔζησαν «μὲ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ εὐσέβεια» καὶ ἄλλη γιὰ 'κείνους, ποὺ σπατάλησαν τὴ ζωὴ τους στὴν ἁμαρτία. Καλεῖται ἡ πρώτη «Παράδεισος» καὶ ἡ δεύτερη «Κόλαση». Γι' αὐτὴ τὴ διπλῇ ζωὴ γίνεται συχνὰ λόγος στὴν Ἁγία Γραφή, στὸ Βασιλεῖο αὐτὸ τῶν βιβλίων. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρουμε ἀπὸ τὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα τῆς Κυριακῆς τῶν Ἀποκρῶν, ποὺ γίνεται λόγος γιὰ τὴ Β' Παρουσία τοῦ Χριστοῦ μας, τό χωρίο: «Καὶ αὐτοὶ (οἱ ἁμαρτωλοὶ) θὰ πᾶνε στὴν αἰώνια κόλαση, οἱ δὲ δίκαιοι στὴν αἰώνια ζωὴ», δηλαδή στὸν Παράδεισο.

Ἀλλὰ, τί εἶναι, λοιπόν, Κόλαση καὶ τί Παράδεισος;

Καὶ ἀρχικά, τί εἶναι Κόλαση. Κάποιοι, τὴν φαντάζονται ὡς τόπο ὑλικῆς δυστυχίας, δηλαδή ὡς τόπο μὲ καζάνια καὶ λίμνες γεμάτες ἀπὸ λιωμένο μολύβι, ἀπὸ πίσσα ἢ λάδι, ποὺ βράζουν· ὡς τόπο γεμάτο ἀπὸ δράκοντες καὶ σκορπιούς καὶ φωτιὲς ἄσβεστες· γεμάτο ἀπὸ φίδια καὶ σκουλήκια. Φυσικά, πρέπει νὰ ὑπογραμμισθεῖ, ὅτι οἱ εἰκόνες αὐτὲς δὲν ἀντλοῦνται ὅλες ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦ Δάντη καὶ τοῦ Μίλτωνα ἢ ἀπὸ τὴ λαϊκὴ νοοτροπία, ἀλλὰ ἔχουν τὴ βάση τους καὶ στὴν Ἁγία Γραφή.

Ἔτσι, λέει ὁ Κύριός μας γιὰ τὸν ἀσυμπαθῆ δοῦλο, ὅτι «τὸν παρέδωσε τὸ ἀφεντικό του στοὺς βασανιστὲς». Ἐπίσης, μᾶς παρουσιάζει τὸν ἄσπλαχνο πλούσιο «νὰ βασανίζεται στὸν Ἄδη ... καὶ νὰ τυραννεῖται καὶ νὰ πονάει μέσα σ' αὐτὴ τὴ φλόγα». Ἀκόμη, λέει ὁ Κύριός μας, ὅτι περιμένει «ἡ γέενα τοῦ πυρός» ἐκείνους ποὺ περιφρονοῦν καὶ βρίζουν τὸν ἀδελφὸ τους· «καμίνι τῆς φωτιᾶς»

ἐκείνους ποὺ σκανδαλίζουν· «σκουλήκι, ποὺ δὲν πεθαίνει καὶ φωτιά, ποὺ δὲν σβήνει» ἐκείνους, ποὺ δὲν κόβουν τὴν ἀφορμὴ τοῦ σκανδάλου· «αἰώνια φωτιά, ποὺ ἔχει ἐτοιμαστεῖ γιὰ τὸ διάβολο καὶ τοὺς ἀγγέλους του», τοὺς ἄσπλαχνους καὶ ἀνελήμονες· «τὸ σκοτάδι τὸ ἀπομακρυσμένο ἀπὸ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ· ἐκεῖ (ὅπου) τὸ κλάμα καὶ τὸ τρίξιμο τῶν δοντιῶν» ἐκείνους, ποὺ ἀμελοῦν τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα. Ἀλλ' ὅμως τέτοια βασανιστήρια πάσχουν τὰ θνητὰ καὶ φθαρτὰ σώματά μας, ὅχι δὲ καὶ τὰ ἀφθαρτα καὶ ἀθάνατα ἐκεῖνα σώματα τῆς αἰώνιας ζωῆς. Καὶ ἔχουν, λοιπόν, ἔννοια μεταφορική. Γνωρίζοντας δηλαδὴ ὁ Κύριός μας πόσο καὶ πῶς μπορούμε νὰ κατανοήσουμε, οἱ ζῶντες στὸν κόσμο αὐτό, τὰ βάσανα τῆς αἰώνιας Κόλασης, χρησιμοποιεῖ τὴ γλῶσσα καὶ τὶς εἰκόνες, ποὺ ἀμέσως πιὸ πάνω ἀναφέρουμε, ἐρμηνεύοντας ἔτσι τὰ ὑπεραισθητὰ μὲ τὰ αἰσθητά. Ἐπομένως, ἄλλη φωτιά εἶναι ἐκεῖνη τῆς αἰώνιας Κόλασης καὶ ἄλλη φλόγα· ἄλλα δάκρυα καὶ τρίξιμο τῶν δοντιῶν, ἄλλο σκοτάδι καὶ ἄλλο σκουλήκι. Ἔτσι, ὁ ἀείμνηστος Παναγιώτης Τρεμπέλας παρατηρεῖ: «Δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ τόπος τῆς τιμωρίας ἐν τῷ αἰωνίῳ κόσμῳ εἶναι κατὰ γράμμα κάμινος πυρός. Ὁ Κύριος χρησιμοποιεῖ τὴν τρομερὰν αὐτὴν εἰκόνα, ἵνα παραστήσῃ τὴν φοβερὰν φύσιν τῆς ποινῆς. Λέξεις ἄλλαι δὲν θὰ ἠδύναντο ἐντονώτερον νὰ ζωγραφίσωσι τὴν ἄβυσσον τῆς ὀδύνης των». Καὶ πάλιν ὁ ἴδιος, γράφει: «Τοῦτο δὲν ὑπονοεῖ πῦρ ὑλικόν, ἀλλὰ ἐπειδὴ τὸ πῦρ εἶναι ἡ πηγὴ τῶν πλέον δριμέων πόνων τῶν θνητῶν σωμάτων μας, ἐξελέγη ὡς τὸ σύμβολον τῶν φοβερῶν δεινῶν, ἅτινα ἐπιφυλάσσονται εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ τὰ ὅποια ὑπερβαίνουν τὴν ἀντίληψίν μας». Καὶ εἶναι, λοιπόν, ἡ ἀφόρητη αὐτὴ φωτιά, πνευματική. Εἶναι, κατὰ τοὺς Ἁγίους Πατέρες, ὁ ἀκοίμητος μέγιστος τῆς συνειδήσεως ἔλεγχος. Αὐτὸ εἶναι «τὸ σκουλήκι, ποὺ δὲν πεθαίνει καὶ ἡ φωτιά, ποὺ δὲν σβήνει». Βλέπει ὁ κολασμένος τί στερήθηκε, ἀλλὰ καὶ ἀναλογίζεται τὴν ἐπίγεια ἁμαρτωλὴ ζωὴ του: τὰ πονηρά του ἔργα, τοὺς αἰσχροὺς λόγους του, τὶς κακὰς ἐπιθυμίες του. Σκέπτεται Ποιοῦ τὶς ἐντολὰς περιφρόνησε, Ποιὸν λύπησε καὶ ὅτι δὲν

ἔχει καμιά δικαιολογία γιὰ τὶς ἁμαρτίες του, καμιά δικαιολογία γιατί ἔμεινε στὴ γῆ ἀμετανόητος καί «ὀδυνᾶται ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ», καθὼς ὁμολογεῖ καὶ πάλι ὁ ἀφιλάνθρωπος ἐκεῖνος πλούσιος· φλογίζει ἀδιάκοπα τὰ σπλάχνα του ὁ πολὺ μέγας τῆς συνειδήσεώς του ἔλεγχος· κατατρῶγει ἀκατάπαυστα τὴν καρδιά του τὸ σκουλήκι αὐτὸ τὸ ἀτελεύτητο· βρίσκεται «μέσα εἰς τὴν φλόγα αὐτὴν τῶν ἀκορέστων ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν τύψεων». Κατόπιν, μὲ τὴ φράση τοῦ Κυρίου μας «ἐκεῖ (στὴν Κόλαση) θὰ εἶναι τὸ κλάμα καὶ τὸ τρίξιμο τῶν δοντιῶν» «δηλοῦται ἡ ἔσχατη λύπη καὶ ἡ ὑπέρτατη ἀπελπισία τῶν εἰς αἰώνιον κόλασιν καταδικασθέντων (οὐσιαστικά αὐτοκαταδικασθέντων). Θὰ τρίζουν τοὺς ὀδόντας ἐξ ἀνυπομονησίας καὶ πικροτάτης τύψεως καὶ ἀγανακτήσεως καθ' ἑαυτοὺς καὶ ἐκ πείσματος καὶ κακεντρεχοῦς αἰσθήματος κατὰ τῶν ἄλλων, τῶν ὁποίων τὴν σωτηρίαν θὰ ζηλοτυπῶσι». Θὰ βλέπουν δηλαδὴ οἱ κολασμένοι, ὅπως ὁ ἀφιλάνθρωπος καὶ πάλιν ἐκεῖνος πλούσιος, «μακρόθεν» «τὴν τρυφὴν τῶν σεσωσμένων» λέει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, τὴν εὐτυχία δηλαδὴ καὶ ἀνέκφραστη χαρὰ αὐτῶν πού βρίσκονται στὸν Παράδεισο καὶ θὰ ζηλεύουν. Αὐτὴ δὲ ἡ ζηλοτυπία τῆς σωτηρίας τῶν ἐναρέτων «ἀφορητοτέρα ἔχει τὴν κόλασιν», παρατηρεῖ ὁ ἱερός Χρυσόστομος. Καὶ ὁ Ζιγαβηνός, τὴν ἴδια φράση τοῦ Κυρίου μας σχολιάζοντας, υπογραμμίζει: «Διὰ δὲ τοῦ κλαυθοῦ καὶ τοῦ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων, τὴν ἄφατον ὀδύνην ἐνέφηνε». Δηλαδή, μὲ τὸ κλάμα καὶ τὸ τρίξιμο τῶν δοντιῶν, θέλησε ὁ Κύριος νὰ ἐκφράσει τὸν ἀπερίγραπτο πόνο τῆς Κόλασης. Τέλος, «σκότος τὸ ἐξώτερον» εἶναι ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ «τὸν Πατέρα τῶν Φώτων», ἀπὸ τὸ Θεό. «Ὅτι-δήποτε εἶναι ἄνευ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ εἶναι σκότος ἐξώτερον. Διότι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι φῶς καὶ Βασιλεία φωτός». Αὐτὸς δὲ ὁ χωρισμὸς εἶναι στὴν κυριολεξία ἡ Κόλαση. «Εξώτερον», λέει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, «ὅτι πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τοῦ Φωτός». Ἡ, ὅπως εἶπε ὁ πατέρας Ἀβραὰμ στὸν ἀνελεήμονα ἐκεῖνον πλούσιον: «Υπάρχει ἀνάμεσά μας, (μεταξὺ δηλαδὴ Κολάσεως καὶ Παραδείσου), μεγάλο χάσμα, ὥστε ἐκεῖνοι,

που θέλουν νὰ περάσουν ἀπὸ ἐδῶ σὲ σᾶς νὰ μὴ μποροῦν, οὔτε καὶ οἱ ἀπ' ἐκεῖ νὰ μποροῦν νὰ περάσουν σ' ἐμᾶς».

Ὅμως, ὅπως πιὸ πάνω ἐπισημαίνεται, «ἡ ζωὴ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος» εἶναι διπλῇ καὶ ὄχι ἀπλῇ. Ἐπομένως, ἅς δοῦμε στὴ συνέχεια, μετὰ τὴν Κόλαση, τί εἶναι ὁ Παράδεισος. Φυσικά, ἀπὸ ὅσα γράψαμε γιὰ τὴν Κόλαση, ἀντιλαμβάνεται κανεὶς, ὅτι ὁ Παράδεισος δὲν εἶναι, ὅπως πάλι νομίζουν κάποιοι τόπος μὲ κάθε εἶδους ζῶα καὶ μελωδικότατα πτηνά· μὲ ποτάμια μεγαλοπρεπῇ, μὲ βρύσες καὶ πηγές μὲ νερὰ γάργαρα· μὲ ὠραῖα σπίτια καὶ δένδρα πανέμορφα καὶ ἄλλα ὑλικά πράγματα, ποὺ εὐχαριστοῦν τὰ πῆλινα μάτια μας. Βέβαια, ὅπως γιὰ τὴν Κόλαση, ἔτσι καὶ γιὰ τὸν Παράδεισο, ὁ Κύριός μας χρησιμοποιεῖ πράγματα καὶ εἰκόνες ἀπὸ τὴ ζωὴ αὐτῇ, ἐξηγώντας καὶ πάλι, ὅσο μποροῦμε νὰ καταλάβουμε, τὰ ὑπεραισθητὰ μὲ τὰ αἰσθητά. Ἔτσι, λέει, ὅτι ὁ Παράδεισος εἶναι ἓνας «κεκρυμμένος θησαυρός», «ἓνας πολῦτιμος μαργαρίτης» ὅτι εἶναι «ὁ κόλπος τοῦ Ἀβραάμ»

3. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἀποκαλεῖ τὸν Παράδεισο πόλιν ἁγία Ἱερουσαλὴμ. Γράφει: «Καὶ ἦλθε ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους... καὶ μίλησε μαζί μου καὶ μοῦ εἶπε: Ἔλα νὰ σοῦ δείξω τὴ Νύμφη, τὴ γυναῖκα τοῦ Ἀρνίου (τὴ θριαμβεύουσα Ἐκκλησία δηλαδή, ποὺ θὰ ἐνωθεῖ μὲ τὸ Χριστό). Καὶ μὲ μέτεφερε μὲ τὸ πνεῦμα μου σὲ ἔκσταση σὲ μεγάλο καὶ ψηλὸ βουνὸ καὶ μοῦ ἔδειξε τὴν πόλιν τὴν ἁγία Ἱερουσαλὴμ νὰ κατεβαίνει ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, κτισμένη ἀπὸ Αὐτὸν τὸν Θεόν». Ὅμως, ὅλα αὐτὰ ἔχουν, ὅπως καὶ στὴν περίπτωσιν τῆς Κόλασης, ἔννοια μεταφορική. Καὶ πρέπει, λοιπόν, νὰ ἐρμηνευθοῦν ὄχι κατὰ γράμμα, ἀλλὰ ἀλληγορικά. Ἔτσι σημειώνει ὁ Ζιγαβηνός: «Ὀνομάζει (ὁ Κύριος) τὸν Παράδεισο «θησαυρόν», διὰ τὸν πλοῦτον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποὺ ὑπάρχει σ' αὐτόν..., ὁ δὲ «μαργαρίτης» χρησιμοποιεῖται ὡς σύμβολον κάποιου πολυτίμου πράγματος». «Ἡ φράσις «κόλπος τοῦ Ἀβραάμ» δὲν εἶναι ταυτόσημος πρὸς τὸν Παράδεισον, ἀλλὰ τὸ ἀναπαύεσθαι εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ ὑπονοεῖ καὶ τὸν Παράδεισον, διότι ὁ

Ἄβραάμ εἶναι ἐκεῖ». Σχετικὰ μὲ τὸ παραπάνω χωρίο τῆς Ἀποκαλύψεως, μὲ αὐτὸ «συμβολίζεται ἡ ἁγία πόλις, ἡ καινὴ Ἱερουσαλήμ, δηλαδὴ ὁ Παράδεισος». Ἐάν δὲ λάβουμε ὑπόψη μας, ὅτι ἡ Κόλαση εἶναι κυρίως ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ Θεό, τότε ὁ Παράδεισος εἶναι ἡ διαμονὴ τῆς ψυχῆς μὲ αὐτὴ τὴ διαμονὴ τοῦ Θεοῦ· ἡ ζωὴ τῆς μὲ αὐτὴ τὴ ζωὴ τοῦ Θεοῦ, «ἐνθα οὐκ ἔστι πόνος, οὐ λύπη, οὐ στεναγμός», ἀλλὰ «ἀνάπαυσις καὶ χαρά». Εἶναι ἡ βασιλεία τῆς ψυχῆς μὲ αὐτὴ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ· ἡ δόξα τῆς μὲ αὐτὴ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ. «Τότε (σύμφωνα μὲ τὸ λόγο τοῦ Κυρίου μας) οἱ εὐσεβεῖς θὰ δοξασθοῦν καὶ θὰ λάμπουν ὅπως ὁ ἥλιος στὴ Βασιλεία τοῦ οὐρανίου Πατέρα τους». Καὶ καθὼς στὸ ἀναμμένο σίδηρο δὲν μποροῦμε νὰ ξεχωρίσουμε οὔτε τὴ φωτιὰ ἀπὸ τὸ σίδηρο, οὔτε τὸ σίδηρο ἀπὸ τὴ φωτιὰ, ἀλλὰ φαίνονται καὶ τὰ δυὸ ἓνα, ἔτσι καὶ στὸν Παράδεισο «ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστι». Δηλαδή, θὰ γίνουμε ὅμοιοί Του κατὰ τὴ δόξα, διότι θὰ Τὸν δοῦμε ὅπως εἶναι, στὴν κατάσταση τῆς Θείας δόξας. Θὰ γίνουμε ἓνα μὲ τὸ Θεὸ ὡς πρὸς τὴ δόξα καὶ ὄχι, βέβαια, ὡς πρὸς τὴν οὐσία. «Αὕτη (ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ) ἀπρόσιτος εἰς τὰ δημιουργήματα, δὲν εὐρίσκεται εἰ μὴ μόνον ἐν Τριάδι» παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Δίδυμος. Οἱ δύο, ἓνας στὴ μακαριότητα. Ὁ Πλάστης καὶ Δημιουργὸς μας Θεὸς κατὰ φύσιν, τὸ πλάσμα καὶ δημιούργημα, ὁ σωσμένος ἄνθρωπος, θεὸς κατὰ χάριν. Γι' αὐτὴ τὴ θεία δόξα ὁ Προφητάνакτας Δαυΐδ λέει, ἀπευθυνόμενος στὸ Θεό: «Θὰ χορτασθῶ ὅταν θὰ βλέπω καὶ θὰ ἀπολαμβάνω τὴ δόξα τοῦ Προσώπου Σου». Ὀνομάζει δὲ ὁ Ἀποστ. Παῦλος τὴ δόξα αὐτὴ τοῦ Θεοῦ, ποὺ θὰ ἀπολαμβάνουν οἱ δίκαιοι, «αἰώνιον βάρος δόξης». Ἀκόμη, ὁρίζεται ἀπὸ τοὺς σχολαστικούς θεολόγους ἡ μακάриа αὐτὴ ζωὴ τῶν ἐναρέτων ὡς «ζωὴ ἀτελεύτητη ὅλη μαζὶ καὶ τέλεια ἀπόλαυση». Γενικά, πολλὰ εἶναι ἐκεῖνα, ποὺ λένε γιὰ τὴν ἀπόλαυση αὐτὴ καὶ ἀνεκλάλητη χαρὰ τοῦ Παραδείσου ἅγιοι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι. Ὅλα μεγάλα καὶ ὑψηλά. Ὅμως, πρέπει νὰ διευκρινίσουμε, ὅτι κανεὶς δὲν μπόρεσε, οὔτε θὰ μπορέσει ποτέ, νὰ κατανοήσῃ πλήρως καὶ νὰ προσδιορίσῃ ἀκριβῶς τὴν τέλεια

αὐτὴ ἀπόλαυση καὶ χαρὰ καὶ τὴ Θεία αὐτὴ δόξα, τὴν ὁποία ἀπειροελάχιστα, «καθὼς ἠδύναντο» μὲ τὰ σωματικά τους μάτια, εἶδαν οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ Ἀπόστολοι Πέτρος, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης κατὰ τὴ Θεία τοῦ Κυρίου μας Μεταμόρφωση. Καὶ ὁ λόγος εἶναι, ὅτι ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι πολὺ στενός, πολὺ περιορισμένος, πολὺ παχυλὸς καὶ ἀδύναμος γιὰ νὰ πετάξει τόσο ψηλά. Καὶ μόνο, ἂν ἀξιωθοῦμε μετὰ θάνατον νὰ δοῦμε ἐκείνη τὴν ἄκτιστη μεγαλοπρέπεια, ποὺ ἔχει ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ· νὰ δοῦμε ἐκεῖνο τὸ ἀνέσπερο φῶς τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ· νὰ δοῦμε τὴν Τρισήλιο Θεότητα «πρόσωπον πρὸς πρόσωπον», τότε θὰ καταλάβουμε ἀπόλυτα τί εἶναι ὁ Παράδεισος. Τώρα, ὅ,τι καὶ νὰ ποῦμε «λέγομεν τῶν κατ' ἀξίαν οὐδέν», τίποτε δηλαδὴ σὲ σχέση μὲ τὴν πραγματικότητα, λέει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ἐπίσκοπος Νύσσης. Καὶ ὁ ἀείμνηστος πρωτοπρεσβύτερος Κων/νος Καλλίνικος σημειώνει: «Οὔτε τὴν εὐφροσύνην τοῦ Παραδείσου, οὔτε τὴν ἀλγηδόνα καὶ τὸν πόνον τῆς Κολάσεως δύναται ἀνθρωπίνη γλῶσσα τελείως νὰ παραστήσει». Καὶ ἐπομένως μὲ ὅ,τι ἀναφέραμε ἀπλᾶ σκιαγραφήσαμε τὸν Παράδεισο, ὅπως καὶ τὴν Κόλαση. Βέβαια, οἱ ἐνάρετοι ἄνθρωποι, ὅταν φθάσουν στὰ μέτρα τῆς ἀγιότητος, τότε καὶ βλέπουν καὶ διακρίνουν καὶ τὴ χαρὰ τοῦ Παραδείσου καὶ τὴν ὁδὴν τῆς Κόλασης. Ὅμως, οὔτε αὐτοί, ὅσο ζοῦν στὸν κόσμον αὐτό, μποροῦν νὰ φθάσουν στὴν τέλεια κατανόηση. «Διότι τώρα βλέπουμε σὰν σὲ μεταλλικὸ καθρέπτη θαμπά», γράφει ὁ Ἀπ. Παῦλος. Ὁ ἴδιος, ἐνῶ βρισκόταν ἀκόμη στὴ ζωὴ, «μεταφέρθηκε στὸν Παράδεισο καὶ ἤκουσε λόγια, ποὺ δὲν λέγονται, ποὺ δὲν εἶναι δυνατὸ στὸν ἄνθρωπον νὰ τὰ πεῖ». Μᾶς πληροφορεῖ δὲ γενικά, ὅτι ὁ Θεὸς «ἔχει ἐτοιμάσει γιὰ ὅσους Τὸν ἀγαποῦν ἐκεῖνα, ποὺ μάτι δὲν εἶδε καὶ αὐτὶ δὲν ἤκουσε καὶ ἀνθρώπινος νοῦς δὲν φαντάσθηκε». Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου σχολιάζοντας ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος, γράφει: «Καλούμεθα, λοιπόν, ἀδελφοί, εἰς μίαν θέαν μιᾶς ὠραιότητος, ἣτις ὑπερβαίνει πάσαν ὠραιότητα· διότι ἐξ αὐτῆς κατάγεται ἡ ὠραιότης ὅλων τῶν πραγμάτων».

Γι' αὐτόν, τὸν Παράδεισο, ποὺ δὲν μποροῦμε

ἀπόλυτα νὰ κατανοήσουμε, ἀλλὰ μπορούμε ὅμως νὰ τὸν κερδίσουμε, εἵμαστε πλασμένοι ἀπὸ τὸ Δημιουργό μας. Σὲ ὅ,τι δὲ ἀφορᾷ τὴν Κόλαση, ὁ Θεὸς «τὴν ἔχει ἐτοιμάσει γιὰ τὸ διάβολο καὶ τοὺς ἀγγέλους του». Ἐὰν δὲ ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι κάνουμε κακὴ χρῆση τῆς ἐλευθερίας μας, πράττοντας ἔργα ἁμαρτωλά, τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, μόνοι μας, μὲ τὴ θέλησή μας, κατατάσσουμε τοὺς ἑαυτούς μας στὴν παράταξή του καὶ βαδίζουμε μαζί του πρὸς τὴν αἰώνια Κόλαση. Τὴν ἀλήθεια αὕτη ὑπογραμμίζει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ὅταν, ἀναφερόμενος στὴ Β΄ Παρουσία τοῦ Χριστοῦ μας, λέει: «Πρὸς τοὺς ἐκ δεξιῶν Του ὁ Κύριος θὰ πεῖ: «Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου...» καὶ πρὸς τοὺς ἐξ ἀριστερῶν Του: «Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον...». Δὲν θὰ πεῖ οἱ κατηραμένοι τοῦ Πατρός μου, ὅπως θὰ πεῖ γιὰ τοὺς ἐκ δεξιῶν Του «οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου», γιατί ὁ Θεὸς δὲν καταριέται κανένα· θὰ πεῖ μόνο «οἱ κατηραμένοι». Γιατί δὲν τοὺς καταράστηκε ὁ Θεός, ἀλλὰ τὰ ἔργα τους». Ὁ Θεὸς δὲν θέλει κανένα καταραμένο. «Ὁ Θεὸς θέλει νὰ σωθοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ γνωρίσουν καλὰ τὴν ἀλήθεια». Ὅμως ἡ σωτηρία μας δὲν εἶναι μόνο τῆς θέλησης, τῆς Χάρης τοῦ Θεοῦ, ἔργο, ἀλλὰ καὶ τῆς δικῆς μας θέλησης. Ἐὰν καὶ ἐμεῖς δὲν θελήσουμε, Θεοῦ πρόσωπο δὲν θὰ δοῦμε. Καὶ θέλουμε, ὅταν πιστεύουμε ἀκράδαντα στὸν Ἀληθινὸ Τριαδικό Θεό μας καί, ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ψυχῆς μας, τοῦ μισόκαλου δηλαδὴ καὶ μισάνθρωπου διαβόλου, τοῦ κακοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ τοῦ κόσμου, «ποὺ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ πονηροῦ», πράττουμε τῆς πίστεως τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα συνοψίζονται στὴν ἔμπρακτη ἀγάπη πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τὸν ἄνθρωπο, ἀφοῦ «σ' αὐτὲς τὶς δυὸ ἐντολὰς ὅλος ὁ νόμος καὶ ἡ διδασκαλία τῶν προφητῶν στηρίζονται». Καὶ εἶναι, λοιπόν, «ἡ ἀγάπη τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου»· ἡ τέλεια, δηλαδή, τήρηση καὶ ἐκπλήρωση τοῦ νόμου. Ἀγαπητὲ ἀναγνώστη, ὁ Παράδεισος εἶναι τὸ ὑπὴνεμο λιμάνι τῆς ἐλπίδας μας, τὸ τελευταῖο βραβεῖο τῆς πίστεώς μας καὶ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς

μας. Είναι δὲ κρίμα μία ζωὴ λίγων χρόνων στὴ γῆ, μὲ τόση ὅμως ἀξία, νὰ τὴν καταδαπανοῦμε στὴν ὑπηρεσία τοῦ κακοῦ καὶ ἔτσι νὰ στερούμαστε τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Είναι κρίμα ἡ ὕλη καὶ τὰ ὑλικά, ἡ γῆ καὶ τὰ γήινα, ὁ κόσμος καὶ τὰ ἐγκόσμια, γενικὰ τὰ πράγματα αὐτοῦ τοῦ κόσμου, ποὺ «πα-
ρέρχεται, περνάει καὶ φεύγει καὶ μαζί του καὶ οἱ ἐπιθυμίες του», νὰ μᾶς στεροῦν τὴν αἰώνια ζωή. Είναι κρίμα νὰ ξεχνοῦμε τὸν ἐπίγειο σκοπὸ καὶ προορισμό μας, ποὺ εἶναι ὁ ἀγιασμός μας, καθὼς γράφει ὁ Ἀπ. Παῦλος: «αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀγιασμός σας» καὶ ἔτσι νὰ μὴν ἐπιτυ-
χάνουμε τὸν τελικὸ σκοπὸ καὶ προορισμό μας, ποὺ εἶναι νὰ ζήσουμε μαζί μὲ τὸν Πλάστη καὶ Δημιουργό μας στὴν ἐπουράνια Βασιλεία Του· νὰ γίνουμε μέτοχοι τῆς μακαριότητάς Του.

Στὴν πραγματοποίηση τοῦ τελικοῦ αὐτοῦ σκο-
ποῦ τῆς ζωῆς μας θὰ μᾶς βοηθήσει καὶ ἡ ἐνθύμη-
ση τῆς Κόλασης. Ἡ Κόλαση, ποὺ ἐνῶ στὴν ψυχὴ τοῦ κολασμένου εἶναι μία ἀπερίγραπτη ὀδύνη, στὴ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου εἶναι σωτήρια ἰατρεία. «Οὐκ ἀφίησιν ἐμπεσεῖν εἰς γέεναν τὸ μεμνησθαι γεένης», παρατηρεῖ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Δηλαδή, δὲν κολάζεται, ὅποιος, ἀληθινά, θυμᾶται τὴν Κό-
λαση. Ἕνας εὐσεβὴς Χριστιανὸς πειράχτηκε δυ-
νατὰ ἀπὸ τὴ σάρκα. Καὶ ὁ διάβολος γιὰ νὰ τὸν κάνει νὰ ἀμαρτήσῃ ὁδήγησε μπροστὰ του μία προκλητικὴ γυναίκα. Ὅμως, πρὶν πέσει στὴ θανά-
σιμη αὐτὴ ἀμαρτία, σκέφτηκε τὸ θάνατο καὶ ἀκό-
μη τὴν Κόλαση καὶ ἔβαλε στὴ φλόγα τοῦ λύχνου ἓνα δάκτυλό του, τὸ ὁποῖο ὅμως, μὴ μπορώντας ν' ἀντέξει τὸν πόνο, ἀμέσως τὸ τράβηξε. Καὶ τότε ἔκανε τούτῃ τὴ σκέψη: Ἐγὼ δὲν ὑπομένω νὰ καί-
εται τὸ δάκτυλό μου στὴ φλόγα τοῦ λύχνου μία στιγμή. Ἐὰν κάνω τὴν ἀμαρτία, πῶς θὰ μπορέσω, ὅταν πεθάνω, νὰ καίομαι αἰώνια στὴν πνευματι-
κὴ φωτιὰ τῆς Κόλασης; «Ὑπαγε ὀπίσω μου σα-
τανᾶ», εἶπε. Νίκησε τὴ σάρκα, ἔδιωξε τὴ γυναί-
κα, ντρόπιασε τὸν διάβολο, ἀπέφυγε τὴν ἀμαρτία, ἔσωσε τὴν ψυχὴ του. Ἡ ἐνθύμηση τοῦ θανάτου καὶ τῆς Κόλασης τὸν ἔσωσε. Σώζει δὲ πάντοτε καθένα, πού, τὴν ὥρα τοῦ ὁποιοῦ πειρασμοῦ, τὴ θυμᾶται. Ἄν καὶ τὸ τέλειο τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς εἶναι ν'

ἀποφεύγουμε τὴν ἁμαρτία ὄχι ἀπὸ φόβο, γιὰ νὰ μὴν κολασθοῦμε, ἀλλὰ ἀπὸ ἀγάπη στὸ Θεό, γιὰ νὰ «μὴ Τὸν λυποῦμε». «Ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει (διώχνει ἀπὸ τὴν ψυχὴ) τὸν φόβον». Βέβαια, μιὰ τέτοια εὐλογημένη ἐπίγεια πορεία καὶ ζωὴ ἔχει ὡς ἐπακόλουθο τὸν Παράδεισο, τὴν ἀνάπαυση τοῦ ἀνθρώπου σ' αὐτὴ τὴ μακαρία «ζωὴ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος».
